

การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน: การวิจัย
แบบผสมวิธี

นายมนโธธรรม ทองมหา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2556

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

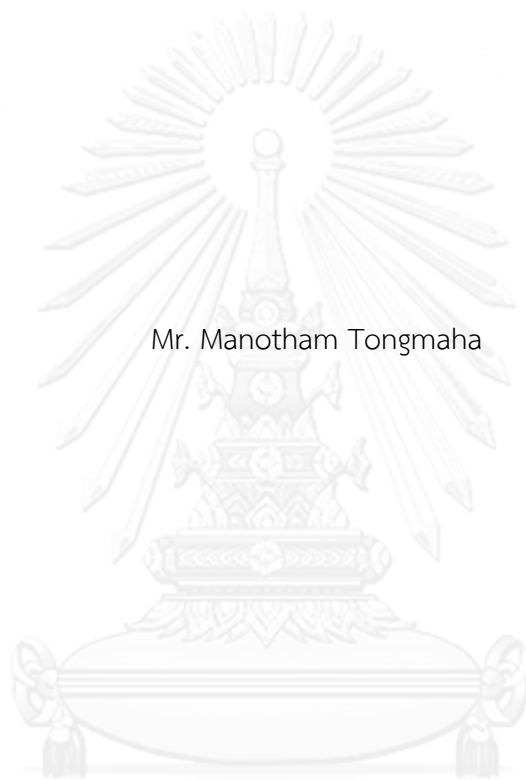
บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR) are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

AN ANALYSIS OF FACTORS AFFECTING TEACHERS' SENSE OF RESPONSIBILITY IN
STUDENTS' LEARNING OUTCOMES: MIXED METHOD RESEARCH

Mr. Manotham Tongmaha

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Educational Research

Methodology

Department of Educational Research and Psychology

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2013

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของ
ครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน: การวิจัยแบบผสมวิธี

โดย

นายมนโธธรรม ทองมหา

สาขาวิชา

วิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ดร. อวยพร เรืองตระกูล

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์

.....คณบดีคณะครุศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร. ชนิตา รักษ์พลเมือง)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์ ดร. อวยพร เรืองตระกูล)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(ดร. วันทยา วงศ์ศิลปภิรมย์)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

มโนธรรม ทองมหา : การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน: การวิจัยแบบผสมวิธี. (AN ANALYSIS OF FACTORS AFFECTING TEACHERS' SENSE OF RESPONSIBILITY IN STUDENTS' LEARNING OUTCOMES: MIXED METHOD RESEARCH) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รศ. ดร. อวยพร เรืองตระกูล, 155 หน้า.

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน 2) วิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสังกัด ขนาด และตำแหน่งทางวิชาการที่ส่งผลต่อระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน และ 3) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียนและอิทธิพลที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีแบบลำดับเวลา โดยใช้รูปแบบการออกแบบการสำรวจในการพัฒนาเครื่องมือแบบสอบถามในการวิจัยเชิงปริมาณ (exploratory sequential instrument mixed method design) ระยะเวลา เป็นการเก็บรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ประกอบด้วย ปรินทิพฉบับร่าง ตำรา และบทความ เพื่อร่างกรอบแนวคิดในการวิจัย และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ครูเชิงลึก สังเกตการสอนและการปฏิบัติงานของครู ที่ปฏิบัติการสอนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.) และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 16 คน เพื่อพัฒนารอบแนวคิดในการวิจัย ระยะเวลาที่สอง เป็นการพัฒนาข้อคำถามในการวิจัยเชิงปริมาณ และเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูที่ปฏิบัติการสอนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 46 โรงเรียน จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงระหว่าง .68 ถึง .91 ความตรงเชิงโครงสร้างมีค่าอยู่ระหว่าง .51 ถึง .73 และมีความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง .60 ถึง 1.00 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์สถิติบรรยาย และวิเคราะห์หาความถดถอยแบบกำหนดลำดับขั้น (hierarchical regression analysis) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ผลการวิจัยที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

1) ระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

2) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสังกัดของโรงเรียนกับขนาดของโรงเรียนที่ส่งผลต่อระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูพบว่าครูที่อยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.) และครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่มีระดับความสำนึกรับผิดชอบใกล้เคียงกัน โดยที่โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.) ครูในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่มีระดับความสำนึกรับผิดชอบสูงกว่าครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ครูในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษและขนาดใหญ่มีระดับความสำนึกรับผิดชอบใกล้เคียงกัน และมีระดับความสำนึกรับผิดชอบสูงกว่าครูในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง ส่วนครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ครูในโรงเรียนขนาดกลางมีระดับความสำนึกรับผิดชอบสูงกว่าครูในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ตามลำดับ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดของโรงเรียนกับตำแหน่งทางวิชาการที่ส่งผลต่อระดับความสำนึกรับผิดชอบของครู พบว่าครูที่ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลางมีความสำนึกรับผิดชอบมากกว่าครูที่มีตำแหน่งทางวิชาการ ในขณะที่ครูที่มีตำแหน่งทางวิชาการในโรงเรียนขนาดใหญ่จะมีความสำนึกรับผิดชอบสูงกว่าครูที่ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษไม่มีความแตกต่างกันระหว่างครูที่มีตำแหน่งทางวิชาการกับครูที่ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3) อิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน ประกอบด้วย 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยภายในส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู ร้อยละ 50.00 และปัจจัยภายนอกส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู ร้อยละ 26.00 และร่วมกันทำนายความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้ร้อยละ 76.00

ภาควิชา วิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

ลายมือชื่อนิสิต .....

สาขาวิชา วิชาวิทยาการวิจัยการศึกษา

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก .....

ปีการศึกษา 2556

5583819227 : MAJOR EDUCATIONAL RESEARCH METHODOLOGY

KEYWORDS: SENSE OF RESPONSIBILITY / LEARNING OUTCOMES / MIXED METHOD RESEARCH

MANOTHAM TONGMAHA: AN ANALYSIS OF FACTORS AFFECTING TEACHERS' SENSE OF RESPONSIBILITY IN STUDENTS' LEARNING OUTCOMES: MIXED METHOD RESEARCH. ADVISOR: ASSOC. PROF. AUYPORN RUENGTRAGUL, Ph.D., 155 pp.

The purposes of this research were: (1) to analyze the level of teachers' sense of responsibility in students' learning outcomes. (2) to analyze the interaction to affected in the level of teachers' sense of responsibility in students' learning outcomes between group size and academic position of teachers, and (3) to analyze the factors affecting teachers' sense of responsibility in students' learning outcomes and influences that affect the responsibility of teachers. In the present study, an exploratory sequential instrument with a mixed method research design was used. Overall, the research procedures were divided into two phases. The preliminary phase was a documentary analysis of factors affecting teachers' sense of responsibility in student learning outcomes, in which data was collected from thesis, textbook and published journals for a draft conceptual framework. The qualitative data was collected by an in-dept. interview, observation of teaching and working with 16 teachers from Bangkok Thailand, within four different sectors including the Office of the Basic Education Commission, the Office of the Bangkok Education Commission, the Office of the Higher Education Commission and the Office of the Private Education Commission for the development of the conceptual framework. The final Phase in this study, was developing the questionnaire for quantitative research, (quantitative study), which was developed from the previous phase. The sample consisted of 400 teachers from 46 schools. The questionnaire had a reliability coefficient of between .68 to .91, a construct validity between .51 to .73 and a validity content between .60 to 1.00. The descriptive statistical and hierarchical regression was analyzed by using a computer program. The research findings were as follows:

(1) The level of responsibility of teachers in student learning outcomes in the highest level.

(2) The interaction affected to level of teachers' sense of responsibility between groups of schools with sizes of schools. The results found that teachers in schools under the Office of Education, Bangkok and the Commission on Higher Education in medium and large schools, the level of responsibility was the same. Teachers in schools under the Office of Education, Bangkok, in medium and large schools had a sense of responsibility higher than small schools. Teachers in schools under the Office of the Basic Education Commission, in special large schools showed a high level of sense of responsibility, similar and higher than small and medium schools. Teachers in the Office of the Private Education Commission, in medium schools had a sense of responsibility higher than teachers in special large, small and large schools. The interaction affected to level of teachers' sense of responsibility between sizes of schools with academic positions found that teachers who don't have an academic positions in small and medium schools had a sense of responsibility higher than teachers with an academic positions. While teachers with an academic positions in large schools have a higher sense of responsibility than teachers with no academic positions in schools. In special large schools there wasn't any difference between teachers who have an academic positions with those that didn't with significance at .05

(3) The influence of factors that affect the responsibility of the teacher in the learning of students, consists of two factors: internal factors affect the responsibilities of teachers at 50.00 percent and external factors affect the responsibilities of teachers at 26.00 percent. The predicted responsibility of the teacher in the learning outcomes of students is 76.00 percent.

Department: Educational Research and Psychology   Student's Signature .....

Field of Study: Educational Research Methodology   Advisor's Signature .....

Academic Year: 2013

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ด้วยความเมตตากรุณา และการดูแลเอาใจใส่ของ รองศาสตราจารย์ ดร.อวยพร เรืองตระกูล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่คอยให้คำปรึกษาและแนะนำแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์ เป็นกำลังใจที่มีค่าสำหรับผู้วิจัยเป็นอย่างยิ่ง อีกทั้งกรุณาสละเวลาอบรมให้ความรู้ด้วยความอดทน ให้ความรัก เอาใจใส่ด้วยความปรารถนาดีมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณท่าน รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ เป็นอย่างยิ่งที่ได้กรุณาสละเวลาให้ความรู้ คำปรึกษาและแนะนำแนวทางในการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ด้วยความเมตตา กรุณา ยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณ ดร.วันทยา วงศ์ศิลปภิมรย์ ที่ได้ชี้แนะแนวทางอันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ ด้วยความปรารถนาดีเสมอมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่านเป็นอย่างสูง ที่ได้อบรมสั่งสอนความรู้ และคุณธรรม ตลอดระยะเวลาที่ได้เข้ารับการศึกษาระดับปริญญาตรี

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาในการตรวจสอบเครื่องมือและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ให้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียนทุกโรงเรียน ตลอดจนครูผู้ประสานงานในโรงเรียน และครูผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ให้ความร่วมมือและตั้งใจในการตอบแบบสอบถาม และการเก็บข้อมูลวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณ คุณทัศนารี อ่อนสุข คุณยุรี ปิยะตันติ คุณณรงค์ ปวงงาม คุณนนท์ ฤทธิเลิศ คุณกนิศ ศรีเคลือบ คุณอาทิตย์ อินตะแก้ว และเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ ในคณะครุศาสตร์ สำหรับการให้คำแนะนำ ความช่วยเหลือ ความห่วงใย และกำลังใจที่มีให้เสมอมา

ท้ายสุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่อำไพ ทองมหา ผู้ที่เป็นแรงบันดาลใจ กำลังใจ ทุนทรัพย์ และให้การสนับสนุนผู้วิจัยเสมอมา

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ตอนที่ 1 ความหมาย แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับมโนทัศน์ของความสำนึกรับผิดชอบ ของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน.....	7
ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน.....	33
ตอนที่ 3 มโนทัศน์เกี่ยวกับการวิจัยแบบผสมวิธี.....	39
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	45
ระยะแรก การวิจัยเชิงคุณภาพ.....	45
ระยะที่สอง การสร้างและพัฒนาเครื่องมือแบบสอบถามในการวิจัยเชิงปริมาณ.....	66
การเก็บข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research).....	88
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	94
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย.....	94
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	103
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	109
สรุปผลการวิจัย.....	111

อภิปรายผลการวิจัย.....	112
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	120
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	121
รายการอ้างอิง	123
ภาคผนวก ก หนังสือขอความร่วมมือ และหนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ.....	131
ภาคผนวก ข รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย.....	135
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	137
ภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ.....	143
ภาคผนวก จ ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ.....	145
ภาคผนวก ฉ คำสั่งในการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมลิสเรล.....	149
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	155

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้พฤติกรรมตามองค์ประกอบของความสำนึกรับผิดชอบของครู ในผลการเรียนรู้ของนักเรียน.....	31
2.2 การสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของ นักเรียน.....	38
3.1 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากตัวอย่างที่คัดเลือกสำหรับการวิจัย.....	47
3.2 ข้อคำถามในประเด็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ ของนักเรียน.....	48
3.3 ผลการสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ครูเชิงลึก และการสังเกต การสอนและการปฏิบัติงานของครู.....	61
3.4 ตารางโครงสร้างพฤติกรรมที่ต้องการวัดและจำนวนข้อคำถาม.....	68
3.5 คุณภาพของความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือในการวิจัย.....	70
3.6 การปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ.....	72
3.7 ตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองเพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย.....	74
3.8 การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือเป็นรายชื่อของตัวอย่างที่ทดลองใช้.....	78
3.9 การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือเป็นรายชื่อของกลุ่มทดลองกับตัวอย่างที่ใช้ในการ วิจัย.....	83
3.10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างตัว แปรองค์ประกอบความสำนึกรับผิดชอบของครู (SEN).....	87
3.11 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดองค์ประกอบความสำนึกรับ ผิดชอบของครู (SEN).....	88
3.12 ตัวอย่างโรงเรียนจำแนกตามสังกัด ขนาดและระดับชั้นของโรงเรียน.....	90
3.13 ความหมายของระดับคะแนนและเกณฑ์การแปลผลแบบสอบถาม.....	91
3.14 จำนวนอัตราการตอบกลับของตัวอย่างครูจำแนกตามสังกัดและขนาดของโรงเรียน.....	92
4.1 จำนวนและร้อยละของครูผู้ตอบแบบสอบถาม.....	95
4.2 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบ ของครู.....	96
4.3 ผลการวิเคราะห์ระดับของตัวแปรปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบ ของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน.....	98

ตารางที่		หน้า
4.4	ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบ ของครู.....	99
4.5	ผลการวิเคราะห์ระดับของตัวแปรปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบ ของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน.....	100
4.6	ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ ของนักเรียน.....	101
4.7	ผลการวิเคราะห์ระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน.....	104
4.8	ผลวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสังกัด ขนาด และตำแหน่งทางวิชาการของครู ที่ส่งผลต่อระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้.....	105
4.9	ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบกำหนดลำดับขั้น.....	108

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 The convergent parallel design.....	40
2.2 The explanatory sequential design.....	40
2.3 The exploratory sequential design.....	41
2.4 The embedded design.....	41
2.5 Transformative design.....	42
2.6 The multiphase design.....	42
2.7 กระบวนการวิจัยแบบผสมวิธี the exploratory sequential design.....	43
2.8 ร่างกรอบแนวคิดของการวิจัย.....	44
3.1 ลำดับขั้นตอนการวิจัยผสมวิธีประเภท exploratory sequential instrument mixed method design.....	45
3.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	65
3.3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลความสำนึกรับผิดชอบของครู.....	88
4.1 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดกับสังกัดโรงเรียนที่ส่งผลกระทบต่อระดับความสำนึก รับผิดชอบของครู.....	105
4.2 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดกับตำแหน่งทางวิชาการที่ส่งผลกระทบต่อระดับความสำนึก รับผิดชอบของครู.....	106

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันผลการเรียนรู้ของนักเรียน ยังไม่บรรลุตามเป้าหมายตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ จากการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบที่สาม (พ.ศ. 2554 – 2558) ของสำนักทดสอบทางการศึกษา (2556) พบว่าการประเมินสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) โดยแบ่งเป็นผลของการประเมินสถานศึกษาระดับการศึกษาปฐมวัย จำนวน 6,066 แห่ง ได้รับการรับรองมาตรฐาน จำนวน 5,558 แห่ง (ร้อยละ 97.05) ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน จำนวน 179 แห่ง (ร้อยละ 2.95) และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7,042 แห่ง ได้รับการรับรองมาตรฐาน จำนวน 4,923 แห่ง (ร้อยละ 69.91) ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐาน จำนวน 2,119 แห่ง (ร้อยละ 30.09) สาเหตุสำคัญที่สุด คือผลการประเมินตัวบ่งชี้พื้นฐานที่ 5 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนส่วนใหญ่มีผลการประเมินระดับพอใช้มากที่สุด (ร้อยละ 73.22) รองลงมาระดับดี และดีมาก (ร้อยละ 22.04 และ 4.75 ตามลำดับ) เป็นผลมาจากคะแนนการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O – NET) อยู่ในระดับต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานผลคะแนนสอบของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ (2556) ได้รายงานผลคะแนนจากการทดสอบประเมินผลนักเรียนในระดับนานาชาติ Program for International Study Assessment (PISA) ในการจัดสอบวัดความรู้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และการอ่าน ซึ่งสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ได้ร่วมมือกับองค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) เมื่อเทียบกับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จำนวน 8 ประเทศ ผลปรากฏว่าประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 8 ซึ่งเป็นอันดับท้ายสุด และคะแนนของประเทศไทยต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยของ OECD ทุกรายวิชาที่มีการจัดสอบ อีกทั้งการปรับเปลี่ยนหลักสูตรการสอนที่มุ่งเน้นวิธีการวัดและประเมินผลที่ให้นักเรียนเลื่อนชั้นได้โดยอัตโนมัติหรือเมื่อสอบตกแล้วสามารถซ่อมได้ เป็นปัญหาที่ทำให้นักเรียนขาดความกระตือรือร้นในการเรียน ส่งผลทำให้ความรู้พื้นฐานไม่ดีจึงส่งผลทำให้การเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นมีปัญหา การเลื่อนชั้นเรียนแบบอัตโนมัติส่งผลทำให้นักเรียนเกิดปัญหาด้านนิสัยรักการอ่านและการเขียนที่ถูกต้องด้วย ผลที่เกิดขึ้นสะท้อนถึงปัญหาของระบบการศึกษาในระดับชาติ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีบทบาทสำคัญที่สุดในการดำเนินการแก้ไขปัญหา คือ ครูผู้สอน เพราะประสิทธิภาพทางการศึกษาที่เกิดขึ้นมาจากการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนของครูทั้งระบบ

ความสามารถในด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และสังคมออนไลน์ (social network) ของนักเรียนเป็นทักษะที่สอดคล้องกับสมรรถนะของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แต่กระบวนการคิดวิเคราะห์ และการใช้สติปัญญาในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในการจัดการเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารให้เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของนักเรียนไม่ประสบผลสำเร็จ เพราะนักเรียนตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของเทคโนโลยีจนกลายเป็นปัญหาทางสังคมจำนวนมาก เช่น ปัญหาการติดเกม การติดเพื่อนการลอกเลียนแบบในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง

การคบคนแปลกหน้าที่เป็นภัยต่อชีวิต เป็นต้น นอกจากนี้นักเรียนยังมีปัญหาการอ่านภาษาไทยไม่ออกเขียนไม่ได้ มีปัญหาพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมซึ่งสามารถแบ่งสภาพปัญหาตามกลุ่มนักจิตวิทยาเด็กและวัยรุ่นของพนม เกตุมาน (2550) พบว่ามีปัญหาพฤติกรรมนักเรียนทั้งหมด 7 รูปแบบ ดังนี้ 1) ปัญหาด้านการเรียน ขาดแรงจูงใจในการเรียน ติดเกม ติดเพื่อน 2) การแต่งกายผิดระเบียบ ชอบทำท่ายในสิ่งที่ผิด อยากรเด่นดังในทางที่เสื่อมเสีย อยากรเป็นที่ยอมรับของเพื่อนจึงกล้ากระทำในสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ และไม่เกรงกลัวครู 3) เกิดโรคสมาธิสั้น มีภาวะเครียด และซึมเศร้า 4) เกิดการเบี่ยงเบนทางเพศ อันเนื่องมาจากอิทธิพลของสื่อสารมวลชน การอบรมเลี้ยงดู การคบเพื่อน และสภาพปัญหาภายในครอบครัว 5) ปัญหาเชิงคู่สาว อันเนื่องจากการขาดความรักความอบอุ่นในครอบครัว ทำให้เกิดความผิดพลาดทางเพศได้ง่าย 6) การติดสารเสพติด เนื่องจากขาดความยับยั้งใจตนเอง ตามเพื่อน การขาดที่พึ่งทางใจจากสภาพปัญหาต่างๆ ในชีวิต และ 7) การไม่ยอมไปโรงเรียน เนื่องจากภาวะเครียด วิตกกังวล ต้องการหลบหนีปัญหา ไม่สนใจเรียน และขาดทักษะทางสังคม ประกอบกับสภาพบีบคั้นทางด้านเศรษฐกิจทำให้ผู้ปกครองต้องทำงานหาเงินมาดูแลครอบครัว จึงไม่มีเวลาในการดูแลบุตรหลานของตนเอง จึงผลักภาระให้เป็นหน้าที่ของครู ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่ลุ่มหลงอยู่กับวัตถุ ชาติวินัย ขาดความรับผิดชอบ การเรียนรู้ก็เพื่อนำความรู้มาใช้ในการสอบ เมื่อเรียนจบแล้วไม่สามารถนำความรู้มาใช้กับวิถีชีวิตประจำวันได้

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพนักเรียนของไพฑูรย์ สีนลรัตน์ (2556) พบว่าในปัจจุบันพัฒนาการของนักเรียนอยู่ในขั้นวิกฤติหลายด้าน ดังนี้ 1) พัฒนาการด้านร่างกาย นักเรียนวัยรุ่นชายและหญิงสับสนเสียใจในเรื่องเพศใช้อารมณ์ตัดสินใจมากกว่าเหตุผล 2) พัฒนาการทางสังคม นักเรียนขาดการส่งเสริมให้ทำหน้าที่ในการเป็นพลเมืองและพลโลกที่ดี 3) พัฒนาการด้านสติปัญญา นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแต่ละปีอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำกว่ามาตรฐาน ส่วนแนวทางการแก้ไขปัญหาคณาจารย์นักเรียนต้องเริ่มต้นที่การพัฒนาทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา และผู้ที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาคือ ครูและผู้บริหาร จากผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงสภาพปัญหาของนักเรียน ที่ต้องอาศัยความร่วมมือในการแก้ไขปัญหามาจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูผู้สอนซึ่งมีหน้าที่สำคัญในการแก้ไขผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน

ครูเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเยาวชนของประเทศให้มีความรู้ มีความสามารถและเป็นทรัพยากรบุคคลที่ดีของประเทศชาติ ดังนั้นความสำนึกรับผิดชอบของครูจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อสังคม และประเทศชาติ ถ้าหากผู้เป็นครูมีพฤติกรรมที่บกพร่องต่อหน้าที่ขาดความสำนึกรับผิดชอบ ก็จะส่งผลกระทบต่อให้เกิดความเสียหายต่อชาติบ้านเมือง โดยเฉพาะนักเรียน ซึ่งเป็นอนาคตที่สำคัญของประเทศชาติ เพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญของความสำนึกรับผิดชอบของครู จึงขออัญเชิญพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2503 ดังข้อความตอนหนึ่งว่า “...ผู้ที่เป็นครูอาจารย์นั้น ไซ้ว่าจะมีแต่ความรู้ทางวิชาการ และทางการสอนเท่านั้นก็หาไม่ จะต้องรู้จักอบรมเด็กทั้งในด้านศีลธรรม จรรยา และวัฒนธรรม รวมทั้งให้มีความสำนึกความสำนึกรับผิดชอบในหน้าที่ และในฐานะที่จะเป็นพลเมืองที่ดีของชาติต่อไปข้างหน้า การให้ความรู้หรือที่เรียกว่าการสอนนั้นต่างกับการอบรม การสอน คือ การให้ความรู้แก่ผู้เรียน ส่วนการอบรม เป็นการฝึกจิตใจของผู้เรียน

ให้ชิมชาจนติดเป็นนิสัย...” ดังนั้นความสำนึกรับผิดชอบของครู จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียน เพราะครูเป็นผู้ปลูกฝังความรู้สึกรู้สึก ความคิด และจิตใจให้กับผู้เรียนให้มีความเจริญในทุกด้าน ซึ่งในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าอาชีพครูถือเป็นอาชีพที่มีความสำคัญสูงสุดในการพัฒนาบุคลากรของชาติ (อาณัติญาณ ศิริวัฒนอธิรกุล และคณะ, 2554)

ความสำนึกรับผิดชอบของครูตามบทบาทหน้าที่ของความเป็นครู มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งจากผลการประเมินของสำนักรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) พบว่า ตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับครู ผู้บริหาร ประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการพัฒนาสถานศึกษา มีผลการประเมินอยู่ในระดับดี และดีมาก แต่ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเมื่อเทียบกับผลที่เกิดจากการประเมินมาตรฐานของครูไม่มีความสอดคล้องกัน กล่าวคือผลการประเมินด้านมาตรฐานของครูสูง แต่มาตรฐานด้านผู้เรียนต่ำ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) สะท้อนให้เห็นว่าความสำนึกรับผิดชอบของครูมีความสำคัญมากต่อการถ่ายทอดมวลประสบการณ์ และความรู้ที่สั่งมาให้กับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ จากการศึกษาผลการวิจัยของ Lauermann และ Karabenick (2013) พบว่าผลลัพธ์ทางการศึกษาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ล้วนเกิดขึ้นจากความสำนึกรับผิดชอบของครู ครูต้องเรียนรู้ปัญหาในอดีตที่เกิดกับผู้เรียน และสะท้อนมาสู่ปัญหาในปัจจุบัน ครูต้องป้องกันผลกระทบที่เกิดจะขึ้นในอนาคตกับผู้เรียน ดังนั้นความสำนึกรับผิดชอบของครูที่สะท้อนออกมาเป็นพฤติกรรมหรือคุณลักษณะการแสดงออกทางสังคมของครูในการให้ความช่วยเหลือผู้เรียน มีความสำคัญมาก เพราะจะส่งผลกับนักเรียนทั้งในด้านความรู้ทางวิชาการ คุณธรรม จริยธรรม

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่ามีปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู 2 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู ได้แก่ คุณธรรม จริยธรรม ความเต็มใจในการเรียนรู้ เจตคติต่อวิชาชีพ และความเชื่อมั่นในตนเอง (ไตรธร เศรษฐสิทธิ์, 2543; สุสรรรค์ ไชโยธิรักษ์, 2549; ปฐมพงษ์ ทะแสง, 2552; สุขุมภรณ์ เอี่ยมสำอาง, 2554; Sethumadhavan, 1992; Welle, 2000; Aliakbari and Kafshgar, 2013) และ 2) ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู ได้แก่ บรรยากาศของโรงเรียน (วิภา บุญเสนอ, 2537; ัญญา มั่นคง, 2546; อัฐพล อินตะเสนา, 2552; Toreman, 2011) ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน โดยการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี จากการศึกษาเอกสารงานวิจัย การสัมภาษณ์ครูเชิงลึก และการสังเกตการสอนของครู เพื่อให้ได้ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู และนำไปสู่การพัฒนากรอบแนวคิดการวิจัย โดยผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานทางการศึกษาทุกระบบที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครู หรือองค์กรอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาระบบการศึกษา สามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ในการพัฒนาความสำนึกรับผิดชอบของครูให้สูงขึ้นต่อไป

คำถามวิจัย

1. ระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียนอยู่ในระดับใด
2. ระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียนระหว่างสังกัด ขนาด และตำแหน่งทางวิชาการของครูมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันหรือไม่
3. มีตัวแปรด้านครูใดบ้างที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน และมีอิทธิพลมากน้อยเพียงใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน
2. เพื่อวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสังกัด ขนาด และตำแหน่งทางวิชาการของครูที่ส่งผลต่อระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน
3. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียนและอิทธิพลที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร

เนื่องจากกรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงของประเทศไทย มีความเจริญในการพัฒนาทุกด้าน จากบริบทของความเจริญดังกล่าวทำให้เกิดความก้าวหน้าทางด้านการศึกษา แต่ในขณะเดียวกันการปฏิบัติหน้าที่ของครูมีสภาพบีบคั้นทางสังคมหลายด้าน เช่น ปัญหาความแออัดของสังคมเมือง ปัญหาการจราจรติดขัดเป็นอุปสรรคต่อการเดินทาง การแข่งขันด้านเศรษฐกิจทำให้ครูต้องทำงานแข่งขันทันทีกับเวลา ซึ่งปัจจัยเหล่านี้อาจส่งผลให้ความสำนึกรับผิดชอบของครูลดน้อยลง จึงเป็นเหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกศึกษาความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียนของครูที่ปฏิบัติการสอนโรงเรียนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ตัวแปรที่ศึกษา

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ Lauer mann และ Karabenick (2013) มาใช้ซึ่งมีองค์ประกอบความสำนึกรับผิดชอบของครูทั้งหมด 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน 2) การรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 3) การสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน และ 4) การสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน เนื่องจากแนวคิดตามองค์ประกอบความสำนึกรับผิดชอบของครูดังกล่าวครอบคลุมคุณลักษณะ หรือพฤติกรรมของครู ซึ่งสามารถนำแบบวัด

Teacher Responsibility Scale: TRS มาปรับใช้กับการศึกษาความสำนึกรับผิดชอบของครู ตามบริบททางการศึกษาของประเทศไทย โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครได้เป็นอย่างดี

ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้วิจัยได้คัดเลือกตัวแปรที่เป็นปัจจัยส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู และสามารถพัฒนาลักษณะหรือพฤติกรรมของครูได้ (active variable) ได้ทั้งหมด 5 ตัวแปร ประกอบด้วย 1) ปัจจัยภายใน 4 ปัจจัย ได้แก่ 1) ความเป็นคุณธรรม จริยธรรม 2) ความเต็มใจในการเรียนรู้ 3) เจตคติต่อวิชาชีพ และ 4) ความเชื่อมั่นในตนเอง และ 2) ปัจจัยภายนอก 1 ปัจจัย คือ บรรยากาศของโรงเรียน ซึ่งเป็นร่างกรอบแนวคิดในการวิจัยในระยะที่ 1

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงผสมวิธี **ระยะแรก** เป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ตัวแปรที่เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน และพัฒนาร่างกรอบแนวคิดในการวิจัยที่ได้จากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ครูเชิงลึก และการสังเกตการสอนและการปฏิบัติงานของครู **ระยะที่สอง** เป็นการสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (the exploratory sequential design) ตามแบบของ Creswell และ Plano Clark (2011) และเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ (quantitative research) เพื่อศึกษาระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน และตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ความสำนึกรับผิดชอบ หมายถึง ความรู้สึก การตระหนักรู้ด้วยจิตใจ และความระลึกถึงหน้าที่ที่พึงปฏิบัติหรือได้รับมอบหมายให้เหมาะสมกับบทบาทของตนเอง และพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความขยัน อดทน มีความกระตือรือร้นต่อการปฏิบัติงาน มีความเสียสละต่อส่วนรวม โดยคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ทั้งที่เป็นผลดีและผลเสีย ถ้าที่จะยอมรับต่อผลที่เกิดจากการกระทำของตนเองทั้งในส่วนที่ดีและไม่ดี โดยพร้อมที่จะยอมรับและปรับปรุงแก้ไขให้เกิดผลดีต่อส่วนรวม

ความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน หมายถึง การคำนึงถึงผลจากการปฏิบัติตนของครูตามบทบาทหน้าที่ พร้อมทั้งคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน มีความสามารถในการจูงใจนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ อุทิศตน มีความเสียสละ เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน คำนึงถึงผลประโยชน์และประสิทธิภาพที่เป็นเป้าหมายโดยรวมของนักเรียนและโรงเรียน ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน 2) การรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 3) การสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน และ 4) การสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน หมายถึง อิทธิพลที่ส่งผลต่อระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน ประกอบด้วย 2 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยภายในของครูที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู และ 2) ปัจจัยภายนอกของครูที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู

การวิจัยแบบผสมวิธี หมายถึง การศึกษาวิจัยจากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ทำให้ได้ตัวแปรที่เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน สำหรับการพัฒนาร่างกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยมีแหล่งข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ครูเชิงลึก และการสังเกตการสอนและการปฏิบัติงานของครู และการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นการสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ และการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน และตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ประโยชน์เชิงวิชาการ

ผลของการวิจัยในครั้งนี้ ได้องค์ความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของครูที่ส่งผลกระทบต่อระดับความสำนึกรับผิดชอบของครู ที่เป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญของการใช้ปัจจัยที่ได้จากการศึกษาวิจัย ไปใช้ในการสร้างความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน ตามบริบทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกระดับ

2. ประโยชน์เชิงปฏิบัติ

ผลของการวิจัยในครั้งนี้ จะทำให้ทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำนึกรับผิดชอบของครู ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพครู หรือองค์กรอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาระบบการศึกษา ได้นำองค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาความสำนึกรับผิดชอบของครูให้สูงขึ้นต่อไป

3. ประโยชน์เชิงนโยบาย

ผลของการวิจัยในครั้งนี้ ได้สารสนเทศที่สามารถนำปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู ไปใช้ในการพัฒนาระดับความสำนึกรับผิดชอบของครู ตามบริบททางการศึกษาของประเทศไทย ว่าควรพัฒนาปัจจัยใดบ้าง และสามารถศึกษาความสำคัญของปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุดและสมควรพัฒนาเป็นลำดับแรก พร้อมทั้งสามารถนำมาใช้กำหนดเป็นนโยบายในการพัฒนาครู ให้มีความสำนึกรับผิดชอบในหน้าที่ของครูให้สูงขึ้นต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้ **ตอนที่ 1** ความหมาย แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับมโนทัศน์ของความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน **ตอนที่ 2** ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน **ตอนที่ 3** มโนทัศน์เกี่ยวกับการวิจัยแบบผสมวิธี และ **ตอนที่ 4** ร่างกรอบแนวคิดในการวิจัย

ตอนที่ 1 ความหมาย แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับมโนทัศน์ของความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน

สาระในตอนนี้ ประกอบด้วย 1) ความหมายของความสำนึกรับผิดชอบ 2) จรรยาบรรณของครู 3) มาตรฐานวิชาชีพครู 4) แนวคิดจิตวิทยาการศึกษากับความเป็นครู และ 5) ทฤษฎีของแรงจูงใจซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการเกิดความสำนึกรับผิดชอบของครู โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ความหมายของความสำนึกรับผิดชอบ

1.1.1 ความหมายทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับความสำนึกรับผิดชอบ

ความสำนึกรับผิดชอบ มาจากคำว่า “สำนึก” เป็นคำ กิริยา แปลว่า รับรู้, รู้สึก, ซาบซึ้ง ซึ่งตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “sense” เป็นคำนาม โดยคำดังกล่าวคล้ายกับภาษาอังกฤษว่า “consciousness” แปลว่า ความรู้สึกตัว ความระลึกได้ ความรู้สึกผิดชอบ ส่วนคำว่า “รับผิดชอบ” เป็นคำกิริยา แปลว่า การยอมรับผลทั้งที่ดี และไม่ดีในกิจการที่ตนได้ทำลงไป หรือที่อยู่ในความดูแลของตน ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “be responsible” หรือ “take responsibility for” เป็นคำกิริยา เมื่อนำคำว่า “สำนึก” ผสมกับ “รับผิดชอบ” ได้คำว่า สำนึกรับผิดชอบ ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “sense of responsibility” แปลว่า ความสำนึกรับผิดชอบ ซึ่งในภาษาไทยมีคำดังกล่าวที่เทียบความหมายแล้วมีความใกล้เคียงกันหลายคำ เช่น สำนึกในความรับผิดชอบ (บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด มหาชน, 2556) สำนึกแห่งความรับผิดชอบ (ทิวากร แก้วมณี, 2554) สำนึกในหน้าที่รับผิดชอบ (กรมอนามัย, 2556) จิตสำนึกของความรับผิดชอบ (ปริยา รินรัตนากร, 2556) ความสำนึกรับผิดชอบในหน้าที่ของตน (ประวิตร ชูศิลป์, 2541) ความสำนึกในหน้าที่และรับผิดชอบ (บางกอกทูเดย์, 2552) สำนึกในภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555) ความสำนึกต่อความรับผิดชอบ (ธีรพัฒน์ อังศุขवाल, 2554) สำนึกความรับผิดชอบ (พระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2552)

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้คำในการศึกษาว่า “ความสำนึกรับผิดชอบ” ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “sense of responsibility” เนื่องจากเป็นคำที่ให้ความสำคัญกับความสำนึกรับผิดชอบที่ใช้กับวงวิชาการต่างๆ อย่างกว้างขวาง แต่ยังไม่มีการวิจัยในวงวิชาการด้านการศึกษาของประเทศไทยที่ศึกษาเกี่ยวกับคำดังกล่าวโดยเฉพาะความสำนึกรับผิดชอบของครู

เอมอร์ กฤษณะรังสรรค์ (2537) ได้กล่าวถึงความหมายของความรับผิดชอบ โดยการกำหนดคุณลักษณะและพฤติกรรมย่อยของความรับผิดชอบได้ 7 กลุ่ม คือ ความพยายามทำให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย ความตั้งใจและเอาใจใส่ การปฏิบัติตามระเบียบ การวางแผนการทำงาน การยอมรับผลของการกระทำ ความเต็มใจในการปฏิบัติหน้าที่ และการยอมรับรู้หน้าที่ของตนเอง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) บัญญัติความหมายของความสำนึกรับผิดชอบไว้ว่า ความรู้สึกภายในจิตใจ ที่เกิดขึ้นจากการกระทำ และการยอมรับถึงผลสำเร็จที่เกิดขึ้นทั้งในด้านที่ดีและไม่ดี

นีอัมพร เสน่ห์ธรรมศิริ (2551) ได้กล่าวถึงความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า ความสามารถในการควบคุมตนเองที่แสดงออกโดยการทำงานที่ได้รับมอบหมายและติดตามผลงานให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยตนเอง ด้วยความอดทน และขยันหมั่นเพียร ยอมรับในสิ่งที่ตนเองได้กระทำลงไปทั้งในด้านที่เป็นผลดีและผลเสีย รวมทั้งการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์หรือข้อตกลงต่างๆ ของสังคมนั้นๆ โดยคำนึงถึงผลดีและผลเสียที่เกิดกับตนเองและผู้อื่น

ยุวรี ผลพันธิน (2551) ได้กล่าวถึงความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า พฤติกรรมของบุคคลที่ปฏิบัติตามหน้าที่ของตนที่พึงปฏิบัติโดยไม่มีใครบังคับ ไม่เพิกเฉย ไม่ละเลยต่อสิทธิและหน้าที่ที่มีความตั้งใจเอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่ มีความมานะพยายาม ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา และละเอียดรอบคอบต่อหน้าที่และสิ่งที่ตนเองปฏิบัติ ผลการปฏิบัติบรรลุความสำเร็จถูกต้องและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งยอมรับผลการกระทำทั้งผลดีผลเสียและปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยการแสดงออกของบุคคลที่มีความรับผิดชอบนั้นประกอบด้วยความรับผิดชอบต่อตนเองและความรับผิดชอบต่อสังคม

ศูนย์ประกันคุณภาพการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (2552) กล่าวถึงความสำนึกรับผิดชอบ หมายถึง การทำงานตามหน้าที่ซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์ควรยึดถือให้ดีที่สุด โดยการมีความสำนึกรับผิดชอบในการทำงานยุคสมัยใหม่ ต้องมีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญ เหมือนการทำงานอย่างมืออาชีพ (professional)

ไพฑูรย์ สีนลรัตน์ (2555) อธิบายความหมายของความสำนึกรับผิดชอบไว้ว่า การตระหนักในสิทธิและหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาการบริหารจัดการ การกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา และเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง รวมทั้งความกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากการกระทำของตนเอง

Sethumadhavan (1992) อธิบายความหมายของความสำนึกรับผิดชอบไว้ว่า เป็นแนวโน้มทางอารมณ์ที่จะประพฤติปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคม โดยมีแนวคิดด้านองค์ความรู้ ด้านอารมณ์ และด้านพฤติกรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง ซึ่งความสำนึกรับผิดชอบยังสะท้อนถึงความสามารถในการตอบสนองต่อความคาดหวังทางสังคม อันเกิดจากแรงจูงใจภายใน โดยพฤติกรรมที่แสดงออกนั้นไม่ส่งผลร้ายต่อบุคคลอื่นในสังคม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการกระทำตามภาระหน้าที่ การรักษากฎระเบียบ การยึดความถูกต้องชอบธรรมในการทำงาน และการคำนึงถึงความผูกพันต่อการทำงาน

Higgins, Roney, Crowe และ Hymes (1994) อธิบายความหมายของความสำนึกรับผิดชอบ หมายถึง สิ่งสำคัญสำหรับความสัมพันธ์ทางสังคมในบริบทที่เป็นทางการ เช่น ความรู้สึกรับผิดชอบต่อปฏิบัติตามข้อผูกพัน อย่างมืออาชีพในบริบทที่เป็นทางการ ความสำนึกรับผิดชอบใน

การให้ความช่วยเหลือ นอกจากนี้ความสำนึกรับผิดชอบส่วนบุคคลหมายถึงการสร้างแรงจูงใจและการควบคุมตนเอง

Mahmud, Ibrahim, Amad และ Salleh (2011) อธิบายความหมายของความสำนึกรับผิดชอบไว้ว่า เป็นทัศนคติเชิงบวกและภาวะผูกพันที่มีต่อความสำเร็จของงานตามที่ได้รับมอบหมาย ทั้งทางตรงและทางอ้อม ความสำนึกรับผิดชอบเป็นผลที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่เริ่มขึ้นตั้งแต่วัยเด็ก และมีความชัดเจนมากขึ้นในวัยรุ่น ก่อนที่จะพัฒนาไปสู่ผู้ใหญ่

Toremen (2011) ได้กล่าวถึงความสำนึกรับผิดชอบไว้ว่า เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ และสัญชาตญาณในแง่ของหัวใจ ที่ผู้คนยึดถือเป็นสิ่งที่ถูกต้อง มีลักษณะที่ไม่แน่นอน และเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศทางวัฒนธรรม โดยในความเป็นจริงนั้น ความสำนึกรับผิดชอบที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามสภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

Kurai, Pande, Parwani และ Panpaliya (2011) ได้กล่าวถึงความสำนึกรับผิดชอบไว้ว่า ความเต็มใจต่อการปฏิบัติหน้าที่อันเกิดจากความสำนึกรับผิดชอบภายในใจของตนเอง พร้อมอุทิศตนด้วยความมุ่งมั่นจนภาระงานที่ได้รับมอบหมายบรรลุเป้าหมายตามภาระความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายด้วยความซื่อสัตย์ ตระหนักถึงหน้าที่ซึ่งสมควรปฏิบัติ และทำให้งานประสบความสำเร็จ แสดงให้เห็นถึงความสำนึกรับผิดชอบด้วยความมุ่งมั่น ทุ่มเทให้เกิดความคุ้มค่า กล้าที่จะยอมรับความผิดพลาดของตนเอง และเอาชนะอุปสรรคจากการทำงานได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงคุณลักษณะของความอ่อนน้อมถ่อมตน สุภาพ และเคารพต่อหน้าที่ของตน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ความหมายของความสำนึกรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักรู้ด้วยจิตใจ และความระลึกถึงหน้าที่ที่พึงปฏิบัติหรือได้รับมอบหมายให้เหมาะสมกับบทบาทของตนเอง และพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความขยัน อดทน มีความกระตือรือร้นต่อการปฏิบัติงาน มีความเสียสละต่อส่วนรวม โดยคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ทั้งที่เป็นผลดีและผลเสีย กล้าที่จะยอมรับต่อผลที่เกิดจากการกระทำของตนเองทั้งในส่วนที่ดีและไม่ดี โดยพร้อมที่จะยอมรับและปรับปรุงแก้ไขให้เกิดผลดีต่อส่วนรวม

1.1.2 ความหมายที่เกี่ยวข้องกับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน

จากการศึกษาความหมายของคำศัพท์ของคำที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้คำว่า ความสำนึกรับผิดชอบ (sense of responsibility) ในความหมายที่เกี่ยวข้องกับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน ดังต่อไปนี้

Guskey (1981) อธิบายความหมายของความสำนึกรับผิดชอบของครูไว้ว่า เป็นพฤติกรรมของครูที่เกิดขึ้นจากการควบคุมตนเองภายในจิตใจ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพพร้อมกับการเรียนรู้ไปด้วยกันกับนักเรียน มีความรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน สามารถสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนมีความรู้สึกรักอยากเรียนรู้ มีการให้กำลังใจ และให้การช่วยเหลือนักเรียนที่ประสบปัญหาในชีวิตได้อย่างเหมาะสม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนมีผลการเรียนรู้ที่ดี

Coladarci (1992) อธิบายความหมายของความสำเร็จที่รับรู้ของครูไว้ว่า เป็นการรับรู้ความสามารถของครูที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน มีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี คำนึงถึงประสิทธิภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ครู เอาใจใส่ต่อการเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนของนักเรียน เสริมสร้างความมุ่งมั่นทางการเรียนของนักเรียน มีความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน และไม่เป็นอุปสรรคต่อความเจริญทางด้านร่างกายและจิตใจของนักเรียน

Lee และ Smith (2001) อธิบายความหมายของความสำเร็จที่รับรู้ของครูที่เกี่ยวกับผลการเรียนรู้ของนักเรียนไว้ว่า การรับรู้ของครูที่รับรู้เกี่ยวกับผลทางการเรียนของนักเรียน มีความเต็มใจที่จะปรับการเรียนการสอนให้เข้ากับความต้องการของนักเรียน และการคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

Lanzinger และ Neill (2009) อธิบายความหมายของความสำเร็จที่รับรู้ของครูไว้ว่า ความสำเร็จที่รับรู้ในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบต่อการสอนที่เกิดผลดีกับนักเรียน รู้จักการวางแผนในการเรียนรู้ร่วมกันกับนักเรียน ผู้ปกครอง เน้นการคิดเชิงบวก ให้การช่วยเหลือและหาแนวทางการแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนตามโอกาสที่เหมาะสม

Putney และ Broughton (2011) อธิบายความหมายของความสำเร็จที่รับรู้ของครูไว้ว่า การคำนึงถึงประสิทธิภาพที่เป็นเป้าหมายโดยรวมของโรงเรียน มีความยืดหยุ่นและเต็มใจในการทำงานในสถานการณ์ที่มีความยากลำบาก คำนึงถึงประสิทธิภาพของนักเรียนจากประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เข้าใจความแตกต่างและโอกาสในการเรียนรู้ของนักเรียน พร้อมทั้งจะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ตลอดจนการให้อำนาจของชุมชนเข้ามามีบทบาทในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียน

Stronge (2011) อธิบายความหมายของความสำเร็จที่รับรู้ของครูไว้ว่า การคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการคำนึงถึงผลความสำเร็จที่เกิดขึ้นกับนักเรียน สามารถนำประสบการณ์ของตนเองมาเป็นอย่างในการสอนนักเรียน มีความเข้าใจความรู้สึกของนักเรียน ยอมรับความผิดพลาดของตนเองที่เกิดขึ้น และหาแนวทางการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม สร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นกับนักเรียน ยืดหยุ่นเป็นธรรมชาติ สามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียน รับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นจากนักเรียนด้วยความตั้งใจ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สนุกและเกิดการเรียนรู้ที่ดี เสียสละเวลา สามารถให้คำปรึกษานักเรียนได้ดี เป็นกันเองกับนักเรียน และสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ดี

Whalan (2011) อธิบายความหมายของความสำเร็จที่รับรู้ของครูไว้ว่า เป็นการคำนึงถึงความแตกต่างทางด้านร่างกายและจิตใจในการเรียนรู้ของนักเรียน นำองค์ความรู้ที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตระหนักในผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนและตรวจสอบคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเอง พร้อมทั้งสามารถสร้างโอกาสในการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับนักเรียน และทำให้นักเรียนเกิดความไว้วางใจครู

Lauermann และ Karabenick (2013) อธิบายความหมายของความสำเร็จที่รับรู้ของครูไว้ว่า ความสำเร็จที่เกิดขึ้นในสังคมที่เป็นทางการ เช่น ความสำเร็จที่รับรู้ของครูในการกระทำตามภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สมบูรณ์ การให้ความช่วยเหลือ การสร้างแรงจูงใจ ตลอดจนการควบคุมตนเองของบุคคล ซึ่งในบริบททางการศึกษา ในด้านความสำเร็จที่รับรู้ของครู มีผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการอุทิศตนอย่างมีอาชีพ เกิดความพึงพอใจในทางบวกต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการสอน เน้นการจัดการเรียนการสอนใหม่ๆ ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ และทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นโดยศึกษาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 3) การสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน และ 4) ความสำเร็จกับนักเรียน

Mohammad และ Neda (2013) ได้อธิบายความหมายความสำเร็จระหว่างความสำเร็จที่รับรู้ของครูกับความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ครูไว้ว่า ความสำเร็จที่รับรู้ของครูเกิดขึ้นจากความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยมีคุณลักษณะที่ส่งเสริมให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่องาน 5 ประการ ได้แก่ 1) ความมีคุณค่าของงานที่ปฏิบัติ 2) การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร 3) คุณลักษณะของงานที่ปฏิบัติ 4) ผลที่เกิดขึ้นกับสังคม และ 5) ความตั้งใจที่จะปฏิบัติงาน ซึ่งปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อความสำเร็จที่รับรู้ของครูตามแนวคิดของ Lauermann และ Karabenick (2013) ใน 4 องค์ประกอบ คือ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 3) การสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน และ 4) ความสำเร็จกับนักเรียน

Ronfeldt, Reininger และ Kwok (2013) อธิบายความหมายของความสำเร็จที่รับรู้ของครูไว้ว่าคุณลักษณะของครูที่สะท้อนจากปฏิบัติหน้าที่ การให้ความร่วมมือกับส่วนรวม มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดผลดีกับนักเรียน หมั่นหาความรู้อยู่เสมอ ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สามารถแก้ปัญหาที่นักเรียนได้อย่างเหมาะสม และคำนึงถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ตกต่ำ เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขได้อย่างเหมาะสม

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ความหมายของความสำเร็จที่รับรู้ของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน หมายถึง การคำนึงถึงผลจากการปฏิบัติตนของครูตามบทบาทหน้าที่ พร้อมทั้งคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ความสำเร็จที่รับรู้ของครูต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน มีความสามารถในการจูงใจนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ อุทิศตน มีความเสียสละ เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน คำนึงถึงผลประโยชน์และประสิทธิภาพที่เป็นเป้าหมายโดยรวมของนักเรียนและโรงเรียน ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน 2) การรับรู้ของครูต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 3) การสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน และ 4) การสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน

1.2 จรรยาบรรณของครู

1.2.1 ความสำคัญของจรรยาบรรณครู

จිරนนท์ สุวรรณณณณณณณ (2552) ได้ให้ความสำคัญของจรรยาบรรณดังนี้

- 1) ช่วยควบคุมมาตรฐาน รับประกันคุณภาพที่ถูกต้องในการประกอบอาชีพ ในการผลิตและการค้า
- 2) ช่วยควบคุมจริยธรรมของผู้ประกอบอาชีพ
- 3) ช่วยส่งเสริมมาตรฐาน คุณภาพและปริมาณที่ดี มีคุณค่าและเผยแพร่ให้รู้จักเป็นที่นิยมเชื่อถือ
- 4) ช่วยส่งเสริมจริยธรรมของผู้ประกอบอาชีพ
- 5) ช่วยลดปัญหาอาชญากรรม ลดปัญหาการคดโกง เอารัดเอาเปรียบ เห็นแก่ตัวและแก่ได้
- 6) ช่วยเน้นให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้นในภาพพจน์ที่ดีของผู้มีจริยธรรม
- 7) ช่วยทำหน้าที่พิทักษ์สิทธิตามกฎหมายสำหรับผู้ประกอบอาชีพให้เป็นไปถูกต้องตามทำนองคลองธรรม

จากการศึกษาความสำคัญของจรรยาบรรณของครูสามารถสรุปความสำคัญของจรรยาบรรณครูได้ว่า จรรยาบรรณของครูมีส่วนสำคัญต่อการสร้างความสำนึกรับผิดชอบของครู เป็นแนวทางที่ช่วยในการกำหนดพฤติกรรมการทำงานของครู ดังต่อไปนี้

1. เป็นแนวทางสำคัญในการประพฤติ ปฏิบัติตนตามบทบาทและหน้าที่ของความเป็นครูที่ดี
2. ทำให้ครูคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน
3. ช่วยในการสร้างความตระหนักของครูต่อผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่อย่างเหมาะสม
4. ใช้เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาวิชาชีพ และนำไปสู่ความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน
5. ช่วยควบคุมจิตใจของครูให้อยู่ในคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับศิษย์
6. สร้างมาตรฐานที่ดี เกิดประสิทธิภาพต่อวิชาชีพครู
7. เป็นเกราะป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของครู ตามบทบาทที่ได้รับมอบหมาย

1.2.2 คุณลักษณะของครูตามจรรยาบรรณ

ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัติจรรยาบรรณครูตามระเบียบครูสภาว่าด้วยจรรยาบรรณครู ปีพุทธศักราช 2539 ของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2544) ซึ่งเป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งมีรายละเอียดจำนวน 9 ข้อ ดังต่อไปนี้

- 1) ครูต้องรักและเมตตาศิษย์ โดยให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า

หลักปฏิบัติตนที่ดี

พฤติกรรมกรรมการแสดงออกของครูเป็นผลสะท้อนที่เกิดจากจิตใจของครู การแสดงออกซึ่งความรัก ความเมตตา เป็นความปรารถนาดีของครูที่มีต่อลูกศิษย์ เป็นพื้นฐานของจิตใจที่ดีงามของครู

เพราะจะทำให้เกิดผลดีต่อนักเรียน เมื่อจะกระทำสิ่งใดที่แสดงออกมาทางกาย วาจา และใจของครู จะต้องเกิดจากการกลั่นกรองผลที่จะเกิดขึ้นเสมอ ดังนั้นความรัก และความเมตตาของครูจะเป็น พฤติกรรมที่แสดงออกต่อศิษย์ ให้เป็นไปในทางที่สุภาพ เกิดการเอาใจใส่ ที่เป็นผลดีต่อศิษย์อย่างเสมอ ภาคว่ากันในทุกๆ ด้าน

ตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของครู

ครูต้องรักและเมตตาต่อศิษย์ ให้การช่วยเหลือเอาใจใส่ ตลอดจนการให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนของศิษย์ทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน สามารถตอบสนองความต้องการ ความถนัด การเอาใจใส่ ลูกศิษย์อย่างจริงใจ ตลอดจนการให้สิทธิขั้นพื้นฐานที่สำคัญในการดำรงชีวิต ให้การยกย่อง ชมเชยลูกศิษย์ ให้เกิดความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมอย่างเท่าเทียมกัน

พฤติกรรมที่สะท้อนความสำนึกรับผิดชอบของครู

1. ครูสร้างความรู้สึกรักที่เป็นมิตร เป็นที่พึ่งพาและไว้วางใจของศิษย์ ทุกคนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน
2. ตอบสนองข้อเสนออันเกิดจากความต้องการของศิษย์ในทางสร้างสรรค์ตามสภาพปัญหาและความต้องการ โดยคำนึงถึงศักยภาพของศิษย์แต่ละคนอย่างเท่าเทียมกัน
3. เปิดโอกาสให้ศิษย์แต่ละคนได้แสดงออกตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจ มีความจริงใจที่จะช่วยแก้ไขข้อบกพร่องของศิษย์ตามความเหมาะสม
4. ให้คำแนะนำและชี้แนะแนวทางในการพัฒนาของศิษย์แต่ละคนตามความถนัด ความสนใจ และศักยภาพของศิษย์
5. แสดงผลงานที่ภูมิใจของศิษย์ของแต่ละคนทั้งในและนอกสถานศึกษา พร้อมทั้งประกาศยกย่องผลที่เกิดขึ้นจากความภาคภูมิใจของศิษย์ทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

2) ครูต้องอบรม สั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามให้เกิดแก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ

หลักปฏิบัติตนที่ดี

ครูที่ตีความมุ่งมั่นตั้งใจในการพัฒนาศิษย์ให้มีความเจริญได้อย่างเต็มศักยภาพ เป็นสิ่งที่สะท้อนความสำนึกรับผิดชอบของครู โดยผลความสำนึกรับผิดชอบจะเกิดขึ้นเมื่อศิษย์ได้แสดงออกซึ่งผลแห่งการกระทำจากการพัฒนาของครู ครูจึงต้องเรียนรู้ศักยภาพของศิษย์ทุกคน มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เหมาะสมตามศักยภาพ ตลอดจนการช่วยเหลือให้ศิษย์ได้ทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเพื่อความเจริญงอกงาม และสร้างสรรค์อย่างไม่มีที่สิ้นสุด

ตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของครู

ครูต้องอบรม สั่งสอน ให้ความรู้ และทักษะที่ถูกต้องดีงามให้แก่ศิษย์ อย่างเต็มกำลังความสามารถ และบริสุทธิ์ใจ โดยเปิดโอกาสให้ศิษย์มีความรับผิดชอบ เป็นเจ้าของการเรียนรู้ ตลอดจนการประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ร่วมกับศิษย์ ด้วยความปรารถนาที่จะให้ศิษย์ทุกคนพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพตลอดไป

พฤติกรรมที่สะท้อนความสำนึกรับผิดชอบของครู

1. จัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาศิษย์อย่างมุ่งมั่น ตั้งใจ โดยใช้เวลาเพื่อพัฒนาศิษย์ตามความจำเป็น เหมาะสม ไม่เบียดบังเวลาของศิษย์ไปหาผลประโยชน์ส่วนตัว เอาใจใส่ อบรมสั่งสอนศิษย์ให้เกิดทักษะในการปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ
2. เลือกใช้วิธีสอนที่หลากหลายให้เหมาะสมกับศักยภาพของศิษย์ ให้ความรู้ โดยไม่มีการปิดบัง สอนเต็มความสามารถ และเปิดโอกาสให้ศิษย์ได้ฝึกปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ
3. กำหนดเป้าหมายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้ศิษย์ได้มีโอกาสเลือกกิจกรรมที่สนใจ และพร้อมที่จะปฏิบัติให้เกิดผล เกิดความภาคภูมิใจในผลการเรียนที่เกิดขึ้นจากการพัฒนา
4. อบรม สั่งสอน ฝึกฝนและจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาศิษย์ด้วยความบริสุทธิ์ ยุติธรรม ไม่ปิดบังอำพราง หรือเลือกที่รักมักที่ชัง ตลอดจนการประเมินผลการเรียนด้วยความยุติธรรม

3) ครูต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งกาย วาจา และจิตใจ

หลักปฏิบัติตนที่ดี

ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีของศิษย์ ครูจึงเปรียบเสมือนพ่อและแม่พิมพ์ของชาติ จึงต้องเป็นตัวอย่างที่ดี เพื่อให้ศิษย์ได้ยึดถือและนำไปปฏิบัติตาม ดังนั้นการแสดงออกทางพฤติกรรมของครูจะต้องมีความเหมาะสม เพราะถือเป็นตัวอย่างที่ครูเป็นผู้นำในการพัฒนาศิษย์อย่างแท้จริง

ตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของครู

การแสดงออกทางพฤติกรรมของครู ศิษย์จะสังเกตและสามารถเรียนรู้ได้ด้วยการมองเห็นตามแบบอย่างการปฏิบัติงานของครู การใช้ชีวิตประจำวัน ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรม ประเพณีที่ดงาม

พฤติกรรมที่สะท้อนความสำนึกรับผิดชอบของครู

1. มีความตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อพฤติกรรมแสดงออกของครู ที่ส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมของศิษย์อย่างสม่ำเสมอ ครูต้องรู้จักควบคุมตนเองทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ
2. การแสดงออกทางวาจาที่สุภาพ อ่อนโยน และสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับศิษย์ และสังคม รวมทั้งมีความจริงใจในการใช้วาจา มีการเสริมแรงบวกเพื่อจูงใจศิษย์ด้วยความเต็มใจ
3. กระทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี ตรงตามที่ตนเองสอน มีความสอดคล้องกับวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงาม

4) ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์

หลักปฏิบัติตนที่ดี

พฤติกรรมแสดงออกของครู ย่อมมีผลในทางบวกหรือลบ ซึ่งมีผลต่อพัฒนาการทุกๆด้านของศิษย์ ดังนั้นการแสดงออกทางพฤติกรรมของครูจึงต้องเลือกสิ่งที่เป็นผลเชิงบวก รู้จักการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ไม่ให้มีผลกระทบต่อการพัฒนาการของศิษย์ทั้งทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์

ตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของครู

การกระทำของครูไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์ โดยอยู่บนพื้นฐานของเหตุผล จริยธรรม ศีลธรรม อันดีงาม เพื่อให้เกิดการสนองตอบที่เป็นผลเชิงบวก และลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ อย่างสร้างสรรค์และเท่าเทียมกัน

พฤติกรรมที่สะท้อนความสำนึกรับผิดชอบของครู

1. ละเว้นการกระทำที่ทำให้ศิษย์เกิดความกระทบกระเทือนต่อจิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคมของศิษย์
2. ไม่นำความเครียดมาระบายต่อศิษย์ด้วยคำพูด ท่าทาง ไม่ลงโทษศิษย์โดยไม่มีเหตุผลอันสมควรเกินกว่าเหตุ
3. ละเว้นการกระทำที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและร่างกายของศิษย์ ตลอดจนการไม่ใช้ศิษย์ให้ทำงานเกินกำลังความสามารถ
4. ละเว้นการกระทำที่สกัดกั้นพัฒนาการทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ และสังคมของศิษย์ ที่เป็นการขัดขวางพัฒนาการและความก้าวหน้าของศิษย์

5) ครูต้องไม่แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ และไม่ใช่ให้ศิษย์กระทำการใด ๆ อันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตนโดยมิชอบ

หลักปฏิบัติตนที่ดี

การใช้ตำแหน่งหน้าที่ในวิชาชีพแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย ย่อมทำให้เกิดความลำเอียงในการปฏิบัติหน้าที่ สร้างความไม่เสมอภาค นำไปสู่ความเสื่อมศรัทธาในวิชาชีพ ครูต้องไม่แสวงหาผลประโยชน์อันมิควรได้จากศิษย์ หรือใช้ศิษย์ให้แสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนโดยมิชอบ

ตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของครู

ไม่แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ และไม่ใช่ให้ศิษย์กระทำการใด ๆ อันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตนโดยมิชอบ ที่สะท้อนถึงความไม่มีสำนึกรับผิดชอบที่ดีต่อศิษย์

พฤติกรรมที่สะท้อนความสำนึกรับผิดชอบของครู

1. ไม่รับผลประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์
2. ไม่ใช่ศิษย์เป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณี หรือความรู้สึกของสังคม
3. ไม่นำผลงานของศิษย์ที่ได้จากการพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถของศิษย์ไปใช้ในการแสวงหากำไร
4. ไม่จ้างศิษย์ให้กระทำในสิ่งที่ผิดกฎหมายเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง

6) ครูย่อมพัฒนาตนเอง ทั้งในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพและวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ

หลักปฏิบัติตนที่ดี

การเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ครูในฐานะที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จะต้องมีการปรับปรุงพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคตตามความเหมาะสม

ตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของครู

ครูควรพัฒนาความรู้ ความสามารถของตนเองอย่างสม่ำเสมอทั้งในด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ ให้มีความทันสมัยต่อสภาพทางสังคมที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม เรียนรู้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อพัฒนาวัตกรรมการสอนที่เป็นประโยชน์ต่อศิษย์อย่างสร้างสรรค์

พฤติกรรมที่สะท้อนความสำนึกรับผิดชอบของครู

1. สนใจในการศึกษาค้นคว้า สร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูอย่างสม่ำเสมอ
2. มีความรอบรู้ ทันสมัย สามารถวิเคราะห์เหตุการณ์ เป้าหมายในการเรียนรู้ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง และวิชาชีพ
3. สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา มาปรับใช้ให้เข้ากับสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การประกอบอาชีพ และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ มาใช้ประกอบการสอนอย่างเหมาะสม
4. ติดตามและสามารถนำข่าวสารมาใช้ในการวางแผนพัฒนาตนเอง และพัฒนางานอย่างสม่ำเสมอ
5. แสดงออกทางกาย วาจา อย่างสง่างาม เหมาะสมตามกาลเทศะ มีการปรับปรุงบุคลิกภาพอยู่เสมอ มีความกระตือรือร้น และทันสมัย

7) ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพครู และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู

หลักปฏิบัติตนที่ดี

ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ ย่อมทำให้มีความสุขในการประกอบอาชีพ และสามารถพัฒนาวิชาชีพให้มีความรุ่งเรืองและมั่นคง ซึ่งเป็นผลมาจากแรงจูงใจภายในของครูที่สะท้อนผลต่อเกิดขึ้นกับศิษย์ทุกคน

ตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของครู

การเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู แสดงออกถึงความชื่นชม และเชื่อมั่นในอาชีพ ที่ซึ่งมีเกียรติเป็นที่ยอมรับในสังคม โดยมีพฤติกรรมในการปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจและภาคภูมิใจ ตลอดจนการเข้าร่วมกิจกรรมขององค์กรวิชาชีพครู

พฤติกรรมที่สะท้อนความสำนึกรับผิดชอบของครู

1. เชื่อมมั่น ชื่นชม ภูมิใจ ในความเป็นครูและองค์กรวิชาชีพครู
2. มีความเสมอต้นเสมอปลาย ยกย่องชมเชยเพื่อนครูที่ประสบความสำเร็จ
3. เป็นสมาชิกองค์กรวิชาชีพครูและสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างสม่ำเสมอ
4. เข้าร่วมและสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ หรือร่วมกิจกรรมที่องค์กรวิชาชีพครูได้จัดขึ้น

5. ปกป้องเกียรติภูมิของครูและองค์กรวิชาชีพ ให้เป็นไปในทางที่เหมาะสมและถูกต้องตามแนวทางการปฏิบัติของวิชาชีพครูและองค์กรวิชาชีพ

8) ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครูและชุมชนในทางสร้างสรรค์

หลักปฏิบัติตนที่ดี

ความสามัคคีในการทำงาน เป็นพลังสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งในองค์กรวิชาชีพ ดังนั้น การให้ความช่วยเหลือ ความร่วมมือ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เพื่อนครู และชุมชนด้วยความเต็มใจ ย่อมทำให้เกิดพลังและศักยภาพในการพัฒนาวิชาชีพครู ชุมชน และสังคม

ตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของครู

ให้ความช่วยเหลือเพื่อนครูและชุมชนอย่างสร้างสรรค์ ตามโอกาสและความเหมาะสม โดยการชี้แนะแนวทางการช่วยเหลือที่เป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

พฤติกรรมที่สะท้อนความสำนึกรับผิดชอบของครู

1. ให้ความร่วมมือ แนะนำ ปรึกษา แก่เพื่อนครูตามโอกาสและความเหมาะสม
2. ให้การช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ สิ่งของ แก่เพื่อนครูตามความเหมาะสม
3. เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน รวมทั้งการให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางการปฏิบัติตน การปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนตามความเหมาะสม

9) ครูพึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนาภูมิปัญญาวัฒนธรรมไทย

หลักปฏิบัติตนที่ดี

การสร้างองค์ความรู้ที่เกิดกับภูมิปัญญา เกิดจากการพัฒนาคนให้มีความรู้ และเกิดการ พัฒนาภูมิปัญญา พร้อมทั้งการเลือกดำรงชีวิตตามความเหมาะสม ดังนั้นครูเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ในการเป็นผู้นำการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาที่มีความเหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย

ตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของครู

เป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย ที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และสะท้อนเอกลักษณ์ที่สำคัญของชาติ สามารถรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ การปฏิบัติตน และการเผยแพร่โดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอน การอบรม การดำรงชีวิตประจำวัน และการอยู่ร่วมกันในสังคม

พฤติกรรมที่สะท้อนความสำนึกรับผิดชอบของครู

1. รวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน ทำให้เกิดการถ่ายทอดความรู้จากผู้ทรงภูมิปัญญา
2. สามารถเลือกสรรภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นของศิษย์ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ การอนุรักษ์ที่เหมาะสม
3. การวางแผน การดำเนินกิจกรรม ในการอนุรักษ์ และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมท้องถิ่นได้ตามความเหมาะสมในแต่ละโอกาส
4. สนับสนุน ส่งเสริม เผยแพร่ และเข้าร่วมกิจกรรม ประเพณี วัฒนธรรมของท้องถิ่น ชุมชน อย่างสม่ำเสมอ

5. วิเคราะห์ วิจัยภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อนำผลมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนการนำผลการศึกษามาใช้ในการวิเคราะห์การเรียนการสอนตามความเหมาะสม

จากการศึกษาพบัญญัติเกี่ยวกับจรรยาบรรณครูตามระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณครู ปีพุทธศักราช 2539 ทำให้ทราบข้อควรปฏิบัติของครู ในการพัฒนาตนเอง พัฒนาวิชาชีพ และการเกิด ความสำนึกรับผิดชอบในผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ซึ่งถ้าหากครูมีการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ อย่างสม่ำเสมอจะทำให้การทำงานมีระเบียบแบบแผน เกิดผลดีต่อส่วนรวม ดังนั้นจรรยาบรรณวิชาชีพ จึงเป็นปัจจัยที่กำกับความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่พึงกระทำจากจิตใจภายในของครู ซึ่งจะเกิดผลดีต่อ นักเรียน และเป็นพื้นฐานที่สำคัญของมาตรฐานวิชาชีพครู โดยผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาลักษณะหรือพฤติกรรมของครู ที่นำไปสู่การพัฒนาในระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูให้สูงขึ้น

1.3 มาตรฐานวิชาชีพครู

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานวิชาชีพครู สะท้อนให้เห็นถึงการปฏิบัติหน้าที่ของครู เป็นคุณลักษณะของครูต่อการเกิดความสำนึกรับผิดชอบในวิชาชีพของตน ซึ่งจะสะท้อนในผลทางการศึกษาทั้งระบบ โดยมีมาตรฐานวิชาชีพครูที่เกี่ยวข้อง 3 มาตรฐาน สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2544) ดังต่อไปนี้

1.3.1 มาตรฐานด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2544) ได้กำหนดมาตรฐานด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพของครู ไว้ดังนี้

- 1) วุฒิปริญญาตรีทางการศึกษาที่สภาวิชาชีพรับรอง หรือ
- 2) วุฒิปริญญาตรีทางวิชาการหรือวิชาชีพอื่น และได้ศึกษาวิชาการศึกษาหรือฝึกอบรม วิชาชีพทางการศึกษา มาไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต
- 3) ผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่สภาวิชาชีพรับรอง และผ่านการประเมินการปฏิบัติการสอนตามเกณฑ์ที่สภาวิชาชีพกำหนด

1.3.2 มาตรฐานด้านการปฏิบัติงาน

เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการสะท้อนตัวบ่งชี้พฤติกรรมความสำนึก รับผิดชอบต่อครูประกอบด้วยเกณฑ์มาตรฐาน 12 เกณฑ์ของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2544) ดังต่อไปนี้

มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูอยู่เสมอ เป็นการสะท้อนให้เห็นพฤติกรรมของครู ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิชาชีพ มีการพัฒนาผลงานทางวิชาการ เข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาชีพที่องค์กรหรือหน่วยงานได้จัดขึ้น และนำผลที่ได้จากการพัฒนาวิชาชีพมาใช้ในการพัฒนาระบบการศึกษา

มาตรฐานที่ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้เรียน ครูผู้สอนต้องมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับนักเรียนเป็นหลัก

มาตรฐานที่ 3 มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ ครูผู้สอนควรมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการพัฒนาผู้เรียน ให้เกิดการเรียนรู้มากที่สุด ตามความต้องการ ความถนัด และความสนใจ ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ที่มีความจำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต

มาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง ครูผู้สอนต้องมีการจัดทำแผนการสอนที่สามารถให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง มีการปรับปรุงแผนการสอน มีการบันทึกหลังสอน และนำปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มาใช้ในการแก้ปัญหา และพัฒนาแผนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร

มาตรฐานที่ 5 พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ ครูควรมีความรู้และสร้างสื่อการสอนที่มีความทันสมัย โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาปรับใช้กับการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ โดยให้นักเรียนเกิดผลการเรียนรู้ที่บรรลุตามตัวชี้วัด

มาตรฐานที่ 6 จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้เกิดผลความรู้แบบฝังแน่น ทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ เกิดการพัฒนาไปในทางที่ดี และสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาตนเองของผู้เรียนได้

มาตรฐานที่ 7 รายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้อย่างมีระบบ ครูผู้สอนควรจัดทำกรรายงานผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- 1) ปัญหาความต้องการของผู้เรียนที่ต้องได้รับการพัฒนา และเป้าหมายของการ พัฒนาผู้เรียน
- 2) เทคนิค วิธีการ หรือนวัตกรรมการเรียนการสอนที่นำมาใช้เพื่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และขั้นตอนวิธีการใช้เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรมนั้นๆ
- 3) ผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามวิธีการที่กำหนด ที่เกิดกับผู้เรียน
- 4) ข้อเสนอแนะแนวทางใหม่ๆ ในการปรับปรุงและพัฒนาผู้เรียนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

มาตรฐานที่ 8 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ครูผู้สอนเปรียบเหมือนแม่พิมพ์ ของนักเรียน ดังนั้นการปฏิบัติตน ความประพฤติ การแสดงออกของครู จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และยึดถือเป็นแบบอย่าง

มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ ครูควรให้ความร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษา มองเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตน เป็นสิ่งที่สะท้อนความสามัคคี ที่มีส่วนสำคัญต่อการบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา พร้อมทั้งร่วมกันรับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ

มาตรฐานที่ 10 ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ ครูควรให้ความช่วยเหลือสนับสนุน รับฟังความคิดเห็น มีการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์ ด้วยความเต็มใจ

มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา ครูควรรู้จักการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาตนเอง และวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ หมั่น

แสวงหาความรู้ใหม่ ๆ การรู้จักใช้ข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาวิชาชีพ ใช้ข้อมูลสำหรับการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม

มาตรฐานที่12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ ครูผู้สอนควรใช้ปัญหาเป็นฐานในการหาแนวทางในการแก้ปัญหา ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดการพัฒนาความรู้ของผู้เรียนที่ถาวร และเกิดความก้าวหน้าของผู้เรียน

1.3.3 มาตรฐานด้านการปฏิบัติตน

ตามจรรยาบรรณครูของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2544) ได้กำหนดมาตรฐานด้านการปฏิบัติตนของครู ไว้ดังนี้

1) ครูต้องรักและเมตตาศิษย์ โดยให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือส่งเสริมกำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า

2) ครูต้องอบรมสั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะ และนิสัยที่ครูต้องตั้งงามให้เกิดแก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ

3) ครูต้องประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ทั้งกาย วาจา และจิตใจ

4) ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์

5) ครูต้องไม่แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ และไม่ใช้ศิษย์กระทำการใด ๆ อันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตนโดยมิชอบ

6) ครูย่อมพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพและวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ

7) ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพครู และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู

8) ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครู และชุมชนในทางสร้างสรรค์

9) ครูพึงประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย

จากการศึกษาด้านมาตรฐานวิชาชีพครู สรุปได้ว่า วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาทางการศึกษา ครูควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน ในแง่ของความประพฤติที่แสดงออกมาทั้งกาย วาจา และใจ ในมาตรฐานวิชาชีพของครูจะเกี่ยวข้องกับมาตรฐาน 3 ด้าน อันได้แก่

- 1) มาตรฐานด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ
- 2) มาตรฐานด้านการปฏิบัติงาน และ
- 3) มาตรฐานด้านการปฏิบัติตน

ดังนั้นการปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพครู แสดงให้เห็นว่าครูต้องมีความสำนึกในความเป็นครู และต้องมีความสำนึกรับผิดชอบในผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน อย่างเหมาะสม

ผู้วิจัยได้นำความรู้ที่ได้จากแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการพัฒนากรอบแนวคิดในการวิจัย และศึกษากลุ่มคำที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาเครื่องมือแบบสอบถามในลักษณะการตรวจสอบแบบสามเส้า เพื่อให้ได้คุณลักษณะ หรือพฤติกรรมของครู ที่สามารถนำไปสู่การวัดระดับของความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน

1.4 แนวคิดจิตวิทยาการศึกษากับความเป็นครู

จิตวิทยาการศึกษากับความเป็นครู มีส่วนสำคัญในการสร้างความสำนึกรับผิดชอบของครู ซึ่งมีความสำคัญในผลการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการเกิดพฤติกรรมของตัวบ่งชี้ในองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความสำนึกรับผิดชอบของครู ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาการศึกษากับความเป็นครู ประกอบด้วย 1) ความสำคัญของจิตวิทยาการศึกษาต่ออาชีพครู 2) ลักษณะของครูที่ดีและมีประสิทธิภาพ 3) หลักการสอนของครูที่ดีและมีประสิทธิภาพ และ 4) ภารกิจและบทบาทของครู สุรางค์ โคว์ตระกูล, 2556) โดยมีรายละเอียดต่อไปนี้

1.4.1 ความสำคัญของจิตวิทยาการศึกษาต่ออาชีพครู

การศึกษาจิตวิทยาการศึกษาต่ออาชีพครู มีความจำเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากการเป็นครูต้องเรียนรู้กับการอยู่กับพฤติกรรมที่หลากหลายรูปแบบของนักเรียน เป็นอาชีพที่ต้องอาศัยความรู้ด้านจิตวิทยาในการปฏิบัติงาน ดังนั้นการเกิดความรักและศรัทธาในวิชาชีพ จึงจำเป็นต้องมีแนวทาง การปฏิบัติสำหรับครู ที่สะท้อนลักษณะการปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้เกิดผลสำเร็จในบริบททางการศึกษา ครูในฐานะผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน ดังนั้นความสำนึก รับผิดชอบของครู จะสะท้อนถึงผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน โดยครูต้องมีความเข้าใจรายละเอียดของ บทบาทหน้าที่ของตนโดยมีความเข้าใจจิตวิทยาการศึกษาเป็นฐาน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- 1) ครูจำเป็นต้องเข้าใจลักษณะนิสัยของนักเรียน ที่มีความแตกต่างกันทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และบุคลิกภาพของนักเรียนทุกคน
- 2) ทำให้ครูมีความเข้าใจบทบาทของตน ต่อการพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียน เช่น การยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน การปรับแนวคิดเชิงบวกให้กับนักเรียน ให้ถูกต้องเหมาะสม
- 3) ครูมีความเข้าใจคุณลักษณะของนักเรียนมากขึ้น เกิดความเข้าใจความแตกต่างระหว่าง บุคคล สามารถพัฒนานักเรียนแต่ละคนได้ตามศักยภาพ
- 4) เป็นแนวทางของครูในการจัดสิ่งแวดล้อมหรือบรรยากาศในห้องเรียนให้เหมาะสมกับวัย และพัฒนาการของนักเรียน
- 5) ครูมีแนวทางในการส่งเสริมพลังเชิงบวกให้กับนักเรียนแต่ละคนได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน
- 6) ช่วยให้ครูสามารถเตรียมการสอนและวางแผนการสอน เพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพ ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนเกิดการเรียนรู้ตามศักยภาพ โดยครูสามารถพัฒนานักเรียนในด้านต่อไปนี้
  - 6.1) ช่วยครูเลือกวัตถุประสงค์ของบทเรียนโดยคำนึงถึงลักษณะนิสัยและความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนที่ต้องสอน และสามารถที่จะเลือกวัตถุประสงค์ให้นักเรียนเข้าใจถึงความคาดหวังของครูผู้สอน
  - 6.2) ช่วยครูในการเลือกหลักการสอนและวิธีสอนที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงลักษณะ นิสัยของนักเรียนและวิชาที่สอน และกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน
  - 6.3) ช่วยครูในการประเมินความพร้อมของนักเรียนก่อนสอน ในระหว่างที่ทำการสอน เพื่อให้ทราบความก้าวหน้า หรือสภาพปัญหาจากการสอน

7) ครูได้เรียนรู้ทฤษฎีด้านจิตวิทยาที่สามารถนำมาใช้ในการปรับพฤติกรรมของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม

8) ครูสามารถปรับใช้วิธีสอนหรือหลักการสอนที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับช่วงวัยและพัฒนาการของนักเรียน

9) ครูทราบแนวทางในการปรับทัศนคติที่ถูกต้อง ต่อความสามารถที่แตกต่างกันของนักเรียน รวมทั้งภูมิหลังของนักเรียนแต่ละคนกับผลที่เกิดขึ้นในด้านการศึกษา พร้อมทั้งมีแนวทางในการให้คำปรึกษา และจัดรูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

10) ครูสามารถปกครองชั้นเรียน และวางแผนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสม เอื้อต่อการเรียนรู้ เกิดการพัฒนาบุคลิกภาพที่ดี มีความไว้วางใจซึ่งกันและกันระหว่างครูและนักเรียน ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ในเชิงบวก

จากการศึกษาความสำคัญของจิตวิทยาการศึกษาต่ออาชีพครู ทำให้ผู้วิจัยทราบคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของครูที่มาจากพัฒนาการด้านจิตวิทยา ซึ่งมีความจำเป็นต่อการสร้างคุณลักษณะของความเป็นครู โดยครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาชีวิตของนักเรียน การเข้าใจจิตวิทยาการศึกษาของครู จะเป็นการสร้างความสำนึกที่ดีต่อวิชาชีพครู อันเป็นพื้นฐานของความสำนึกรับผิดชอบในผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ผู้วิจัยนำมาใช้พัฒนาคุณลักษณะหรือพฤติกรรมของความสำนึกรับผิดชอบของครูได้

1.4.2 ลักษณะของครูที่ดีและมีประสิทธิภาพ

จากการวิจัยของนักจิตวิทยาการศึกษาที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ดี สะท้อนให้เห็นถึงตัวบ่งชี้คุณลักษณะครูที่มีความสำนึกรับผิดชอบ ในองค์ประกอบด้านการปฏิบัติหน้าที่ของครู ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการเกิดประสิทธิภาพในทางการศึกษา ที่สะท้อนผลดีต่อระบบการศึกษาโดยรวมโดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของครูที่ดี ดังต่อไปนี้ (Ryans, 1964; Emmer, Evertson, & Anderson, 1980; Good & Grows, 1979; Housner & Griffy (1983, อ้างถึงใน สุรางค์ ไคว่ตระกูล, 2556)

1) ต้องเป็นนักมนุษยนิยม (Humanist) เป็นผู้ที่ยอมรับนักเรียนอย่างจริงจัง ให้ความอบอุ่น มีความเข้าใจนักเรียน มีความยุติธรรม และมีคุณลักษณะของครูตามทัศนคติของนักจิตวิทยามนุษยนิยม และเป็นกัลยาณมิตรของนักเรียน

2) เป็นผู้ที่มีความรู้ และมีความเข้าใจเกี่ยวกับจิตวิทยาการเรียนการสอน คือ ครูต้องเข้าใจธรรมชาติของกระบวนการเรียนรู้ และสามารถที่จะให้วิธีการสอนที่เหมาะสม และจูงใจให้นักเรียนอยากเรียนรู้ ครูต้องใช้วิธีการประเมินผลที่สามารถบอกได้ว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จริง

3) เป็นผู้ที่มีรู้จักนักเรียน ไม่ใช่สอนวิชาการอย่างเดียว แต่เป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางบุคลิกภาพของนักเรียน ดังนั้นครูต้องมีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาพัฒนาการ เพื่อจะช่วยนักเรียนให้มีพัฒนาการทั้งด้านสติปัญญาและด้านบุคลิกภาพด้วย โดยทำตนเป็นผู้ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนให้เป็นไปในทางบวก เพื่อให้นักเรียนเจริญเติบโตเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีคุณค่า มีความภาคภูมิใจในตนเอง และมีความสุข

4) เป็นผู้ที่มีคุณวุฒิทางวิชาการ ในสาขาวิชาต่างๆ ที่จะต้องสอน เมื่อนิสิตนักศึกษาครูที่เรียนจบหลักสูตรแล้ว จะต้องเตรียมความพร้อมที่จะเป็นครูผู้สอนได้ และต้องพยายามขวนขวายหาความรู้อยู่เสมอ

5) เป็นผู้นำที่ดี และเป็นผู้ฟังที่ดี สามารถจะช่วยนักเรียนให้มีความเข้าใจซึ่งกันและกันในกรณีที่มีความขัดแย้ง ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

6) มีทักษะในการจัดการห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้

7) เป็นผู้ที่มีนิยมในวิธีการทางวิทยาศาสตร์และเข้าใจกฎแห่งพฤติกรรม และเป็นนักวิทยาศาสตร์พฤติกรรม

8) ต้องมีทักษะชีวิต (Life skills) สามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้ดี และมีความสัมพันธ์อันดีหรือต้องมีมนุษยสัมพันธ์ สามารถแก้ปัญหา และตัดสินใจได้ มีสุขภาพดีทั้งกายและใจ มีจุดมุ่งหมายของชีวิตและมีใจรักในอาชีพ

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของครูที่ดี และมีประสิทธิภาพทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครู ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการพัฒนาตนเองของครู ทำให้ทราบตัวบ่งชี้เชิงพฤติกรรมของครูที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเหมาะสม ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในด้านการปฏิบัติหน้าที่ของครู

1.4.3 หลักการสอนของครูที่ดีและมีประสิทธิภาพ

การศึกษาเป็นการฝึกอบรมบุคคลให้พัฒนาปัญญา ให้เกิดความรู้ความเข้าใจในข้อเท็จจริงและสภาวะของสิ่งทั้งหลาย มีทัศนคติต่อสิ่งทั้งหลายอย่างถูกต้อง ปฏิบัติและจัดการกับสิ่งทั้งหลายตามที่ควรจะเป็น เพื่อให้เป็นประโยชน์ทั้งตนเองและสังคม คือ การมีชีวิตที่ประสบความสำเร็จ มีจิตใจเป็นอิสระ มีสุขภาพจิตที่สมบูรณ์ และเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น สามารถช่วยสร้างสรรค์ประโยชน์สุขแก่ชนทั้งหลายที่อยู่ร่วมกันเป็นสังคม โดยการวิเคราะห์จากแนวคิดของพระธรรมปิฎก ป.อ.ปยุตโต (2544) ซึ่งสามารถสรุปหลักการสอนของครูที่ดี และมีประสิทธิภาพ ดังต่อไปนี้

1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นการเริ่มต้นที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะการสอนที่ดีย่อมช่วยให้เกิดความสำเร็จในทางการศึกษา ซึ่งสะท้อนผลจากนักเรียน การสร้างแรงจูงใจในด้านการสอนจึงมีความสำคัญ พร้อมทั้งการสอดแทรกหลักคุณธรรมที่สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตให้กับนักเรียน จะทำให้การเรียนรู้นั้นมีคุณค่า

2) ครูควรสร้างบรรยากาศที่ดีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีเหตุผล ไม่ใช่อารมณ์ที่ขาดเหตุผลในการตัดสินใจปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน ต้องเข้าใจสภาพความแตกต่างทั้งด้านร่างกายจิตใจ สติปัญญาของนักเรียนทุกคน ตลอดจนการส่งเสริมและสร้างความภาคภูมิใจให้เกิดขึ้นกับนักเรียน

3) การสอนเนื้อหาควรสอนให้นักเรียนเข้าใจแก่นแท้ของเรื่องราวที่สอน ไม่ดูถูกความคิดของนักเรียน หรือทำให้นักเรียนเกิดปมด้อยในการเรียนรู้

4) ครูควรสอนนักเรียนด้วยความตั้งใจจริง ทุ่มเทกับการสอน มองเห็นความสำคัญของนักเรียน พร้อมให้ออกาสนักเรียนที่จะสามารถแก้ไข ปรับปรุงตนเองในสิ่งที่ผิดพลาด ไม่ควรดูถูกเหยียดหยามนักเรียน

5) ครูควรมีปิยะวาจาต่อการพูดกับนักเรียน ควรพูดในทางสร้างสรรค์มากกว่าการทำลายความรู้สึก หรือยั่วให้เกิดความขุ่นมัวทางจิตใจ

6) ครูควรเป็นผู้ชี้นำทางปัญญา หมั่นหากลวิธี อุปกรณ์ สื่อการสอนที่เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ และเกิดทักษะที่หลากหลาย โดยใช้กระบวนการทางปัญญาซึ่งนำความคิดให้มากที่สุด โดยอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม

7) ครูควรคำนึงถึงความสามารถ ความถนัด ความต้องการของนักเรียนทุกคน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ให้เกิดผลดีต่อนักเรียนมากที่สุด

8) ครูควรมีทัศนคติที่ดี มีความชอบธรรมเป็นที่ตั้ง รู้จักการให้ กระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ให้การช่วยเหลือนักเรียนด้วยความเมตตา

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักการสอนของครูที่ดี และมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้วิจัยเข้าใจองค์ประกอบของหน้าที่ความเป็นครู ซึ่งมีพฤติกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงความรับผิดชอบของครูในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ดังนั้นหลักการสอนของครูที่ดี และมีประสิทธิภาพ จึงมีความสำคัญต่อผู้ที่ประกอบวิชาชีพครู เพราะการเป็นครูต้องเข้าใจวิธีการสอนหรือถ่ายทอดความรู้ ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย ที่ผู้วิจัยสามารถนำมาใช้พัฒนาเป็นตัวบ่งชี้วัดความสำนึกรับผิดชอบของครู

1.4.4 ภารกิจและบทบาทของครู

คำว่า ครู หรือ “TEACHERS” ในภาษาอังกฤษนั้น ตัวอักษรแต่ละตัวที่ผสมกันจนแปลความหมายว่า “ครู” นั้นสามารถบ่งบอกถึงบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของครูที่ดีทวีป อภิสิริ (2554) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

T (Teaching) หมายถึง ครูต้องมีหน้าที่ในการสั่งสอนลูกศิษย์ให้เป็นพลเมืองที่ดีของชาติ เป็นผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบในอนาคต โดยครูที่ดี ต้องมีความรู้ในรายวิชาที่สอน มีอารมณ์ขัน มีความจำและกำลังใจดี มีลักษณะเป็นผู้นำ มีใจรักเด็ก เมตตา มีความอดทนในการทำงาน เป็นผู้นำมากกว่าจ้องจับผิด เข้าใจพัฒนาการของเด็ก และสอนเด็กที่มีความสามารถต่างกันได้

E (Ethics) หมายถึง ครูต้องเป็นผู้ที่มีจริยธรรมมีคุณธรรมประจำใจ มีความประพฤติดี เป็นแบบอย่างที่ดีของศิษย์และสังคมทั่วไปได้ ครูในยุคนี้ถูกตั้งคำถามเรื่องจริยธรรมจากสังคมอาจจะเนื่องจากข่าวคราวที่ไม่ดีของครูบางคนที่ทำให้วงการครูมัวหมอง เช่นเรื่องความสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสม ค้ายาเสพติด ทูจริต เป็นต้น

A (Academic) หมายถึง ครูต้องเป็นนักวิชาการ ต้องแสวงหาความรู้เพิ่มเติมให้กว้างขวาง และทันสมัยอยู่เสมอ ทั้งความรู้ทั่วไปและความรู้เฉพาะด้าน เนื่องจากมีความรู้ใหม่ๆ เกิดขึ้นเสมอ เช่น เรื่องของนวัตกรรม เทคโนโลยี สภาพสังคม เศรษฐกิจและการเมือง รวมทั้งต้องมีความแม่นยำทางวิชาการ

C (Cultural Heritage) หมายถึง ครูผู้ทำหน้าที่ถ่ายทอดทางวัฒนธรรม ได้แก่ วัฒนธรรมอันดีงามซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ครูต้องเป็นผู้ปลูกฝังให้เด็กรักและภูมิใจในวัฒนธรรมของชาติ รวมทั้งเป็นตัวอย่างที่ดีในการรักษาวัฒนธรรมอันดีงามอย่างเคร่งครัดอีกด้วย ฉะนั้นจึงปฏิเสธไม่ได้ว่าปัญหา

ของวัยรุ่นที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้ เป็นหน้าที่หลักของครูที่จะช่วยชี้แนะ อบรมสั่งสอนขัดเกลาในแนวทาง ที่ถูกต้องอย่างเต็มความสามารถ

H (Human Relationship) หมายถึง ครู ต้องเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็น เป็นเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา ผู้ปกครอง มวลชนทั่วไป ครูที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีย่อมเป็นที่ยอมรับ ได้รับความร่วมมือในการทำงานจากทุกฝ่าย ดังนั้นจึงประสบความสำเร็จในอาชีพ มีความก้าวหน้าได้โดยไม่ยากนัก

E (Evaluation) หมายถึง ครูต้องมีความรู้และความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในวิธีการประเมิน การเรียนการสอนของตนเอง และผลการเรียนรู้ของลูกศิษย์ รู้จักใช้วิธีการประเมินที่เหมาะสมและทันสมัย รู้วิธีการสร้างแบบทดสอบที่มีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ เพื่อการวัดผลและเกณฑ์การวัดคะแนนที่ เที่ยงตรง เที่ยงธรรม เพราะถึงแม้ครูจะมีความรู้ดี สอนดี สอนเก่ง แต่ขาดวิธีการประเมินผลที่ดี ที่เที่ยงตรงอาจเกิดความยุติธรรมได้เช่นกัน

R (Research) หมายถึง ครูต้องมีความสามารถทางด้านวิจัย ทั้งวิจัยเบื้องต้น และเบื้องต้น ต้องรู้จักสังเกต ตั้งสมมติฐาน การเก็บข้อมูล เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมาปรับปรุงการเรียนการสอนที่มี ประสิทธิภาพ ตรงกับความต้องการของผู้เรียน เช่น วิจัยเพื่อทราบกิจกรรมเสริมที่เด็กต้องการวิจัย เรื่อง จริยธรรมของครู เป็นต้น

S (Service) หมายถึง ครูต้องเป็นผู้ให้บริการทางด้านการศึกษา และบริการด้านวิชาการและ ด้านอื่นๆ แก่สังคมทุกด้านอย่างเต็มความสามารถ เช่น บริการให้คำปรึกษาแก่ลูกศิษย์ แนะนำ การศึกษานอกระบบ บริการวิชาการแก่สังคม บริการด้านพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น เขียนบทความทาง วิชาการ เป็นต้น

วูล์ฟอล์ค Woolfolk (1990, อ้างถึงใน ประสาท อิศรปริดา, 2552) ได้กำหนดภารกิจ และ บทบาทของครูไว้ 7 ประการด้วยกัน คือครูในฐานะผู้เชี่ยวชาญในการสอน ผู้กระตุ้นให้เด็กเกิด แรงจูงใจในการเรียน ผู้จัดการ ผู้นำ ผู้ให้คำปรึกษา แม่แบบ (Model) และผู้ผดุงและพัฒนาวิชาชีพ

1. ครูในฐานะผู้เชี่ยวชาญในการสอน

ในฐานะที่เป็นผู้สอน ครูจะต้องตัดสินใจว่าจะใช้กิจกรรมการสอนอย่างไร และจะเลือกใช้สื่อ การสอนชนิดใดอยู่ตลอดเวลา การตัดสินใจดังกล่าวขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ เช่นการใช้ สื่อการสอนชนิดนี้สอดคล้องกับเนื้อหาหรือไม่ สอดคล้องกับความสามารถและความสนใจของเด็ก หรือไม่ วิธีการสอนแบบใดที่จะในการเขียนมาก่อนเลย จะทำอย่างไร จะใช้หนังสือหรือสื่อการสอน ชนิดใด จะให้เด็กทำงานเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม จะใช้วิธีการสอนด้วยการบรรยาย อภิปราย ให้ ค้นคว้าด้วยตนเอง หรือใช้แบบเรียนสำเร็จรูป สิ่งเหล่านี้ครูต้องใช้ในการตัดสินใจที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของ ความรอบรู้ ทั้งในเนื้อหาวิชาและวิธีการสอนทั้งสิ้น

2. ครูในฐานะผู้กระตุ้นให้เด็กเกิดแรงจูงใจในการเรียน

บทบาทที่สำคัญอย่างหนึ่งของครูก็คือ การเป็นผู้กระตุ้นหรือเร้าให้เด็กมีแรงจูงใจในการ เรียน ในปัจจุบันนี้มีสิ่งล่อใจอยู่นอกห้องเรียนจำนวนมาก กิจกรรมต่างๆ ในชั้นเรียนจึงดูเหมือนจะ ดึงดูดความสนใจได้น้อย แม้ว่าครูจะพยายามใช้เทคนิคการนำเข้าสู่บทเรียนอย่างน่าสนใจ แต่ก็ยังไม่ เพียงพอที่จะดึงดูดความสนใจของเด็กได้

3. ครูในฐานะผู้จัดการ

ครูประถมศึกษาส่วนมากใช้เวลาประมาณ 20–30% ของเวลาทั้งหมดในการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กนักเรียน Resenshine (1977, อ้างถึงใน ประสาท อิศรปริดา, 2552) เวลาที่เหลืออีก 70 – 80% จะใช้ในเรื่องการจัดการ (management) สำหรับครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาานั้น จะใช้เวลาในการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กมากขึ้น แต่ก็ยังคงใช้เวลาในการจัดการต่างๆ สูงอยู่ การจัดการดังกล่าวนี้ ในจำนวนเวลาที่มียู่ 24 ชั่วโมงของแต่ละวัน ครูต้องบริหารเวลาตนเองให้เหมาะสม

4. ครูในฐานะผู้นำ

แม้ว่าครูจะต้องสอนโดยคำนึงถึงความต้องการของเด็กแต่ละคน แต่ในสภาพที่เป็นจริงแล้ว ครูไม่ได้สนใจเด็กคนใดคนหนึ่งเพียงคนเดียว การสอนส่วนใหญ่จะกระทำเป็นกลุ่ม โดยครูอยู่ในฐานะผู้นำ หน้าที่ของครูจึงเหมือนเป็นผู้ตัดสินหรือผู้ตรวจสอบ ขณะเดียวกันก็เป็นเพื่อน เป็นคู่คิดเป็นตัวแทนของผู้ปกครอง และเป็นผู้คอยสนับสนุน ความเป็นผู้นำของครูนั้น ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะในชั้นเรียนเท่านั้น แต่ครูยังเป็นผู้นำของชุมชนหรือสังคมในท้องถิ่นอีกด้วย

5. ครูในฐานะผู้ให้คำปรึกษา

ในห้องเรียนหนึ่งๆ จะมีเด็กที่มีปัญหาที่ครูต้องเกี่ยวข้องอยู่ไม่มากนักน้อย ครูจึงอยู่ในฐานะที่จะให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือเด็กเหล่านั้น ครูต้องมีความรู้สึกไวต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กต้องสามารถวินิจฉัยในเบื้องต้นได้ว่าเด็กคนใดที่ต้องการความช่วยเหลือจากครู

6. ครูในฐานะที่เป็นแม่แบบ

ครูที่อยู่ในฐานะที่เป็นแม่แบบสำหรับเด็ก เด็กจะเลียนแบบครูในหลายๆ ประการ ถ้าครูเป็นผู้มีความกระตือรือร้นในการศึกษาหาความรู้ ก็จะเป็นแม่แบบที่ดีที่จะทำให้เด็กมีความกระตือรือร้นเหมือนครู หรือครูที่มีความสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างดี เด็กก็จะเลียนแบบหรือเรียนรู้คุณลักษณะดังกล่าวของครูโดยที่ครูไม่ต้องสอน

7. ครูในฐานะผู้ผดุงและพัฒนาวิชาชีพ

อาชีพครูเป็น (professional) ครูที่มีวิญญานความเป็นครูจึงพยายามพัฒนาวิชาชีพครูตลอดเวลา เช่น วิเคราะห์พฤติกรรมการสอนในหลายๆ แง่มุมหรือหลายๆ ทฤษฎี เพื่อที่จะหาแนวทางพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก หรือพัฒนาวิธีการสอนเพื่อให้เด็กเรียนด้วยความสนุก ตื่นเต้น และมีความสุข

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับภารกิจและบทบาทของครู สรุปได้ว่า ครูมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ การเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน รู้จักการแสวงหาความรู้อยู่เสมอ เป็นผู้นำทางความคิดและยกระดับจิตวิญญาณของมนุษย์ให้สูงขึ้น เป็นผู้ชี้แนะทางสว่างที่ดีให้กับศิษย์ ตลอดจนการให้บริการความรู้ทางวิชาการแก่ศิษย์ คุณลักษณะที่กล่าวมาทั้งหมดเป็นตัวบ่งชี้พฤติกรรมของครู ที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ดังนั้นความสำนึกรับผิดชอบเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงหน้าที่ และการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อนักเรียน ที่ผู้วิจัยสามารถนำมาใช้พัฒนาเป็นตัวบ่งชี้วัดความสำนึกรับผิดชอบของครู

1.5 ทฤษฎีของแรงจูงใจ

การศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ มีส่วนสำคัญต่อการสะท้อนตัวบ่งชี้ของพฤติกรรมความสำนึกรับผิดชอบของครู ที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบด้านการสร้างแรงจูงใจของครูมีรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับ 1) ความหมายของแรงจูงใจ 2) ความสำคัญของแรงจูงใจ 3) ประเภทของแรงจูงใจ และ 4) หลักการสร้างแรงจูงใจ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.5.1 ความหมายของแรงจูงใจ

แรงจูงใจ เป็นกระบวนการเกิดพลังแก่บุคคลในการแสดงพฤติกรรมอย่างมีทิศทาง เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งแรงกระตุ้นที่ทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อบรรลุเป้าหมาย เรียกว่า แรงจูงใจ ซึ่งแรงจูงใจมาจากคำว่า “Movere” ในภาษาละติน มีความหมายว่า การเคลื่อนไหวหรือผลักดันจากภายใน ซึ่งจากการศึกษาพบว่า มีผู้ให้ความหมายของแรงจูงใจ ดังต่อไปนี้

ปราณี รามสูต (2529, อ้างถึงใน อารี พันธมณี, 2546) ให้ความหมายแรงจูงใจไปในทิศทางเดียวกันว่า เป็นภาวะหรือองค์ประกอบต่างๆ ที่ช่วยเพิ่มพลังเพิ่มความกระฉับกระเฉงให้กับพฤติกรรมทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมาอย่างมีทิศทาง

Atkinson (1991) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจว่า เป็นแนวโน้มที่บุคคลจะมุ่งสู่งานซึ่งการทำงานนั้นจะมุ่งสู่ความสำเร็จ

Reeve (1996) ให้ความหมายของแรงจูงใจว่า หมายถึง กระบวนการต่างๆ ภายในที่เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมต่างๆ ที่ก่อให้เกิดพลังและทิศทาง ซึ่งแรงจูงใจนั้นมาจากแหล่งต่างๆ ได้แก่ ความต้องการ ความรู้ความเข้าใจ และอารมณ์

จากการศึกษาความหมายของแรงจูงใจ ทำให้สามารถสรุปความหมายของแรงจูงใจได้ว่าเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการแสดงออกทางพฤติกรรมของมนุษย์ ไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์ ดังนั้นการประกอบวิชาชีพครู จำเป็นต้องมีแรงจูงใจ เพื่อให้ครูมีพฤติกรรมที่มุ่งสู่ความสำเร็จในการทำงาน และเกิดประโยชน์ต่อนักเรียน จึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของความสำเร็จกับรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน

1.5.2 ความสำคัญของแรงจูงใจ

การแสดงพฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์ล้วนมีสาเหตุมาจากแรงจูงใจที่สำคัญทั้งสิ้น ฉะนั้นการศึกษาเรื่องแรงจูงใจจะทำให้เราสามารถเข้าใจพฤติกรรมของมนุษย์ได้ดียิ่งขึ้น

สุรรัตน์ อักษรกาญจน์ (2553) กล่าวถึงความสำคัญของแรงจูงใจไว้ว่า แรงจูงใจทำให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมไปในทิศทางที่มีเป้าหมาย โดยแรงจูงใจสามารถเปลี่ยนแปลงสภาพร่างกายและอารมณ์ก่อให้เกิดความเคยชิน เห็นคุณค่าและเกิดความมุ่งมั่น ดังนั้นแรงจูงใจเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนการสอน หากผู้สอนสามารถสร้างแรงจูงใจให้เกิดกับนักเรียนได้ ผู้เรียนก็จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

Reeve (1996) กล่าวถึงความสำคัญของแรงจูงใจว่า เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในตัวผู้เรียนและทำให้ผู้เรียนก้าวสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษา

จากการศึกษาความสำคัญของแรงจูงใจ สรุปได้ว่า แรงจูงใจมีความสำคัญต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของมนุษย์ให้เป็นไปในทิศทางที่ดี ดังนั้นการสร้างความสำเร็จที่จับต้องได้ของครูในผลการเรียนรู้จำเป็นต้องมีแรงจูงใจจากภายใน ในการปฏิบัติหน้าที่ครู โดยเฉพาะนักเรียน ถ้าหากมีการสร้างแรงจูงใจที่ดีต่อนักเรียน ก็จะทำให้ประสบผลสำเร็จทางการเรียน

1.5.3 ประเภทของแรงจูงใจ

แรงจูงใจเป็นสิ่งกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา ตามที่นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้แบ่งประเภทของแรงจูงใจ ดังนี้

พรพิมล จันทรพิลล (2539) แบ่งแรงจูงใจออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. แรงจูงใจตามลักษณะที่แท้จริง แบ่งเป็นลักษณะย่อยได้ 3 ประการคือ

1.1 แรงจูงใจทางร่างกาย ซึ่งเป็นไปเพื่อความอยู่รอด เช่น ความหิว แรงขับทางเพศ ความต้องการอากาศ ความต้องการพักผ่อน

1.2 แรงจูงใจทางสังคม เป็นความต้องการทางด้านจิตใจ เช่น การคาดหวังความสุข ความสำเร็จ การมีชื่อเสียงเกียรติยศ

1.3 แรงจูงใจเกี่ยวกับคุณค่าของตน เช่น แรงจูงใจกับความก้าวร้าว ทำให้บุคคลป้องกันตนเอง หรือทำร้ายผู้อื่น แรงจูงใจได้สำนึกที่พยายามลืมสิ่งที่ไม่พอใจ แล้วถูกเก็บกดไว้

2. แรงจูงใจตามลักษณะกิจกรรมที่นำไปสู่เป้าหมาย คือ ความมุ่งหมายทางการกระทำ แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

2.1 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือ ความปรารถนาที่จะได้รับความสำเร็จในงาน

2.2 แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ คือ ความปรารถนาของบุคคลที่จะนำตัวเข้าร่วมในสังคม ต้องการให้ผู้อื่นรัก เคารพ ยอมรับ มีความรู้สึกไม่ติดต่อกับความโดดเดี่ยว การพลัดพราก ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์สูงจะชอบคลุกคลีอยู่กับงานที่ทำเป็นทีม มีความเข้าใจ และเห็นใจเพื่อนร่วมงาน

2.3 แรงจูงใจใฝ่อำนาจ คือ ความต้องการที่จะมีอำนาจเหนือผู้อื่น เหนือสิ่งแวดล้อม มักมีพัฒนาการมาจากความรู้สึกต่ำต้อย ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่อำนาจสูงมักจะถกเถียงโต้แย้ง พอใจที่จะทำงานในลักษณะที่เป็นผู้นำ

3. แรงจูงใจตามลักษณะการคิด แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

3.1 แรงจูงใจภายใน หมายถึง การที่บุคคลมองเห็นคุณค่าของกิจกรรมที่ทำจึงทำด้วยความเต็มใจ ตระหนักว่าการบรรลุผลสำเร็จในกิจกรรมนั้น ซึ่งเกิดจากกระบวนการทางจิตใจที่อยู่ภายในของบุคคล

3.2. แรงจูงใจภายนอก เป็นการกระทำที่เกิดจากการหวังผลจากกิจกรรมนั้น ไม่ได้ทำด้วยอุดมคติ มีความผูกพันทางจิตใจกับกิจกรรมนั้นน้อยมาก จุดมุ่งหมายของการกระทำอยู่นอกเหนือจากตัวกิจกรรม สิ่งภายนอกที่เป็นแรงจูงใจ คือ เป้าหมายของการเรียน หรือกิจกรรมใดๆ เป็นสิ่งกระตุ้นให้คนเกิดแรงจูงใจกระทำพฤติกรรมอย่างถูกต้องเหมาะสม ความรู้เกี่ยวกับความก้าวหน้า เมื่อบุคคลทราบ ย่อมทำให้เกิดแรงจูงใจและมีกำลังใจที่ดียิ่งๆ ขึ้นไป เครื่องล่อ เช่น การให้รางวัล การชมเชย การลงโทษ การทดสอบ

สุรียรัตน์ อักษรกาญจน์ (2553) ได้แบ่งประเภทของแรงจูงใจไว้ 2 ประเภท คือ แรงจูงใจภายใน หมายถึง แรงจูงใจที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล เป็นความพึงพอใจที่บุคคลแสดงพฤติกรรมนั้นๆ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ถาวร แรงจูงใจภายนอก เป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นภายนอกตัวบุคคล หรือเป็นสิ่งแวดล้อมภายนอกบุคคล บุคคลกระทำพฤติกรรมออกมาเพราะมีความต้องการหรือตามจุดมุ่งหมายเท่านั้น เป็นพฤติกรรมออกมาเพราะมีความต้องการ หรือตามจุดมุ่งหมายเท่านั้น เป็นพฤติกรรมที่ไม่ถาวร

สุรางค์ ไคว้ตระกูล (2556) ได้แบ่งประเภทของแรงจูงใจไว้ 2 ประเภทด้วยกัน คือ

1. แรงจูงใจภายใน เป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคลแต่ละคน ซึ่งเป็นผลกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งตามความต้องการ หรือตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ด้วยเหตุผลหรือความชอบของตนเอง บุคคลที่มีแรงจูงใจประเภทนี้จะแสดงพฤติกรรมด้วยความพอใจ และยินดี แรงจูงใจประเภทนี้เช่น ความอยากรู้อยากเห็น ความสนใจ เจตคติ ความตั้งใจ การมองเห็นคุณค่า เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นแรงผลักดันให้เกิดพฤติกรรมที่คงทนถาวร

2. แรงจูงใจภายนอก เป็นแรงจูงใจที่เกิดภายนอกตัวบุคคล เป็นการกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมตามความต้องการ หรือตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ แรงจูงใจเหล่านี้ เช่น การแข่งขัน การร่วมมือ การยกย่องชมเชย การแสดงความรัก การให้รางวัล การให้รู้ผลการเรียน การลงโทษ เป็นต้น นับว่าแรงจูงใจประเภทนี้เป็นแรงจูงใจที่ไม่คงทนถาวร เพราะบุคคลมักแสดงพฤติกรรมในกรณีที่ต้องการสิ่งดังกล่าว ถ้าเมื่อใดไม่ต้องการ หรือต้องการแต่รู้ บุคคลมักจะไม่กระทำพฤติกรรมนั้น

Lefton (1997) ได้แบ่งแรงจูงใจออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. แรงจูงใจภายใน หมายถึง แรงจูงใจซึ่งเป็นผลมาจากความเพลิดเพลิน และความพึงพอใจในกิจกรรมนั้นๆ

2. แรงจูงใจภายนอก หมายถึง แรงจูงใจที่เป็นผลมาจากรางวัล จากสิ่งแวดล้อมภายนอก เช่น คำชมเชย หรือสิ่งของ

จากการศึกษาประเภทของแรงจูงใจ ทำให้เข้าใจถึงความสำคัญกับผิดชอบของครู แรงจูงใจมีส่วนสำคัญที่ทำให้ครูมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ต่อการสร้างความสำเร็จในการปฏิบัติงานและมีจิตใจที่คำนึงถึงผลการเรียนรู้ของนักเรียน ตลอดจนการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตนเอง โดยแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ 1)แรงจูงใจภายใน เป็นกระบวนการที่ส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายใน ก่อให้เกิดการตระหนักรู้ในสิ่งที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานในหน้าที่ และ2)แรงจูงใจภายนอก เป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อม ซึ่งมีผลต่อพฤติกรรมของครู และมีการแสดงออกตามจุดมุ่งหมายบางประการ แต่จะไม่ยั่งยืนถาวรเหมือนกับแรงจูงใจภายใน ดังนั้นความสำคัญกับผิดชอบของครูมีส่วนเกิดขึ้นจากแรงจูงใจ โดยเฉพาะแรงจูงใจจากภายในจะมีส่วนสำคัญในการทำให้ครูมีการปฏิบัติงานที่ดี ส่งผลให้เกิดการตระหนักถึงผลที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และมีส่วนสำคัญในการทำให้นักเรียนมีความสมบูรณ์ทั้งด้านความรู้ ร่างกาย อารมณ์ และสังคม

1.5.4 หลักการสร้างแรงจูงใจ

การที่ผู้สอนได้ทราบถึงหลักในการสร้างแรงจูงใจจะทำให้ผู้สอนสามารถสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียนได้ง่ายขึ้น และสามารถเลือกใช้วิธีที่หลากหลายในการสร้างแรงจูงใจ

อารีย์ พันธุ์ณี (2546) ได้ให้หลักการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ของเด็กดังนี้

1. การชมเชยและการตำหนิ ทั้งการชมเชยและการตำหนิมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็กด้วยกันทั้งสองอย่าง แต่โดยทั่วไปแล้วการชมเชยจะให้ผลดีกว่าการตำหนิ การชมเชยและการตำหนิมีผลต่อการเรียนรู้ของเด็กหญิงน้อยกว่าเด็กชาย ส่วนเด็กที่เรียนดีนั้นเมื่อถูกตำหนิจะมีความพยายามมากกว่าเมื่อได้รับคำชมเชย

2. การทดสอบบ่อยครั้ง คะแนนจากการสอบจะเป็นสิ่งจูงใจต่อผู้เรียนอย่างมาก เพราะอาจหมายถึงการเลื่อนชั้น การสำเร็จการศึกษา ฯลฯ การทดสอบบ่อยครั้งจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจการเรียนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ทำให้ผู้เรียนตื่นตัวในการเรียน เอาใจใส่จริงจังมากขึ้น และส่งผลดีต่อการเรียนของผู้เรียนอีกด้วย

3. การค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ด้วยการเสนอแนะหรือกำหนดหัวข้อที่ทำให้ผู้เรียนสนใจใคร่รู้ เพื่อให้เด็กค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง

4. วิธีการที่แปลกใหม่ ควรนำวิธีการที่แปลกๆ ใหม่ๆ เพื่อเร้าความสนใจโดยใช้วิธีการใหม่ วิธีที่แปลกและใหม่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและมีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น

5. ตั้งรางวัลสำหรับงานที่ได้รับมอบหมาย ผู้สอนควรพยายามให้เด็กมีโอกาสได้รับแรงเสริมอย่างทั่วถึงไม่ควรให้เฉพาะผู้ที่ชนะในการแข่งขันเท่านั้น แต่อาจให้รางวัลในการแข่งขันกับตนเองก็ได้

6. ตัวอย่างสิ่งที่เด็กคุ้นเคยและคาดไม่ถึง การยกตัวอย่างประกอบการสอนควรเป็นสิ่งที่ผู้เรียนรู้จักคุ้นเคยแล้ว เพื่อให้เข้าใจง่ายและรวดเร็ว

7. เชื่อมโยงบทเรียนใหม่กับสิ่งที่เคยเรียนรู้มาก่อน การนำสิ่งใหม่ไปเชื่อมโยงสัมพันธ์กับสิ่งที่เคยเรียนรู้มาก่อนจะทำให้เข้าใจได้ง่ายและชัดเจนขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสนใจบทเรียนมากขึ้น เพราะคาดหวังไว้ว่าจะนำเอาสิ่งที่เรียนไปใช้ประโยชน์และเป็นพื้นฐานในการเรียนต่อไป

8. เกมและการเล่นละคร การสอนที่让孩子ได้ปฏิบัติจริง ทั้งในการเล่นและการแสดงละครทำให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลินส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและช่วยให้เข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้นด้วย

9. สถานการณ์ที่ทำให้ผู้เรียนไม่พึงปรารถนา สถานการณ์ในชั้นเรียนที่อาจทำให้ผู้เรียนเบื่อไม่พอใจ ขัดแย้ง ควรหาทางลดหรือขจัดเพราะเป็นสิ่งที่เป็อุปสรรคต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

จากการศึกษาหลักในการสร้างแรงจูงใจ สามารถกระทำได้หลากหลายวิธี และมีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ทำให้ผลการเรียนของนักเรียนดีขึ้น ดังนั้นความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน จำเป็นต้องเข้าใจหลักวิธีการในการสร้างแรงจูงใจ และสามารถปรับใช้ให้เหมาะสมกับนักเรียน และสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำนึกรับผิดชอบของครู ซึ่งประกอบด้วย 1) ความหมายของความสำนึกรับผิดชอบ 2) จรรยาบรรณของครู 3) มาตรฐานวิชาชีพครู ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์หัวข้อเกี่ยวกับพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน ดังตารางที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 การสังเคราะห์ตัวบ่งชี้ลักษณะหรือพฤติกรรมความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน

ข้อที่	พฤติกรรมที่เกี่ยวข้อง	สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2544)	ยุรี ผลพันธ์ (2551)	น้อมพร เสน่ห์ธรรมศิริ (2551)	ไพฑูริย์ สิ้นคำรัตน์ (2554)	Thomas R. Guskey (1981)	Theodore Coladardi (1992)	Lee and Smith (2001)	Irene Lanzinger and Barry O'Neill (2009)	Leann G. Putney and Suzanne H. Broughton (2011)	Zuria Mahmud (2011)	Fatin Toreman (2011)	Frances Whalan (2011)	James H. Stronge (2011)	Mohammad Aliakbari and Neda Babanezhad Karfshgar (2013)	Matthew Ronfeldt, Michelle Reininger and Andrew Kwok (2013)	Fani Lauermann and Stuart Karabenick (2013)	รวม
1	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน																	
1.1	การมีความรู้ในรายวิชาที่สอน	✓				✓	✓	✓						✓	✓	✓	✓	8
1.2	การศึกษาหลักสูตรและวิธีในการสอนนักเรียน	✓		✓	✓	✓	✓	✓				✓		✓	✓	✓	✓	10
1.3	ตรวจงานนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	✓																2
1.4	การนำองค์ความรู้ในชุมชนมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	✓							✓				✓	✓				5
1.5	การใช้ประโยชน์จากแผนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุด	✓												✓	✓			3
1.6	การพัฒนาสื่อเทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอน	✓												✓	✓		✓	3
1.7	นักเรียนได้วางแผนการเรียนรู้ออกมาพร้อมกับครูผู้สอน	✓				✓		✓	✓				✓	✓	✓	✓	✓	8
1.8	การทบทวนเนื้อหาให้กับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	✓				✓								✓	✓		✓	4
2	การรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน																	
2.1	การแก้ปัญหาที่นักเรียนสอบตกในรายวิชาที่สอน				✓	✓		✓							✓	✓	✓	6
2.2	การคำนึงถึงผลการเรียนของนักเรียนทุกคน				✓	✓		✓				✓		✓	✓	✓	✓	8
2.3	การกำหนดเป้าหมายในการสอนนักเรียน	✓										✓		✓		✓	✓	5
2.4	การคำนึงถึงความเข้าใจเนื้อหาของนักเรียน	✓				✓	✓							✓			✓	6
2.5	การรายงานผลการเรียนของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ	✓											✓	✓	✓			4
2.6	การให้ความสำคัญกับผลคะแนนหลังการสอบของนักเรียน	✓				✓							✓	✓	✓	✓	✓	6
3	การสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน																	
3.1	การส่งเสริมให้นักเรียนคิดเชิงบวก					✓		✓			✓				✓			5
3.2	การทำให้นักเรียนสนใจในรายวิชาที่สอน					✓	✓								✓	✓	✓	5
3.3	การให้กำลังใจในการเรียนรู้และการดำรงชีวิตของนักเรียน		✓			✓	✓					✓		✓	✓	✓	✓	7
3.4	การทำให้นักเรียนเกิดความมุ่งมั่นทางการเรียน	✓				✓	✓					✓		✓	✓	✓	✓	6
3.5	การสื่อถึงความรักที่ครูมีให้อย่างจริงใจ	✓				✓								✓	✓	✓	✓	5
4	การสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน																	
4.1	การสร้างความเป็นอิสระในการเรียนรู้ให้นักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน	✓				✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	11
4.2	การควบคุมความรุนแรงที่เกิดจากอารมณ์ของนักเรียน		✓				✓								✓			3
4.3	การรู้จักควบคุมตนเองกับพฤติกรรมที่แสดงออกของนักเรียน	✓		✓			✓	✓							✓			6
4.4	การรู้จักการช่วยเหลือนักเรียนเมื่อประสบกับปัญหา	✓				✓		✓	✓		✓	✓		✓	✓	✓	✓	10
4.5	การทำให้นักเรียนไว้วางใจครูผู้สอน	✓	✓										✓	✓	✓	✓	✓	7
4.6	มีความเป็นมิตร เป็นที่พึ่งพาได้ของนักเรียน	✓	✓											✓	✓	✓	✓	5
4.7	การไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางร่างกายและจิตใจของนักเรียน	✓					✓					✓		✓	✓			4

จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำนึกรับผิดชอบของครูในบริบทการศึกษาของประเทศไทย ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับองค์ประกอบของLauermann และ Karabenick (2013) ซึ่งมีทั้งหมด 4 องค์ประกอบ ที่มีจุดเน้นด้านความสำนึกรับผิดชอบของครูครอบคลุมคุณลักษณะหรือพฤติกรรมของครู และสามารถนำแบบวัด Teacher Responsibility Scale: TRS มาปรับใช้กับการศึกษาความสำนึกรับผิดชอบของครู ตามบริบททางการศึกษาของประเทศไทย โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป เนื่องจากสะท้อนให้เห็นว่า

คุณลักษณะของครูดังกล่าวสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูให้สูงขึ้นได้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน คือ พฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ประกอบด้วย 8 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) การมีความรู้ในรายวิชาที่สอน 2) การศึกษาหลักสูตรและวิธีในการสอนนักเรียน 3) ตรวจงานนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ 4) การนำองค์ความรู้ในชุมชนมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 5) การใช้ประโยชน์จากแผนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุด 6) การพัฒนาสื่อเทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอน 7) นักเรียนได้วางแผนการเรียนรู้ร่วมกับครูผู้สอน และ 8) การทบทวนเนื้อหาให้กับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

2) การรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน คือ พฤติกรรมของครูในการคำนึงถึงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) การแก้ปัญหาที่นักเรียนสอบตกในรายวิชาที่สอน 2) การคำนึงถึงผลการเรียนของนักเรียนทุกคน 3) การกำหนดเป้าหมายในการสอนนักเรียน 4) การคำนึงถึงความเข้าใจเนื้อหาของนักเรียน 5) การรายงานผลการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ และ 6) การให้ความสำคัญกับผลคะแนนหลังการสอบของนักเรียน

3) การสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน คือ พฤติกรรมของครูในการสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน ประกอบด้วย 5 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) การส่งเสริมให้นักเรียนคิดเชิงบวก 2) การทำให้นักเรียนสนใจในรายวิชาที่สอน 3) การให้กำลังใจในการเรียนรู้และการดำรงชีวิตของนักเรียน 4) การทำให้นักเรียนมีความมุ่งมั่นทางการเรียน และ 5) การสื่อถึงความรักที่ครูมีให้นักเรียนอย่างจริงใจ

4) การสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน คือ พฤติกรรมของครูในการสร้างปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน ประกอบด้วย 7 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) การสร้างความเป็นอิสระในการเรียนรู้ให้นักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียม 2) การรู้จักควบคุมความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากอารมณ์ของนักเรียน 3) การรู้จักควบคุมตนเองกับพฤติกรรมแสดงออกของนักเรียน 4) การช่วยเหลือนักเรียนเมื่อประสบกับปัญหา 5) การทำให้นักเรียนไว้วางใจครูผู้สอน 6) ความเป็นมิตรเป็นที่พึ่งพาได้ของนักเรียน และ 7) ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางร่างกายและจิตใจของนักเรียน

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน หมายถึง อิทธิพลที่ส่งผลต่อระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน ประกอบด้วย 3 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยภูมิหลังของครูที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู 2) ปัจจัยภายในของครูที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู และ 3) ปัจจัยภายนอกของครูที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู ตามองค์ประกอบของความสำนึกรับผิดชอบของครู 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน 2) การรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 3) การสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน และ 4) การสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ปัจจัยภูมิหลังของครูที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู

ปัจจัยภูมิหลังของครูที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู หมายถึง อิทธิพลที่เกี่ยวข้องกับภูมิหลังของครู ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานของครูแต่ละบุคคล ที่มีผลทำให้ครูเกิดความสำนึกรับผิดชอบในผลการเรียนรู้ของนักเรียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1.1) เพศ

จากการศึกษาผลการวิจัยของ พิมพ์ลักษณ์ เองสมบูรณ์ (2551) ครูเพศหญิงจะมีผลงานทางวิชาการมากกว่าครูเพศชาย สะท้อนให้เห็นว่าความสำนึกรับผิดชอบต่องานของครูเพศหญิงมีมากกว่าครูเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอังศินันท์ อินทรกำแหง (2545) ตัวแปรเพศเป็นคุณลักษณะที่แสดงความเป็นเอกลักษณ์ที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมและการทำงานที่แตกต่างกัน และ Kuecken และ Valfort (2012) ได้ศึกษาปัจจัยภูมิหลังที่เกี่ยวกับเพศของครูกับผลของการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่า ครูเพศหญิงมีการอ่านหนังสือมากกว่าครูเพศชาย และครูผู้ชายจะมีความสามารถทางคณิตศาสตร์มากกว่าครูเพศหญิง Chudgar และ Sankar (2012) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเพศของครูกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พบว่า ครูเพศหญิงและครูเพศชายมีวิธีการจัดการชั้นเรียนที่แตกต่างกันโดยครูเพศชายจะมีวิธีการกำหนดนโยบายในห้องเรียนมากกว่าครูผู้หญิง และครูเพศหญิงจะใช้ภาษาได้ดีกว่าครูเพศชาย ส่วนผลการวิจัยของ Coladarci (1992) พบว่าครูเพศหญิงมีความมุ่งมั่นต่อความสำนึกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่าครูเพศชาย ซึ่งมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน

2.1.2) อายุ

จากการศึกษาผลการวิจัยของ ภาวิณี บุญเสริม (2546) พบว่า ครูที่มีอายุมากจะมีประสบการณ์ในการทำงานเป็นครูมากกว่า จึงทำให้มีสมรรถภาพในด้านการเป็นครูสูงกว่าครูที่มีอายุน้อย สอดคล้องกับวิลพร มณีพันธ์ (2539) พบว่าบุคคลที่มีอายุมากขึ้น มีการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น สุภมาส ทองใส (2536) พบว่าระดับความสำนึกรับผิดชอบของครู เมื่ออายุมากขึ้นจะมีความสำนึกรับผิดชอบมากขึ้น และอังศินันท์ อินทรกำแหง (2545) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ของอิทธิพล

ของปัจจัยด้านการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ภูมิหลัง และสภาพแวดล้อมในองค์กรที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน พบว่าตัวแปรอายุมีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่และมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานด้วย

2.1.3) ประสบการณ์ทำงาน

จากการศึกษาผลการวิจัยของภาวิณี บุญเสริม (2546) พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมาก ส่งผลให้มีสมรรถภาพในคุณลักษณะร่วมทั่วไปสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์น้อย สอดคล้องกับผลการวิจัยของพิมพ์ลักษณ์ เสงสมบุรณ์ (2551), วิไลพร มณีพันธ์ (2539) พบว่าประสบการณ์ทำงานของครูส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู ทำให้บุคคลเกิดทักษะในการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้งอังศินันท์ อินทรกำแหง (2545) ฉัตรชนก สายสุวรรณ (2548) ปฐมพงษ์ ทะแสง (2552) ได้กล่าวถึงประสบการณ์ทำงานว่าเป็นสาเหตุของการเรียนรู้ของแต่ละคน และการจัดประสบการณ์จะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และตอบสนองของบุคคล และ Welle (2000) ได้ศึกษาการแสดงออกและประสบการณ์สอนของครู ที่มีผลต่อผลลัพธ์ทางการเรียนของนักเรียนประถมศึกษา พบว่าประสบการณ์สอนของครูมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

2.1.4) สังกัดของโรงเรียน

การปรับโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการตามพระราชบัญญัติปรับปรุงโครงสร้างกระทรวง ทบวง กรม พุทธศักราช 2545 ได้แบ่งโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ส่วนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.) ขึ้นตรงต่อกระทรวงมหาดไทย จากการศึกษาค้นคว้าวิจัยของฉัตรชนก สายสุวรรณ (2548) พบว่าผลการประเมินความต้องการจำเป็นด้านปัจจัยป้อน ด้านกระบวนการและด้านผลผลิตด้วยการวิเคราะห์เมทริกซ์โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการจำแนก พบว่าโรงเรียนที่สังกัดแตกต่างกันมีระดับของผลสำเร็จที่แตกต่างกัน

2.1.5) ขนาดของโรงเรียน

จากการศึกษาผลการวิจัยของณัทัย วันทา (2550) ได้ศึกษาการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุ ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนตามขนาดของโรงเรียน พบว่าโรงเรียนขนาดใหญ่จะมีปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้สูงสุด ผลการวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมของโรงเรียนที่ส่งผลต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของครูและผู้บริหารสถานศึกษาของัญญะ มั่นคง (2546) พบว่าระดับเป้าหมายของวัฒนธรรมโรงเรียนขนาดใหญ่จะมีมากกว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง และด้านความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน พบว่าผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กมีมากกว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่ และ Hanushek และ Luque (2013) พบว่า โรงเรียนที่มีขนาดเล็ก มีจำนวนห้องเรียนน้อยความรับผิดชอบของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนลดลง ทำให้ผลการเรียนรู้ของนักเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.1.6) วุฒิกการศึกษา

จากการศึกษาผลการวิจัยของภาวิณี บุญเสริม (2546) กล่าวว่า นักเรียนในโรงเรียนที่มีครูวุฒิป.กศ.สูง หรือสูงกว่าจำนวนมาก นักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า สอดคล้องกับผลการวิจัยของเอมอร์ อังกาพย์ (2549) และพิมพ์ลักษณ์ เสงสมบุรณ์ (2549) พบว่าวุฒิกทางการศึกษาส่งผลต่อการปฏิบัติงานและการพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งผู้ที่มีคุณวุฒิกทางการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีความสามารถในการปฏิบัติงานและการเรียนรู้ที่ต่างกัน ปฐมพงษ์ ทะแสง (2552) ผลการวิจัยพบว่า ความเต็มใจในการเรียนรู้ของครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าจะมีความเต็มใจในการเรียนรู้มากกว่าระดับการศึกษาที่น้อยกว่า และวิภา บุญเสนอ (2537) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเลือกสรรกับคุณภาพการสอนของอาจารย์พยาบาลในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูที่มีวุฒิกการศึกษาต่างกัันมีผลต่อคุณภาพการศึกษาที่ต่างกัันด้วย

2.1.7) ตำแหน่งวิทยฐานะของครู

จากการศึกษาผลการวิจัยของปฐมพงษ์ ทะแสง (2552) ได้ศึกษาปัจจัยจำแนกระดับความเต็มใจในการเรียนรู้ของครู พบว่า ครูที่มีตำแหน่งวิทยฐานะสูงจะมีระดับความเต็มใจในการเรียนรู้มากกว่าครูที่มีวิทยฐานะต่ำกว่า และผลการวิจัยของอัฐพล อินตะเสนา (2552) พบว่าผลของการเลื่อนวิทยฐานะมีผลต่อการพัฒนาตนเองของครู การพัฒนาผู้เรียน และการพัฒนาวิชาชีพครู โดยครูที่มีตำแหน่งวิทยฐานะสูงขึ้นจะมีผลการพัฒนาที่สูงกว่าครูที่มีวิทยฐานะต่ำกว่า

2.2 ปัจจัยภายในของครูที่ส่งผลต่อความสำนักรับผิดชอบของครู

ปัจจัยภายในของครูที่ส่งผลต่อความสำนักรับผิดชอบของครู หมายถึง อิทธิพลที่เกิดจากจิตใจภายในของครูที่แสดงพฤติกรรมออกมาทางกาย และวาจา โดยสะท้อนถึงระดับความสำนักรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1) ความมีคุณธรรม จริยธรรม

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความมีคุณธรรม จริยธรรมของครู สรุปได้ว่าจากการศึกษาผลการวิจัยของสุสรุค์ ไชโยรักษ์ (2549) พบว่า ความมีคุณธรรมจริยธรรมของครูมีความสำคัญต่อการส่งเสริมนักเรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรมด้วย ดังนี้ 1) ครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดี เช่น การตรงต่อเวลา การแต่งกายเป็นระเบียบ ใช้คำพูดที่สุภาพ หลีกเลียงอบายมุข มีมารยาทดี ควบคุมอารมณ์ได้ดี และมีนิสัยรักการอ่าน จะส่งผลต่อพฤติกรรมของนักเรียน เป็นต้น 2) ครูต้องมีความรักความเมตตา เป็นกันเองกับนักเรียน มีเจตนาที่ดีกับนักเรียน 3) ครูสามารถนำประสบการณ์ที่ดีมาใช้เป็นตัวอย่างในการสอนนักเรียน 4) ครูให้ความรักกับนักเรียน ด้วยการดูแลเอาใจใส่ ให้คำปรึกษา มีความเสียสละช่วยเหลือนักเรียน 5) การยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม โดยการตักเตือน มีวิธีการลงโทษที่เหมาะสมเมื่อนักเรียนกระทำผิด 6) ครูสามารถสร้างกำลังใจให้กับนักเรียน มีการแสดงความห่วงใย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของสาวิตรี แสงศิลป์ (2551) พบว่า ครูมีคุณธรรม จริยธรรมจะเป็นแบบอย่างที่ดี เช่น การตรงต่อเวลา แต่งกายเรียบร้อย ใช้คำพูดสุภาพ เป็นต้น จะมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อพฤติกรรมความสำนักรับผิดชอบต่อสถานศึกษาอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r=.66$) วิภา บุญเสนอ (2537) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเลือกสรรกับคุณภาพการสอนของอาจารย์พยาบาลในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยภายในของครูมีผลต่อคุณภาพการสอน เช่น ความรู้ความสามารถของครู คุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบ เป็นต้น Sethumadhavan (1992) ได้ศึกษาตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้องกับความสำนึกรับผิดชอบที่ส่งผลกระทบต่อความจริงจังในการทำงาน พบว่าตัวบ่งชี้ด้านคุณธรรม จริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริตและความจริงใจต่อหน้าที่ การรักษาวินัย การยึดถือความถูกต้องและเป็นธรรม การรู้จักคิดเชิงบวก มีความรับผิดชอบ คำนึงถึงประสิทธิภาพในการทำงาน และมีความห่วงใยในภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย Edling และ Frelin (2013) ได้ศึกษาแนวทางการปฏิบัติงานที่ดี ในการสนับสนุนให้ครูมีความสำนึกรับผิดชอบในผลการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่าควรมีการส่งเสริมความมีคุณธรรม จริยธรรมให้กับครู เพราะเป็นพื้นฐานของความสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองของครู ความสำนึกรับผิดชอบในผลการเรียนของนักเรียน ความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม และสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการทำงาน

2.2.2) ความเต็มใจในการเรียนรู้

จากการศึกษาผลการวิจัยของปฐมพงษ์ ทะแสง (2552) ศึกษาปัจจัยจำแนกระดับความเต็มใจในการเรียนรู้ของครู พบว่า ปัจจัยที่สามารถจำแนกระดับความเต็มใจในการเรียนรู้ของครูมี 2 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตนเอง ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง แรงจูงใจ ทักษะคิดต่อวิชาชีพ และ 2) ปัจจัยสภาพแวดล้อม ได้แก่ การได้รับโอกาสสนับสนุนให้ก้าวหน้า แหล่งเรียนรู้ อรรถา จันทร (2551) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับการพัฒนาตนเองตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พบว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาตนเองของครู สอดคล้องกับผลการวิจัยของตุนรี เงินศรี (2551) ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลของการรับรู้ความสามารถของตนเองของครู ซึ่งมีผลต่อความสำนึกรับผิดชอบต่อวิชาชีพครู

2.2.3) เจตคติต่อวิชาชีพ

จากการศึกษาผลการวิจัยของก้องเกียรติ เขยชม (2537) ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูพลศึกษาในสถาบันผลิตครู พบว่าความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับสูงตามลำดับ คือลักษณะของงาน สถานภาพทางสังคม การได้รับการยอมรับนับถือ และรู้สึกประสบความสำเร็จ ไตรธร เศรษฐีกร (2543) ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา พบว่าความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่อยู่ในระดับมาก คือ การนิเทศงาน ความมั่นคงในงาน ความรับผิดชอบในงาน ความก้าวหน้า ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน และลักษณะการบังคับบัญชา Aliakbari and Kafshgar (2013) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสำนึกรับผิดชอบของครูและความพึงพอใจในงานกรณีศึกษาครูสัญญาชาติอิหร่านในโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา พบว่ามีความสัมพันธ์ใน 5 ด้านได้แก่ 1) การรู้คุณค่าของงาน 2) การได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร 3) ลักษณะของงานที่ทำ 4) ผลประโยชน์ทางสังคม และ 5) ความตั้งใจที่จะยังคงอยู่ในงาน และWelle (2000) ได้ศึกษาความพึงพอใจและความสัมพันธ์กับความมุ่งมั่นในการทำงาน

พบว่าความพึงพอใจในวิชาชีพครูจะมีความสัมพันธ์กับความมุ่งมั่นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งผลทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ โดยความพึงพอใจของครู เป็นการสะท้อนถึงการมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพของครู

2.2.4) ความเชื่อมั่นในตนเอง

การศึกษาผลการวิจัยของอารยา สุวะมาตย์ (2540) พบว่าบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีความมั่นคงทางจิตใจ กล้าคิด กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าเผชิญความจริง กล้าที่จะเป็นผู้นำ มีความเพียรพยายาม มีความภาคภูมิใจในตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถปรับตัวได้ดี มีความรับผิดชอบ และสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุขุมภรณ์ เอี่ยมสำอางค์ (2551) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบของนักเรียน พบว่าความเชื่อมั่นในตนเองทำให้มีความเป็นตัวของตัวเอง กระตุ้นให้เกิดความกล้าแสดงออกซึ่งความคิดเห็นและการกระทำในทุกๆ สิ่ง ซึ่งความเชื่อมั่นในตนเองของครู จะมีผลทำให้เด็กนักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนด้วย

2.3 ปัจจัยภายนอกของครูที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู

ปัจจัยภายนอกของครูที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู หมายถึง อิทธิพลจากสภาพแวดล้อมทางสังคมภายนอกที่เกิดขึ้น และเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของครู โดยมีผลต่อระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน คือ **บรรยากาศของโรงเรียน** จากการศึกษาผลการวิจัยของปฐมพงษ์ ทะแสง (2552) ศึกษาปัจจัยจำแนกระดับความเต็มใจในการเรียนรู้ของครู พบว่าปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมมีส่วนสำคัญต่อความเต็มใจในการเรียนรู้โดยเฉพาะการได้รับโอกาสสนับสนุนให้ก้าวหน้า ธัญญา มั่นคง (2546) ผลการวิจัย พบว่าวัฒนธรรมของโรงเรียนมีผลต่อบทบาทที่ปฏิบัติจริงของครูและผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง วิภา บุญเสนอ (2537) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเลือกสรรกับคุณภาพการสอนของอาจารย์พยาบาลในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าสิ่งแวดล้อมมีผลต่อคุณภาพการสอนของครู เช่น สภาพการบริหารของโรงเรียน นโยบายและแผนงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน ลักษณะภายในของโรงเรียน งบประมาณในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนสภาพการสื่อสารระหว่างภายในและภายนอกโรงเรียน และผลการวิจัยของToreman (2011) พบว่าความสำนึกรับผิดชอบของครูกับการศึกษา จะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อม ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม สภาพทางสังคม และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน ประกอบด้วย 3 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยภูมิหลังของครูที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู 2) ปัจจัยภายในของครูที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู และ 3) ปัจจัยภายนอกของครูที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู ผู้วิจัยทำการสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน ดังตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2. 2 การสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน

ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	รวม
ปัจจัยภูมิหลังของครูที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู																													
1.1 เพศ							✓								✓						✓			✓	✓				5
1.2 อายุ			✓			✓	✓	✓																					4
1.3 ประสบการณ์ทำงาน							✓	✓		✓							✓					✓						5	
1.4 สังกัดของโรงเรียน										✓																		1	
1.5 ขนาดของโรงเรียน									✓			✓															✓	3	
1.6 วุฒิการศึกษา	✓							✓							✓													3	
1.7 ตำแหน่งวิทยฐานะ																	✓	✓										2	
ปัจจัยภายในของครูที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู																													
2.1 ความเป็นคุณธรรมจริยธรรม	✓										✓			✓							✓						✓	5	
2.2 ความเต็มใจในการเรียนรู้													✓			✓	✓											3	
2.3 เจตคติต่อวิชาชีพ		✓			✓																✓						✓	4	
2.4 ความเชื่อมั่นในตนเอง				✓												✓				✓								3	
ปัจจัยภายนอกของครูที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู																													
3.1 บรรยากาศของโรงเรียน	✓								✓								✓						✓					4	

หมายเหตุ: หมายเลข 1 คือ วิชา บุญเสนอ (2537) หมายเลข 2 คือ ก้องเกียรติ เขยชม (2537) หมายเลข 3 คือ วิไลพร มณีพันธ์ (2539) หมายเลข 4 คือ อารยา สุวะมาตย์ (2540) หมายเลข 5 คือ ไตรธร เศรษฐ์กร (2543) หมายเลข 6 คือ ศุภมาส อติไพบุลย์ (2544) หมายเลข 7 คือ อังคินันท์ อินทรกำแหง (2545) หมายเลข 8 คือ ภาวิณี บุญเสริม (2546) หมายเลข 9 คือ ฉัญญา มั่นคง (2546) หมายเลข 10 คือ ฉัตรชนก สายสุวรรณ (2548) หมายเลข 11 คือ สุสรณ์ ไซโยรักษ์ (2549) หมายเลข 12 คือ ณหทัย วันทา (2550) หมายเลข 13 คือ ดนตรี เงินศรี (2551) หมายเลข 14 คือ สาวตรี แสงศิลป์ (2551) หมายเลข 15 คือ พิมพ์ลักษณ์ เองสมบูรณ์ (2551) หมายเลข 16 คือ อรุษา จันทกร (2551) หมายเลข 17 คือ ปฐมพงษ์ ทะแสง (2552) หมายเลข 18 คือ อัฐพล อินตะเสนา (2552) หมายเลข 19 คือ สุขุมารณ์ เอี่ยมสำอางค์ (2554) หมายเลข 20 คือ Sethumadhavan. P (1992) หมายเลข 21 คือ Coladardi (1992) หมายเลข 22 คือ Welle (2000) หมายเลข 23 คือ Toreman (2011) (1992) หมายเลข 24 คือ Chudgar and Sankar (2012) หมายเลข 25 คือ Kuecken and Valfort (2012) หมายเลข 26 คือ Hanushek and Luque (2013) (1992) หมายเลข 27 คือ Edling and Frelin (2013) หมายเลข 28 คือ Aliakbari and Kafshgar (2013)

จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู ที่มีผู้ศึกษาตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป โดยเลือกเฉพาะตัวแปรที่สามารถสร้างคุณลักษณะ

ความสำนึกรับผิดชอบของครู (active variable) ที่นำมาพัฒนาครูได้ซึ่งมีทั้งหมด 5 ตัวแปร ประกอบด้วย **ปัจจัยภายใน** 4 ปัจจัย ได้แก่ (1) ความมีคุณธรรมจริยธรรม (2) ความเต็มใจในการเรียนรู้ (3) เจตคติต่อวิชาชีพ และ (4) ความเชื่อมั่นในตนเอง และ **ปัจจัยภายนอก** 1 ปัจจัย คือ บรรยากาศของโรงเรียน ส่วนปัจจัยภูมิหลังผู้วิจัยได้เลือกไปตรวจสอบเพื่อหาปฏิสัมพันธ์ของระดับความสำนึกรับผิดชอบของครู 3 ปัจจัย ได้แก่ (1) ขนาดของโรงเรียน (2) สังกัดของโรงเรียน และ (3) ตำแหน่งทางวิชาการ เพราะปัจจัยภูมิหลังของครูดังกล่าวเกี่ยวข้องกับสภาพการปฏิบัติงานของตัวอย่างครูโดยตรงและครูในแต่ละโรงเรียนมีบริบทในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน

ตอนที่ 3 มโนทัศน์เกี่ยวกับการวิจัยแบบผสมวิธี

ในตอนที 3 ผู้วิจัยจะนำเสนอสาระสำคัญของมโนทัศน์เกี่ยวกับการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed method research) โดยแบ่งสาระสำคัญออกเป็น 3 ส่วนประกอบด้วย 1) ความหมายของการวิจัยแบบผสมวิธี 2) ประเภทของการวิจัยแบบผสมวิธี และ 3) การเลือกใช้การวิจัยแบบผสมในงานวิจัย โดยผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยแบบผสมวิธี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาความสำนึกรับผิดชอบของครูต่อผลการเรียนรู้ของนักเรียน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ความหมายของการวิจัยแบบผสมวิธี

สาธุรักษ์ ฟองวาริน (2552) ได้อธิบายถึงการวิจัยแบบผสมวิธีไว้ว่า เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และการผสมผสานทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพในการศึกษาเรื่องเดียวกัน เพื่อให้เข้าใจปัญหาวิจัย ซึ่งเป็นวิธีการตรวจสอบที่ถูกต้อง

ศิระพร ภูพันธ์ (2554) ได้อธิบายความหมายของการวิจัยแบบผสมวิธีไว้ว่า การออกแบบวิจัยประเภทหนึ่ง ซึ่งนักวิจัยใช้วิธีการดำเนินการวิจัย ทั้งวิธีวิจัยเชิงปริมาณและวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ในการวิจัยเรื่องเดียวกัน เพื่อทำความเข้าใจอย่างกว้างขวางและลุ่มลึก

รัตนะ บัวสนธ์ (2555) ได้อธิบายความหมายของการวิจัยแบบผสมไว้ว่า เป็นการดำเนินงานวิจัยในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง หรือระหว่างขั้นตอนภายในเรื่องเดียวกัน อาจกล่าวได้ว่าในการวิจัยเรื่องหนึ่งๆ อาจใช้เทคนิควิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพร่วมกันในการดำเนินการในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง

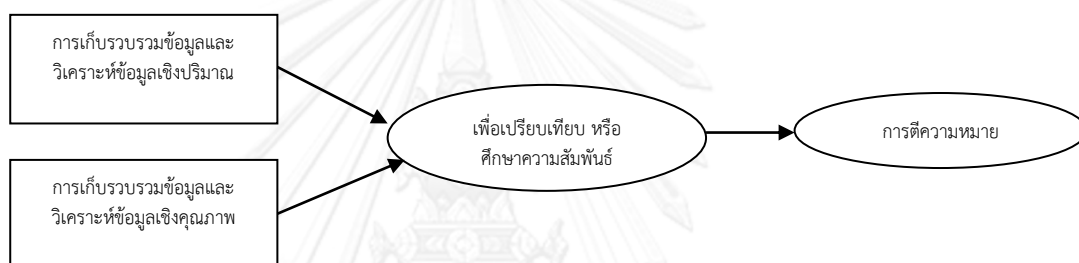
Creswell และ Plano Clark (2011) ได้อธิบายถึงการวิจัยแบบผสมวิธีไว้ว่า เป็นวิธีวิทยาการวิจัย (methodology) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และผสมข้อมูลทั้ง ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยในการศึกษาอาจจะเป็นระยะเดียว (single study) หรือการศึกษาที่มีหลายระยะ (multiphase program)

จากการศึกษาความหมายของการวิจัยแบบผสมวิธีผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ใช้กับงานวิจัยโดยการศึกษาวิจัยจากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ทำให้ได้ตัวแปรที่เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน สำหรับการพัฒนาร่างกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยมีแหล่งข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ครูเชิงลึก และการสังเกตการสอนและการปฏิบัติงานของครู และการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นการสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ และการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน และตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.2 ประเภทของการวิจัยแบบผสมวิธี

Creswell และ Plano Clark (2011, อ้างถึงใน ศิวะพร ภูพันธ์, 2554) ได้แบ่งประเภทของการวิจัยแบบผสมวิธีออกเป็น 6 ประเภท คือ 1) The convergent parallel design 2) The explanatory sequential design 3) The exploratory sequential design 4) The embedded design 5) The transformative design และ 6) The multiphase design โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

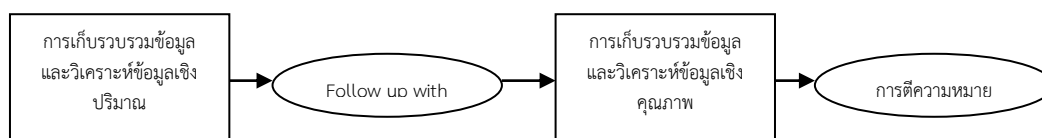
1. **The convergent parallel design** เป็นการออกแบบการวิจัยโดยมีการดำเนินการวิจัยทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพพร้อมๆ กัน มีลำดับความสำคัญเท่าๆ กัน นักวิจัยจะแยกการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลออกจากกัน โดยจะรวมข้อมูลทั้งสองชุดเข้าด้วยกันในการตีความหมาย ในลักษณะของการเปรียบเทียบหรือหาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั้ง 2 ชุด รายละเอียดดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 The convergent parallel design

ที่มา : Creswell และ Plano Clark (2011, อ้างถึงใน ศิวะพร ภูพันธ์, 2554)

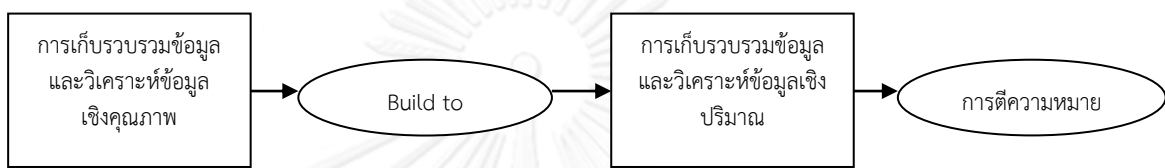
2. **The explanatory sequential design** เป็นการออกแบบการวิจัยโดยมีการดำเนินการวิจัยสองระยะ (two phase) เริ่มต้นในระยะแรกด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ภายหลังจากที่ผู้วิจัยวิเคราะห์เชิงปริมาณเรียบร้อยแล้ว จะนำข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณมาเป็นกำหนดแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพในระยะที่สอง หรือกล่าวได้ว่า การออกแบบเชิงคุณภาพในระยะที่สองจะออกแบบต่อเนื่องมาจากผลลัพธ์เชิงปริมาณ ในระยะแรกนักวิจัยจะตีความหมายโดยใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพช่วยอธิบายผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากผลลัพธ์เชิงปริมาณ การดำเนินการวิจัยในลักษณะนี้ นักวิจัยจะเชื่อมโยงการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพใน 3 ลักษณะ คือ 1) นำผลการวิจัยเชิงปริมาณมากำหนดคำถามการวิจัยเชิงคุณภาพ 2) นำผลการวิจัยเชิงปริมาณมาเป็นแนวทางในการเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงคุณภาพ และ 3) นำผลการวิจัยเชิงปริมาณมาช่วยกำหนดข้อคำถามในการวิจัยเชิงคุณภาพ รายละเอียดของ explanatory sequential design ดังแสดงในภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 The explanatory sequential design

ที่มา : Creswell และ Plano Clark (2011, อ้างถึงใน ศิวะพร ภูพันธ์, 2554)

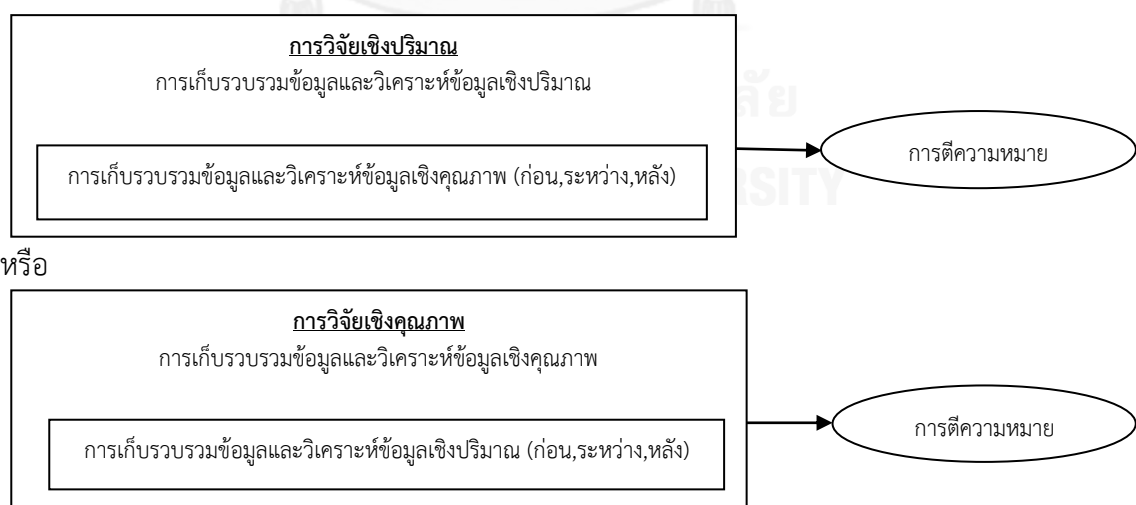
3. **The exploratory sequential design** เป็นการออกแบบการวิจัยโดยมีการดำเนินการวิจัยสองระยะ (two phase) เริ่มต้นในระยะแรกด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และตามด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณในระยะที่สองนักวิจัยจะเชื่อมโยงการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณใน 3 ลักษณะคือ 1) นำผลการวิจัยเชิงคุณภาพมากำหนดคำถามวิจัยหรือตัวแปรในการวิจัยเชิงปริมาณ 2) นำผลการวิจัยเชิงคุณภาพมากำหนดข้อคำถามวิจัยหรือตัวแปรหรือแบบวัดในการออกแบบเครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ และ 3) นำผลการวิจัยเชิงคุณภาพมาสร้างทฤษฎีและตรวจสอบทฤษฎีโดยการวิจัยเชิงปริมาณ รายละเอียดของ exploratory sequential design ดังแสดงในภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3 The exploratory sequential design

ที่มา : Creswell และ Plano Clark (2011, อ้างถึงใน ศิวะพร ภูพันธ์, 2554)

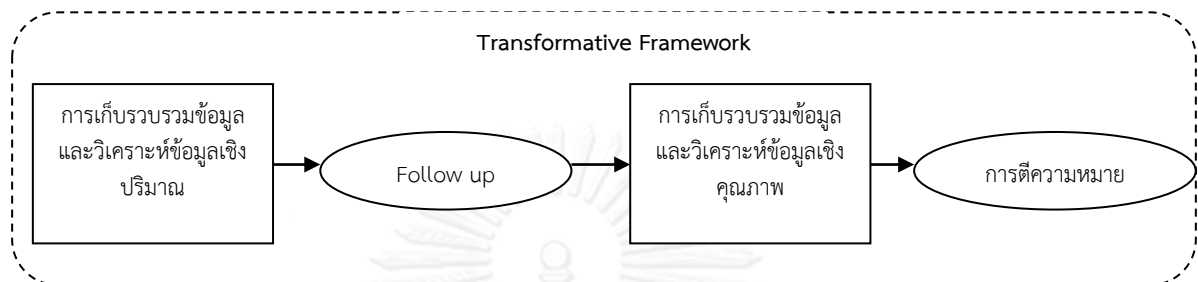
4. **The embedded design** เป็นการออกแบบการวิจัยโดยนักวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพสอดแทรกอยู่ภายในการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยนักวิจัยอาจจะสอดแทรกวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพไว้ภายในวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ เช่น ในการวิจัยเชิงทดลองนักวิจัยอาจจะสอดแทรกการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น การศึกษากรณีศึกษา (case study) ซึ่งสามารถอธิบายโดยใช้สัญลักษณ์ คือ Experiment (QUAN+qual) รายละเอียดของ embedded design ดังแสดงในภาพที่ 2.4

ภาพที่ 2.4 The embedded design

ที่มา : Creswell และ Plano Clark (2011, อ้างถึงใน ศิวะพร ภูพันธ์, 2554)

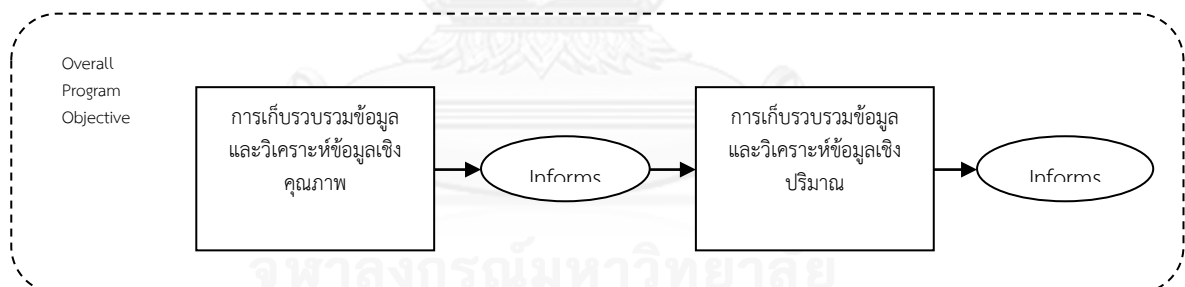
5. **The transformative design** เป็นการออกแบบการวิจัยโดยนักวิจัยพัฒนาขึ้นภายใต้กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจะดำเนินการภายใต้กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎี รายละเอียดของ transformative design ดังแสดงในภาพที่ 2.5

ภาพที่ 2.5 Transformative design

ที่มา : Creswell และ Plano Clark (2011, อ้างถึงใน ศิวะพร ภูพันธ์, 2554)

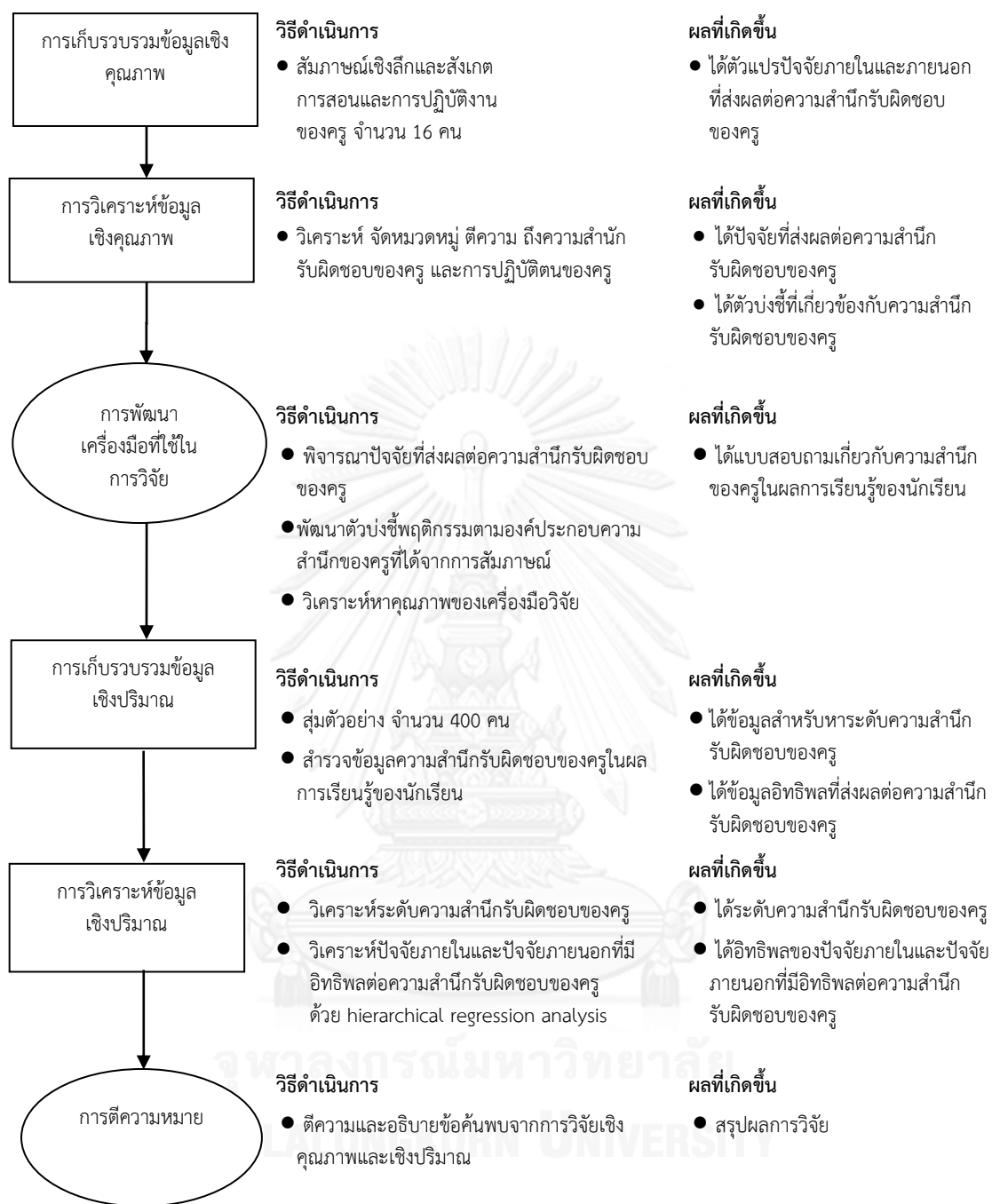
6. **The multiphase design** เป็นการออกแบบการวิจัยที่เป็นการรวบรวมทั้งการวิจัยแบบเรียงลำดับและการวิจัยที่ทำในเวลาเดียวกันไว้ด้วยกัน นักวิจัยจะสร้างการศึกษาขึ้นมาใหม่จากผลการศึกษาที่มีมาก่อน การวิจัยในรูปแบบนี้จะนิยมใช้ในการวิจัยเชิงประเมิน ซึ่งจะต้องใช้ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพในการพัฒนา ปรับปรุง และประเมินโครงการวิจัยที่มีลักษณะเฉพาะ รายละเอียดของ multiphase design ดังแสดงในภาพที่ 2.6

ภาพที่ 2.6 The multiphase design

ที่มา : Creswell และ Plano Clark (2011, อ้างถึงใน ศิวะพร ภูพันธ์, 2554)

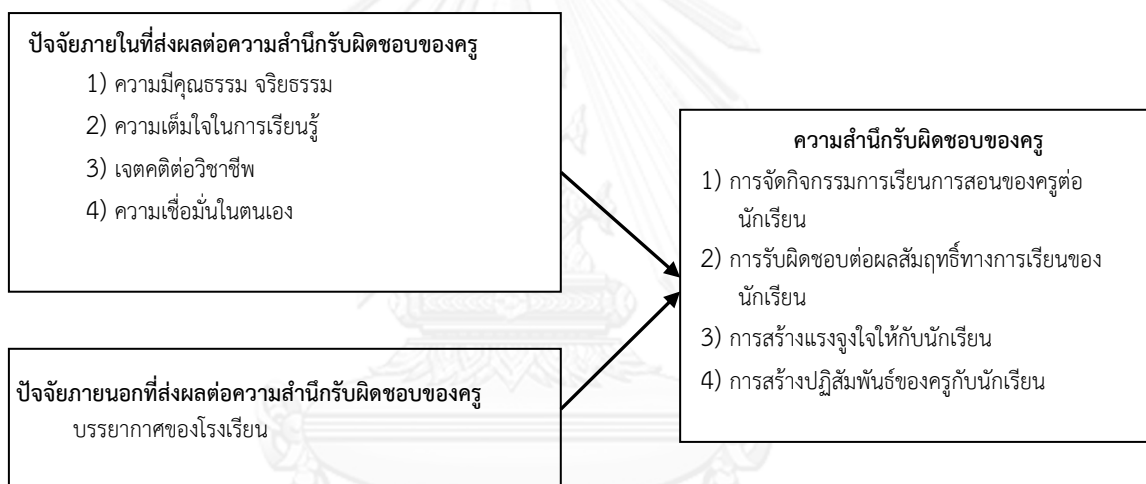
จากการศึกษาความหมายและรูปแบบของการวิจัยแบบผสมวิธี ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธีโดยใช้รูปแบบ exploratory sequential design โดยในระยะแรกเป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในการสัมภาษณ์ครูเชิงลึก การสังเกตการสอน เพื่อให้ได้ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความจำเป็นหรือความต้องการของครู และตัวบ่งชี้ของความจำเป็นหรือความต้องการของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อใช้ในการสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณในระยะที่สอง โดยมีรูปแบบกระบวนการดังแผนภาพที่ 2.7

ภาพที่ 2.7 กระบวนการวิจัยแบบผสมวิธี the exploratory sequential design
ที่มา: Creswell และ Plano Clark (2011)

ร่างกรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียนนั้นมีหลายตัว ผู้วิจัยได้คัดเลือกตัวแปรเฉพาะที่เป็นตัวแปรที่สามารถพัฒนาได้ (active variable) ได้ทั้งหมด 5 ตัวแปร ประกอบด้วย **ปัจจัยภายใน** ประกอบด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่ 1) ความมีคุณธรรม จริยธรรม 2) ความเต็มใจในการเรียนรู้ 3) เจตคติต่อวิชาชีพ และ 4) ความเชื่อมั่นในตนเอง และ **ปัจจัยภายนอก** ประกอบด้วย 1 ปัจจัย คือ บรรยากาศของโรงเรียน ส่วนองค์ประกอบของความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ Lauermann และ Karabenick (2013) ซึ่งมีทั้งหมด 4 องค์ประกอบ มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทการศึกษาของประเทศไทย ได้แก่ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน 2) การรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 3) การสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน และ 4) การสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน ได้ร่างกรอบแนวคิดในการวิจัย และปรากฏดังภาพที่ 2.8

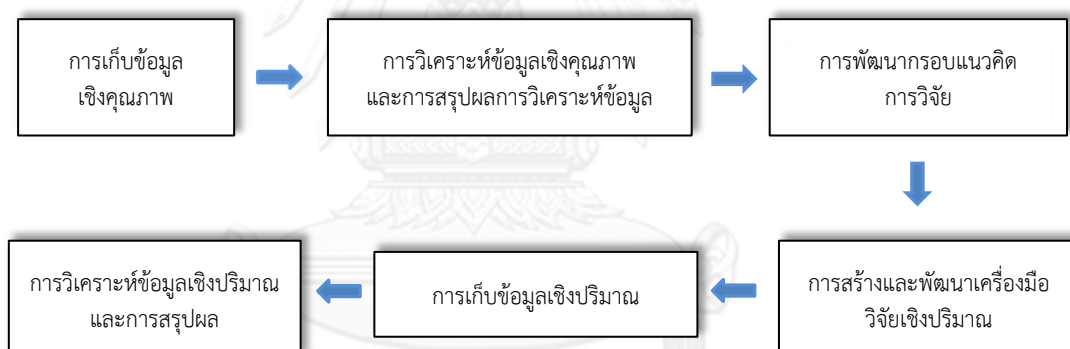

ภาพที่ 2.8 ร่างกรอบแนวคิดของการวิจัย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ระยะ ใน **ระยะแรก** เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการศึกษ เอกสารงานวิจัย เพื่อร่างกรอบแนวคิดการวิจัย และดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการ สัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตการสอนของครู เพื่อพัฒนากรอบแนวคิดการวิจัยในด้านการศึกษัตถ์ บังชี้ของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน ผลที่ได้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจะนำไปสู่กรอบแนวคิดการวิจัย และ **ระยะที่สอง** เป็นการนำข้อมูล ที่ได้จากการศึกษาเอกสารงานวิจัย การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตการสอน มาใช้สร้างและ พัฒนาแบบสอบถามในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ใน การศึกษาระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับ ความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ของการ วิจัย โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการวิจัย ดังภาพที่ 3.1

ภาพที่ 3.1 ลำดับขั้นตอนการวิจัยผสมวิธี

ที่มา: Creswell และ Plano Clark (2011)

ระยะแรก การวิจัยเชิงคุณภาพ

ขั้นที่ 1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยความสำนึกรับผิดชอบของครู

การดำเนินการศึกษาและรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนนี้ เป็นการศึกษาเอกสาร เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน และตัวบ่งชี้ของตัวแปรความสำนึกรับผิดชอบของครู ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารปฐมภูมิ (primary document) ที่เกี่ยวข้องกับความสำนึกรับผิดชอบของครูจากตำรา เอกสารงานวิจัยของต่างประเทศและเชื่อมโยงสู่งานวิจัยของประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับความสำนึกรับผิดชอบของครู เพื่อให้ผลการวิจัยสามารถนำมาปรับใช้

กับบริบทการศึกษาในประเทศไทยได้ โดยผลการคัดเลือกเอกสาร พบว่ามีเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสำนึกรับผิดชอบของครู จำนวน 18 เรื่อง

ขั้นที่ 2 ร่างกรอบแนวคิดที่ได้จากการศึกษาเอกสารงานวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียนนั้นมีหลายตัว ผู้วิจัยได้คัดเลือกตัวแปรเฉพาะที่เป็นตัวแปรที่สามารถพัฒนาได้ (active variable) ได้ทั้งหมด 5 ตัวแปร ประกอบด้วย **ปัจจัยภายใน** ประกอบด้วย 4 ปัจจัย ได้แก่ 1) ความมีคุณธรรม จริยธรรม 2) ความเต็มใจในการเรียนรู้ 3) เจตคติต่อวิชาชีพ และ 4) ความเชื่อมั่นในตนเอง และ **ปัจจัยภายนอก** ประกอบด้วย 1 ปัจจัย คือ บรรยากาศของโรงเรียน องค์ประกอบของความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ Lauermann และ Karabenick (2013) ซึ่งมีทั้งหมด 4 องค์ประกอบ มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทการศึกษาของประเทศไทย ได้แก่ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน 2) การรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 3) การสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน และ 4) การสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน ได้ร่างกรอบแนวคิดในการวิจัย และปรากฏดังภาพที่ 2.8

ขั้นที่ 3 การเก็บข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ

การดำเนินการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล ในขั้นตอนนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ครูเชิงลึก (in-dept interview) และสังเกตการสอนและการปฏิบัติงานของครู (observation) ของครูในเขตกรุงเทพมหานครที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.) และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) จำนวน 16 คน ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 เดือน เริ่มตั้งแต่วันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ.2556 ถึง 15 มกราคม พ.ศ.2557 ซึ่งมีรายละเอียดและขั้นตอนในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังต่อไปนี้

3.1 การกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกตัวอย่างในการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกกรณีศึกษาที่มีคุณสมบัติสอดคล้องและเหมาะสมกับการวิจัย ซึ่งมีเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. เป็นครูผู้สอนที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี
2. เป็นครูที่มีการปฏิบัติงานจนได้รับรางวัลความสำเร็จในการครองงานอย่างน้อย 1 รางวัล ได้แก่ รางวัลครูดีในดวงใจ รางวัลหนึ่งแสนครูดี รางวัลครูต้นแบบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (OBEC AWORD) เป็นต้น

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลการได้รับรางวัลของครูในเขตกรุงเทพมหานครที่ได้รับรางวัลจากการประกาศของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา และดำเนินการคัดเลือกครูผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ ครูที่ปฏิบัติการสอนในเขตกรุงเทพมหานครที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.) และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) โดยปฏิบัติการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาแบ่งเป็นเพศชาย 1 คน และเพศหญิง 1 คน แยกตามสังกัด 4 สังกัด รวมทั้งหมด 8 คน และครูที่ปฏิบัติการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา แบ่งเป็นเพศชาย 1 คน และเพศหญิง 1 คน แยกตามสังกัด 4 สังกัด รวมทั้งหมด 8 คน รวมผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึกทั้งหมด 16 คน โดยมีการเก็บข้อมูลการสังเกตการสอนของครูที่ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกประกอบดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากตัวอย่างที่คัดเลือกสำหรับการวิจัย

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ	ระดับชั้น		สังกัด สพฐ.		สังกัด สช.		สังกัด กทม.		สังกัด สกอ.		รวม (คน)
	ประถม	มัธยม	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
การสัมภาษณ์เชิงลึกครู	8	8	2	2	2	2	2	2	2	2	16
การสังเกตการสอนครู	8	8	2	2	2	2	2	2	2	2	16
รวม (คน/ครั้ง)	16	16	4	4	4	4	4	4	4	4	32

หมายเหตุ: ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกครูและสังเกตการสอนครูคนเดียวกัน

3.2 วิธีการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

เครื่องมือในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยมีการจัดลำดับขั้นตอน และการกำหนดประเด็นคำถาม 2 ขั้นตอน คือ 1) แนวการสร้างและพัฒนาประเด็นคำถาม และ 2) ประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.2.1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-dept interview)

1) แนวการสร้างและพัฒนาประเด็นคำถาม

ผู้วิจัยได้สร้างประเด็นคำถาม การสัมภาษณ์เชิงลึกตามแนวทางของ Creswell (2011) เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ประกอบด้วยคำถาม 4 ประเภท โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1) คำถามนำ (introduction question) จำนวน 1 คำถาม เป็นคำถามที่เริ่มประเด็นการสนทนาอย่างกว้างๆ

1.2) คำถามเริ่มต้น (ice-breaker question) จำนวน 1 คำถาม เป็นคำถามที่ทำให้ได้ข้อมูลเบื้องต้น เพื่อนำไปสู่คำถามสำคัญต่อไป

1.3) คำถามหลัก (sub-question) จำนวน 5 – 6 คำถาม เป็นคำถามที่เจาะลึกประเด็นที่จะทำได้ข้อมูลในการวิจัย

1.4) คำถามปิด (closing question) จำนวน 1 คำถาม เป็นคำถามชวนสรุปประเด็น

2) ประเด็นคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์ครูเชิงลึก มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน ดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 ข้อคำถามในประเด็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน

คำถาม	ข้อคำถาม
คำถามนำ	1. ท่านช่วยอธิบายให้ฟังได้ไหม ท่านมีภาระหน้าที่ในความรับผิดชอบจากการปฏิบัติหน้าที่ครูอย่างไรบ้าง
คำถามเริ่มต้น	2. ท่านช่วยอธิบายได้ไหมว่า ความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียนมีความสำคัญอย่างไรบ้าง
คำถามหลัก	3. ท่านคิดว่าปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสำนึกรับผิดชอบของครูต่อผลการเรียนรู้ของนักเรียนน่าจะมีอะไรบ้าง 4. เพราะอะไรที่ทำให้ท่านคิดว่าปัจจัยดังกล่าวจึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความสำนึกรับผิดชอบของครู ให้ท่านช่วยอธิบายเหตุผลและยกตัวอย่างประกอบได้ไหม 5. ท่านคิดว่าปัจจัยภายในตนเองของครูอะไรบ้างที่มีผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู เพราะอะไร ท่านให้เหตุผลประกอบได้ไหม 6. ท่านคิดว่าปัจจัยภายนอกอะไรบ้างที่มีผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู เพราะอะไร ท่านให้เหตุผลประกอบได้ไหม 7. ท่านคิดว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลกระทบต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในปัจจุบัน เพราะอะไร ให้ท่านอธิบายพร้อมยกตัวอย่างประกอบจะได้อีกไหม 8. จากปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่ท่านกล่าวถึง ท่านคิดว่าปัจจัยใดมีความสำคัญมากที่สุด เพราะอะไร
คำถามปิด	สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน มีอะไรบ้าง

3.2.2 การสังเกตการสอนและการปฏิบัติงานของครู (observation)

ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการสังเกตการปฏิบัติหน้าที่ของครู ในการสังเกตแบบไม่กำหนดโครงสร้างในการสังเกต (unstructured observation form) ซึ่งตัวอย่างของครูที่ใช้ในการสังเกตการปฏิบัติหน้าที่มาจากครูที่ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีประเด็นในการสังเกตที่เกี่ยวข้องกับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน ในประเด็นดังต่อไปนี้

1) การศึกษาแฟ้มประวัติและผลงานของครู โดยศึกษาการพัฒนาตนเอง การพัฒนาผลงาน และการพัฒนาคน ที่สะท้อนผลต่อการเกิดความสำนึกรับผิดชอบของครู

2) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โดยศึกษาจากแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลนักเรียน การสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน และการสร้างแรงจูงใจของครูกับนักเรียน ในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน และบรรยากาศภายนอกห้องเรียน ที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน อันเกิดจากความสำนึกรับผิดชอบของครูที่ได้ปฏิบัติตามหน้าที่

3) การศึกษาพฤติกรรมและบุคลิกในระหว่างการปฏิบัติงานของครู โดยสังเกตปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนที่ไม่ใช่อยู่ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนครูที่มีผลต่อการเกิดความสำนึกรับผิดชอบของครู

4) การสังเกตสภาพบรรยากาศของโรงเรียนที่ครูปฏิบัติงาน โดยสังเกตแหล่งเรียนรู้ มุมวิชาการ บรรยากาศห้องพักครู และสภาพการบริหารจัดการของโรงเรียน ตลอดจนสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนที่มีผลต่อการเกิดความรู้สึกประทับใจของครู

ขั้นที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-dept interview) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ติดต่อผู้ให้สัมภาษณ์ คือ ครูที่ปฏิบัติการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาโดยแบ่งเป็นเพศชาย 1 คน และเพศหญิง 1 คน แยกตามสังกัด 4 สังกัด รวมทั้งหมด 8 คน และครูที่ปฏิบัติการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยแบ่งเป็นเพศชาย 1 คน และเพศหญิง 1 คน แยกตามสังกัด 4 สังกัด รวมทั้งหมด 8 คน รวมผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึกทั้งหมด 16 คน โดยติดต่อผ่านผู้บริหารสถานศึกษาของแต่ละโรงเรียน เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลสัมภาษณ์และเข้าสังเกตการสอน พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยอย่างไม่เป็นทางการก่อน

2) นำหนังสือรับรองอย่างเป็นทางการจากคณะบดี คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พร้อมทั้งประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ ไปยื่นให้กับทางผู้ให้สัมภาษณ์ พร้อมทั้ง นัดวัน เวลา สถานที่ในการสัมภาษณ์ให้ชัดเจน

3) ขออนุญาตบันทึกเสียงในระหว่างการสัมภาษณ์ และจัดบันทึกการสัมภาษณ์ของครูผู้ให้สัมภาษณ์ เมื่อสัมภาษณ์เสร็จขออนุญาตเข้าสังเกตการสอน และสังเกตบรรยากาศของโรงเรียนในบริบทต่างๆ ต่อไป

ขั้นที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกครูที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความรู้สึกประทับใจของครู ประกอบด้วย ปัจจัยภายใน 5 ปัจจัย ได้แก่ 1) ความมีคุณธรรมจริยธรรม 2) ความเต็มใจในการเรียนรู้ 3) เจตคติต่อวิชาชีพ 4) ความเชื่อมั่นในตนเอง และ 5) ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ และปัจจัยภายนอก 4 ปัจจัย คือ 1) บรรยากาศของโรงเรียน 2) บทบาทของผู้ปกครองนักเรียน 3) สภาพทางเศรษฐกิจ และ 4) การดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา โดยผู้วิจัยดำเนินการในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) การจำแนกประเภทของข้อมูล 2) การเปรียบเทียบข้อมูล และ 3) การสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย ตามแนวการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพของสุมังค์ จันทวานิช (2554) แสดงไว้ในภาคผนวก ง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการศึกษาเอกสารการวิจัย การสัมภาษณ์เชิงลึกครู และการสังเกตการสอน ของครูที่ปฏิบัติการสอนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 16 คน ที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.) และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) สรุปตัวแปรที่เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำนึกรับผิดชอบของครู มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การจำแนกประเภทข้อมูล

ผลการสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตการสอนในผลการเรียนรู้รวมกับการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ได้ตัวแปรที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งสิ้น 9 ตัวแปร ดังนี้ 1) ปัจจัยภายใน จำนวนตัวแปร 5 ตัวแปร คือ (1) ความมีคุณธรรม จริยธรรม (2) ความเต็มใจในการเรียนรู้ (3) เจตคติต่อวิชาชีพ (4) ความเชื่อมั่นในตนเอง และ (5) ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ 2) ปัจจัยภายนอก มีจำนวนตัวแปร ทั้งหมด 4 ตัวแปร คือ (1) บรรยากาศของโรงเรียน (2) บทบาทของผู้ปกครองนักเรียน (3) สภาพทางเศรษฐกิจ และ (4) การดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา โดยมีรายละเอียดในแต่ละประเด็น ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับความสำนึกรับผิดชอบของครู

1.1 ความมีคุณธรรม จริยธรรม

ความมีคุณธรรม จริยธรรมของครู เป็นพฤติกรรมการแสดงออกทางกายและวาจาของครู ที่แสดงต่อนักเรียนทุกคน ความมีคุณธรรม จริยธรรมของครู เป็นคุณลักษณะที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ เป็นพื้นฐานสำคัญของการเป็นครูที่ดีและส่งผลต่อการเกิดสำนึกรับผิดชอบต่อหน้าที่ของครู เช่น การใช้วาจาที่สุภาพ ความซื่อสัตย์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ การเป็นแบบอย่างที่ดี การมีความยุติธรรม การมีความอดทน เป็นต้น ซึ่งสนับสนุนด้วยข้อมูลการสัมภาษณ์ครูเชิงลึก และการสังเกตการสอนและการปฏิบัติงานของครู มีความคิดเห็นตรงกัน ดังต่อไปนี้

“...ผมคิดว่าความมีคุณธรรมจริยธรรมของครูนั้นเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการเป็นครูที่ดี และการมีความสำนึกรับผิดชอบต่อนักเรียน ครูจะเป็นแบบอย่างที่ดี เอาใจใส่ต่อนักเรียน และไฟเรี่ยวเรื้ออยู่เสมอนะครับ...”

ครูผู้ช่วยให้ข้อมูลสัมภาษณ์คนที่ 2 สอนระดับมัธยมศึกษา

“...ครูว่านะ ความมีคุณธรรม จริยธรรมสูง ที่แสดงออกมาของครูไม่ว่าจะเป็นความซื่อสัตย์ การตรงต่อเวลา การมีความเสียสละ ที่สำคัญนะครับ ครูจะมีจิตวิทยาความเป็นครู ใช้คำพูดที่ไม่รุนแรงกับนักเรียน ทำให้นักเรียนรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า ถ้าครูทำให้เด็กภาคภูมิใจในตัวครู เด็กจะรักครู สิ่งเหล่านี้ต้องมาจากพื้นฐานของคุณธรรม จริยธรรม และนำไปสู่การมีความสำนึกรับผิดชอบในหน้าที่ของครูนะ...”

ครูผู้หญิงให้ข้อมูลสัมภาษณ์คนที่ 6 สอนระดับประถมศึกษา

“...ผมคิดว่านะคุณธรรม จริยธรรมของครูสำคัญมากและส่งผลกับการมีความสำนึกรับผิดชอบในหน้าที่ สำหรับการเป็นครู โดยเฉพาะตัวอย่างที่ดี เพราะตัวอย่างที่ดีมีค่ามากกว่าคำสอน เมื่อครูมีพฤติกรรมที่ดีแล้วเด็กรักเรียนเค้าจะศรัทธา แต่ถ้าครูมีพฤติกรรมที่ไม่ดีนักเรียนอาจจะเลียนแบบและวิจารณ์ได้ นอกจากนี้การที่ครูพูดจาไม่สุภาพและการผูกพยาบาทของครูกับ

นักเรียนไม่ควรกระทำอย่างอื่น ควรลงโทษนักเรียนด้วยเหตุและผลไม่ใช่ด้วยอารมณ์ ที่สำคัญครูต้องมีความรักและความเมตตาแก่นักเรียน มีความซื่อสัตย์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ ไม่เช่นนั้นแล้วคนๆ นั้นก็ไม่สมควรเป็นครูนะครับ...”

ครูผู้ช่วยให้ข้อมูลสัมภาษณ์คนที่ 7 สอนระดับมัธยมศึกษา

“...คุณธรรมสำคัญของครูนะ คือการเป็นแบบอย่างที่ดีนะ เช่น การแต่งกาย การพูดจา การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การมีความรับผิดชอบ การมีระเบียบวินัย และการเสียสละ เหล่านี้เป็นพื้นฐานของการเป็นครูที่ดี นำไปสู่ความสำนึกที่ดีในหน้าที่ของตนเองด้วยนะ...”

ครูผู้ช่วยให้ข้อมูลสัมภาษณ์คนที่ 9 สอนระดับประถมศึกษา

“...ฉันคิดว่า การเป็นครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียนได้เห็น โดยเฉพาะการแต่งกาย และควรมีความรักและเมตตาแก่นักเรียน พูดจาไพเราะแก่นักเรียน เพราะการพูดจาที่ไพเราะจะพาคำสอนให้นักเรียนใจเย็นลง ไม่ควรพูดเสียงแข็งเพราะนักเรียนจะมีพฤติกรรมที่รุนแรงมากขึ้น ครูว่านะพฤติกรรมเหล่านี้ล้วนมีผลต่อระดับความสำนึกที่รับผิดชอบที่ดีของครูในการทำงานนะค่ะ...”

ครูผู้ช่วยให้ข้อมูลสัมภาษณ์คนที่ 12 สอนระดับประถมศึกษา

“...ครูต้องมีคุณธรรม จริยธรรม เพราะเป็นปัจจัยสำคัญที่การมีความสำนึกที่ดีในหน้าที่ ถ้าครูมีคุณธรรม จริยธรรมก็จะเป็นแบบอย่างที่ดีนะ ไม่เอาเวลาไปทำอย่างอื่น ควรให้ความเอาใจใส่ดูแลนักเรียน และรู้จักเด็กทุกคนที่สอน เสียสละเวลาอุทิศตนให้กับภาระงาน รู้จักการให้ความเสมอภาคแก่นักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน หมั่นเตรียมการสอนด้วยความอดทนไม่เมตตาแก่นักเรียนทุกคนครับ...”

ครูผู้ช่วยให้ข้อมูลสัมภาษณ์คนที่ 13 สอนระดับมัธยมศึกษา

“...ใช้การสาธิตให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในระหว่างที่ปฏิบัติการสอน ให้ความสนใจแก่นักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ใช้คำพูดที่สุภาพอย่างสม่ำเสมอ เข้าสอนตรงเวลา ได้รับการยกย่องจากการปฏิบัติหน้าที่ในการทำงาน เช่น เกียรติบัตร โล่รางวัลต่างๆ ที่เกิดจากการปฏิบัติของตนเอง และการส่งนักเรียนเข้าแข่งขัน เป็นต้น...”

การสังเกตการสอนของครูผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 สอนระดับมัธยมศึกษา

“...ครูมีบุคลิกภาพที่ดี แต่งกายสุภาพ ให้ความสนใจนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน โดยการเดินตรวจดูผลการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้กับนักเรียน พร้อมทั้งสอดแทรกคุณธรรมให้กับนักเรียน เช่น ความซื่อสัตย์ การให้อภัย การรักษาระเบียบวินัย เป็นต้น ครูให้การเสริมแรงนักเรียนโดยการพูดว่า “เก่งมาก” ครูมีการพูดติดตลก ทำให้นักเรียนไม่ตึงเครียดกับการเรียน ครูชี้แนะแนวทางในการสืบค้นความรู้เพิ่มเติมนอกจากการเรียนในชั้นเรียน...”

การสังเกตการสอนของครูผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7 สอนระดับมัธยมศึกษา

1.2 ความเต็มใจในการเรียนรู้

ความเต็มใจในการเรียนรู้ของครู นำไปสู่การมีความสำนึกที่รับผิดชอบในผลการเรียนรู้ของนักเรียน มีความสำคัญต่อการปฏิบัติหน้าที่ครู การเรียนรู้ของครูจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ และนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียน การรู้จักแสวงหาความรู้ใหม่ๆ มาประกอบการสอน การนำความรู้มาใช้ในการแก้ปัญหาการทำงาน นำผลจากการเรียนรู้มาสู่การพัฒนาการเรียน ซึ่งสนับสนุนด้วยข้อมูลการสัมภาษณ์ครูเชิงลึก และการสังเกตการสอนและการปฏิบัติงานของครูมีความคิดเห็นตรงกัน ดังต่อไปนี้

“...ครูจะต้องมีทักษะใหม่ๆนะ โดยเฉพาะเทคนิคการสอนที่ทันสมัย เพราะมีผลต่อความสำนึกในหน้าที่ที่จะต้องรู้จักพัฒนาเทคนิคการสอน และมีกลวิธีการสอนที่ดี วิจัยแก้ปัญหาให้นักเรียน และนักเรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้ดี...”

ครูผู้ช่วยให้ข้อมูลคนที่ 2 สอนระดับมัธยมศึกษา

“...การเต็มใจในการเรียนรู้ของครูตามความเข้าใจของทีละคน ต้องรู้จักมีความสนใจใฝ่รู้ มีความรู้ในการพัฒนาสื่อการสอน และนำความรู้ที่ได้จากการอบรมมาใช้ในการวางแผนการสอน และการทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ ในเรื่องที่เรียน...”

ครูผู้หญิงให้ข้อมูลคนที่ 3 สอนระดับประถมศึกษา

“...ในมุมมองผม ครูจะต้องเก่งในวิชาของตนเอง จบเอกอะไรมาก็ต้องเชี่ยวชาญในเอกนั้น อีกอย่างความรู้มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ว่าเป็นความสำคัญที่ดีต่อวิชาชีพของตัวเองนะ ดังนั้นการเรียนรู้ของครูจึงมีความจำเป็นมาก เช่น การอบรม ครูจะต้องเต็มทีกับการสอน เพราะหากสอนไม่ดี เด็กจะไม่ยอมรับ และจะไม่ศรัทธาในตัวครู ซึ่งทำให้การเรียนการสอนไม่ประสบความสำเร็จ...”

ครูผู้ชายให้ข้อมูลคนที่ 5 สอนระดับประถมศึกษา

“...ครูจะต้องใฝ่เรียนใฝ่รู้ ทั้งด้านความรู้ สังคม และข่าวสารเทคโนโลยีต่างๆ ครูจะต้องทันนักเรียน นักเรียนรู้สิ่งไหน ครูต้องรู้เหนือกว่านักเรียน แล้วสามารถถ่ายทอดให้กับนักเรียนได้ด้วยนะ อย่างนี้เป็นการนำสิ่งที่ตนเองพัฒนาไปสู่ผลการเรียนที่ดีของนักเรียนคะ...”

ครูผู้หญิงให้ข้อมูลคนที่ 13 สอนระดับมัธยมศึกษา

“...การปฏิบัติงานของครูเป็นคนขยันทุ่มเทกับการทำงาน มีสมมุติฐานที่การติดตามนักเรียนทุกคน และมีการบันทึกอย่างสม่ำเสมอ ตรวจสอบบ้านของนักเรียนจนเสร็จในแต่ละวัน...คน มีการสร้างสื่อการสอนด้วยตนเอง เพื่อเตรียมไว้ใช้สอนนักเรียนจำนวนมาก...”

การสังเกตการสอนของครูผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3 สอนระดับประถมศึกษา

“...ครูมีความรู้และเทคนิคที่หลากหลายในการแก้ไขปัญหานักเรียน มีจิตวิญญาณความเป็นครูสูงมากสังเกตได้จากการไม่หวังผลตอบแทนจากการทำงาน หรือตำแหน่งทางวิชาการ แต่จะเน้นความเป็นครูที่อยู่ในใจของนักเรียน...”

การสังเกตการสอนของครูผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5 สอนระดับประถมศึกษา

“...ครูได้วางแผนการเรียนรู้ร่วมกับนักเรียน เมื่อวางแผนเสร็จก็จะมอบหมายหน้าที่ เป็นการฝึกความรับผิดชอบ และระเบียบวินัยในการทำงานให้กับนักเรียน ครูใช้วิธีการสาธิตให้นักเรียนได้เรียนรู้เมื่อเกิดความเข้าใจไม่ถูกต้อง ครูให้นักเรียนฝึกการจดบันทึกผลจากการเรียนรู้และการปฏิบัติงานในการนำเสนอผลงาน และมีการสะท้อนคิด เพื่อให้มีการปรับปรุงในการทำงานในครั้งต่อไปด้วยความยุติธรรม การจัดบรรยากาศในการเรียนมีความยืดหยุ่น มีสื่อประกอบการเรียนการสอนที่นักเรียนสามารถเรียนรู้เพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง มีการจัดป้ายนิเทศ มุมความรู้ มุมผลงานของนักเรียน การปฏิบัติงานของครูมีความมุ่งมั่น ทุ่มเท ใช้เวลาอยู่กับนักเรียน นักเรียนเข้ามาปรึกษาครูอย่างสม่ำเสมอ ในด้านการปฏิบัติงานของครูมีการวางแผนการทำงานที่เป็นระบบ เป็นแบบอย่างที่ดีต่อเพื่อนครู นักเรียนใช้ชีวิตเรียบง่าย ไม่ฟุ้งเฟ้อ อบอวน มีจิตวิญญาณของความเป็นครู ร่าเริง ไม่เครียดกับภาระงานที่ปฏิบัติ...”

การสังเกตการสอนของครูผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 13 สอนระดับมัธยมศึกษา

1.3 เจตคติต่อวิชาชีพ

เจตคติต่อวิชาชีพ เป็นความรู้สึกของครูทางด้านจิตใจที่เกิดจากประสบการณ์ และการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจ อารมณ์ความรู้สึก และแนวโน้มเชิงพฤติกรรมต่อวิชาชีพของครู การที่ครูมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ มีส่วนสำคัญต่อการเกิดความสำนึกรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของนักเรียน และสามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ครูอย่างเต็มที่ ซึ่งสนับสนุนด้วยข้อมูลการสัมภาษณ์ครูเชิงลึก และการสังเกตการสอนและการปฏิบัติงานของครู มีความคิดเห็นตรงกัน ดังต่อไปนี้

“...ครูคิดว่าการที่ครูมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ จะทำงานในหน้าที่ครูได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะการสอนคุณธรรม จริยธรรมควบคู่กับความรู้ จะทำให้นักเรียนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ไม่เห็นแก่ตัว...”

ครูผู้หญิงให้ข้อมูลคนที่ 1 สอนระดับมัธยมศึกษา

“...ครูจะเข้าใจหน้าที่ของการเป็นครู ว่าไม่ควรมีความขี้เกียจ การที่นักเรียนไม่เกิดการเรียนรู้เป็นเพราะครูไม่ได้สอนให้เด็ก รู้จักการคิดวิเคราะห์ ไม่ชอบตรวจการบ้าน ซึ่งครูสมัยนี้เป็นมาก ไม่ควรมองผลประโยชน์ของตนเอง การที่ครูมีเจตคติที่ดีต่อ วิชาชีพ ก็จะมีเจตคติที่ดีต่อนักเรียน และพัฒนางานครูได้อย่างเต็มที่ครับ...”

ครูผู้ชายให้ข้อมูลคนที่ 4 สอนระดับประถมศึกษา

“...ครูคือผู้สอน ฉะนั้นพื้นฐานที่สำคัญของครูต้องมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ ตัวอย่างครูฝึกสอนบางคนไม่อยากจะมาเป็นครู เข้ามา ฝึกสอนในโรงเรียนให้ครบกระบวนการเรียนเพื่อให้จบๆไป ทำให้ไม่มีความรับผิดชอบอะไรเลย ท้ายที่สุดก็ส่งผลกระทบต่อ เด็ก คือ นักเรียนมีความรู้สึกไม่ชอบ การเรียนรู้จึงไม่เกิดขึ้นเลย...”

ครูผู้ชายให้ข้อมูลคนที่ 5 สอนระดับประถมศึกษา

“...ครูที่ดี ต้องมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพนะครับ เพราะเป็นพื้นฐานทางจิตใจของครูต่ออาชีพของตนเอง จะมีประเด็นที่สำคัญอยู่ 3 ประการคือ 1) ครูต้องภาคภูมิใจในความเป็นครู แม้ว่าเงินเดือนจะน้อย 2) ครูสามารถแก้ปัญหาให้กับนักเรียนได้ และ 3) ครูสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้กับนักเรียนได้ ดังนั้นการที่นักเรียนมีความเจริญก้าวหน้า เป็นคนดีของสังคม ก็เป็น ความสำเร็จในการทำหน้าที่ของครูครับ...”

ครูผู้ชายให้ข้อมูลคนที่ 10 สอนระดับประถมศึกษา

“...ในการปฏิบัติงานของโรงเรียนครูมีระบบการวางแผนการทำงานที่เป็นระบบขั้นตอน จัดตารางการทำงาน เป็น แบบอย่างที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน ชยัน อดทนต่อสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ห่วงเทในการทำงานจนได้รับรางวัลต่างๆ ที่ เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานต่างๆ จำนวนมาก เป็นครูที่นักเรียนรัก และเป็นที่ยรักของเพื่อนร่วมงานในโรงเรียน อารมณ์ดี มี เจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ...”

การสังเกตการสอนของครูผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 สอนระดับมัธยมศึกษา

“...ครูมีการทบทวนความรู้ให้กับนักเรียนก่อนเริ่มเรียน และแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ก่อนเริ่มเรียนเนื้อเรื่องใหม่ ครูเดินดู การทำงานของนักเรียนทุกคน และติดตามผลการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูคิดคำถามและนักเรียนได้คิดคำตอบ พร้อมทั้งออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน ครูใช้คำพูดที่สุภาพ กระตุ้นให้นักเรียนรู้สึกอยากเรียน ฝึกให้นักเรียนทำงานเป็นทีม ครูสามารถจำชื่อของนักเรียนได้ครบทุกคน ทำให้การสอนลื่นไหล...”

การสังเกตการสอนของครูผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4 สอนระดับประถมศึกษา

“...ครูใช้เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อนในการเรียน ทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน ครูมีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม เช่น การตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบ การเสียสละ การให้อภัย เป็นต้น ในด้านการปฏิบัติงานครูทำงานในหน้าที่เข่นมาก รอนักเรียนที่ปรึกษาทุกคนกลับบ้านก่อนแล้วตนเองจึงกลับ ในระหว่างที่รอนักเรียนกลับมีการตรวจการบ้าน และมีการ บันทึกลงหลังสอน เพื่อปรับปรุงการสอนในครั้งต่อไป มีความรู้ที่หลากหลายในการแก้ไขปัญหาที่นักเรียน มีจิตวิญญาณความเป็น ครูสูงมากสังเกตได้จากการไม่หวังผลตอบแทนจากการทำงาน หรือตำแหน่งทางวิชาการ แต่จะเน้นความเป็นครูที่อยู่ในใจ ของนักเรียน และรู้สึกภาคภูมิใจเมื่อนักเรียนกลับมาเยี่ยมเยียนหลังจากจบไปแล้ว หรือเจอกันนอกโรงเรียนแล้วนักเรียนจำ ได้ ครูได้สนับสนุนความสามารถของนักเรียนและคอยเป็นที่ปรึกษาและให้กำลังใจนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ...”

การสังเกตการสอนของครูผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 5 สอนระดับประถมศึกษา

1.4 ความเชื่อมั่นในตนเอง

ความมั่นใจในตนเองของครู เป็นความมั่นใจ หรือความกล้าของครู ที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตน ให้สำเร็จตามที่ได้ตั้งใจไว้ โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และเกิดผลที่ดีต่อการเรียนรู้ของนักเรียน มีส่วน สำคัญที่ทำให้ครูกล้าตัดสินใจที่จะแก้ปัญหาต่างๆที่มากกระทบได้ดี มีความมั่นใจในการถ่ายทอดความรู้ ให้กับนักเรียนได้อย่างไม่ผิดพลาด มีวิธีการในการควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม และมีความมั่นใจในคุณภาพของนักเรียนที่ได้เรียนรู้ ซึ่งสนับสนุนด้วยข้อมูลการสัมภาษณ์ครูเชิงลึก และการสังเกตการสอนและการปฏิบัติงานของครู มีความคิดเห็นตรงกัน ดังต่อไปนี้

“...ครูว่าความเชื่อมั่นในของครู ต้องมาจากการเชื่อมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพของตัวเองด้วยนะ เพราะการปฏิบัติตนของครูจะได้ไม่เกิดปัญหา สอนก็เกิดความมั่นใจ กล้าที่จะพัฒนางานในวิชาชีพ ได้อย่างมั่นคง ซึ่งเป็นผลดีต่อวิชาชีพ...”

ครูผู้ชายให้ข้อมูลคนที่ 5 สอนระดับประถมศึกษา

“...ครูที่มีความเชื่อมั่นในตัวเองเนี่ย จะมีเหตุผลในการทำงานและสามารถแก้ปัญหาให้กับนักเรียนได้ สามารถวิเคราะห์เรื่องราวต่างๆ และชี้แจงเหตุผลได้ดี ส่งผลทำให้มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพด้วยนะครับ...”

ครูผู้ชายให้ข้อมูลคนที่ 7 สอนระดับมัธยมศึกษา

“...ความเชื่อมั่นของครูนำไปสู่ความตั้งใจ เมื่อครูมีความตั้งใจ ก็ทำให้เกิดการเรียนรู้ ครูสามารถที่จะพัฒนาสื่อการสอนต่างๆ และกล้าที่จะนำไปใช้ในการสอน และสามารถปรับสื่อการสอนให้เหมาะสมกับสภาพของนักเรียน ที่สำคัญต้องสามารถแก้ปัญหาให้นักเรียนได้อย่างเหมาะสมด้วยนะครับ...”

ครูผู้หญิงให้ข้อมูลคนที่ 9 สอนระดับประถมศึกษา

“...ครูมีความเชื่อมั่นในเนื้อหาที่สอน สามารถสอนจากเรื่องใกล้ตัวนักเรียนโดยเริ่มจากเรื่องที่ใกล้ตัวของนักเรียน และเพิ่มระดับความยาก ความซับซ้อนมากขึ้น...ในด้านการปฏิบัติงานเป็นครูที่มีความจริงจังในการทำงาน โดยเน้นความถูกต้องเหมาะสม เป็นระเบียบ ทำงานไม่คั่งค้าง ซึ่งเป็นเรื่องที่ครูได้ปลูกฝังให้กับนักเรียนด้วย ได้รับการยอมรับจากเพื่อนครูและผู้บริหารของโรงเรียน...”

การสังเกตการสอนของครูผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7 สอนระดับมัธยมศึกษา

“...ครูสามารถอธิบายความรู้เพื่อให้นักเรียนมีความเข้าใจได้ง่ายโดยการใช้กระดานสอนเชื่อมโยงข้อมูล ทำให้นักเรียนเกิดมโนทัศน์ในการเรียนรู้ เมื่อจบบทเรียนครูได้สรุปความรู้ในการทบทวนความคิดให้กับนักเรียน โดยการสนทนากลม ครอบคลุมร่วมกัน ครูได้บูรณาการความรู้ในรายวิชาภาษาอังกฤษ เชื่อมโยงสู่ภาษาไทย ในระหว่างที่สอนครูพูดจากับนักเรียนด้วยความไพเราะ นุ่มนวล น่าฟัง ไม่ดุนักเรียน บรรยากาศในห้องเรียนมีความอบอุ่น และพูดออกเสียงอักษรที่ชัดเจนถูกต้อง พร้อมทั้งมีการยกตัวอย่างความรู้ประกอบการสอน ทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียน ครูมีอารมณ์ขัน มีมุขตลกในการสอน ครูได้สอดแทรกคุณธรรมให้นักเรียนได้นำไปปฏิบัติในด้านความรับผิดชอบ การทำงานให้ตรงต่อเวลา ครูเดินดูการทำงานนักเรียนทุกคน พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะกับนักเรียนที่ยังทำงานได้ไม่ถูกต้อง หรือตอบคำถามนักเรียนเมื่อเกิดข้อสงสัย ครูตอบคำถามให้นักเรียนได้ถูกต้อง ชัดเจน ครูได้กำหนดข้อตกลงที่ยืดหยุ่น ทำให้ชั้นเรียนมีบรรยากาศที่ไม่ตึงเครียด ในชั้นเรียนครูมีการจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เช่นมีมุมความรู้ มุมสื่อการเรียนการสอน ห้องเรียนมีความสะอาด มีต้นไม้ประดับห้องเรียน ไม่มีขยะ หนังสือในชั้นเรียนวางเป็นระเบียบสะดวกต่อการนำไปใช้ ครูแต่งกายมีความเหมาะสม ด้านการปฏิบัติงานในโรงเรียนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของโรงเรียน เช่นการด้านการเงิน งานครูที่ปรึกษา เป็นต้น ครูมีความมุ่งมั่นทุ่มเท ในการทำงาน มีการวางแผนการทำงานที่เป็นระบบ ตรวจสอบนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีแฟ้มประวัติและผลงานที่เป็นระบบ เป็นปัจจุบัน ได้รับเกียรติบัตรและผลงานจากการเป็นครูจำนวนมาก...”

การสังเกตการสอนของครูผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 9 สอนระดับประถมศึกษา

1.5 ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ

ความรักและศรัทธาในวิชาชีพของครู เป็นความสำคัญที่รับผิดชอบของครูที่เป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการมุ่งมั่น ทุ่มเท และเกิดความตั้งใจจริงที่จะพัฒนางานให้เกิดความก้าวหน้า การประสบความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ของครู โดยไม่จำเป็นต้องหวังผลตอบแทนจากการทำงาน ซึ่งสนับสนุนด้วยข้อมูลการสัมภาษณ์ครูเชิงลึก และการสังเกตการสอนและการปฏิบัติงานของครู มีความคิดเห็นตรงกัน ดังต่อไปนี้

“...ครูคิดว่า การที่ครูจะรักและทำงานในวิชาชีพได้ดีนั้นต้องรักและศรัทธาในวิชาชีพตัวเองก่อน แล้วครูจะรักเด็ก สามารถชักจูงความคิดของเด็กให้มีความคิดที่ถูกต้อง ครูก็จะที่ทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ ส่วน วิทยฐานะเป็นเพียงเสี้ยวเดียวของครู เพราะการที่ครูมีวิทยฐานะสูงๆ แต่ผลการเรียนของนักเรียนไม่ดีก็ไม่ใช่จะสำเร็จ เพราะฉะนั้น การตั้งใจสอน การตั้งใจอบรมนักเรียน จะเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นและแสดงถึงจิตวิญญาณความเป็นครู...”

ครูผู้หญิงให้ข้อมูลคนที่ 1 สอนระดับมัธยมศึกษา

“...ถ้าครูมีความรักและศรัทธาจะทำให้ครูมีจิตวิญญาณความเป็นครู ทำให้มุ่งมั่นทุ่มเทในการทำงาน และการสอนนักเรียน ครูสามารถสอนให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ ...แม้ว่าการทำงานในหน้าที่ครูจะหนักและเหน็ดเหนื่อยขนาดไหน ถ้าครูมีความรักในวิชาชีพแล้วก็จะทำให้ปัญหาเหล่านี้เบาบางลง หรือไม่มีผล...”

ครูผู้ชายให้ข้อมูลคนที่ 2 สอนระดับมัธยมศึกษา

“...ผมว่านะครูต้องรักและศรัทธาในวิชาชีพ เพราะเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการทำงาน กล้าที่จำมุ่งมั่น ทุ่มเท เสียสละในการทำงานอย่างเต็มที่ครับ...”

ครูผู้ชายให้ข้อมูลคนที่ 7 สอนระดับมัธยมศึกษา

“...ใช่เลยคะ ความรักและศรัทธาในวิชาชีพของครูมีความสำคัญในอันดับต้นๆ ครูจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทุ่มเทกับการทำงาน และพัฒนางานให้ก้าวหน้าตลอดเวลาค่ะ...”

ครูผู้หญิงให้ข้อมูลคนที่ 9 สอนระดับประถมศึกษา

“...ครูสอดแทรกคุณธรรมเกี่ยวกับการตรงต่อเวลา ให้กับนักเรียน ใส่ใจพฤติกรรมของนักเรียนทุกคนอย่างทั่วถึง มีระบบการวางแผนการทำงานที่เป็นระบบขั้นตอน จัดตารางการทำงาน เป็นแบบอย่างที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน ชยัน อดทนต่อสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ทุ่มเทในการทำงานจนได้รับรางวัลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานต่างๆ จำนวนมาก เป็นครูที่นักเรียนรัก และเป็นพี่รักของเพื่อนร่วมงานในโรงเรียน อารมณ์ดี มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ...”

การสังเกตการสอนของครูผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 สอนระดับมัธยมศึกษา

“...เป็นครูที่ทุ่มเทกับการทำงาน วางแผนการทำงานที่เป็นระบบ เป็นที่ปรึกษาของผู้อำนวยการฝ่ายบริหารงานทั่วไป ได้รับการยอมรับที่ดีจากการปฏิบัติงาน เข้าสอนตรงเวลา ได้รับการยอมรับนับถือจากเพื่อนครู และได้รับการไว้วางใจจากผู้บริหารในการปฏิบัติงาน ได้รับการยกย่องจากการปฏิบัติหน้าที่ในการทำงาน เช่น เกียรติบัตร โลรางวัลต่างๆ ที่เกิดจากการปฏิบัติของตนเอง และการส่งนักเรียนเข้าแข่งขัน เป็นต้น...”

การสังเกตการสอนของครูผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 2 สอนระดับมัธยมศึกษา

ประเด็นที่ 2 ปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับความสำนึกรับผิดชอบของครู

2.1 บรรยากาศของโรงเรียน

บรรยากาศของโรงเรียน เกี่ยวข้องกับสภาพทางด้านสิ่งแวดล้อม และสภาพทางสังคมภายในโรงเรียนมีคุณลักษณะของผู้บริหารที่ให้โอกาสในการพัฒนางานของครู การสนับสนุนให้ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียน เพื่อนร่วมงานที่สามารถให้ความช่วยเหลือในการทำงาน วัฒนธรรมขององค์กรที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานของครู มีทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ให้เกิดผลที่ดีต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งสนับสนุนด้วยข้อมูลการสัมภาษณ์ครูเชิงลึก และการสังเกตการสอนและการปฏิบัติงานของครู มีความคิดเห็นตรงกัน ดังต่อไปนี้

“...วัฒนธรรมในองค์กรไหนละ มีผลกับการทำงานของครูนะ เพราะวัฒนธรรมองค์กรจะสะท้อนลักษณะการทำงานของครูในโรงเรียนนั้นๆ เนื่องจากครูต้องปฏิบัติตามแนวการทำงานของโรงเรียน ดังนั้นการมีบรรยากาศที่ดีในโรงเรียน จะทำให้การทำงานของครูมีผลดี มีการอุทิศตนให้กับองค์กรอย่างเต็มที่ ถือว่าวัฒนธรรมองค์กรเนี่ยสำคัญมากๆ ค่ะ...”

ครูผู้หญิงให้ข้อมูลคนที่ 1 สอนระดับมัธยมศึกษา

“...สภาพบรรยากาศของโรงเรียนมีความสำคัญนะคะกับการทำงานของครูในโรงเรียน ไม่ว่าจะแผนงานของโรงเรียน นโยบายของผู้บริหาร ภาพลักษณ์ของโรงเรียนต่อชุมชน ผลจากการประเมินของ สมศ. ซึ่งทำให้ครูต้องประเมินตนเองในการปฏิบัติงาน เหล่านี้มีส่วนสำคัญในการพัฒนางานของครูแต่ ละคนในโรงเรียนอะค่ะ...”

ครูผู้หญิงให้ข้อมูลคนที่ 6 สอนระดับประถมศึกษา

“...สภาพแวดล้อมมีส่วนสำคัญมากนะทั้งครูและเด็กเป็นปัจจัยภายนอกที่ทำให้การทำงานของครูมีประสิทธิภาพได้ดี ...ครูควรจัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่ดี นักเรียนควรมีส่วนร่วมในการสร้างบรรยากาศทางการเรียนในห้องเรียน ที่สำคัญครูก็มีส่วนสำคัญในการสร้างบรรยากาศที่ดีที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียนด้วยนะ...ส่วนผู้บริหารต้องสร้างครีธาให้เกิดขึ้นในตัวครู แต่ผู้บริหารที่มาอยู่ในโรงเรียนเรียนแต่ละคนไม่เหมือนกัน ดังนั้นบุคลิกของผู้บริหารแต่ละคนแตกต่างกัน การสร้างครีธาให้เกิดขึ้นกับครูก็ต่างกัน ดังนั้นผู้บริหารจึงมีส่วนสำคัญต่อการเกิดสำนึกของครูทุกคนในโรงเรียน และส่งผลไปสู่ผลการเรียนรู้ของนักเรียน...”

ครูผู้ช่วยให้ข้อมูลคนที่ 7 สอนระดับมัธยมศึกษา

“...สภาพการทำงานก็มีผลนะกับการทำงานของครูในโรงเรียน การรับเด็กเล่นเข้ามาเรียนในโรงเรียนจะ ทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อส่วนรวม ทำให้เกิดปมที่ไม่ดีกับนักเรียนได้ และกลายเป็นปัจจัยที่ทำให้เด็กมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ดังนั้นครูจะต้องหาวิธีการแก้ไขเด็กในห้องเรียนตลอดเวลา ทำให้บรรยากาศการเรียนการสอนไม่ดีเท่าที่ควร...ส่วนเพื่อนร่วมงานที่ไม่เอื้อกันจะทำให้มีผลต่อการทำงานลดลงอย่างเช่นครูไม่คุยกัน ไม่แยกเรื่องส่วนตัวกับเรื่องงานให้ออกจากกัน ก็จะเกิดผลกระทบต่อโรงเรียนโดยรวม โดยเฉพาะกับนักเรียนค่ะ...”

ครูผู้หญิงให้ข้อมูลคนที่ 16 สอนระดับมัธยมศึกษา

“...ครูมีการจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เหมาะสมกับการเรียนโดยการจัดมุมความรู้ให้กับนักเรียน สอดแทรกการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการสอนนักเรียน โดยเฉพาะเรื่องความประหยัด ในด้านการปฏิบัติงานมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการสอน ทำผลงานทางวิชาการแล้วนำไปสู่การพัฒนาการเรียนอย่างเป็นรูปธรรม ขอบช่วยเหลือเพื่อนครูโดยไม่หวังผลตอบแทน มีผลงานที่เกิดจากฝึกฝนเด็กนักเรียนจนได้รับรางวัล ผู้บริหารในโรงเรียนเกิดการยอมรับ และเป็นที่ยกย่องเพื่อนครู นักเรียนและผู้ปกครอง เป็นครูที่มีการวางแผนการทำงานที่ดี ตรงต่อเวลา มีจิตวิญญาณความเป็นครูสูงมาก สังเกตได้จากการทำงานเสียสละเวลาในการทำงานเพื่อศิษย์ จนประสบผลสำเร็จ...”

การสังเกตการสอนของครูผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6 สอนระดับประถมศึกษา

“...ด้านกรปฏิบัติงานของเป็นครูที่มีความจริงจังในการทำงาน โดยเน้นความถูกต้องเหมาะสม เป็นระเบียบ ทำงานไม่คั่งค้าง ซึ่งเป็นเรื่องที่ได้ปลูกฝังให้กับนักเรียนด้วย ได้รับการยอมรับจากเพื่อนครูและผู้บริหารของโรงเรียน...”

การสังเกตการสอนของครูผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 7 สอนระดับมัธยมศึกษา

2.2 บทบาทของผู้ปกครองนักเรียน

ผู้ปกครองของนักเรียนมีความใกล้ชิดกับนักเรียน เป็นผู้ที่มิบทบาทโดยตรงต่อพฤติกรรมของนักเรียนทุกคน ดังนั้นพฤติกรรมของผู้ปกครองนักเรียนที่แสดงออกมีผลต่อการปฏิบัติงานของครู เช่น การส่งเสริมการให้ข้อมูลที่เป็ประโยชน์กับครู การสนับสนุนการสร้างเครือข่ายดูแลช่วยเหลือนักเรียน การให้การช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาของนักเรียน และการให้ความร่วมมือกับครูในการติดตามผลการเรียนรู้ของนักเรียน บทบาทของผู้ปกครองเป็นปัจจัยภายนอกที่ได้เข้ามาช่วยเหลือครูจะก่อให้เกิดผลดีต่อการเรียนของนักเรียน และช่วยให้ภาระหน้าที่ของครูเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สามารถกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสนับสนุนด้วยข้อมูลการสัมภาษณ์ครูเชิงลึก และการสังเกตการสอนและการปฏิบัติงานของครู มีความคิดเห็นตรงกัน ดังต่อไปนี้

“...ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ของเด็กที่มาเรียนกับครู ผู้ปกครองต้องช่วยเหลือครูด้วยอย่างเช่น ให้อุปกรณ์ได้ทบทวนบทเรียน หรือการเข้าร่วมการประชุมกับโรงเรียน เพราะจะได้มีส่วนสำคัญในการพัฒนานักเรียนควบคู่กับครูที่ปรึกษา ไม่ว่าจะเป็นการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การเป็นเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน เป็นต้น...”

ครูผู้หญิงให้ข้อมูลคนที่ 3 สอนระดับประถมศึกษา

“...ถ้าผู้ปกครองไม่ช่วยเหลือครูไม่ไหวหรอก ครูมีเวลาในการดูแลน้อยเพราะครู 1 คนต้องดูแลเด็กเป็น 100 คนในแต่ละวัน จะไม่ทันหรอกครับ ...ส่วนผู้ปกครองสมัยนี้มองครูเป็นแค่ลูกจ้าง จึงมองว่าครูต้องขายความรู้ให้ลูก พ่อแม่บางคนสอนให้ลูก ไม่เคารพครู เพราะผู้ปกครองไม่ได้ยกย่องครูเหมือนเมื่อก่อน แต่มองว่าเป็นอาชีพรับจ้างสอนหนังสือ จึงทำให้นักเรียนขาด การเคารพครู ...อีกอย่างผู้ปกครองบางคนเลี้ยงลูกแบบผิดๆ ไม่สามารถแก้ไขปัญหาเวลาเกิดขึ้นกับเด็กได้ เพราะผู้ปกครอง เลี้ยงด้วยวัตถุ สอนให้เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวตั้งแต่เด็ก ดังนั้นการสร้างควมสำนึกรับผิดชอบของครูจึงยาก ครูจะเกิดความ เหนื่อยหน่ายใจมาก จากลักษณะพฤติกรรมที่ผู้ปกครองแสดงออกต่อครู...”

ครูผู้ชายให้ข้อมูลคนที่ 4 สอนระดับประถมศึกษา

“...ผู้ปกครองนักเรียนก็มีส่วนมากนะครับในการสร้างความสำนึกรับผิดชอบของครู และผลการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้ปกครองที่มีฐานะดี และมีความพร้อมจะทุ่มเทให้นักเรียนอย่างเต็มที่ ส่วนผู้ปกครองที่มีฐานะลำบากก็จะมีผลต่อพฤติกรรม ของนักเรียน แต่ที่นี้โซเชียลมีเดียสนับสนุนให้นักเรียนกลุ่มนี้เลยไม่ค่อยมีปัญหาที่สำคัญทางโรงเรียนกับที่บ้านของนักเรียนมี ความใกล้ชิดกัน ทำให้เกิดความเข้าใจกัน และสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้นทางบ้านกับโรงเรียนต้องมีการ ร่วมมือกันการดูแลนักเรียนจึงจะสำเร็จตามที่มุ่งหวังครับ คือแบบว่าถ้าโรงเรียนอ่อน ครอบครัวย้ำเข้มแข็ง ไปได้นะ หรือถ้า โรงเรียนแข็ง ครอบครัวย้ำเข้มแข็งดีมาก หมดหวัง หรือโรงเรียนแข็งครอบครัวย่ออ่อนก็ยังไม่ได้อยู่ แต่ถ้าหากโรงเรียนอ่อน ครอบครัวย่ออ่อนนี่ละแยะจะเกิดความหายนะ ล้มเหลวหมดเลยครับ...”

ครูผู้ชายให้ข้อมูลคนที่ 11 สอนระดับประถมศึกษา

“...ผู้ปกครองเข้ามามีบทบาทต่อการปฏิบัติงานของครูมากครับในปัจจุบัน ปัญหาจากตัวนักเรียน แต่กลายเป็นว่า ผู้ปกครอง ทำให้การทำงานของครูมีอุปสรรคได้เยอะมาก คือแบบว่า สิ่งที่ผู้ปกครองควรทำกลับไม่ทำ แต่ให้ครูทำให้ หั๋งๆ ที่ เป็นเรื่องของเค้า ที่สำคัญนะครับในปัจจุบันผู้ปกครองไม่ได้เคารพ ศรัทธา เชื่อถือครู เหมือนสมัยก่อนๆ นะครับ ในสมัยนี้ ผู้ปกครองมีความแตกต่างกันมาก เวลาครูให้งานเยอะ ให้งานเด็กแล้วเด็กทำไม่ได้ จะเข้าข้างเด็กและโทรมาต่อว่าครู ซึ่งทำ ให้ครูเหนื่อยหน่ายท้อแท้ เยอะมากครับ...”

ครูผู้ชายให้ข้อมูลคนที่ 14 สอนระดับมัธยมศึกษา

“...ครูมีการประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียน และมีการจัดทำสมุดบันทึกการติดตามการส่งการบ้านของนักเรียนถึง ผู้ปกครอง มีการสร้างเครือข่ายผู้ปกครองในการแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างสม่ำเสมอ...”

การสังเกตการสอนของครูผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3 สอนระดับประถมศึกษา

“...ครูมีหลักการให้ความช่วยเหลือนักเรียนร่วมกับผู้ปกครองของนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการประชุมติดตามร่วมกัน ระหว่างครูกับผู้ปกครองเพื่อร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากนักเรียน กิจกรรมโฮมรูมนักเรียนครูมีการตรวจเช็ค รายชื่อนักเรียนรายบุคคล เมื่อนักเรียนขาดเรียนครูโทรศัพท์ติดตามนักเรียนโดยการโทรหาผู้ปกครอง และมีการส่งรายชื่อ นักเรียนที่ห้องปกครองของโรงเรียน เพื่อให้ฝ่ายสารสนเทศส่ง SMS แจ้งผู้ปกครองนักเรียน ผู้ปกครองได้รับการประสานงาน จากโรงเรียน และผู้ปกครองได้ช่วยให้ข้อมูลการขาดเรียนกับครูที่ปรึกษา...”

การสังเกตการสอนของครูผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4 สอนระดับประถมศึกษา

“...ครูได้ทำหน้าที่ครูที่ปรึกษานักเรียน โดยการเก็บข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยการเยี่ยมบ้านนักเรียน แบ่งเป็นนักเรียน ที่เป็นกลุ่มเสี่ยง ครูจะไปเยี่ยมนักเรียนที่บ้าน และกลุ่มที่ไม่มีความเสี่ยงจะติดตามนักเรียนโดยการเยี่ยมทางโทรศัพท์ ครู ทราบพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคลเป็นอย่างดี ผู้ปกครองได้ให้ข้อมูลที่ เป็นประโยชน์โดยการกรอกข้อมูลประวัติของ นักเรียนให้ครูที่ปรึกษา ครูจึงติดตามพฤติกรรมของนักเรียนได้ทุกคน...”

การสังเกตการสอนของครูผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 11 สอนระดับประถมศึกษา

“...ครูดำเนินการศึกษาพฤติกรรมนักเรียนรายบุคคล โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในคาบโฮมรูม ครูมีการบันทึกการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนนักเรียนในแต่ละคาบ มีการรายงานพฤติกรรมนักเรียนของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ พร้อมทั้งวางแผนการแก้ไขปัญหาการเรียนของนักเรียนร่วมกัน ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ครูสามารถแก้ไขปัญหา นักเรียนได้ดี...”

การสังเกตการสอนของครูผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 14 สอนระดับมัธยมศึกษา

2.3 สภาพทางเศรษฐกิจ

สภาพทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับรายได้ของครูที่ได้รับมีผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู เพราะอาชีพครูผลตอบแทนทางการเงินน้อยเมื่อเทียบกับภาระงานที่ปฏิบัติ ในขณะที่เดียวกันสภาพทางเศรษฐกิจของสังคมสูงขึ้นทำให้ค่าใช้จ่ายของครูเพิ่มสูงขึ้น ทำให้รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ต้องหารายได้เสริม หรือใช้จ่ายอย่างประหยัดเพื่อให้เงินเดือนพอใช้จ่ายในแต่ละเดือน บางครั้งด้วยความจำเป็นในการดำรงชีวิตของครอบครัวจึงต้องมีการกู้ยืมเงินทั้งในระบบ และนอกระบบ ซึ่งสนับสนุนด้วยข้อมูลการสัมภาษณ์ครูเชิงลึก และการสังเกตการสอนและการปฏิบัติงานของครู มีความคิดเห็นตรงกัน ดังต่อไปนี้

“...ปัจจุบันครูมีหนี้สินมาก เงินเดือนน้อยเมื่อเทียบกับอาชีพอื่น ทำให้ครูต้องหารายได้เสริมโดยการสอนพิเศษ ทำให้ครูดูแลนักเรียนที่มาเรียนพิเศษมากกว่านักเรียนที่ไม่ได้มาเรียนพิเศษกับตัวเอง...”

ครูผู้หญิงให้ข้อมูลคนที่ 1 สอนระดับมัธยมศึกษา

“...จริงๆ เงินทำให้เกิดแรงกระตุ้นให้ครูอยากทำงานนะคะ และต้องมีผลตอบแทนที่เหมาะสมกับการทำงานด้วย เงินเป็นสิ่งจำเป็นที่ครูต้องกิน ต้องใช้ในการดำรงชีวิต เป็นสิ่งที่ครูต้องการ มีความสำคัญมากนะคะต่อการเกิดความรับผิดชอบต่อครูในปัจจุบัน อย่างไรก็ตามการปลูกฝังให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ก็มีความสำคัญมากกว่าเงินนะคะ...”

ครูผู้หญิงให้ข้อมูลคนที่ 3 สอนระดับประถมศึกษา

“...เงินมีส่วนสำคัญมากคะ ในการพัฒนาการเรียนการสอนของครู บางครั้งครูต้องควักเงินในกระเป๋า เพื่อพัฒนานักเรียน ค่ากิน ค่าของที่ไม่สามารถเบิกได้ หรือเบิกโรงเรียนไม่ทัน ครูก็ต้องออกไปก่อนได้คืนบ้างไม่ได้คืนบ้าง ทั้งๆที่เงินเดือนครูมันก็น้อยอยู่แล้ว แต่ครูมีจิตใจที่อยากจะพัฒนานักเรียนให้เห็นเป็นรูปธรรม ดังนั้นถ้าครูมีรายได้มากขึ้น ก็จะทำให้งานมีคุณภาพมากขึ้นตามไปด้วยคะ...”

ครูผู้หญิงให้ข้อมูลคนที่ 6 สอนระดับประถมศึกษา

“...พอพูดถึงภาวะเศรษฐกิจจะ จากที่เห็นครูไทยเงินเดือนต่ำมาก แต่ในทางกลับกันค่าครองชีพสูงมาก รายได้เลยน้อย ยิ่งครูเอกชนต้องใช้จ่ายเยอะมาก แต่ไม่สามารถเบิกเงินได้ เหมือนครูราชการ เช่น ค่ารักษาพยาบาล เงินการศึกษาบุตร ครูเลยมองว่าอาชีพอื่นดีกว่าอาชีพครู เพราะครูภาระงานก็มากค่าตอบแทนต้องสูงจริงๆ ยิ่งถ้าบ้านอยู่ไกลๆ ก็เหนื่อยกับการเดินทาง เหนื่อยกับการเสียเวลาคนเป็นครูจะไปทำงานอย่างอื่นมันก็ยากนะ เพราะเรียนมาก็เพื่อสอนคนอื่น ทางโรงเรียนต้องหารายได้เสริมให้ครูที่มีอายุน้อยๆ เงิน 15,000 บาท อยู่ในเมืองหลวงอย่างกรุงเทพ อยู่ไม่ได้หรอก ค่าเช่าบ้าน ค่าเดินทาง ค่ากิน ค่าภาษีสังคม อื่นๆ อีกอีกเยอะ ก็ต้องช่วยเงิน เปิดสอนพิเศษ ใครมีอาชีพเสริมก็ว่ากันไป ก็อย่างนี้ละคะ...”

ครูผู้หญิงให้ข้อมูลคนที่ 13 สอนระดับมัธยมศึกษา

“...พูดถึงเรื่องนี้แล้วก็หดหู่นะครับ จริงๆในเมืองหลวง ค่าครองชีพสูงมาก ครูก็ต้องกินข้าวไข่ใหม่ครับ ครูก็ต้องมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี มีเงินเดือน ไม่มีหนี้สิน อย่างที่บอกอะครับ ในเมืองหลวงค่าครองชีพสูงมาก มันอยู่ไม่ได้หรอกครับเงินเดือนน้อยๆ ครูจึงต้องทำงานพิเศษ พอเริ่มทำงานพิเศษก็ต้องตั้งเด็ก เกิดความเจ็บป่วยเพราะพักผ่อนน้อย ไม่มีแรงมาสอนนักเรียน ผลกระทบเยอะมาก แต่ที่นี้ ผอ.เค้าเข้าใจ ให้ครูได้สอนพิเศษ เพิ่มรายได้ ทำให้ครูมีแรงจูงใจมากขึ้นนะ...”

ครูผู้ชายให้ข้อมูลคนที่ 14 สอนระดับมัธยมศึกษา

“...ครูมีการหารายได้เสริมโดยการขายข้าวแกงที่บ้านหลังเลิกงานในเวลาตอนเย็นและวันเสาร์ เป็นการเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว ครูมีการกู้เงินสหกรณ์ออมทรัพย์กรมสามัญเพื่อใช้ในการศึกษาต่อของลูก และการทำธุรกิจเสริมรายได้ของลูกสาว เป็นธุรกิจเกี่ยวกับเสื้อผ้าราตรี สาเหตุที่ต้องกู้เงินเรื่องจากมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายในชีวิตประจำวัน...”

การสังเกตพฤติกรรมของครูผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 1 สอนระดับมัธยมศึกษา

“...ครูมีการหารายได้เสริมจากการทำงานโดยการสอนพิเศษนักเรียน เพื่อนำมาใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน โดยสมัครสอนพิเศษกับโรงเรียน และไปสอนพิเศษในสถาบันการสอนพิเศษในเวลาตอนเย็น และวันหยุดเพื่อเสริมรายได้...”

การสังเกตพฤติกรรมของครูผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3 สอนระดับประถมศึกษา

“...ครูพยายามทำงานให้ดี เพื่อเสริมรายได้โดยการแก้ปัญหาการเรียนด้วยการทำวิจัยแก้ปัญหาการเรียนของนักเรียน และนำไปสู่การเพิ่มเงินรายได้ด้วยการทำผลงานทางวิชาการ ให้มีวิทยฐานะที่สูงขึ้น ทำให้รายได้เพิ่มขึ้น ทำให้เกิดการพัฒนานักเรียน และเป็นการพัฒนาตนเองของครูไปด้วยกัน...”

การสังเกตพฤติกรรมของครูผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6 สอนระดับประถมศึกษา

“...ครูได้ส่งเสริมให้มีรายได้พิเศษเพิ่มจากโรงเรียน โดยเฉพาะการสอนพิเศษเพื่อเป็นการสอนซ่อมเสริมนักเรียนในรายวิชาที่สอน เพื่อให้เด็กมีความรู้มากขึ้น ในขณะที่เดียวกันเป็นการเพิ่มรายได้ให้ครู และครูได้ดูแลนักเรียนไปด้วยกัน ทางโรงเรียนได้ช่วยเหลือค่าครองชีพของครู โดยการช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาล เนื่องจากเป็นโรงเรียนเอกชน เป็นการช่วยเหลือให้ครูมีรายได้เพิ่มขึ้น...”

การสังเกตพฤติกรรมของครูผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 13 สอนระดับมัธยมศึกษา

“...ครูได้รับการสนับสนุนให้มีรายได้พิเศษจากการปฏิบัติหน้าที่ของโรงเรียน และได้เงินพิเศษจากการสอนพิเศษนักเรียนหลังเลิกเรียน ในวันจันทร์ - วันศุกร์ทุกวัน ทำให้ครูมีรายได้เพิ่มมากขึ้นจากเงินเดือนปกติ...”

การสังเกตพฤติกรรมของครูผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 14 สอนระดับมัธยมศึกษา

2.4 การดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา

การจัดการศึกษาของสถานศึกษาในแต่ละสังกัดที่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของหน่วยงานต้นสังกัดต่างกัน จะมีลักษณะการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันตามลักษณะการดำเนินงานที่เกี่ยวกับนโยบายการศึกษา ส่งผลให้ครูต้องใช้เวลาในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้นจากการสอนนักเรียน มีผลทำให้ความสำคัญรับผิดชอบของครูต่อนักเรียนลดน้อยลง แต่ต้องรับผิดชอบต่อโครงการใหม่ๆ ที่มาจากหน่วยงานต้นสังกัดมากขึ้น ซึ่งสนับสนุนด้วยข้อมูลการสัมภาษณ์ครูเชิงลึก และการสังเกตการสอนและการปฏิบัติงานของครู มีความคิดเห็นตรงกัน ดังต่อไปนี้

“...มีนโยบายต่างๆ ทำให้ความสำคัญรับผิดชอบของครูน้อยลงในปัจจุบัน เพราะการที่รัฐบาลเปลี่ยนแปลงบ่อยๆ ทำให้การเมืองไม่มีเสถียรภาพ นโยบายไม่แน่นอน นำเปื้อนนำย คิดว่าโรงเรียนรัฐบาลน่าจะได้รับการพัฒนาเยอะ แต่ในส่วนของโรงเรียนเอกชนจะมีความคล่องตัวในการบริหารจัดการงานได้ดีกว่า และครูที่สังกัดในส่วนของรัฐบาลจะมีการทุ่มเทเอาใจใส่ต่อนักเรียนน้อยกว่าครู เอกชน เพราะต้องทุ่มเท ทำงานหนัก เพื่อชื่อเสียงของสถาบัน...”

ครูผู้หญิงให้ข้อมูลคนที่ 3 สอนระดับประถมศึกษา

“...นโยบายรัฐบาลเนี่ย นำเปื้อนนำยครับ ทำให้ความสำคัญรับผิดชอบของครูลดลงมากเลยในสมัยนี้ อย่างเช่นหลักสูตรที่ใช้เนื้อหาเยอะแยะไปหมด และไม่เจาะลึกในเนื้อหาด้วย เรียนแบบตะแคงๆ ส่วนกิจกรรมส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนก็มากเกินไป ครูต้องเขียนโครงการ จัดกิจกรรมมากกว่าแต่ก่อน ทำให้มีผลกระทบต่อเวลาเรียน ของนักเรียน ครูสอนไม่ทัน ครูต้องทำงานพิเศษเยอะเกินไป เหนื่อยกว่าแต่ก่อนมาก ไหนงานสอน ไหนงานพิเศษ...”

ครูผู้ชายให้ข้อมูลคนที่ 4 สอนระดับประถมศึกษา

“...การประเมินของ สมศ.ทั้งภายใน ภายนอก ครูต้องประเมินตนเองในการปฏิบัติงาน ต้องพัฒนางานทั้งการสอน และงานพิเศษที่ต้องรับผิดชอบ เพราะกลัวว่าจะไม่ได้มาตรฐาน ภาระงานมากขึ้นกว่าแต่ก่อน ยังมีการทดสอบระดับชาติอีก O-NET กัดต้นครูมาก ครูต้องหาวิธีการเพื่อสนองต่อนโยบายเหล่านี้ ไม่มีเวลาสอนเต็มที่ เมื่อผลการสอบต่ำกว่าเกณฑ์ครูก็ต้องหาวิธีการแก้ไขปัญหา ไม่สิ้นสุดจนภาระงานเยอะแยะไปหมด ภาระงานที่มากขึ้น ความรับผิดชอบก็มากขึ้น ทำให้การดูแลนักเรียนลดลง...”

ครูผู้หญิงให้ข้อมูลคนที่ 6 สอนระดับประถมศึกษา

“...การประเมินคุณภาพการศึกษา ของ สมศ. ทำให้ครูมีภาระมากขึ้นไป ทำเอกสาร งานพิเศษเพื่อให้ตรงตามมาตรฐานจนกระทบกับเวลาเรียน ทำให้ครูเบียดเบียนการทำงาน จริงๆ ครูจะต้องสอนและอยู่ กับนักเรียนมากกว่า แต่นโยบายทำให้ครูต้องทำเอกสารมากขึ้น มีภาระงานมากขึ้น ยิ่งทำให้เหนื่อยหนายกับการสอนขึ้นไปอีก...”

ครูผู้ให้ข้อมูลคนที่ 16 สอนระดับมัธยมศึกษา

“...ครูผู้สอนมีงานพิเศษที่ได้รับมอบหมายนอกจากงานสอน เป็นการจัดงานด้านวิชาการ ต้องทำเรื่องการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก เช่น การอบรมนักเรียน การส่งนักเรียนเข้าแข่งขันทักษะทางวิชาการ การศึกษาต่อของนักเรียน เป็นต้น ครูต้องใช้เวลาว่างจากการสอนหนังสือมาวางแผนในการทำงานด้านวิชาการ ซึ่งได้รับมอบหมาย ทำให้การวางแผนการเรียนการสอนให้นักเรียนมีน้อยลง...”

การสังเกตพฤติกรรมของครูผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 3 สอนระดับประถมศึกษา

“...ครูมีงานพิเศษในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน และงานประกันคุณภาพการศึกษา ทำให้ต้องใช้เวลาในการประชุมวางแผนงานร่วมกับฝ่ายต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ ต้องเตรียมเอกสารการประชุม สรุปผลการประชุม ติดตามผลการดำเนินงานตามที่ประชุมตกลง ตลอดจนการติดตามผลงานของครูฝ่ายต่างๆ ให้พร้อมสำหรับการเตรียมการประเมินทั้งภายใน และภายนอก ตลอดจนการแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สูงขึ้น มีภาระงานจำนวนมาก จึงต้องหาทีมงานมาช่วยเหลือ...”

การสังเกตพฤติกรรมของครูผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 4 สอนระดับประถมศึกษา

“...ครูดำเนินงานเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งครูทำงานพิเศษที่ใกล้ชิดกับนักเรียน ต้องช่วยติดตาม แก้ปัญหานักเรียน ต้องไปประชุมติดต่อกับหน่วยงานภายนอกบ่อยครั้ง ทำให้เวลาสอนไม่เต็มที่ แต่ทางโรงเรียนลดคาบสอนให้ครูน้อยลง และเข้ามาทำงานเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากขึ้น...”

การสังเกตพฤติกรรมของครูผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 6 สอนระดับประถมศึกษา

“...ครูรับผิดชอบงานเกี่ยวกับประกันคุณภาพการศึกษา และติดตามผลการประเมินจากภายนอก สมศ. ทำให้ครูต้องวางแผนการทำงานค่อนข้างเยอะ ทั้งงานสอนและงานพิเศษ ทำให้การเตรียมการสอนไม่สามารถทำได้เต็มที่ แต่มีนักศึกษาฝึกสอนเข้ามาช่วยแบ่งเบาคาบสอน และช่วยเหลืองาน แต่ถ้าหากไม่มีนักศึกษาฝึกสอนจะต้องทำงานทั้งสอนนักเรียน และทำงานพิเศษของโรงเรียนด้วยตนเอง...”

การสังเกตพฤติกรรมของครูผู้ให้สัมภาษณ์คนที่ 11 สอนระดับมัธยมศึกษา

การเปรียบเทียบข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากวิธีการศึกษาข้อมูล 3 วิธี ได้แก่ 1) เอกสารงานวิจัย 2) การสัมภาษณ์ครูเชิงลึก และ 3) การสังเกตการสอนและสังเกตการปฏิบัติงานของครู เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการเปรียบเทียบความน่าเชื่อถือ โดยใช้การตรวจสอบแบบสามเส้าด้านวิธีการ (triangulation) เพื่อให้ได้ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน และนำข้อมูลที่ได้จากการเปรียบเทียบไปใช้ในการสร้างเครื่องมือแบบสอบถามการปฏิบัติงานของครู สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณในระยะที่ 2

ผลการศึกษาดูตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู

ผลการศึกษาดูตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน โดยสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตการสอน สามารถจำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1) ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับความสำนึกรับผิดชอบของครู จำนวน 5 ตัวแปร คือ ความมีคุณธรรม จริยธรรม ความเต็มใจในการเรียนรู้ เจตคติต่อวิชาชีพ ความเชื่อมั่นในตนเอง และความรักและศรัทธาในวิชาชีพ

2) ปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับความสำนึกรับผิดชอบของครู จำนวน 4 ตัวแปร คือ บรรยากาศของโรงเรียน บทบาทของผู้ปกครองนักเรียน สภาพทางเศรษฐกิจ และการดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา

จากผลการศึกษาพบว่า มีตัวแปรที่ค้นพบจากการสัมภาษณ์ครูเชิงลึก และจากการสังเกตการสอนและการปฏิบัติงานของครู เพิ่มเติมจากการสังเคราะห์เอกสารจำนวน 4 ตัวแปร ประกอบด้วย ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับความสำนึกรับผิดชอบของครู จำนวน 1 ตัวแปร ได้แก่ ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ และปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับความสำนึกรับผิดชอบของครู จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ บทบาทของผู้ปกครองนักเรียน สภาพทางเศรษฐกิจ และการดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา ดังตารางที่ 3.3

ตารางที่ 3.3 ผลการสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ครูเชิงลึก และการสังเกตการสอนและการปฏิบัติงานของครู

ตัวแปร	แหล่งที่มาของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู		
	การศึกษาเอกสาร	สัมภาษณ์ครูเชิงลึก	การสังเกตการสอนและการปฏิบัติงานของครู
1. ปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับความสำนึกรับผิดชอบของครู			
1.1 ความมีคุณธรรม จริยธรรม (ประเด็นที่สังเคราะห์ได้) - การใช้วาจาที่สุภาพกับนักเรียน - ความซื่อสัตย์ สุจริตต่อการปฏิบัติหน้าที่ - การเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน - การมีความยุติธรรมกับนักเรียน - การวางแผนการสอน เตรียมสื่อการสอนให้กับนักเรียน	- ครูต้องรักและเมตตาศิษย์ โดยให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือส่งเสริมให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนของศิษย์ (จรรยาบรรณครูของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2544) - ครูต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ทั้งกาย วาจา และจิตใจ(มาตรฐานด้านการปฏิบัติตนของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2544)	- ครูควรใช้วาจาที่สุภาพกับนักเรียน - ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตใจ ไม่ปิดบังความรู้กับนักเรียน - ครูควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน - ครูต้องตัดสินผลการเรียนนักเรียนด้วยความยุติธรรม - วางแผนการสอน จัดเตรียมสื่ออุปกรณ์การสอน การใช้เทคโนโลยีประกอบการสอน	- พูดด้วยความสุภาพ นุ่มนวล - มีความมุ่งมั่นตั้งใจ ในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความสุจริต - ให้ความสนใจนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน - มีการวัดประเมินผลนักเรียนด้วยความยุติธรรม มีหลักฐานในการเก็บคะแนนที่ชัดเจน - มีแผนการสอน มีการวางแผนการทำงานที่เป็นระบบ
1.2 ความเต็มใจในการเรียนรู้ (ประเด็นที่สังเคราะห์ได้) - การนำความรู้ที่ได้จากการอบรม พัฒนานตนเองมาใช้ในการสอนนักเรียน - หมั่นแสวงหาความรู้ใหม่ๆมาใช้ในการสอนนักเรียน	- ครูต้องพัฒนานตนเองทั้งในด้านวิชาชีพ ด้ายบุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ (จรรยาบรรณครูของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2544)	- การนำความรู้ที่ได้จากการอบรมมาใช้ในการสอน และพัฒนางานของตนเอง - แสวงหาความรู้ใหม่ๆมาใช้ในการสอน และมีความรู้ในการสอนนักเรียน - แก้ปัญหานักเรียนโดยใช้งานวิจัยที่ประสบความสำเร็จ	- มีแผนพัฒนานตนเองของครู - รายงานการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาให้นักเรียน - การศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา หนังสือ บทความทางวิชาการเพื่อพัฒนานตนเองของครู

ตัวแปร	แหล่งที่มาของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู		
	การศึกษาเอกสาร	สัมภาษณ์ครูเชิงลึก	การสังเกตการสอนและการปฏิบัติงานของครู
<ul style="list-style-type: none"> - ใช้การวิจัยในการแก้ไขปัญหา - นักเรียน - มีเทคนิควิธีสอนที่สามารถพัฒนาทักษะนักเรียน - ค้นคว้างานวิจัยในชั้นเรียนมาใช้ในการพัฒนานักเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> - มาตรฐานที่ 1 ปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพอยู่เสมอ - มาตรฐานที่ 11 แสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา (มาตรฐานด้านการปฏิบัติงานของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2544) 	<ul style="list-style-type: none"> - การพัฒนาทักษะการสอน และทักษะที่หลากหลายให้กับนักเรียนทุกคน 	<ul style="list-style-type: none"> - ศึกษารายงานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับนักเรียน - การศึกษาวิธีการติดตามปัญหานักเรียนจากการศึกษา งานวิจัยในชั้นเรียน สมุดประจำตัวนักเรียน
<p>1.3 เจตคติต่อวิชาชีพ (ประเด็นที่สังเคราะห์ได้)</p> <ul style="list-style-type: none"> - สามารถพัฒนาอาชีพครูให้มีความก้าวหน้า - อาชีพครูพัฒนานักเรียนให้มีความก้าวหน้าเท่าเทียมประเทศอื่นได้ - อาชีพครูพัฒนาทักษะนักเรียนได้อย่างหลากหลาย - อาชีพครูมีความสำคัญต่อประเทศชาติ - มีความรู้สึกภาคภูมิใจในอาชีพครู 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครูและชุมชนในทางสร้างสรรค์ (จรรยาบรรณครูของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2544) - การสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทุกสถานการณ์ (มาตรฐานด้านการปฏิบัติงานของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2544) - งานวิจัยของAliakbari and Kafshgar (2013) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสำนึกรับผิดชอบของครูและความพึงพอใจในงานกรณีศึกษาครูสัญญาติอิหร่านในโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) การรู้คุณค่าของงาน 2) การได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร 3) ลักษณะของงานที่ทำ 4) ผลประโยชน์ทางสังคม และ 5) ความตั้งใจที่จะยังคงอยู่ในงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - อาชีพครูเป็นอาชีพที่สามารถพัฒนาความก้าวหน้าในทางวิชาการได้ดี - สามารถพัฒนานักเรียนให้มีความรู้เท่าเทียมกับประเทศอื่นได้ - การพัฒนานักเรียนทั้งด้านความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และทักษะต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต - ครูมีความสำคัญต่อประเทศชาติและควรให้ความสำคัญกับวิชาชีพครู - มีความรู้สึกภาคภูมิใจในความเป็นครู 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูให้ความรู้แก่นักเรียน พร้อมทั้งสอดแทรกความมีคุณธรรม จริยธรรม ความมีระเบียบวินัยให้กับนักเรียน - ครูสอนนักเรียนด้วยความสนุก มีมุขตลกทำให้นักเรียนไม่เบื่อหน่ายกับการเรียน - ครูมีการช่วยเหลืองานของโรงเรียนด้วยความตั้งใจ - มุ่งมั่นพัฒนางานจนได้รับรางวัลต่างๆ และฝึกฝนนักเรียนจนได้รับรางวัลจำนวนมาก
<p>1.4 ความเชื่อมั่นในตนเอง (ประเด็นที่สังเคราะห์ได้)</p> <ul style="list-style-type: none"> - สามารถแก้ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ครูได้ - มั่นใจว่าให้ความรู้แก่นักเรียนได้โดยไม่ผิดพลาด - ถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้จากง่ายไปสู่ยาก - สามารถควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนได้ - นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการดำรงชีวิตได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูพึงปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนาภูมิปัญญา วัฒนธรรมไทย (จรรยาบรรณครูของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2544) - มาตรฐานที่ 12 สร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทุกสถานการณ์(มาตรฐานด้านการปฏิบัติงานของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2544) - การศึกษาผลการวิจัยของอารยา สุวะมาตย์ (2540) พบว่าบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีความมั่นคงทางจิตใจ กล้าคิด กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าเผชิญความจริง กล้าที่จะเป็นผู้นำ 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูจะแก้ปัญหาที่เกิดจากนักเรียนได้อย่างมั่นใจ และใจเย็น - ครูมีวิธีการในการถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนให้เกิดรู้ดีเป็นอย่างดี - เข้าใจอารมณ์ของนักเรียนสามารถควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมได้ - เชื่อมมั่นและมั่นใจในความรู้ของตนเองที่จะถ่ายทอดให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ - เป็นผู้นำทางความคิดนักเรียนทำให้นักเรียนเห็นแบบอย่างในการคิดของครู และสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูอธิบายความรู้ให้นักเรียนฟังด้วยความมั่นใจ มีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน - ครูให้คำปรึกษาผู้บริหารในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานพิเศษเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ - ครูกล้าชี้แนะจุดเด่นและจุดด้อยเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อให้ปรับปรุงตนเอง - ครูสอนนักเรียนจากเรื่องที่ใกล้ตัว ไปสู่เรื่องที่ไกลตัวและยากต่อความเข้าใจของนักเรียนได้เป็นอย่างดี - ครูใช้สื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ประกอบการสอน ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

ตัวแปร	แหล่งที่มาของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู		
	การศึกษาเอกสาร	สัมภาษณ์ครูเชิงลึก	การสังเกตการสอนและการปฏิบัติงานของครู
	มีความเพียรพยายาม มีความภาคภูมิใจในตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถปรับตัวได้ดี มีความรับผิดชอบ และสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเอง		
1.5 ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ* (ประเด็นที่สังเคราะห์ได้) <ul style="list-style-type: none"> - มีความตั้งใจจริงในการปฏิบัติหน้าที่ครู - มุ่งมั่นในการเป็นครูที่ดี - พุ่มเทในการปฏิบัติหน้าที่ครูตามที่ได้รับมอบหมาย - ไม่คิดหวังผลตอบแทนจากการปฏิบัติหน้าที่ครู - มุ่งมั่นต่อความสำเร็จที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูยอมรับและศรัทธาในวิชาชีพครู และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู (จรรยาบรรณครูของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2544) 	<ul style="list-style-type: none"> - สังคมมีความคาดหวังในตัวของครู ครูต้องมีความตั้งใจจริงที่จะให้ความรู้กับนักเรียน ด้วยความมุ่งมั่น - เข้าใจนักเรียน พุ่มเทช่วยเหลือนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน - สามารถพัฒนาตนเอง พัฒนางานในวิชาชีพอยู่เสมอ - ไม่คิดหวังผลตอบแทนจากการให้ความรู้กับนักเรียน แต่ควรให้ความรู้กับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน - พุ่มเท เสียสละเวลาในการฝึกฝนให้นักเรียนมีความรู้ และประสบความสำเร็จในชีวิต 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูพุ่มเท เสียสละเวลาในการทำงานจนได้รับรางวัลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานจำนวนมาก - การได้รับการยอมรับและเป็นที่รักของนักเรียน และเพื่อนครูในโรงเรียน - ครูใช้เวลาในการตรวจการบ้านของนักเรียนด้วยความตั้งใจ และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน - ครูมีความมุ่งมั่นพุ่มเทในการปฏิบัติงาน มีการวางแผนการทำงานที่เป็นลำดับขั้นตอน จัดทำแฟ้มผลงานเป็นปัจจุบัน - ครูมีการสร้างสื่อการสอน และเทคนิคการสอนที่ไม่นำเสนอนักเรียนได้เรียนรู้อย่างสนุกสนาน
2. ปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับความสำนึกรับผิดชอบของครู			
2.1 บรรยากาศของโรงเรียน (ประเด็นที่สังเคราะห์ได้) <ul style="list-style-type: none"> - ได้รับการสนับสนุนในการปฏิบัติหน้าที่ครูจากผู้บริหาร - การได้รับโอกาสที่ดีจากเพื่อนร่วมวิชาชีพครู - การได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนครูในการปฏิบัติงาน - สามารถใช้ทรัพยากรของโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุด - การใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนมาใช้สอนนักเรียน 	การศึกษาผลการวิจัยของปฐมพงษ์ ทะแสง (2552) ศึกษาปัจจัยจำแนกระดับความเต็มใจในการเรียนรู้ของครู พบว่าปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมมีส่วนสำคัญต่อความเต็มใจในการเรียนรู้โดยเฉพาะการได้รับโอกาสสนับสนุนให้ก้าวหน้าและผลการวิจัยของ Toreman (2011) พบว่าความสำนึกรับผิดชอบของครูกับการศึกษา จะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อม ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรม สภาพทางสังคมและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับโอกาสที่ดีๆ ในการพัฒนาตนเอง พัฒนางานของโรงเรียนจากผู้บริหาร - สามารถพึ่งพาเพื่อนครูในการพัฒนางานในวิชาชีพให้มีความเจริญก้าวหน้า - ให้ความช่วยเหลือเพื่อนครูในการปฏิบัติงาน เมื่อเพื่อนครูประสบปัญหาหรือต้องการความช่วยเหลือ - ใช้ทรัพยากรของโรงเรียนให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน - สามารถใช้บริการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนได้อย่างสม่ำเสมอ 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น เป็นกันเองกับนักเรียน นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยความสุข - ครูได้รับโอกาสที่ดีในการพัฒนางานในวิชาชีพ เช่น การทำผลงานทางวิชาการ การอบรมจากหน่วยงานภายนอก เป็นต้น - ครูสามารถใช้แหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน และมีการจัดแหล่งเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่
2.2 บทบาทของผู้ปกครองนักเรียน* (ประเด็นที่สังเคราะห์ได้) <ul style="list-style-type: none"> - ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหานักเรียน - การสร้างเครือข่ายผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 	-	<ul style="list-style-type: none"> - ครูได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์จากผู้ปกครองในการดูแลนักเรียนของครูที่ปรึกษา - ครูมีเครือข่ายผู้ปกครองในชั้นเรียนเพื่อร่วมมือกันในการแก้ปัญหานักเรียน - ครูจัดทำเอกสารสำหรับให้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูจัดทำเอกสารสำหรับบันทึกพฤติกรรมนักเรียน - ครูมีการติดตามนักเรียนที่มีปัญหาด้วยการเยี่ยมบ้าน - ครูมีการจัดทำเครือข่ายผู้ปกครองประจำชั้นเรียน - ครูมีการบันทึกกิจกรรมการ

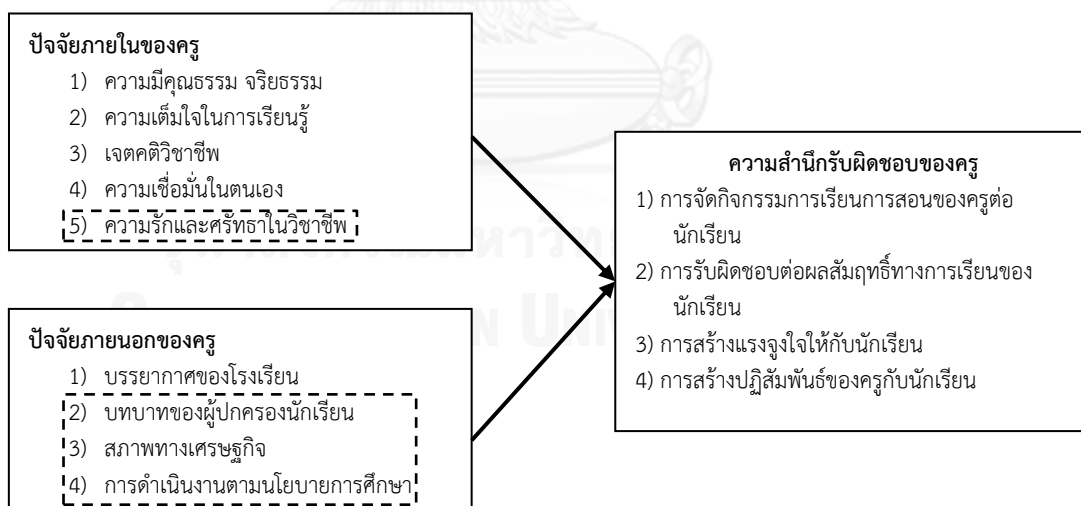
ตัวแปร	แหล่งที่มาของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู		
	การศึกษาเอกสาร	สัมภาษณ์ครูเชิงลึก	การสังเกตการสอนและการปฏิบัติงานของครู
<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ปกครองได้มีโอกาสในการติดตามผลการเรียนของนักเรียน - ให้ออกาสผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับครู - การได้รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์จากผู้ปกครองนักเรียน 		<ul style="list-style-type: none"> ผู้ปกครองบันทึกผลการทำการบ้านของนักเรียน และนำมาส่งให้ครูประจำวิชาตรวจร่วมกับผู้ปกครองนักเรียน - ครูเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสเสนอความต้องการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู 	<ul style="list-style-type: none"> โฮมรูมนักเรียนประจำชั้น - มีการส่งข่าวสารให้ผู้ปกครองรับทราบโดยการส่ง SMS ผ่านโทรศัพท์ของผู้ปกครองนักเรียน
<p>2.3 สภาพทางเศรษฐกิจ* (ประเด็นที่สังเคราะห์ได้)</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีพ - มีรายได้มากกว่ารายจ่าย - การหารายได้เสริมนอกเวลา - การปฏิบัติงานครู - การใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดเพื่อให้เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย - การจัดการตนเองไม่เป็นหนี้ 		<ul style="list-style-type: none"> - มีการหารายได้เพื่อให้ตนเองเพียงพอกับค่าใช้จ่าย - ผลตอบแทนมีความจำเป็นสำหรับการดำรงชีพของครู ในปัจจุบัน - บางครั้งครูต้องใช้เงินส่วนตัวสำหรับให้นักเรียนใช้ทำกิจกรรมต่างๆ - ค่าครองชีพของครูในเมืองหลวงสูงมาก ต้องมีรายได้เสริมให้กับครู - ควรใช้จ่ายอย่างประหยัดเพื่อให้เพียงพอกับรายจ่ายที่เพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน 	<ul style="list-style-type: none"> - โรงเรียนมีการจัดสอนเสริมให้นักเรียนโดยให้ครูได้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพิ่มรายได้ - ครูได้รับสวัสดิการจากโรงเรียน เช่น ค่ารักษาพยาบาล เงินปลอบขวัญกำลังใจต่างๆ เป็นต้น - ครูมีการจัดทำผลงานทางวิชาการเพื่อให้มีวิทยฐานะสูงขึ้นและทำให้มีรายได้มากขึ้นด้วย - ครูมีการหารายได้พิเศษด้วยตนเองเช่น เปิดร้านขายอาหาร ทำขนม สอนพิเศษนักเรียนรายบุคคล เป็นต้น
<p>2.4 การดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา* (ประเด็นที่สังเคราะห์ได้)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดมากขึ้น - การละทิ้งชั่วโมงสอนเพื่อทำงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย - การปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายทำให้การสอนกระทำไม่ได้เต็มที่ - ใช้เวลาในการทำงานตามนโยบายมากกว่าการสอนปกติ - การรับผิดชอบโครงการใหม่ๆ ตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด 		<ul style="list-style-type: none"> - มีภาระที่ต้องปฏิบัติตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน - นโยบายต่างๆ ที่มากขึ้นทำให้ความสำนึกรับผิดชอบในผลการเรียนรู้ของนักเรียนลดลง - การประเมินภายในและภายนอกสถานศึกษาทำให้ภาระงานเพิ่มมากขึ้น และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูลดน้อยลง 	<ul style="list-style-type: none"> - ครูมีงานพิเศษที่ต้องปฏิบัติ นอกจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น งานงบประมาณ การประกันคุณภาพการศึกษา งานวิชาการ เป็นต้น - ครูมีการวางแผนการทำงานทั้งส่วนงานด้านการสอนและงานพิเศษ ซึ่งต้องทำควบคู่กัน

หมายเหตุ * หมายถึง ตัวแปรที่ได้มาจากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

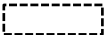
จากตารางที่ 3.3 เป็นผลการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพและดำเนินการเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากวิธีการศึกษาข้อมูล 3 วิธี ได้แก่ 1) เอกสารงานวิจัย 2) การสัมภาษณ์ครูเชิงลึก และ 3) การสังเกตการสอนและสังเกตการปฏิบัติงานของครู ผู้วิจัยนำไปใช้ประโยชน์ 2 ประการคือ *ประการแรก* เพื่อหาตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู และนำผลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนารอบแนวคิดการวิจัย *ประการที่สอง* ได้คุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของครู และนำไปใช้ในการพัฒนาแบบสอบถาม สำหรับเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ เพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการพัฒนากรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสาร ซึ่งประกอบด้วยความหมาย แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอเป็นร่างกรอบแนวคิดการวิจัย ดังเสนอรายละเอียดไว้ในบทที่ 2 และในส่วนนี้เป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตการสอนครูที่ปฏิบัติการสอนในเขตกรุงเทพมหานคร มาใช้ในการพัฒนากรอบแนวคิดการวิจัยเพิ่มเติม โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกตัวแปรที่เป็นปัจจัยส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู (active variable) ได้ทั้งหมด 9 ตัวแปร ประกอบด้วย 1) ปัจจัยภายในประกอบไปด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ 1) ความมีคุณธรรม จริยธรรม (วิภา บุญเสนอ,2537; สุสรุรงค์ ไชโยรักษ์,2549; สาวิตรี แสงศิลป์,2551; Sethumadhavan. P,1992; Edling และ Frelin,2013) 2) ความเต็มใจในการเรียนรู้(ตนุรี เงินศรี,2551; อรุษา จันทคร,2551; ปฐมพงษ์ ทะแสง,2552) 3) เจตคติต่อวิชาชีพ (ก้องเกียรติ เขยชม,2537; ไตรธร เศรษฐีกร,2543; Welle,2000; Aliakbari และ Kafshgar,2013) 4) ความเชื่อมั่นในตนเอง (อารยา สุวะมาตย์,2540; สุขุมภรณ์ เอี่ยมสำอาง ,2554) และ 5) ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ 2) ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย 4 ปัจจัย ประกอบด้วย 1) บรรยากาศของโรงเรียน(วิภา บุญเสนอ ,2537;ธัญญา มั่นคง,2546; ปฐมพงษ์ ทะแสง,2552; Toreman,2011) 2) บทบาทของผู้ปกครองนักเรียน 3) สภาพทางเศรษฐกิจ และ 4) การดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา และตัวแปรตาม คือ องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ Lauermann และ Karabenick (2013) ซึ่งมีทั้งหมด 4 องค์ประกอบ มาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทการศึกษาของประเทศไทย โดยผลการพัฒนากรอบแนวคิดการวิจัยปรากฏดังภาพที่ 3.2

หมายเหตุ

 หมายถึง ตัวแปรที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูเพิ่มเติมจากการศึกษาเอกสารซึ่งได้จากการสัมภาษณ์และสังเกตการสอนและการปฏิบัติงานของครู

ภาพที่ 3.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระยะที่สอง การสร้างและพัฒนาเครื่องมือแบบสอบถามในการวิจัยเชิงปริมาณ

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือแบบสอบถาม

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดนิยามปฏิบัติการ

ผลการสังเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสำนึกรับผิดชอบของครู พบว่านักวิชาการและนักวิจัยได้อธิบายความหมายของความสำนึกรับผิดชอบของครู ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า ความสำนึกที่เกิดจากจิตใจของครู ในการคำนึงถึงผลจากการปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งคำนึงผลที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน และพร้อมหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน มีความสามารถในการจูงใจนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ อุทิศตน มีความเสียสละ เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน คำนึงถึงผลประโยชน์และประสิทธิภาพที่เป็นเป้าหมายโดยรวมของนักเรียนและโรงเรียน(Guskey, 1981; Coladarci, 1992; Lee และ smith, 2001; Lanzinger และ Neill, 2009; Putney และ Broughton, 2011; Stronge, 2011; Whalan, 2011; Lauermann และ Karabenick, 2013; Mohamma และ Neda, 2013; Ronfeldt, Reiningger และ Kwok, 2013)

ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์ครูเชิงลึก และการสังเกตการสอนและการปฏิบัติงานของครู เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนารอบแนวคิดในการวิจัย กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ และโครงสร้างของตัวแปรที่ต้องการวัด โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู หมายถึง อิทธิพลที่เกิดจากจิตใจภายในของครูที่แสดงพฤติกรรมออกมาทางกาย และวาจา ทำให้ส่งผลถึงระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน วัดจากตัวแปร 5 ตัว คือ 1) ความมีคุณธรรม จริยธรรม 2) ความเต็มใจในการเรียนรู้ 3) เจตคติต่อวิชาชีพ 4) ความเชื่อมั่นในตนเอง และ 5) ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ความมีคุณธรรม จริยธรรม หมายถึง ความประพฤติที่ดีงามทั้งทางกายและวาจาของครูที่เกิดผลดีต่อนักเรียน

1.2 ความเต็มใจในการเรียนรู้ หมายถึง การเปิดใจกว้างและยอมรับต่อการเปลี่ยนแปลง การเพิ่มพูนความรู้ด้วยการเรียนรู้ด้วยตนเองของครู การพัฒนาความรู้จากหน่วยงานต้นสังกัด หรือสถาบันทางการศึกษา และมีการนำผลจากการเรียนรู้มาสู่การพัฒนาตนนักเรียน

1.3 เจตคติต่อวิชาชีพ หมายถึง สภาพความรู้สึกทางด้านจิตใจที่เกิดจากประสบการณ์ และการเรียนรู้ ที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจ อารมณ์ความรู้สึก และแนวโน้มเชิงพฤติกรรมต่อวิชาชีพของครู

1.4 ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ความมั่นใจ หรือความกล้าของครู ที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนให้สำเร็จตามที่ตั้งใจไว้ โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค และเกิดผลดีต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

1.5 ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ หมายถึง การมุ่งมั่น ทุ่มเท ในการปฏิบัติหน้าที่ของครูให้ประสบความสำเร็จ

2. ปัจจัยภายนอกของครูที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู หมายถึง อิทธิพลจากสภาพแวดล้อมทางสังคมภายนอกที่เกิดขึ้น และเกี่ยวข้องกับกาปฏิบัติงานของครู ซึ่งส่งผลต่อระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียนวัดจากตัวแปร 4 ตัว คือ 1) บรรยากาศของโรงเรียน 2) บทบาทของผู้ปกครองนักเรียน 3) สภาพทางเศรษฐกิจ และ 4) การดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา

2.1 บรรยากาศของโรงเรียน หมายถึง สภาพบรรยากาศและสังคมการทำงานภายในโรงเรียน คุณลักษณะของผู้บริหาร เพื่อนร่วมงาน วัฒนธรรมขององค์กร ที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานของครู และเกิดผลที่ดีต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

2.2 บทบาทของผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง พฤติกรรมของผู้ปกครองนักเรียนที่แสดงออกต่อการปฏิบัติงานของครู รวมทั้งการส่งเสริม การสนับสนุน การให้การช่วยเหลือ และการให้ความร่วมมือกับครู ซึ่งก่อให้เกิดผลดีต่อการเรียนของนักเรียน และการปฏิบัติงานของครู

2.3 สภาพทางเศรษฐกิจ หมายถึง รายได้ประจำ รวมทั้งรายได้เสริม ซึ่งทำให้การดำรงชีพของครูอยู่ได้อย่างเพียงพอ ตามภาวะค่าครองชีพของสังคม

2.4 การดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา หมายถึง การปฏิบัติงานของครูตามนโยบายทางการศึกษาจากหน่วยงานต้นสังกัดต่างๆ ที่ส่งผลให้ครูต้องใช้เวลาในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้นจากการสอนนักเรียน

3. องค์ประกอบของความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน

ความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน หมายถึง การคำนึงถึงผลจากการปฏิบัติตนของครูตามบทบาทหน้าที่ พร้อมทั้งคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เกิดขึ้นกับนักเรียน และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน มีความสามารถในการจูงใจนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ อุทิศตน มีความเสียสละ เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน คำนึงถึงผลประโยชน์และประสิทธิภาพที่เป็นเป้าหมายโดยรวมของนักเรียนและโรงเรียน ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน 2) การรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 3) การสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน และ 4) การสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกตัวบ่งชี้คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับองค์ประกอบของ Lauer mann และ Karabenick (2013) มีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

3.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน คือ พฤติกรรมของครูในด้านการศึกษาค้นคว้าความรู้ในรายวิชาที่สอน การศึกษาหลักสูตรและวิธีการสอน การตรวจงานนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ การนำองค์ความรู้ในชุมชนมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้ประโยชน์จากแผนการสอนให้เกิดประโยชน์ การพัฒนาสื่อเทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอน นักเรียนได้วางแผนการเรียนรู้ร่วมกับครูผู้สอน และการทบทวนเนื้อหาให้กับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

3.2 การรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน คือ พฤติกรรมของครูในการคำนึงถึงผลการเรียนรู้ของนักเรียน ประกอบด้วย การแก้ปัญหาให้นักเรียนสอบตกในรายวิชาที่สอน การคำนึงถึงผลการเรียนของนักเรียนทุกคน การกำหนดเป้าหมายในการสอนนักเรียน การคำนึงถึงความ

เข้าใจเนื้อหาของนักเรียน การรายงานผลการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ และการให้ความสำคัญกับคะแนนหลังการสอบของนักเรียน

3.3 การสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน คือ พฤติกรรมของครูที่ส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน ประกอบด้วย การส่งเสริมให้นักเรียนคิดเชิงบวก การทำให้นักเรียนสนใจการเรียน การให้กำลังใจในการเรียนรู้และการดำรงชีวิตของนักเรียน การทำให้นักเรียนมีความมุ่งมั่นทางการเรียน และการสื่อถึงความรักที่ครูมีให้นักเรียนอย่างจริงใจ

3.4 การสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน คือ พฤติกรรมของครูในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน ประกอบด้วย การสร้างความเป็นอิสระในการเรียนรู้ให้นักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียม การรู้จักควบคุมความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากอารมณ์ของนักเรียน การรู้จักควบคุมตนเองกับพฤติกรรมแสดงออกของนักเรียน การช่วยเหลือนักเรียนเมื่อประสบกับปัญหา การทำให้นักเรียนไว้วางใจครูผู้สอน ความเป็นมิตรเป็นที่พึ่งพาได้ของนักเรียน และ การไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางร่างกายและจิตใจของนักเรียน

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างตารางกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการวัดและจำนวนข้อคำถาม
ผู้วิจัยนำนิยามเชิงปฏิบัติการที่กำหนดขึ้น มาสร้างตารางวิเคราะห์เนื้อหา และพฤติกรรม (table of specification) กำหนดรายละเอียดประเด็นและสาระของตัวแปรที่ต้องการวัด รวมทั้งจำนวนข้อคำถาม ดังตารางที่ 3.4

ตารางที่ 3.4 ตารางโครงสร้างพฤติกรรมที่ต้องการวัดและจำนวนข้อคำถาม

เนื้อหา	จำนวนข้อคำถาม (ข้อ)	ข้อที่	น้ำหนักความสำคัญ (ร้อยละ)
1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน			
1.1 ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู			
1.1.1 ความมีคุณธรรม จริยธรรม	5	1-5	20.00
1.1.2 ความเต็มใจในการเรียนรู้	5	6-10	20.00
1.1.3 เจตคติต่อวิชาชีพ	5	11-15	20.00
1.1.4 ความเชื่อมั่นในตนเอง	5	16-20	20.00
1.1.5 ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ	5	21-25	20.00
รวม	25		100
1.2 ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู			
1.2.1 บรรยากาศของโรงเรียน	5	26-30	25.00
1.2.2 บทบาทของผู้ปกครองนักเรียน	5	31-35	25.00
1.2.3 สภาพทางเศรษฐกิจ	5	36-40	25.00
1.2.4 การดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา	5	41-45	25.00
รวม	20		100

เนื้อหา	จำนวน ข้อคำถาม (ข้อ)	ข้อที่	น้ำหนัก ความสำคัญ (ร้อยละ)
2. องค์ประกอบของความสำนึกรับผิดชอบของครู			
2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน	9	1-9	32.14
2.2 การรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน	6	10-15	21.43
2.3 การสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน	6	16-21	21.43
2.4 การสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน	7	22-28	25.00
รวม	28		100

จากตารางที่ 3.4 ผู้วิจัยให้ค่าน้ำหนักคะแนนองค์ประกอบของความสำนึกรับผิดชอบของครู แต่ละองค์ประกอบไม่เท่ากัน เป็นผลมาจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยผู้วิจัยได้ เลือกรูปแบบที่แสดงถึงคุณลักษณะความสำนึกรับผิดชอบที่ครอบคลุมคุณลักษณะที่วัดในแต่ละ องค์ประกอบซึ่งมีงานวิจัยรองรับตั้งแต่ 3 เรื่องขึ้นไป จึงทำให้ได้จำนวนข้อคำถามไม่เท่ากัน

ขั้นตอนที่ 3 การจัดทำร่างแบบสอบถาม

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การให้คำนิยามของความ สำนึกรับผิดชอบ และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-dept interview) จาก ครูผู้มีความสำนึกรับผิดชอบในผลการเรียนรู้ของนักเรียน ตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ เป็นครูที่ปฏิบัติการ สอนในระดับชั้นประถมศึกษาโดยแบ่งเป็นเพศชาย 1 คน และเพศหญิง 1 คน แยกตามสังกัด 4 สังกัด รวมทั้งหมด 8 คน และครูที่ปฏิบัติการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยแบ่งเป็นเพศชาย 1 คน และ เพศหญิง 1 คน แยกตามสังกัด 4 สังกัด รวมทั้งหมด 8 คน รวมผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึกทั้งหมด 16 คน รวมทั้งการศึกษาแนวการสร้างข้อคำถามจากแบบวัด Teacher Responsibility Scale: TRS ของ Lauer mann และ Karabenick (2013) เพื่อสร้างและพัฒนาเครื่องมือสำหรับใช้ในการศึกษาข้อมูล เชิงปริมาณ

ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามในแต่ละตอนตามตารางกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการวัดและจำนวนข้อ คำถาม ได้เป็นแบบสอบถามฉบับร่าง จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างให้อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความเหมาะสมของข้อคำถาม ภาษาที่ใช้ และการจัดรูปแบบการพิมพ์ และขอ คำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อนำข้อแนะนำมาใช้ในการปรับปรุงข้อคำถามใน แบบสอบถามฉบับร่าง

ขั้นตอนที่ 4 การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity)

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับร่าง พร้อมกับรายละเอียดของโครงสร้างของงานวิจัย วัตถุประสงค์ ของการวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัย นิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย และตาราง วิเคราะห์เนื้อหาพฤติกรรม (table of specification) ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน การเลือก ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือผู้วิจัยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญดังนี้ 1) เป็นอาจารย์ใน ระดับอุดมศึกษาในสาขาการวัดและประเมินผลที่มีความเชี่ยวชาญในการสร้างเครื่องมือ และมี

ประสบการณ์ในการสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 2 ท่าน 2) เป็นอาจารย์ในระดับอุดมศึกษาที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือวิจัย หรือมีประสบการณ์ในการสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 1 ท่าน และ 3) อาจารย์ในระดับอุดมศึกษาที่มีความรู้ทางด้านจิตวิทยาการศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอนไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 2 ท่าน ในการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามในด้านความตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาความสอดคล้องและความเหมาะสมของข้อคำถามเป็นรายข้อกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (Item Objective Congruence: IOC) (รายนามผู้ทรงคุณวุฒิปรากฏในภาคผนวก ข)

ขั้นตอนที่ 5 การคัดเลือกข้อคำถาม

สำหรับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินความตรงเชิงเนื้อหา คือ ค่าดัชนี IOC ที่คำนวณได้ต้องมากกว่า 0.50 ($IOC > 0.50$) จึงจะถือว่าข้อคำถามสอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2550) รายละเอียดความตรงเชิงเนื้อหา ดังตารางที่ 3.5

ตารางที่ 3.5 คุณภาพของความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือในการวิจัย

ตัวแปร	ข้อคำถาม	IOC	ความหมาย
ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู			
คว าม มี คุ ณ ธิ ร ร ม จริยธรรม	1.ฉันมีเมตตากับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน	0.60	ใช้ได้
	2.ฉันซื่อสัตย์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ครู	0.80	ใช้ได้
	3.ฉันปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียนปฏิบัติตาม	1.00	ใช้ได้
	4.ฉันให้ความสำคัญกับการตัดสินผลการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยความยุติธรรม	0.80	ใช้ได้
	5.ฉันอดทนต่อการจัดเตรียมสื่อการสอนให้นักเรียนเกิดผลการเรียนรู้ที่ดี	0.60	ใช้ได้
ความเต็มใจในการเรียนรู้	6.ฉันนำความรู้จากการอบรมมาใช้ในการสอน	1.00	ใช้ได้
	7.ฉันแสวงหาความรู้ใหม่ๆ มาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	1.00	ใช้ได้
	8.ฉันศึกษาวิธีการวิจัยในชั้นเรียนสำหรับการแก้ไขปัญหาให้นักเรียน	1.00	ใช้ได้
	9.ฉันศึกษาเทคนิควิธีการสอนเพื่อนำมาพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน	1.00	ใช้ได้
	10.ฉันศึกษาค้นคว้างานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนานักเรียน	1.00	ใช้ได้
เจตคติต่อวิชาชีพ	11.ฉันเห็นว่าอาชีพครูทำให้เกิดความก้าวหน้าในชีวิต	1.00	ใช้ได้
	12.ฉันคิดว่าอาชีพครูมีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบมากกว่าอาชีพอื่นๆ	0.60	ใช้ได้
	13.ฉันเชื่อว่าอาชีพครูสามารถพัฒนานักเรียนได้ในทุกด้าน	1.00	ใช้ได้
	14.ฉันเห็นคุณค่าของการเป็นครู	1.00	ใช้ได้
	15.ฉันรู้สึกภาคภูมิใจในอาชีพครู	1.00	ใช้ได้
ความเชื่อมั่นในตนเอง	16.ฉันเชื่อว่าตนเองสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ครูได้	1.00	ใช้ได้
	17.ฉันมีความมั่นใจที่จะให้ความรู้แก่นักเรียนได้โดยไม่ผิดพลาด	1.00	ใช้ได้
	18.ฉันสามารถถ่ายทอดความรู้จากบทเรียนจากง่ายไปหายากให้นักเรียนได้	1.00	ใช้ได้
	19.ฉันสามารถควบคุมพฤติกรรมนักเรียนให้สงบได้	1.00	ใช้ได้
	20.ฉันมั่นใจว่าความรู้ที่นักเรียนได้รับจะสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตได้	1.00	ใช้ได้
ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ	21.ฉันมีความตั้งใจจริงที่จะปฏิบัติหน้าที่ครูให้สำเร็จตามที่สังคมคาดหวัง	1.00	ใช้ได้
	22.ฉันมุ่งมั่นที่จะเป็นครูที่ดี	1.00	ใช้ได้
	23.ฉันทุ่มเทในการปฏิบัติหน้าที่ของครูจนเป็นที่ยอมรับของนักเรียนและผู้ปกครอง	0.80	ใช้ได้
	24.ฉันตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ครูอย่างเต็มที่โดยไม่หวังผลตอบแทน	0.80	ใช้ได้

ตัวแปร	ข้อความถาม	IOC	ความหมาย
	25.ฉันทุ่มเทต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้งานประสบความสำเร็จ	0.60	ใช้ได้
ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู			
บรรยากาศของโรงเรียน	26.ฉันได้รับโอกาสที่ดีในการพัฒนาตนเองจากเพื่อนครูในโรงเรียน	1.00	ใช้ได้
	27.ฉันได้รับการสนับสนุนในการปฏิบัติหน้าที่ครูจากผู้บริหารโรงเรียน	1.00	ใช้ได้
	28.ฉันสามารถขอความช่วยเหลือเพื่อนครูเมื่อประสบกับปัญหาในการปฏิบัติงาน	1.00	ใช้ได้
	29.ฉันสามารถใช้ทรัพยากรของโรงเรียนให้ประโยชน์กับการเรียนการสอน	1.00	ใช้ได้
	30.ฉันสามารถใช้บริการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนได้	1.00	ใช้ได้
บทบาทของผู้ปกครองนักเรียน	31.ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของนักเรียน	1.00	ใช้ได้
	32.ผู้ปกครองมีการสร้างเครือข่ายในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	1.00	ใช้ได้
	33.ผู้ปกครองมีการติดตามผลการเรียนของนักเรียนอย่างใกล้ชิด	1.00	ใช้ได้
	34.ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู	1.00	ใช้ได้
	35.ผู้ปกครองให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักเรียน	1.00	ใช้ได้
สภาพทางเศรษฐกิจ	36.ฉันมีรายได้จากการเป็นครูที่เพียงพอต่อการดำรงชีพ	0.80	ใช้ได้
	37.ฉันมีรายได้มากกว่ารายจ่าย	1.00	ใช้ได้
	38.ฉันต้องหารายได้เสริมนอกเวลาราชการเพื่อให้มีรายได้เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย	0.80	ใช้ได้
	39.ฉันต้องใช้จ่ายอย่างประหยัดเพื่อให้เงินเพียงพอต่อการใช้ในแต่ละเดือน	0.80	ใช้ได้
	40.ฉันไม่มีภาระหนี้สินที่ต้องรับผิดชอบ	1.00	ใช้ได้
การดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา	41.ฉันมีภาระงานที่ต้องปฏิบัติตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดมากขึ้น	0.80	ใช้ได้
	42.การปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหารในด้านต่างๆ ทำให้ไม่สามารถทุ่มเทเวลาให้กับการสอนได้เต็มที่	1.00	ใช้ได้
	43.ฉันต้องละทิ้งชั่วโมงสอนเพื่อไปทำงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย	1.00	ใช้ได้
	44.ฉันใช้เวลาในการทำงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมายตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด มากกว่าการสอนปกติ	1.00	ใช้ได้
	45.ฉันไม่ต้องรับผิดชอบงานอื่นๆ นอกเหนือจากการสอน	0.80	ใช้ได้
ความสำนึกรับผิดชอบของครู			
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน	46.ฉันค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมในรายวิชาที่รับผิดชอบ	1.00	ใช้ได้
	47.ฉันวางแผนการสอนตามหลักสูตรการศึกษา	1.00	ใช้ได้
	48.ฉันมีเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย	1.00	ใช้ได้
	49.ฉันตรวจงานนักเรียนพร้อมให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียน	0.60	ใช้ได้
	50.ฉันนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ประกอบการสอน	1.00	ใช้ได้
	51.ฉันออกแบบแผนการสอนให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียน	1.00	ใช้ได้
	52.ฉันเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้เทคโนโลยีประกอบการเรียน	1.00	ใช้ได้
	53.ฉันวางแผนการเรียนการสอนร่วมกับนักเรียนก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริง	1.00	ใช้ได้
	54.ฉันทบทวนความรู้ให้นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	1.00	ใช้ได้
การรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน	55.ฉันทดสอบความรู้นักเรียนก่อนเริ่มเรียนเพื่อนำมาพัฒนานักเรียนให้เต็มศักยภาพ	1.00	ใช้ได้
	56.ฉันจัดกลุ่มความสามารถทางการเรียนในการทำกิจกรรมกลุ่มโดยคำนึงถึงศักยภาพของนักเรียนทุกคน	0.80	ใช้ได้
	57.ฉันอธิบายผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบก่อนเริ่มเรียน	1.00	ใช้ได้
	58.ฉันทดสอบความรู้นักเรียนหลังจากเรียนจบบทเรียน	1.00	ใช้ได้
	59.ฉันนำผลการเรียนรู้จากการทดสอบของนักเรียนมาเป็นแนวทางในการวางแผนการสอน	0.80	ใช้ได้
	60.ฉันสอนซ่อมเสริมนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ	1.00	ใช้ได้

ตัวแปร	ข้อความถาม	IOC	ความหมาย
การสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน	61.ฉันแสดงออกให้นักเรียนรับรู้ถึงความปรารถนาดีที่ครูมีให้แก่เขา	0.80	ใช้ได้
	62.ฉันจัดบรรยากาศทางการเรียนที่ยืดหยุ่นสำหรับการเรียนในชั้นเรียน	0.80	ใช้ได้
	63.ฉันสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเกิดความรับผิดชอบต่อการเรียน	0.80	ใช้ได้
	64.ฉันพูดกระตุ้นนักเรียนที่ขาดเรียนให้เข้าเรียนตามปกติ	0.80	ใช้ได้
	65.ฉันกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการวางแผนการเรียนของตนเอง	0.80	ใช้ได้
	66.ฉันกล่าวคำชมเชยนักเรียนที่ตั้งใจเรียน	1.00	ใช้ได้
การสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน	67.ฉันให้อิสระนักเรียนในการแสดงความคิดเห็นเรื่องราวต่างๆ ร่วมกับครู	1.00	ใช้ได้
	68.ฉันสามารถควบคุมความรุนแรงที่เกิดจากอารมณ์ของนักเรียนด้วยความระมัดระวัง	0.80	ใช้ได้
	69.ฉันสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน	0.80	ใช้ได้
	70.ฉันเปิดใจรับฟังสภาพปัญหาของนักเรียนเพื่อนำไปสู่แนวทางการแก้ไขที่เหมาะสม	1.00	ใช้ได้
	71.ฉันสอบถามการใช้ชีวิตของนักเรียนด้วยความห่วงใย	1.00	ใช้ได้
	72.ฉันแสดงความเป็นมิตรเพื่อให้นักเรียนกล้าเข้ามาปรึกษาปัญหาชีวิต	1.00	ใช้ได้
	73.ฉันให้ออกาสนักเรียนในการปรับปรุงตนเอง ตามความเหมาะสมเมื่อกระทำความผิด	1.00	ใช้ได้

ขั้นตอนที่ 6 การปรับปรุงข้อความถามจากข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้วิจัยปรับปรุงภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำแบบสอบถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้ง ดังตารางที่ 3.6 (รายละเอียดของข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิปรากฏในภาคผนวก จ)

ตารางที่ 3.6 การปรับปรุงข้อความถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อความถาม	ค่า IOC	การปรับปรุงข้อความถามตามข้อเสนอแนะ
1. ฉันมีความเมตตาแก่นักเรียนทุกคน	0.60	ฉันมีเมตตาแก่นักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน
2. ฉันพยายามในการปลูกฝังความรู้ให้นักเรียน	0.80	ฉันซื่อสัตย์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ครู
4. ฉันมีความยุติธรรมในการตัดสินผลการเรียนของนักเรียน	0.80	ฉันให้ความสำคัญกับการตัดสินผลการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยความยุติธรรม
5. ฉันใช้เทคนิคการจัดเตรียมสื่อการสอนให้นักเรียนเกิดผลการเรียนรู้ที่ดี	0.80	ฉันอดทนต่อการจัดเตรียมสื่อการสอนให้นักเรียนเกิดผลการเรียนรู้ที่ดี
12. ฉันยอมรับว่าอาชีพครูมีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบมากกว่าอาชีพอื่นๆ	0.60	ฉันคิดว่าอาชีพครูมีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบมากกว่าอาชีพอื่นๆ
13. ฉันเห็นว่าอาชีพครูสามารถพัฒนานักเรียนได้ในทุกด้าน	1.00	ฉันเชื่อว่าอาชีพครูสามารถพัฒนานักเรียนได้ในทุกด้าน
23. ฉันทุ่มเทในการปฏิบัติหน้าที่ของครูจนเป็นที่ยอมรับของนักเรียนและผู้ปกครอง	0.80	ฉันทุ่มเทในการปฏิบัติหน้าที่ของครูจนเป็นที่ยอมรับของนักเรียนและผู้ปกครอง
24. ฉันตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ครูอย่างเต็มที่โดยไม่คิดหวังผลตอบแทน	0.80	ฉันตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ครูอย่างเต็มที่โดยไม่หวังผลตอบแทน
25. ฉันอดทนต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้งานประสบความสำเร็จ	0.60	ฉันทุ่มเทต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้งานประสบความสำเร็จ
26. ฉันได้รับโอกาสที่ดีในการพัฒนาตนเองทุกด้านจากเพื่อนครูในโรงเรียน	1.00	ฉันได้รับโอกาสที่ดีในการพัฒนาตนเองจากเพื่อนครูในโรงเรียน
36. ฉันมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพ	0.80	ฉันมีรายได้จากการเป็นครูที่เพียงพอต่อการดำรงชีพ

ข้อคำถาม	ค่า IOC	การปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะ
38. ฉันต้องหารายได้เสริมนอกเวลาราชการเพื่อให้มีรายได้เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย	0.80	ฉันต้องหารายได้เสริมนอกเวลาราชการเพื่อให้มีรายได้เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย
39. ฉันต้องใช้จ่ายอย่างประหยัดเพื่อให้เงินเพียงพอต่อการใช้ในแต่ละเดือน	0.80	ฉันต้องใช้จ่ายอย่างประหยัดเพื่อให้เงินเพียงพอต่อการใช้ในแต่ละเดือน
40. ฉันมีภาระงานที่ต้องปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหารมากขึ้น	0.80	ฉันมีภาระงานที่ต้องปฏิบัติตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดมากขึ้น
43. ฉันต้องทิ้งชั่วโมงสอนเพื่อไปทำงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย	1.00	ฉันต้องละเลยชั่วโมงสอนเพื่อไปทำงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย
44. ฉันต้องใช้เวลาในการทำงานด้านอื่นๆ ตามนโยบายที่ได้รับมากกว่าการสอน	1.00	ฉันใช้เวลาในการทำงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมายตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด มากกว่าการสอนปกติ
45. ฉันไม่ต้องการรับผิดชอบงานอื่นๆ นอกเหนือจากการสอน	0.80	ฉันไม่ต้องการรับผิดชอบงานอื่นๆ นอกเหนือจากการสอน
49. ฉันตรวจงานนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	0.60	ฉันตรวจงานนักเรียนพร้อมให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียน
55. ฉันทดสอบความรู้ก่อนเริ่มเรียนเพื่อนำมาพัฒนานักเรียนตามศักยภาพ	1.00	ฉันทดสอบความรู้ก่อนเริ่มเรียนเพื่อนำมาพัฒนานักเรียนให้เต็มศักยภาพ
56. ฉันจัดกลุ่มความสามารถทางการเรียนโดยคำนึงถึงผลการเรียนของนักเรียนทุกคน	0.80	ฉันจัดกลุ่มความสามารถทางการเรียนในการทำกิจกรรมกลุ่มโดยคำนึงถึงศักยภาพของนักเรียนทุกคน
59. ฉันนำผลการเรียนการสอนของนักเรียนมาเป็นแนวทางในการวางแผนการสอน	0.80	ฉันนำผลการเรียนรู้จากการทดสอบของนักเรียนมาเป็นแนวทางในการวางแผนการสอน
61. ฉันทำให้นักเรียนรู้ถึงความรักและปรารถนาดีที่ครูมีให้แก่เขา	0.80	ฉันแสดงออกให้นักเรียนรับรู้ถึงความปรารถนาดีที่ครูมีให้แก่เขา
62. ฉันจัดบรรยากาศที่ยืดหยุ่นสำหรับการเรียนในชั้นเรียน	0.80	ฉันจัดบรรยากาศทางการเรียนที่ยืดหยุ่นสำหรับการเรียนในชั้นเรียน
63. ฉันสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนรับผิดชอบต่อการเรียน	0.80	ฉันสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเกิดความสำนึกรับผิดชอบต่อการเรียน
64. ฉันกระตุ้นให้นักเรียนวางแผนการเรียนในอนาคตของตนเอง	0.80	ฉันพุดกระตุ้นนักเรียนที่ขาดเรียนให้เข้าเรียนตามปกติ
68. ฉันสามารถควบคุมความรุนแรงที่เกิดจากอารมณ์ของนักเรียน	0.80	ฉันสามารถควบคุมความรุนแรงที่เกิดจากอารมณ์ของนักเรียนด้วยความละมุนละม่อม
69. ฉันสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองต่อการยั่วทางพฤติกรรมของนักเรียน	0.80	ฉันสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน

ขั้นตอนที่ 7 การทดลองใช้แบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแนะนำ และให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้ง หลังจากนั้นจึงนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับครูที่ไม่ใช่ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามว่าครูมีความเข้าใจข้อคำถามหรือไม่ จากนั้นจึงทำการปรับปรุงข้อคำถาม เมื่อปรับปรุงแบบสอบถามเสร็จสิ้น ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปใช้ในการทดลองสอบถามครู จำนวน 40 คน เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ กับครูที่ไม่ใช่ตัวอย่างการวิจัยในเขตกรุงเทพมหานคร ดังตารางที่ 3.7

ตารางที่ 3.7 ตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองเพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

สังกัด	ระดับชั้น	โรงเรียน	จำนวนแบบสอบถาม (ฉบับ)	จำนวน แบบสอบถาม ที่ได้รับคืน(ฉบับ)	คิดเป็น ร้อยละ
สพฐ.	ประถม	โรงเรียนที่ 1	5	5	100.00
	มัธยม	โรงเรียนที่ 2	5	5	100.00
สช.	ประถม	โรงเรียนที่ 3	5	5	100.00
	มัธยม	โรงเรียนที่ 4	5	5	100.00
กทม.	ประถม	โรงเรียนที่ 5	5	5	100.00
	มัธยม	โรงเรียนที่ 6	5	5	100.00
สกอ.	ประถม	โรงเรียนที่ 7	5	5	100.00
	มัธยม	โรงเรียนที่ 8	5	5	100.00
รวม			40	40	100.00

ขั้นตอนที่ 8 การตรวจสอบความเที่ยง (reliability) ของเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความเที่ยง (reliability) แบบสอบถามการปฏิบัติหน้าที่ของครู ด้วยวิธีการประมาณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้ได้แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับตัวอย่างจริง

ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือก่อนการนำไปใช้เก็บข้อมูล

ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ประกอบด้วย ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) และค่าความเที่ยง (reliability) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity)

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู ประกอบด้วย 2 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูประกอบด้วย 5 ตัวแปร ได้แก่ ความมีคุณธรรม จริยธรรม ความเต็มใจในการเรียนรู้ เจตคติต่อวิชาชีพ ความเชื่อมั่นในตนเอง และความรักและศรัทธาในวิชาชีพ พบว่าค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับตัวแปร ความมีคุณธรรม จริยธรรม ความเต็มใจในการเรียนรู้ เจตคติต่อวิชาชีพ ความเชื่อมั่นในตนเอง และความรักและศรัทธาในวิชาชีพ (IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง .60 ถึง 1.00 และ 2) ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู ประกอบด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ บรรยากาศของโรงเรียน บทบาทของผู้ปกครองนักเรียน สภาพทางเศรษฐกิจ และการดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา พบว่าค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับตัวแปรบรรยากาศของโรงเรียน บทบาทของผู้ปกครองนักเรียน สภาพทางเศรษฐกิจ และการดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา (IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง .60 ถึง 1.00 และตัวแปรองค์ประกอบของความสำนึกรับผิดชอบของครูทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน การรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การสร้าง

แรงจูงใจให้กับนักเรียน และการสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน พบว่าค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม (IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง .60 ถึง 1.00

2. ผลการตรวจสอบความเที่ยง (reliability) โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Coefficiency)

ผลการตรวจสอบความเที่ยง (reliability) โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Coefficiency) จากแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ ซึ่งได้นำไปทดลองใช้ (try out) กับครูที่ไม่ใช่ตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 40 คน และกับตัวอย่างครูที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 400 คน มีรายละเอียดของผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือแยกตามตัวแปร ดังต่อไปนี้

2.1 ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือกับครูที่ไม่ใช่ตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 40 คน

2.1.1 ตัวแปรปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู

ตัวแปรความมีคุณธรรม จริยธรรม

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรความมีคุณธรรมจริยธรรม พบว่าค่าความเที่ยงเป็น .52 เมื่อพิจารณาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อทั้งหมดจำนวน 5 ข้อ พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง .05 ถึง .45 ซึ่งแสดงว่าข้อคำถามของตัวแปรความมีคุณธรรม จริยธรรม มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับต่ำ ผู้วิจัยจึงมีการปรับข้อคำถามในข้อที่ 1 ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น จาก “ฉันมีเมตตาต่อนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน” มาเป็น “ฉันใช้วาจาที่สุภาพกับนักเรียนทุกคน”

ตัวแปรความเต็มใจในการเรียนรู้

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรความเต็มใจในการเรียนรู้ พบว่าค่าความเที่ยงเป็น .73 เมื่อพิจารณาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อทั้งหมด จำนวน 5 ข้อ พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง .10 ถึง .74 ซึ่งแสดงว่าข้อคำถามของตัวแปรความเต็มใจในการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ถึง สูง เมื่อผู้วิจัยพิจารณาค่าความเที่ยงของตัวแปรความเต็มใจในการเรียนรู้ พบว่าอยู่ในระดับสูง จึงไม่ดำเนินการปรับปรุงข้อคำถามใหม่

ตัวแปรเจตคติต่อวิชาชีพ

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรเจตคติต่อวิชาชีพ พบว่าค่าความเที่ยงเป็น -.42 เมื่อพิจารณาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อทั้งหมด จำนวน 5 ข้อ พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง -.01 ถึง -.29 ซึ่งแสดงว่าข้อคำถามของตัวแปรเจตคติต่อวิชาชีพ มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำมากจึงไม่สามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลวิจัยได้ แต่ผู้วิจัยพิจารณาจากผลการศึกษาเอกสารงานวิจัย การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตการสอนของครู พบว่าตัวแปรเจตคติมีความสำคัญต่อการเกิดความสำนึกรับผิดชอบของครู และจากการพิจารณาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับตัวแปร (IOC) ของผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง .06 – 1.00 แต่ข้อคำถามที่ 12 มีค่า 0.60 ซึ่งเป็นข้อคำถามเชิงลบ ผู้วิจัยจึงปรับให้เป็นเชิงบวก เพื่อให้ข้อคำถามเป็นไปในทิศทางเดียวกันจาก “ฉัน

คิดว่าอาชีพครูมีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบมากกว่าอาชีพอื่นๆ” มาเป็น “ฉันคิดว่าอาชีพครูสามารถพัฒนาประเทศไทยให้เท่าเทียมประเทศอื่นได้”

ตัวแปรความเชื่อมั่นในตนเอง

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรความเชื่อมั่นในตนเอง พบว่าค่าความเที่ยงเป็น .60 เมื่อพิจารณาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อทั้งหมด จำนวน 5 ข้อ พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง .10 ถึง .50 ซึ่งแสดงว่าข้อคำถามของตัวแปรความเชื่อมั่นในตนเอง มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ถึง ปานกลาง เมื่อผู้วิจัยพิจารณาค่าความเที่ยงของตัวแปรความเชื่อมั่นในตนเอง พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง จึงไม่ดำเนินการปรับปรุงข้อคำถามใหม่

ตัวแปรความรักและศรัทธาในวิชาชีพ

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรความรักและศรัทธาในวิชาชีพ พบว่าค่าความเที่ยงเป็น .47 เมื่อพิจารณาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อทั้งหมด จำนวน 5 ข้อ พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง .16 ถึง .36 ซึ่งแสดงว่าข้อคำถามของตัวแปรความรักและศรัทธาในวิชาชีพ มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ เมื่อผู้วิจัยพิจารณาค่าความเที่ยงของตัวแปรความรักและศรัทธาในวิชาชีพ พบว่าอยู่ในระดับต่ำ ผู้วิจัยจึงมีการปรับข้อคำถามในข้อที่ 23 ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น จาก “ฉันทุ่มเทในการปฏิบัติหน้าที่ของครูจนเป็นที่ยอมรับของนักเรียนและผู้ปกครอง” มาเป็น “ฉันทุ่มเทในการพัฒนางานครูอย่างเต็มที่”

2.1.2 ตัวแปรปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู

ตัวแปรบรรยากาศของโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรบรรยากาศของโรงเรียน พบว่าค่าความเที่ยงเป็น .80 เมื่อพิจารณาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อทั้งหมด จำนวน 5 ข้อ พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง .43 ถึง .71 ซึ่งแสดงว่าข้อคำถามของตัวแปรบรรยากาศของโรงเรียน มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ถึง สูง เมื่อผู้วิจัยพิจารณาค่าความเที่ยงของตัวแปรบรรยากาศของโรงเรียน พบว่าอยู่ในระดับสูง จึงไม่ดำเนินการปรับปรุงข้อคำถามใหม่

ตัวแปรบทบาทของผู้ปกครองนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรบทบาทของผู้ปกครองนักเรียน พบว่าค่าความเที่ยงเป็น .79 เมื่อพิจารณาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อทั้งหมด จำนวน 5 ข้อ พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง .46 ถึง .80 ซึ่งแสดงว่าข้อคำถามของตัวแปรบทบาทของผู้ปกครองนักเรียน มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ถึง สูง เมื่อผู้วิจัยพิจารณาค่าความเที่ยงของตัวแปรบทบาทของผู้ปกครองนักเรียน พบว่าอยู่ในระดับสูง จึงไม่ดำเนินการปรับปรุงข้อคำถามใหม่

ตัวแปรสภาพทางเศรษฐกิจ

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรสภาพทางเศรษฐกิจ พบว่าค่าความเที่ยงเป็น .80 เมื่อพิจารณาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อทั้งหมด จำนวน 5 ข้อ พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง .34 ถึง .69 ซึ่งแสดงว่าข้อคำถามของตัวแปรสภาพทางเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับ

ปานกลาง เมื่อผู้วิจัยพิจารณาค่าความเที่ยงของตัวแปรสภาพทางเศรษฐกิจ พบว่าอยู่ในระดับสูง จึงไม่ดำเนินการปรับปรุงข้อคำถามใหม่

ตัวแปรการดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรการดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา พบว่าค่าความเที่ยงเป็น .20 เมื่อพิจารณาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อทั้งหมด จำนวน 5 ข้อ พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง -.23 ถึง .38 ซึ่งแสดงว่าข้อคำถามของตัวแปรการดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ผู้วิจัยจึงมีการปรับข้อคำถามในข้อที่ 45 ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น จาก “ฉันไม่ต้องรับผิดชอบงานอื่นๆ นอกเหนือจากการสอน” มาเป็น “ฉันต้องรับผิดชอบต่อโครงการใหม่ๆ” ตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดอยู่เสมอ”

2.1.3 ตัวแปรองค์ประกอบของความสำนึกรับผิดชอบของครู

ตัวแปรการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน พบว่าค่าความเที่ยงเป็น .81 เมื่อพิจารณาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อทั้งหมด จำนวน 9 ข้อ พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง .29 ถึง .71 ซึ่งแสดงว่าข้อคำถามของตัวแปรการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ถึง ปานกลาง เมื่อผู้วิจัยพิจารณาค่าความเที่ยงของตัวแปรการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน พบว่าอยู่ในระดับสูง จึงไม่ดำเนินการปรับปรุงข้อคำถามใหม่

ตัวแปรการรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรการรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พบว่าค่าความเที่ยงเป็น .85 เมื่อพิจารณาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อทั้งหมด จำนวน 6 ข้อ พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง .50 ถึง .71 ซึ่งแสดงว่าข้อคำถามของตัวแปรการรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ถึง สูง เมื่อผู้วิจัยพิจารณาค่าความเที่ยงของตัวแปรการรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พบว่าอยู่ในระดับสูง จึงไม่ดำเนินการปรับปรุงข้อคำถามใหม่

ตัวแปรการสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรการสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน พบว่าค่าความเที่ยงเป็น .56 เมื่อพิจารณาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อทั้งหมด จำนวน 6 ข้อ พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง .12 ถึง .46 ซึ่งแสดงว่าข้อคำถามของตัวแปรการสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ถึง ปานกลาง เมื่อผู้วิจัยพิจารณาค่าความเที่ยงของตัวแปรการสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง จึงมีการปรับข้อคำถามในข้อ 62 จาก “ฉันจัดบรรยากาศทางการเรียนที่ยืดหยุ่นสำหรับการเรียนในชั้นเรียน” มาเป็น “ฉันจัดบรรยากาศทางการเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน” และปรับข้อคำถามในข้อ 64 จาก “ฉันพูดกระตุ้นนักเรียนที่ขาดเรียนให้เข้าเรียนตามปกติ” มาเป็น “ฉันให้กำลังใจแก่นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียน” เพื่อให้ข้อคำถามมีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

ตัวแปรการสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรการสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน พบว่าค่าความเที่ยงเป็น .75 เมื่อพิจารณาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อทั้งหมดจำนวน 7 ข้อ พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง .36 ถึง .57 ซึ่งแสดงว่าข้อคำถามของตัวแปรการสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ถึง ปานกลาง เมื่อผู้วิจัยพิจารณาค่าความเที่ยงของตัวแปรการสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน พบว่าอยู่ในระดับสูง จึงไม่ดำเนินการปรับปรุงข้อคำถามใหม่

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงที่ได้จากการนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับตัวอย่างที่ไม่ใช่ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการพิจารณาผลจากการวิเคราะห์ค่าความเที่ยง เห็นว่ามีข้อคำถามที่ควรปรับปรุง เพื่อให้มีความเหมาะสมก่อนการนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริง ปรากฏผล ดังตารางที่ 3.8

ตารางที่ 3.8 การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือเป็นรายชื่อของตัวอย่างที่ทดลองใช้

ข้อที่	กลุ่มทดลองใช้ (n=40)		การปรับปรุงข้อคำถาม	
	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเที่ยง	ข้อคำถามเดิม	ข้อคำถามที่เปลี่ยนแปลงใหม่
	Corrected Item-total Correlation	Cronbach's Alpha		
ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู				
ความมีคุณธรรม จริยธรรม				
1	.45	.52	ฉันมีเมตตากับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน	ฉันใช้วาจาที่สุภาพกับนักเรียนทุกคน
2	.20*		-	-
3	.44		-	-
4	.05*		-	-
5	.32		-	-
ความเต็มใจในการเรียนรู้				
6	.46	.73	-	-
7	.70		-	-
8	.74		-	-
9	.10*		-	-
10	.50		-	-
เจตคติต่อวิชาชีพ				
11	-.20*	-.42	-	-
12	-.12*		ฉันคิดว่าอาชีพครูมีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบมากกว่าอาชีพอื่นๆ	ฉันคิดว่าอาชีพครูสามารถพัฒนาประเทศไทยให้เท่าเทียมประเทศอื่นได้
13	-.29*		-	-
14	-.01*		-	-
15	-.05*		-	-

ข้อที่	กลุ่มทดลองใช้ (n=40)		การปรับปรุงข้อคำถาม	
	ค่า อำนาจ จำแนก	ค่าความเที่ยง	ข้อคำถามเดิม	ข้อคำถามที่เปลี่ยนแปลงใหม่
	Corrected Item-total Correlation	Cronbach's Alpha		
ความเชื่อมั่นในตนเอง				
16	.32	.60	-	-
17	.50		-	-
18	.10*		-	-
19	.45		-	-
20	.47		-	-
ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ				
21	.18*	.47	-	-
22	.16*		-	-
23	.36		ฉันทุ่มเทในการปฏิบัติหน้าที่ของครูจนเป็นที่ยอมรับของนักเรียนและผู้ปกครอง	ฉันทุ่มเทในการพัฒนางานครูอย่างเต็มที่
24	.21*		-	-
25	.35		-	-
ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู				
บรรยากาศของโรงเรียน				
26	.43	.80	-	-
27	.62		-	-
28	.66		-	-
29	.71		-	-
30	.52		-	-
บทบาทของผู้ปกครองนักเรียน				
31	.46	.79	-	-
32	.55		-	-
33	.51		-	-
34	.80		-	-
35	.56		-	-
สภาพทางเศรษฐกิจ				
36	.64	.80	-	-
37	.65		-	-
38	.69		-	-
39	.61		-	-
40	.34		-	-
การดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา				
41	.38	.20	-	-
42	.33		-	-
43	.14*		-	-
44	-.23*		-	-
45	.01*		ฉันไม่ต้องรับผิดชอบงานอื่นๆ นอกเหนือจากการสอน	ฉันต้องรับผิดชอบโครงการใหม่ๆ ตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดอยู่เสมอ

ข้อที่	กลุ่มทดลองใช้ (n=40)		การปรับปรุงข้อคำถาม	
	ค่า อำนาจ จำแนก	ค่าความเที่ยง	ข้อคำถามเดิม	ข้อคำถามที่เปลี่ยนใหม่
	Corrected Item-total Correlation	Cronbach's Alpha		
องค์ประกอบของความสำเร็จที่รับรู้ของครู				
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน				
46	.29*	.81	-	-
47	.53		-	-
48	.71		-	-
49	.47		-	-
50	.45		-	-
51	.35		-	-
52	.52		-	-
53	.70		-	-
54	.60		-	-
การรับรู้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน				
55	.67	.85	-	-
56	.67		-	-
57	.63		-	-
58	.71		-	-
59	.62		-	-
60	.50		-	-
การสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน				
61	.30	.56	-	-
62	.23*		ฉันจัดบรรยากาศทางการเรียนที่ยืดหยุ่น สำหรับการเรียนในชั้นเรียน	ฉันจัดบรรยากาศทางการเรียนที่เอื้อต่อ การเรียนรู้ของผู้เรียน
63	.38		-	-
64	.46		ฉันพูดกระตุ้นนักเรียนที่ขาดเรียนให้เข้า เรียนตามปกติ	ฉันให้กำลังใจแก่นักเรียนที่มีปัญหา ทางการเรียน
65	.32		-	-
66	.12*		-	-
การสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน				
67	.40	.75	-	-
68	.47		-	-
69	.57		-	-
70	.38		-	-
71	.36		-	-
72	.56		-	-
73	.51		-	-

หมายเหตุ * หมายถึง ค่าอำนาจจำแนกต่ำมาก: อ้างอิงจาก Hinkie, Wiersma และ Jurs (2003, อ้างถึงใน อวยพร เรื่องตระกูล, ม.ป.พ.)

ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือหลังการเก็บข้อมูลรวบรวมข้อมูล

ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ประกอบด้วย ค่าความเที่ยง (reliability) และความตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือกับครูที่เป็นตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 400 คน

1 ตัวแปรปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู

ตัวแปรความมีคุณธรรม จริยธรรม

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรความมีคุณธรรมจริยธรรม พบว่าค่าความเที่ยงเป็น .80 แสดงว่าตัวแปรความมีคุณธรรม จริยธรรมมีค่าความเที่ยงอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อทั้งหมดจำนวน 5 ข้อ พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง .49 ถึง .66 ตัวแปรความมีคุณธรรม จริยธรรม มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

ตัวแปรความเต็มใจในการเรียนรู้

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรความเต็มใจในการเรียนรู้ พบว่าค่าความเที่ยงเป็น .87 แสดงว่าตัวแปรความเต็มใจในการเรียนรู้ มีค่าความเที่ยงอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อทั้งหมดจำนวน 5 ข้อ พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง .57 ถึง .76 ตัวแปรความเต็มใจในการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง

ตัวแปรเจตคติต่อวิชาชีพ

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรเจตคติต่อวิชาชีพ พบว่าค่าความเที่ยงเป็น .75 แสดงว่าตัวแปรเจตคติต่อวิชาชีพ มีค่าความเที่ยงอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อทั้งหมดจำนวน 5 ข้อ พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง .33 ถึง .68 ตัวแปรเจตคติต่อวิชาชีพ มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

ตัวแปรความเชื่อมั่นในตนเอง

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรความเชื่อมั่นในตนเอง พบว่าค่าความเที่ยงเป็น .77 แสดงว่าตัวแปรความเชื่อมั่นในตนเอง มีค่าความเที่ยงอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อทั้งหมดจำนวน 5 ข้อ พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง .33 ถึง .76 ตัวแปรเจตคติต่อวิชาชีพ มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ถึง สูง

ตัวแปรความรักและศรัทธาในวิชาชีพ

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรความเชื่อมั่นในตนเอง พบว่าค่าความเที่ยงเป็น .75 แสดงว่าตัวแปรความเชื่อมั่นในตนเอง มีค่าความเที่ยงอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อทั้งหมดจำนวน 5 ข้อ พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง .46 ถึง .63 ตัวแปรเจตคติต่อวิชาชีพ มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

2. ตัวแปรปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู

ตัวแปรบรรยากาศของโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรบรรยากาศของโรงเรียน พบว่าค่าความเที่ยงเป็น .77 แสดงว่าตัวแปรบรรยากาศของโรงเรียน มีค่าความเที่ยงอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อทั้งหมดจำนวน 5 ข้อ พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง .47 ถึง .62 ตัวแปรบรรยากาศของโรงเรียน มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

ตัวแปรบทบาทของผู้ปกครองนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรบทบาทของผู้ปกครองนักเรียน พบว่าค่าความเที่ยงเป็น .81 แสดงว่าตัวแปรบรรยากาศของโรงเรียน มีค่าความเที่ยงอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อทั้งหมดจำนวน 5 ข้อ พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง .54 ถึง .73 ตัวแปรบรรยากาศของโรงเรียน มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ถึง สูง

ตัวแปรสภาพทางเศรษฐกิจ

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรสภาพทางเศรษฐกิจ พบว่าค่าความเที่ยงเป็น .68 แสดงว่าตัวแปรสภาพทางเศรษฐกิจ มีค่าความเที่ยงอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อทั้งหมดจำนวน 5 ข้อ พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง .22 ถึง .69 ตัวแปรสภาพทางเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ถึง ปานกลาง

ตัวแปรการดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรการดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา พบว่าค่าความเที่ยงเป็น .91 แสดงว่าตัวแปรการดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา มีค่าความเที่ยงอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อทั้งหมดจำนวน 5 ข้อ พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง .76 ถึง .80 ตัวแปรบรรยากาศของโรงเรียน มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง

3. ตัวแปรองค์ประกอบของความสำนึกรับผิดชอบของครู

ตัวแปรการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน พบว่าค่าความเที่ยงเป็น .86 แสดงว่าตัวแปรการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน มีค่าความเที่ยงอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อทั้งหมดจำนวน 9 ข้อ พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง .45 ถึง .74 ตัวแปรการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง ถึง สูง

ตัวแปรการรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรการรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พบว่าค่าความเที่ยงเป็น .81 แสดงว่าตัวแปรการรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีค่าความเที่ยงอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อทั้งหมดจำนวน 6 ข้อ พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง .45 ถึง .70 ตัวแปรการรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

ตัวแปรการสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรการสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน พบว่าค่าความเที่ยงเป็น .74 แสดงว่าตัวแปรการสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน มีค่าความเที่ยงอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อทั้งหมดจำนวน 6 ข้อ พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง .34 ถึง .58 ตัวแปรการสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

ตัวแปรการสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรการสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน พบว่าค่าความเที่ยงเป็น .72 แสดงว่าตัวแปรการสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน มีค่าความเที่ยงอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามรายข้อทั้งหมดจำนวน 7 ข้อ พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง .27 ถึง .50 ตัวแปรการสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงที่ได้จากการนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย หลังจากที่มีการปรับปรุงข้อคำถามแล้ว พบว่าค่าความเที่ยงอยู่ในระดับสูง แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามที่นำไปใช้ในการเก็บข้อมูลนั้นมีคุณภาพ เมื่อเทียบกับผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงที่ได้จากการทดลองใช้กับตัวอย่างที่ไม่ใช่ตัวอย่างในการวิจัย ค่าความเที่ยงสูงขึ้น และค่าอำนาจจำแนกของข้อคำถามสูงขึ้น ดังตารางที่ 3.9

ตารางที่ 3.9 การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือเป็นรายข้อของกลุ่มทดลองกับตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ข้อที่	กลุ่มทดลองใช้ (n=40)		ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย (n=400)		ความหมายค่าอำนาจจำแนกของตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย** (n=400)
	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเที่ยง	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเที่ยง	
	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha	
ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู					
ความมีคุณธรรม จริยธรรม					
1	.45	.52	.64	.80	ปานกลาง
2	.20*		.63		ปานกลาง
3	.44		.55		ปานกลาง
4	.05*		.49		ต่ำ
5	.32		.66		ปานกลาง
ความเต็มใจในการเรียนรู้					
6	.46	.73	.71	.87	สูง
7	.70		.76		สูง
8	.74		.75		สูง
9	.10*		.57		ปานกลาง
10	.49		.71		สูง
เจตคติต่อวิชาชีพ					
11	-.20*	-.42	.33	.75	ต่ำ
12	-.12*		.34		ต่ำ

ข้อที่	กลุ่มทดลองใช้ (n=40)		ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย (n=400)		ความหมายค่า อำนาจจำแนก ของตัวอย่างที่ใช้ใน การวิจัย** (n=400)
	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเที่ยง	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเที่ยง	
	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha	
13	-.29*		.68		ปานกลาง
14	-.01*		.68		ปานกลาง
15	-.05*		.61		ปานกลาง
ความเชื่อมั่นในตนเอง					
16	.32		.33		ต่ำ
17	.50		.42		ต่ำ
18	.10*	.60	.68	.77	ปานกลาง
19	.45		.76		สูง
20	.47		.63		ปานกลาง
ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ					
21	.18*		.47		ต่ำ
22	.16*		.47		ต่ำ
23	.36	.47	.46	.75	ต่ำ
24	.21*		.63		ปานกลาง
25	.35		.54		ปานกลาง
ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู					
บรรยากาศของโรงเรียน					
26	.43		.47		ต่ำ
27	.62		.55		ปานกลาง
28	.66	.80	.52	.77	ปานกลาง
29	.71		.62		ปานกลาง
30	.52		.54		ปานกลาง
บทบาทของผู้ปกครองนักเรียน					
31	.46		.55		ปานกลาง
32	.55		.59		ปานกลาง
33	.51	.79	.54	.81	ปานกลาง
34	.80		.73		สูง
35	.56		.59		ปานกลาง
สภาพทางเศรษฐกิจ					
36	.64		.22*		ต่ำ
37	.65		.40		ต่ำ
38	.69	.80	.62	.68	ปานกลาง
39	.61		.69		ปานกลาง
40	.34		.32		ต่ำ
การดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา					
41	.38		.78		สูง
42	.33		.76		สูง
43	.14*	.20	.80	.91	สูง
44	-.23*		.80		สูง
45	.01*		.76		สูง

ข้อที่	กลุ่มทดลองใช้ (n=40)		ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย (n=400)		ความหมายค่า อำนาจจำแนก ของตัวอย่างที่ใช้ใน การวิจัย** (n=400)
	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเที่ยง	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเที่ยง	
	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha	
องค์ประกอบของความสำนึกรับผิดชอบของครู					
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน					
46	.29*	.81	.45	.86	ต่ำ
47	.53		.62		ปานกลาง
48	.71		.74		สูง
49	.47		.58		ปานกลาง
50	.44		.58		ปานกลาง
51	.345		.51		ปานกลาง
52	.52		.59		ปานกลาง
53	.70		.71		สูง
54	.60		.57		ปานกลาง
การรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน					
55	.67	.85	.70	.81	ปานกลาง
56	.67		.69		ปานกลาง
57	.63		.56		ปานกลาง
58	.71		.52		ปานกลาง
59	.62		.45		ต่ำ
60	.50		.50		ต่ำ
การสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน					
61	.30	.85	.55	.74	ปานกลาง
62	.23*		.58		ปานกลาง
63	.38		.51		ปานกลาง
64	.46		.48		ต่ำ
65	.32		.39		ต่ำ
66	.12*		.34		ต่ำ
การสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน					
67	.40	.56	.27*	.72	ต่ำ
68	.47		.50		ปานกลาง
69	.57		.49		ต่ำ
70	.38		.43		ต่ำ
71	.36		.39		ต่ำ
72	.56		.49		ต่ำ
73	.51		.45		ต่ำ

หมายเหตุ * หมายถึง ค่าอำนาจจำแนกต่ำมาก

อ้างอิงจาก Hinkie, Wiersma และ Jurs (2003, อ้างถึงใน อวยพร เรื่องตระกูล,มปพ.)

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงที่ได้จากการนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย พบว่าค่าความเที่ยงอยู่ระหว่าง .68 - .91 ซึ่งสูงกว่าการเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากการทดลองใช้กับตัวอย่างที่ไม่ใช่ตัวอย่างในการวิจัย

ผลการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity)

ผู้วิจัยตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) องค์ประกอบของความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน 2) การรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 3) การสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน และ 4) การสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน โดยใช้การตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยัน (confirmatory factor analysis) โดยก่อนการตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยันผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ถ้าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในเมทริกซ์ใดไม่มีความสัมพันธ์กัน หรือมีความสัมพันธ์กันน้อยลง แสดงว่าเมทริกซ์นั้นไม่มีองค์ประกอบร่วมกัน และไม่มีประโยชน์ที่จะนำเมทริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไปใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ สำหรับค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบของความสำนึกรับผิดชอบของครูคือค่าสถิติ Bartlett's Test of Sphericity และดัชนีไกเซอร์เมเยอร์-ออลคิน (Kaiser-Meyer-Okin measure of sampling adequacy = KMO) ค่า KMO ควรค่าเข้าใกล้ 1 ถ้ามีค่าน้อยแสดงว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมีน้อย และไม่เหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) เมื่อได้เมทริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรแต่ละองค์ประกอบ ผู้วิจัยจะนำมาใช้วิเคราะห์เพื่อเป็นการตรวจสอบองค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมลิสเรลของJoreskog, 1996

สัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปรแฝง

SEN	หมายถึง	ความสำนึกรับผิดชอบของครู
-----	---------	--------------------------

สัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปรองค์ประกอบของความสำนึกรับผิดชอบของครู

Act	หมายถึง	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน
Ach	หมายถึง	การรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
Mot	หมายถึง	การสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน
Par	หมายถึง	การสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน

ความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบความสำนึกรับผิดชอบของครู

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่าองค์ประกอบความสำนึกรับผิดชอบของครู (SEN) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ .51 - .73 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกคู่ ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็นความสัมพันธ์ทางบวก ขนาดปานกลาง ถึง สูง สามารถจัดเรียงตัวแปรที่มีความสัมพันธ์สูงสุดไปสู่ต่ำสุด คือการรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (Ach) กับการสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน (Par) ตัวแปรการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน (Act) กับการสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน (Par) ตัวแปรการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน (Act) กับการรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (Ach) ตัวแปรการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน (Act) กับการสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน (Mot) ตัวแปรการรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (Ach) กับการสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน (Mot) และตัวแปรการสร้าง

แรงจูงใจให้กับนักเรียน (Mot) กับการสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน (Par) เมื่อพิจารณาค่า KMO = .82 และค่า Bartlett's Test of Sphericity = 812.79, df = 6, p = .00 แสดงว่าตัวแปรการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน (Act) การรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (Ach) การสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน (Mot) และการสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน (Par) มีความสัมพันธ์กันมากพอที่จะนำไปวิเคราะห์หองค์ประกอบ ดังตารางที่ 3.10

ตารางที่ 3.10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างตัวแปรองค์ประกอบความสำนึกรับผิดชอบของครู (SEN)

ตัวแปร	ACT	ACH	MOT	PAR
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน (Act)	1.00			
การรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (Ach)	.70*	1.00		
การสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน (Mot)	.55*	.54*	1.00	
การสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน (Par)	.71*	.73*	.51*	1.00
Mean	4.73	4.71	4.76	4.76
Std. Deviation	.37	.40	.32	.28

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy = .82
Bartlett's Test of Sphericity. Approx. Chi-Square = 812.79, df = 6, p = .00

หมายเหตุ * p<.05

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดองค์ประกอบความสำนึกรับผิดชอบของครู พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์พิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ ($\chi^2 = 3.47$, df=2, p=0.18) ซึ่งแตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญ ค่าดัชนีวัดความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ .99 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ .98 และค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ (RMR) มีค่าเท่ากับ .00 แสดงว่าโมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

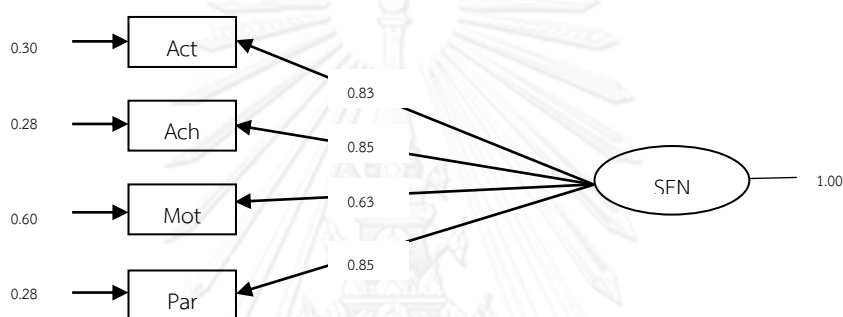
ค่าน้ำหนักองค์ประกอบคะแนนมาตรฐาน (B) ของตัวแปรทั้งหมดมีค่าเป็นบวก มีขนาดตั้งแต่ .63 - .85 และเมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (b) ของตัวแปรพบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรสังเกตได้ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกตัว ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด มีจำนวน 2 ตัวแปร คือ การรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (Ach) และการสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน (Par) เท่ากัน โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ .85 และมีความผันแปรร่วมกับความสำนึกรับผิดชอบของครู ร้อยละ 72.00 รองลงมาคือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน (Act) มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ .83 และมีความผันแปรร่วมกับความสำนึกรับผิดชอบของครู ร้อยละ 69.60 และตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานน้อยที่สุด คือ การสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน (Mot) ค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานเท่ากับ .63 และมีความผันแปรร่วมกับความสำนึกรับผิดชอบของครู ร้อยละ 39.70 แสดงให้เห็นว่าตัวแปรเหล่านี้ เป็นตัวแปรที่สำคัญขององค์ประกอบความสำนึกรับผิดชอบของครู ดังตารางที่ 3.11 และภาพที่ 3.3 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.11 ผลการวิเคราะห์หึ่งค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดองค์ประกอบความสำนึก
รับผิดชอบของครู (SEN)

ตัวแปร	น.น.องค์ประกอบ		t	R ²	สปล.คะแนน องค์ประกอบ
	B (SE)	B			
Act	.31(.02)	.83	19.60*	.70	.82
Ach	.34(.02)	.85	20.10*	.72	.83
Mot	.20(.02)	.63	13.36*	.40	.36
Par	.24(.01)	.85	20.13*	.72	1.19

Chi-square = .33, df=2, P-value=.176, GFI=.99, AGFI=.98, RMR=.00, RMSEA=.04

หมายเหตุ * p<.05

ภาพที่ 3.3 ผลการวิเคราะห์หึ่งค์ประกอบเชิงยืนยันโมเดลความสำนึกรับผิดชอบของครู

การเก็บข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูในเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน 110,755 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 156 โรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) จำนวน 34,377 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 100 โรงเรียน สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.) จำนวน 14,464 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 436 โรงเรียน และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) จำนวน 1,650 คน จากโรงเรียนทั้งหมด จำนวน 8 โรงเรียน รวมจำนวนครูทั้งสิ้น 161,246 คน (ข้อมูลจากเว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ) การแบ่งขนาดของโรงเรียนโดยใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการ ใน 3 สังกัด คือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

โรงเรียนขนาดเล็ก	จำนวนนักเรียน	น้อยกว่า 499 คน
โรงเรียนขนาดกลาง	จำนวนนักเรียน	500 – 1,499 คน
โรงเรียนขนาดใหญ่	จำนวนนักเรียน	1,500 – 2,499 คน
โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ	จำนวนนักเรียน	มากกว่า 2,500 คน

การแบ่งขนาดของโรงเรียนโดยใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์ของกระทรวงมหาดไทยของโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

โรงเรียนขนาดเล็ก	จำนวนนักเรียน	น้อยกว่า 400 คน
โรงเรียนขนาดกลาง	จำนวนนักเรียน	401 – 800 คน
โรงเรียนขนาดใหญ่	จำนวนนักเรียน	มากกว่า 801 คน

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูในเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.) และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) โดยคำนวณขนาดของตัวอย่างด้วยการวิเคราะห์ power analysis ด้วยโปรแกรม G*power โดยใช้สถิติ F tests ในการวิเคราะห์ตัวแปร 9 ตัวแปร โดยใช้ Linear multiple regression: Fixed model, R^2 increase กำหนดค่า $\alpha = .05$ ค่า $\text{power} = .95$ ค่าขนาดอิทธิพลขนาดเล็ก ($f^2 = .05$) ได้ขนาดของตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 312 คน และผู้วิจัยได้เพิ่มขนาดของตัวอย่างจำนวน 88 คน รวมทั้งหมด 400 คน โดยการได้ตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยมีขั้นตอนการสุ่มดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ดำเนินการสุ่มโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานคร ตามสังกัด ใน 4 สังกัด ได้แก่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.) และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) แยกเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษา และโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา รวมเป็น 2 ระดับชั้น และแบ่งตามขนาดของโรงเรียน ซึ่งแบ่งเป็น 4 ขนาด คือ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ รวมทั้งสิ้น 46 โรงเรียน เป็นการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sample) รวมทั้งสิ้น 400 คน

ขั้นตอนที่ 2 ทำการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) เลือกครูที่ปฏิบัติการสอนในเขตกรุงเทพมหานคร จากสังกัด 4 สังกัด ผลการสุ่มได้โรงเรียน จำนวนทั้งจำนวน 46 โรงเรียน ประกอบด้วยโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ระดับประถมศึกษา 6 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 2 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลางจำนวน 1 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่จำนวน 2 โรงเรียน และขนาดใหญ่พิเศษจำนวน 1 โรงเรียน และระดับมัธยมศึกษา 6 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 2 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลางจำนวน 1 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่จำนวน 2 โรงเรียน และขนาดใหญ่พิเศษจำนวน 1 โรงเรียน รวมทั้งสิ้นจำนวน 12 โรงเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ระดับประถมศึกษา 6 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 2 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลางจำนวน 1 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่จำนวน 1 โรงเรียน และขนาดใหญ่พิเศษจำนวน 2 โรงเรียน และระดับมัธยมศึกษา 6 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 2 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลางจำนวน 1 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่จำนวน 1 โรงเรียน และขนาดใหญ่พิเศษจำนวน 2 โรงเรียน รวมทั้งสิ้นจำนวน 12 โรงเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.) ระดับประถมศึกษา 6 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 2 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลางจำนวน 2 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่จำนวน 2 โรงเรียน และระดับมัธยมศึกษา 6 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 2 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลางจำนวน 2 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่

จำนวน 2 โรงเรียน รวมทั้งสิ้นจำนวน 12 โรงเรียน และโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ระดับประถมศึกษา 5 โรงเรียน แบ่งเป็น โรงเรียนขนาดกลางจำนวน 3 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่จำนวน 2 โรงเรียน และระดับมัธยมศึกษา 5 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลางจำนวน 3 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่จำนวน 2 โรงเรียน รวมทั้งสิ้นจำนวน 10 โรงเรียน ดังตารางที่ 3.12

ตารางที่ 3.12 ตัวอย่างโรงเรียนจำแนกตามสังกัด ขนาดและระดับชั้นของโรงเรียน

สังกัด	ระดับชั้น	ขนาดโรงเรียน				รวม
		เล็ก	กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ	
สพฐ.	ประถม	2	1	2	1	6
	มัธยม	2	1	2	1	6
สช.	ประถม	2	1	1	2	6
	มัธยม	2	1	1	2	6
สกอ.	ประถม	-	3	2	-	5
	มัธยม	-	3	2	-	5
กทม.	ประถม	2	2	2	-	6
	มัธยม	2	2	2	-	6
รวม		12	14	14	6	46

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตการสอน ครูที่ปฏิบัติการสอนในเขตกรุงเทพมหานครที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (กทม.) และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อนำผลการวิจัยเชิงคุณภาพมาใช้ในการพัฒนากรอบแนวคิดในการวิจัยและสร้างข้อคำถามสำหรับพัฒนาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ โดยลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลภูมิหลังของครูผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 10 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการและแบบเติมข้อความ เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์สอน สังกัดสถานศึกษาที่ปฏิบัติการสอน ขนาดของโรงเรียน ตำแหน่งทางวิชาการ รายได้ และการได้รับรางวัลจากการปฏิบัติงานของครู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานของครูผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรมที่ปฏิบัติหน้าที่ของครู เป็นมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 73 ข้อ เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู ประกอบด้วยตัวแปร 5 ตัวแปร คือ 1) ความมีคุณธรรม จริยธรรม 2) ความเต็มใจในการเรียนรู้ 3) เจตคติต่อวิชาชีพ 4) ความเชื่อมั่นในตนเอง และ 5) ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู ประกอบด้วยตัวแปร 4

ตัวแปร คือ 1) บรรยากาศของโรงเรียน 2) บทบาทของผู้ปกครองนักเรียน 3) สภาพทางเศรษฐกิจ และ 4) การดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา และความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้นักเรียน ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ คือ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน 2) การรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 3) การสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน และ 4) การสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนามาจากข้อคำถามการสังเคราะห์ความหมายที่สะท้อนพฤติกรรมความสำนึกรับผิดชอบของครู จรรยาบรรณความเป็นครู มาตรฐานวิชาชีพครู ตามแบบวัด Teacher Responsibility Scale: TRS ของ Lauermann และ Karabenick (2013) โดยแต่ละระดับมีความหมายและเกณฑ์การแปลผลแบบสอบถาม ดังตารางที่ 3.13

ตารางที่ 3.13 ความหมายของระดับคะแนนและเกณฑ์การแปลผลแบบสอบถาม

คะแนน	ระดับของความเห็น ความหมาย	ร้อยละ ของ พฤติกรรม	เกณฑ์การแปลผล	
			ช่วงคะแนน เฉลี่ย	ความหมาย
1	ลักษณะหรือพฤติกรรมที่ครูปฏิบัติน้อยที่สุด	0 – 20	1.00 – 1.49	ระดับความสำนึกรับผิดชอบน้อยที่สุด
2	ลักษณะหรือพฤติกรรมที่ครูปฏิบัติน้อย	21 – 40	1.50 – 2.49	ระดับความสำนึกรับผิดชอบน้อย
3	ลักษณะหรือพฤติกรรมที่ครูปฏิบัติปานกลาง	41 – 60	2.50 – 3.49	ระดับความสำนึกรับผิดชอบปานกลาง
4	ลักษณะหรือพฤติกรรมที่ครูปฏิบัติมาก	61 – 80	3.50 – 4.49	ระดับความสำนึกรับผิดชอบมาก
5	ลักษณะหรือพฤติกรรมที่ครูปฏิบัติมากที่สุด	81 – 100	4.50 – 5.00	ระดับความสำนึกรับผิดชอบมากที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล โดยใช้เครือข่ายเพื่อนครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนที่มีตัวอย่างในการวิจัย การส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และดำเนินการเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง ซึ่งการดำเนินการในการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม จำนวน 400 ฉบับ ซึ่งมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย จากบัณฑิตวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้บริหารโรงเรียนที่มีตัวอย่างครู โดยประสานงานกับเครือข่ายเพื่อนครูที่อยู่ในโรงเรียนต่างๆ ที่เป็นตัวอย่างในการวิจัย โดยผู้วิจัยได้แจ้งรายละเอียด และขอความร่วมมือเครือข่ายเพื่อนครูในแต่ละโรงเรียนให้กระจายแบบสอบถามไปยังตัวอย่างครู จากจำนวนที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ และทำการชี้แจงเพิ่มเติมให้กับผู้รับผิดชอบในแต่ละโรงเรียนทางโทรศัพท์ โดยการส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนต่างๆ ผู้วิจัยจะแนบซองเปล่าติดสแตมป์ไปด้วย เพื่อให้เครือข่ายเพื่อนครูส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ในกรณีที่ผู้วิจัยไม่สามารถเดินทางไปเก็บของแบบสอบถามได้ และผู้วิจัยประสานงานติดตามแบบสอบถามกับเครือข่ายครูทางโทรศัพท์เพื่อเดินทางไปเก็บของแบบสอบถาม แต่ถ้าไม่สามารถเดินทางไปรับด้วยตนเอง จะประสานงานให้เครือข่ายเพื่อนครูส่งแบบสอบถามกลับคืนทางไปรษณีย์

2. จัดเตรียมแบบสอบถามบรรจุซองสำหรับใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งกำหนดรหัส (code) เพื่อความสะดวกในการติดตามแบบสอบถามคืน

3. เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ผู้วิจัยได้ตรวจนับจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับพร้อมกับติดตามแบบสอบถามที่ยังไม่ได้รับกลับคืนมาจากเครือข่ายเพื่อนครูที่รับผิดชอบในแต่ละโรงเรียน โดยทำการเว้นระยะเวลาห่าง ประมาณ 1 สัปดาห์ และแบบสอบถามบางส่วนผู้วิจัยได้ติดตามเพื่อขอรับคืนด้วยตนเอง

4. การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 1 เดือน ตั้งแต่ มีนาคม – เมษายน 2557 โดยแจกแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 400 ชุด และได้รับแบบสอบถามคืนมาทั้งสิ้น 400 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด ผู้วิจัยดำเนินการบรรณาธิกรณข้อมูล (editing) เป็นการคัดเลือกแบบสอบถามที่มีข้อมูลสมบูรณ์โดยทำการวิเคราะห์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้มาจากตัวอย่างในการวิจัย

ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้จำนวนตัวอย่างที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้มีจำนวน 400 ชุด ซึ่งถือว่าขนาดของตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ มีความเหมาะสมและเพียงพอที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 3.14

ตารางที่ 3.14 จำนวนอัตราการตอบกลับของตัวอย่างครูจำแนกตามสังกัดและขนาดของโรงเรียน

สังกัด	ขนาดของโรงเรียน	จำนวนโรงเรียน	จำนวนแบบสอบถามที่ส่ง(ฉบับ)	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน(ฉบับ)	คิดเป็นร้อยละ	วิธีการได้มาของแบบสอบถาม		
						เก็บข้อมูลด้วยตนเอง	โรงเรียนส่งไปรษณีย์	เพื่อนครูรวบรวมส่งผู้วิจัย
สพฐ.	เล็ก	4	20	20	100	✓		
	กลาง	2	20	20	100	✓		✓
	ใหญ่	4	40	40	100	✓	✓	✓
	ใหญ่พิเศษ	2	20	20	100	✓	✓	✓
กทม.	เล็ก	4	20	20	100		✓	✓
	กลาง	4	40	40	100		✓	✓
	ใหญ่	4	40	40	100	✓		
สช.	เล็ก	4	10	10	100	✓		
	กลาง	2	20	20	100	✓		✓
	ใหญ่	2	20	20	100		✓	✓
	ใหญ่พิเศษ	4	40	40	100		✓	
สกอ	กลาง	6	60	60	100	✓		✓
	ใหญ่	4	40	40	100	✓		✓
รวม		46	400	400	100	9	6	9

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติบรรยาย เพื่อให้ทราบลักษณะของตัวอย่างและลักษณะของตัวแปรในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (CV) ค่าความเบ้ (skewness) และค่าความโด่ง (kurtosis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบระดับความสำคัญที่รับรู้ของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียนจำแนกตามภูมิภาคด้วยสถิติสรุปอ้างอิง (inferential statistic) โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA: analysis of variance)

2.2 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับอิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำคัญที่รับรู้ของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยแบบกำหนดลำดับชั้น (hierarchical regression analysis) เพื่อคัดเลือกตัวแปรที่มีความสำคัญและส่งผลต่อความสำคัญที่รับรู้ของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน มากที่สุดในลำดับต้นๆ มาเข้าสู่สมการทำนายโดยใช้วิธี enter

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (mixed method research) แบบ exploratory sequential design Creswell และ Plano Clark (2011) ในการพัฒนากรอบแนวคิดในการวิจัย และพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อวิเคราะห์ระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน 2) เพื่อวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสังกัด ขนาด และตำแหน่งทางวิชาการของครูที่ส่งผลต่อระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน และ 3) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียนและอิทธิพลที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ **ตอนที่ 1** ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย และ **ตอนที่ 2** ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 1 ประกอบด้วยผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ค่าสถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย เพื่อศึกษาลักษณะการกระจายและการแจกแจงของข้อมูล และเปรียบเทียบข้อมูลภูมิหลังของครูผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกัน

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 400 คน พบว่าจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 54.25 และร้อยละ 45.75 ตามลำดับ) อายุของผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละสังกัด ส่วนใหญ่อายุน้อยกว่า 35 ปี (ร้อยละ 58.50) ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี (ร้อยละ 51.75) รองลงมาการศึกษาระดับปริญญาโท และปริญญาเอก (ร้อยละ 42.75 และ 5.50 ตามลำดับ) ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ 1 – 15 ปี (ร้อยละ 71.50) รองลงมา มีประสบการณ์สอน 16 – 30 ปี และ 31 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 26.50 และ 2.00 ตามลำดับ)

ขนาดของโรงเรียนผู้วิจัยได้ทำการจัดกระทำข้อมูลเพื่อให้มีความใกล้เคียงกับจำนวนโรงเรียนในแต่ละสังกัด ส่วนมากเป็นโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่ (ร้อยละ 35.00 เท่ากัน) และรองลงมาโรงเรียนขนาดเล็ก และใหญ่พิเศษ (ร้อยละ 15.00 เท่ากัน) มีการปฏิบัติการสอนระดับชั้นประถมศึกษา (ป.1 – ป.6) (ร้อยละ 50) และการปฏิบัติการสอนระดับชั้นมัธยมศึกษา (ม.1 – ม.6) (ร้อยละ 50) ส่วนใหญ่เป็นครูที่ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ (ร้อยละ 67.25) รองลงมาเป็นครูที่มีตำแหน่งทางวิชาการ (ร้อยละ 32.75) ส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ระหว่าง 15,001 – 25,000 บาท (ร้อยละ 61.00) รองลงมา มีรายได้มากกว่า 25,001 บาทขึ้นไป และ มีรายได้น้อยกว่า 15,000 บาท (ร้อยละ 34.50)

และ 4.50 ตามลำดับ) ส่วนใหญ่ได้รับรางวัลจากการปฏิบัติหน้าที่ครู (ร้อยละ 63.75) และไม่เคยได้รับรางวัลจากการปฏิบัติหน้าที่ครู (ร้อยละ 36.25) ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของครูผู้ตอบแบบสอบถาม

ภูมิหลัง	สังกัดของโรงเรียน								รวม	
	สพฐ.		กทม.		สช.		สกอ.		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
1. เพศ										
ชาย	44	44.00	48	48.00	47	47.00	44	44.00	183	45.75
หญิง	56	56.00	52	52.00	53	53.00	56	56.00	217	54.25
รวม	100	100.00	100	100.00	100	100.00	100	100.00	400	100.00
2. อายุ										
น้อยกว่า 35 ปี	51	51.00	57	57.00	69	69.00	57	57.00	234	58.50
36 ปีขึ้นไป	49	49.00	43	43.00	31	31.00	43	43.00	166	41.50
รวม	100	100.00	100	100.00	100	100.00	100	100.00	400	100.00
3. ระดับการศึกษา										
ปริญญาตรี	53	53.00	62	62.00	65	65.00	27	27.00	207	51.75
ปริญญาโท	44	44.00	33	33.00	31	31.00	63	63.00	171	42.75
ปริญญาเอก	3	3.00	5	5.00	4	4.00	10	10.00	22	5.50
รวม	100	100.00	100	100.00	100	100.00	100	100.00	400	100.00
4. ประสบการณ์สอน										
1 - 15 ปี	63	63.00	71	71.00	81	81.00	71	71.00	286	71.50
16 - 30 ปี	34	34.00	29	29.00	19	19.00	24	24.00	106	26.50
31 ปีขึ้นไป	3	3.00	-	-	-	-	5	5.00	8	2.00
รวม	100	100.00	100	100.00	100	100.00	100	100.00	400	100.00
5. ขนาดของโรงเรียน										
เล็ก	20	20.00	20	20.00	20	20.00	0	0.00	60	15.00
กลาง	20	20.00	40	40.00	20	20.00	60	60.00	140	35.00
ใหญ่	40	40.00	40	40.00	20	20.00	40	40.00	140	35.00
ใหญ่พิเศษ	20	20.00	0	0.00	40	40.00	0	0.00	60	15.00
รวม	100	100.00	100	100.00	100	100.00	100	100.00	400	100.00
6. ระดับชั้นที่สอน										
ประถมศึกษา	50	50.00	50	50.00	50	50.00	50	50.00	200	50.00
มัธยมศึกษา	50	50.00	50	50.00	50	50.00	50	50.00	200	50.00
รวม	100	100.00	100	100.00	100	100.00	100	100.00	400	100.00
7. ตำแหน่งทางวิชาการ										
มีตำแหน่ง	70	70.00	43	43.00	-	-	18	18.00	131	32.75
ไม่มีตำแหน่ง	30	30.00	57	57.00	100	100.00	82	82.00	269	67.25
รวม	100	100.00	100	100.00	100	100.00	100	100.00	400	100.00
8. รายได้										
น้อยกว่า 15,000 บาท	6	6.00	12	12.00	-	-	-	-	18	4.50
15,001 - 25,000 บาท	47	47.00	71	71.00	80	80.00	46	46.00	244	61.00
25,001 บาทขึ้นไป	47	47.00	17	17.00	20	20.00	54	54.00	138	34.50
รวม	100	100.00	100	100.00	100	100.00	100	100.00	400	100.00
9. การได้รับรางวัลจากการปฏิบัติหน้าที่ครู										
เคยได้รับ	75	75.00	63	63.00	64	64.00	53	53.00	255	63.75
ไม่เคยได้รับ	25	25.00	37	37.00	36	36.00	47	47.00	145	36.25
รวม	100	100.00	100	100.00	100	100.00	100	100.00	400	100.00

1.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึก รับผิดชอบของครู

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความสำนึก
รับผิดชอบของครู จำนวน 5 ตัวแปร ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู จำนวน
4 ตัวแปร โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(standard deviation) ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (CV) ค่าความเบ้ (skewness) และค่าความโด่ง
(kurtosis) เพื่อวิเคราะห์ระดับของตัวแปร การกระจายและการแจกแจงของการตอบแบบสอบถาม
ของตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความสำนึก
รับผิดชอบของครู จำนวน 5 ตัวแปร พบว่าปัจจัยด้านความมีคุณธรรม จริยธรรม ข้อคำถามจำนวน 5
ข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.41 ถึง 4.56 เมื่อพิจารณาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าอยู่ระหว่าง .61
ถึง .92 พบว่าผลการวิเคราะห์อยู่ในระดับมาก ถึง มากที่สุด ปัจจัยด้านความเต็มใจในการเรียนรู้ ข้อ
คำถามจำนวน 5 ข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.47 ถึง 4.57 เมื่อพิจารณาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
มีค่าอยู่ระหว่าง .54 ถึง .91 พบว่าผลการวิเคราะห์อยู่ในระดับมาก ถึง มากที่สุด ปัจจัยด้านเจตคติต่อ
วิชาชีพ ข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.38 ถึง 4.59 เมื่อพิจารณาค่าส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน มีค่าอยู่ระหว่าง .60 ถึง .99 พบว่าผลการวิเคราะห์อยู่ในระดับมาก ถึง มากที่สุด ปัจจัยด้าน
ความเชื่อมั่นในตนเอง ข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.46 ถึง 4.73 เมื่อพิจารณาค่า
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าอยู่ระหว่าง .52 ถึง 1.00 พบว่าผลการวิเคราะห์อยู่ในระดับมาก ถึง มาก
ที่สุด และปัจจัยด้านความรักและศรัทธาในวิชาชีพ ข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.69
ถึง 4.75 เมื่อพิจารณาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าอยู่ระหว่าง .51 ถึง .52 พบว่าผลการวิเคราะห์
อยู่ในระดับมากที่สุด ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู

ตัวแปร	ระดับลักษณะหรือพฤติกรรม					N	Mean	S.D.	แปลผล
	1	2	3	4	5				
ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู									
ความมีคุณธรรม จริยธรรม									
1.ฉันใช้วาจาที่สุภาพกับนักเรียนทุกคน	-	-	43	89	268	400	4.56	.68	มากที่สุด
2.ฉันซื่อสัตย์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ครู			31	138	231	400	4.50	.64	มากที่สุด
3.ฉันปฏิบัติตามเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียนปฏิบัติตาม	-	-	38	148	214	400	4.44	.66	มาก
4.ฉันให้ความสำคัญกับการตัดสินผลการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยความยุติธรรม	-	-	24	130	246	400	4.56	.61	มากที่สุด
5.ฉันอดทนต่อการเตรียมสื่อการสอนให้นักเรียนเกิดผลการเรียนรู้ที่ดี	10	13	21	116	240	400	4.41	.92	มาก
ความเต็มใจในการเรียนรู้									
6.ฉันนำความรู้จากการอบรมมาใช้ในการสอน	7	12	21	116	240	400	4.47	.86	มาก
7.ฉันแสวงหาความรู้ใหม่ๆ มาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	-	14	24	101	261	400	4.52	.76	มากที่สุด

ตัวแปร	ระดับลักษณะหรือพฤติกรรม					N	Mean	S.D.	แปลผล
	1	2	3	4	5				
8.ฉันศึกษาวิธีการวิจัยในชั้นเรียนสำหรับการแก้ไขปัญหาให้นักเรียน	-	13	40	81	266	400	4.50	.80	มากที่สุด
9.ฉันศึกษาเทคนิควิธีการสอนเพื่อนำมาพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน	-		21	132	247	400	4.57	.54	มากที่สุด
10.ฉันศึกษาค้นคว้างานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนานักเรียน	10	13	15	95	267	400	4.49	.91	มาก
เจตคติต่อวิชาชีพ									
11.ฉันเห็นว่าอาชีพครูทำให้เกิดความก้าวหน้าในชีวิต	1	2	17	81	299	400	4.69	.60	มากที่สุด
12.ฉันคิดว่าอาชีพครูสามารถพัฒนาประเทศไทยให้เท่าเทียมประเทศอื่นได้	1	3	11	139	246	400	4.57	.61	มากที่สุด
13.ฉันเชื่อว่าอาชีพครูสามารถพัฒนานักเรียนได้ในทุกด้าน	15	16	12	115	242	400	4.38	.99	มาก
14.ฉันเห็นคุณค่าของการเป็นครู	13	17	12	75	283	400	4.50	.98	มากที่สุด
15.ฉันรู้สึกภาคภูมิใจในอาชีพครู	-	10	19	98	273	400	4.59	.70	มากที่สุด
ความเชื่อมั่นในตนเอง									
16.ฉันเชื่อว่าตนเองสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ครูได้	1	1	7	86	305	400	4.73	.53	มากที่สุด
17.ฉันมีความมั่นใจที่จะให้ความรู้แก่นักเรียนได้โดยไม่ผิดพลาด	-		12	99	289	400	4.69	.52	มากที่สุด
18.ฉันสามารถถ่ายทอดความรู้จากบทเรียนจากง่ายไปหายากให้นักเรียนได้	15	16	8	82	279	400	4.49	.99	มาก
19.ฉันสามารถควบคุมพฤติกรรมนักเรียนให้สงบได้	13	16	25	68	278	400	4.46	1.00	มาก
20.ฉันมั่นใจว่าความรู้ที่นักเรียนได้รับจะสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตได้	-	9	15	98	278	400	4.61	.67	มากที่สุด
ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ									
21.ฉันมีความตั้งใจจริงที่จะปฏิบัติหน้าที่ครูให้สำเร็จตามที่สังคมคาดหวัง	-	-	10	102	288	400	4.70	.51	มากที่สุด
22.ฉันมุ่งมั่นที่จะเป็นครูที่ดี	-	-	13	80	307	400	4.74	.51	มากที่สุด
23.ฉันทุ่มเทในการพัฒนางานครูอย่างเต็มที่	-	-	12	99	289	400	4.69	.52	มากที่สุด
24.ฉันตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ครูอย่างเต็มที่โดยไม่หวังผลตอบแทน	-	2	10	76	312	400	4.75	.52	มากที่สุด
25.ฉันทุ่มเทต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้งานประสบความสำเร็จ	-	-	11	99	290	400	4.70	.51	มากที่สุด

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้ของปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของครู จำนวน 5 ตัวแปร พบว่าตัวแปรมีระดับค่าเฉลี่ย (mean) อยู่ระหว่าง 4.49 ถึง 4.71 แสดงว่าตัวแปรทั้งหมดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง โดยตัวแปรความรักและศรัทธาในวิชาชีพ พบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.71 รองลงมาความเชื่อมั่นในตนเอง เจตคติต่อวิชาชีพ ความเต็มใจในการเรียนรู้ และความมีคุณธรรม จริยธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60, 4.54, 4.51 และ 4.49 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V. = 7.74 ถึง 14.25) แสดงว่าครูมีความเต็มใจในการเรียนรู้ต่างกันมากที่สุด และ ครูมีความรักและศรัทธา

ใกล้เคียงกัน เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ ของตัวแปร พบว่าการแจกแจงมีความเบ้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกตัวแปรได้แก่ ความมีคุณธรรม จริยธรรม ความเต็มใจในการเรียนรู้ เจตคติต่อวิชาชีพ ความเชื่อมั่นในตนเอง และความรักและศรัทธาในวิชาชีพ ($Sk = -1.78, -2.00, -2.00, -2.02$ และ -2.44 ตามลำดับ) มีลักษณะเบ้ซ้าย (ความเบ้มีค่าลบ) แสดงว่าครูส่วนใหญ่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย เมื่อพิจารณาค่าความโด่ง พบว่าการแจกแจงมีความโด่งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในตัวแปรความมีคุณธรรม จริยธรรม ความเต็มใจในการเรียนรู้ เจตคติต่อวิชาชีพ ความเชื่อมั่นในตนเอง และความรักและศรัทธาในวิชาชีพ ($Ku = 2.63, 3.12, 3.24, 3.19$ และ 6.75 ตามลำดับ) ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ระดับของตัวแปรปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู
ในผลการเรียนรู้ของนักเรียน

ตัวแปร	N	Min	Max	Mean	S.D.	%CV	Sk	Ku	แปลผล
ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู									
ความมีคุณธรรม จริยธรรม	400	2.60	5.00	4.49	0.53	11.78	-1.78	2.63*	มาก
ความเต็มใจในการเรียนรู้	400	2.00	5.00	4.51	0.64	14.25	-2.00	3.12*	มากที่สุด
เจตคติต่อวิชาชีพ	400	2.20	5.00	4.54	0.56	12.41	-2.00*	3.24*	มากที่สุด
ความเชื่อมั่นในตนเอง	400	2.40	5.00	4.60	0.56	12.19	-2.02*	3.19*	มากที่สุด
ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ	400	2.80	5.00	4.71	0.37	7.74	-2.44*	6.75*	มากที่สุด

หมายเหตุ: * หมายถึง $p < .05$

การทดสอบนัยสำคัญของความเบ้คำนวณจากค่าสถิติ $Z_{sk} = Sk/SE_{sk}$; standard error for skewness = .12

การทดสอบนัยสำคัญของความโด่งคำนวณจากค่าสถิติ $Z_{ku} = Ku/SE_{ku}$; standard error for kurtosis = .24

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู จำนวน 4 ตัวแปร พบว่าปัจจัยด้านบรรยากาศของโรงเรียน ข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.59 ถึง 4.67 เมื่อพิจารณาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าอยู่ระหว่าง .593 ถึง 5.23 พบว่าผลการวิเคราะห์อยู่ในระดับมากที่สุด ปัจจัยด้านบทบาทของผู้ปกครองนักเรียน ข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.60 ถึง 4.67 เมื่อพิจารณาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าอยู่ระหว่าง .55 ถึง .60 พบว่าผลการวิเคราะห์อยู่ในระดับมากที่สุด ปัจจัยด้านสภาพทางเศรษฐกิจ ข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.72 ถึง 4.36 เมื่อพิจารณาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าอยู่ระหว่าง .72 ถึง 1.56 พบว่าผลการวิเคราะห์อยู่ในระดับมาก และปัจจัยด้านการดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา ข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.61 ถึง 4.97 เมื่อพิจารณาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าอยู่ระหว่าง 1.08 ถึง 1.38 พบว่าผลการวิเคราะห์อยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู

ตัวแปร	ระดับลักษณะหรือพฤติกรรม					N	Mean	S.D.	แปลผล
	1	2	3	4	5				
ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู									
บรรยากาศของโรงเรียน									
1. ฉันได้รับโอกาสที่ดีในการพัฒนาตนเองจากเพื่อนครูในโรงเรียน	-	3	15	106	276	400	4.64	.59	มากที่สุด
2. ฉันได้รับการสนับสนุนในการปฏิบัติหน้าที่ครูจากผู้บริหารโรงเรียน	-	3	20	114	263	400	4.59	.62	มากที่สุด
3. ฉันสามารถขอความช่วยเหลือเพื่อนครูเมื่อประสบกับปัญหาในการปฏิบัติงาน	-	-	19	116	265	400	4.62	.58	มากที่สุด
4. ฉันสามารถใช้ทรัพยากรของโรงเรียนให้ประโยชน์กับการเรียนการสอน	-	5	14	89	292	400	4.67	.61	มากที่สุด
5. ฉันสามารถใช้บริการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนได้	-	3	14	118	265	400	4.61	.59	มากที่สุด
บทบาทของผู้ปกครองนักเรียน									
6. ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของนักเรียน	-	-	20	99	281	400	4.65	.57	มากที่สุด
7. ผู้ปกครองมีการสร้างเครือข่ายในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	-	1	21	86	292	400	4.67	.58	มากที่สุด
8. ผู้ปกครองมีการติดตามผลการเรียนของนักเรียนอย่างใกล้ชิด	-	-	15	116	269	400	4.64	.56	มากที่สุด
9. ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู	-	3	19	84	294	400	4.67	.60	มากที่สุด
10. ผู้ปกครองให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักเรียน	-	-	19	121	260	400	4.60	.58	มากที่สุด
สภาพทางเศรษฐกิจ									
11. ฉันมีรายได้จากการเป็นครูที่เพียงพอต่อการดำรงชีพ	4	3	25	180	188	400	4.36	.72	มาก
12. ฉันมีรายได้มากกว่ารายจ่าย	4	4	43	160	189	400	4.32	.78	มาก
13. ฉันต้องหารายได้เสริมนอกเวลาราชการเพื่อให้มีรายได้เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย	57	60	22	42	219	400	3.77	1.56	มาก
14. ฉันต้องใช้จ่ายอย่างประหยัดเพื่อให้เงินเพียงพอต่อการใช้ในแต่ละเดือน	49	62	38	53	198	400	3.72	1.50	มาก
15. ฉันไม่มีภาระหนี้สินที่ต้องรับผิดชอบ	46	31	55	62	206	400	3.88	1.41	มาก
การดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา									
16. ฉันมีภาระงานที่ต้องปฏิบัติตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดมากขึ้น	26	44	61	53	216	400	3.97	1.31	มาก
17. การปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหารในด้านต่างๆ ทำให้ไม่สามารถทุ่มเทเวลาให้กับการสอนได้เต็มที่	19	46	66	108	161	400	3.87	1.20	มาก
18. ฉันต้องละทิ้งชั่วโมงสอนเพื่อไปทำงานอื่นๆที่ได้รับมอบหมาย	10	47	76	139	128	400	3.82	1.08	มาก

ตัวแปร	ระดับลักษณะหรือพฤติกรรม					N	Mean	S.D.	แปลผล
	1	2	3	4	5				
19. ฉันใช้เวลาในการทำงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมายตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดมากกว่าการสอนปกติ	35	60	32	173	100	400	3.61	1.25	มาก
20. ฉันต้องรับผิดชอบโครงการใหม่ๆ ตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดอยู่เสมอ	37	49	40	73	201	400	3.88	1.38	มาก

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู จำนวน 4 ตัวแปร พบว่าตัวแปรมีระดับค่าเฉลี่ย (mean) อยู่ระหว่าง 3.83 ถึง 4.65 แสดงว่าตัวแปรทั้งหมดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง โดยตัวแปรบทบาทของผู้ปกครองนักเรียน พบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.65 รองลงมาบรรยากาศของโรงเรียน สภาพทางเศรษฐกิจ และการดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 4.12 และ 3.83 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (S.D. = 0.43 ถึง 1.08, C.V. = 9.32 ถึง 28.07) แสดงว่าครูได้ดำเนินงานตามนโยบายการศึกษาต่างกันมากที่สุด และครูมีบรรยากาศของโรงเรียนใกล้เคียงกัน เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ ของตัวแปร พบว่าการแจกแจงมีความเบ้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกตัวแปรได้แก่บรรยากาศของโรงเรียน บทบาทของผู้ปกครองนักเรียน สภาพทางเศรษฐกิจ และการดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา (Sk= -2.27, -1.97, -3.80 และ -0.68 ตามลำดับ) มีลักษณะเบ้ซ้าย (ความเบ้มีค่าลบ) แสดงว่าครูส่วนใหญ่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย เมื่อพิจารณาค่าความโด่ง พบว่าการแจกแจงมีความโด่งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในตัวแปรบรรยากาศของโรงเรียน และบทบาทของผู้ปกครองนักเรียน (Ku=5.22 และ 3.84 ตามลำดับ) ลักษณะการแจกแจงของตัวแปรเหล่านี้สูงกว่าโค้งปกติ แสดงว่าครูมีคะแนนเกาะกลุ่มกันมาก ส่วนตัวแปรสภาพทางเศรษฐกิจ และการดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา มีลักษณะการแจกแจงของตัวแปรต่ำกว่าโค้งปกติ (Ku=-5.73 และ -1.18 ตามลำดับ) ค่าความโด่งมีค่าติดลบ แสดงว่าครูมีคะแนนแตกต่างกันมาก) ดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ผลการวิเคราะห์ระดับของตัวแปรปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน

ตัวแปร	N	Min	Max	Mean	S.D.	%CV	Sk	Ku	แปลผล
ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู									
บรรยากาศของโรงเรียน	400	2.80	5.00	4.63	0.43	9.32	-2.27*	5.22*	มากที่สุด
บทบาทของผู้ปกครองนักเรียน	400	2.80	5.00	4.65	0.44	9.39	-1.97	3.84*	มากที่สุด
สภาพทางเศรษฐกิจ	400	2.20	5.00	4.12	0.84	20.45	-3.80	-5.73	มาก
การดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา	400	1.60	5.00	3.83	1.08	28.07	-0.68*	-1.18	มาก

หมายเหตุ: * หมายถึง $p < .05$

การทดสอบนัยสำคัญของความเบ้คำนวณจากค่าสถิติ $Z_{sk} = Sk/SE_{sk}$; standard error for skewness = .12

การทดสอบนัยสำคัญของความโด่งคำนวณจากค่าสถิติ $Z_{ku} = Ku/SE_{ku}$; standard error for kurtosis = .24

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน จำนวน 4 องค์ประกอบ พบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน มีข้อคำถามจำนวน 9 ข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.67 ถึง 4.75 เมื่อพิจารณาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าอยู่ระหว่าง .46 ถึง .69 พบว่าผลการวิเคราะห์ที่อยู่ในระดับมากที่สุด การรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีข้อคำถามจำนวน 6 ข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.65 ถึง 4.81 เมื่อพิจารณาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าอยู่ระหว่าง .53 ถึง .60 พบว่าผลการวิเคราะห์อยู่ในระดับมากที่สุด การสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน มีข้อคำถามจำนวน 6 ข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.73 ถึง 4.81 เมื่อพิจารณาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าอยู่ระหว่าง .46 ถึง .50 พบว่าผลการวิเคราะห์อยู่ในระดับมากที่สุด และการสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน มีข้อคำถามจำนวน 7 ข้อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.69 ถึง 4.82 เมื่อพิจารณาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน มีค่าอยู่ระหว่าง .36 ถึง .58 พบว่าผลการวิเคราะห์อยู่ในระดับมากที่สุด ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน

ตัวแปร	ระดับลักษณะหรือพฤติกรรม					N	Mean	S.D.	แปลผล
	1	2	3	4	5				
ความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน									
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน									
1.ฉันค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมในรายวิชาที่รับผิดชอบ	-	-	16	92	292	400	4.69	.54	มากที่สุด
2.ฉันวางแผนการสอนตามหลักสูตรการศึกษา	-	4	15	64	317	400	4.74	.58	มากที่สุด
3.ฉันมีเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย	-	12	16	63	309	400	4.67	.69	มากที่สุด
4.ฉันตรวจงานนักเรียนพร้อมให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียน	-	-	7	78	315	400	4.77	.46	มากที่สุด
5.ฉันนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ประกอบการสอน	-	-	16	80	304	400	4.72	.53	มากที่สุด
6.ฉันออกแบบแผนการสอนให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียน	-	-	4	92	304	400	4.75	.46	มากที่สุด
7.ฉันเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้เทคโนโลยีประกอบการเรียน	-	-	7	98	295	400	4.72	.49	มากที่สุด
8.ฉันวางแผนการเรียนการสอนร่วมกับนักเรียนก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริง	-	1	18	79	302	400	4.71	.56	มากที่สุด
9.ฉันทบทวนความรู้ให้นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	-	1	7	61	331	400	4.81	.46	มากที่สุด
การรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน									
10.ฉันทดสอบความรู้นักเรียนก่อนเริ่มเรียนเพื่อนำมาพัฒนานักเรียนให้เต็มศักยภาพ	-	4	14	38	344	400	4.81	.54	มากที่สุด
11.ฉันจัดกลุ่มความสามารถทางการเรียนในการทำกิจกรรมกลุ่มโดยคำนึงถึงศักยภาพของนักเรียน	-	4	16	59	321	400	4.74	.58	มากที่สุด
12.ฉันอธิบายผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบก่อนเริ่มเรียน	-	4	4	92	300	400	4.72	.53	มากที่สุด
13.ฉันทดสอบความรู้นักเรียนหลังจากเรียนจบบทเรียน	-	4	5	118	273	400	4.65	.56	มากที่สุด

ตัวแปร	ระดับลักษณะหรือพฤติกรรม					N	Mean	S.D.	แปลผล
	1	2	3	4	5				
14.ฉันนำผลการเรียนรู้จากการทดสอบของนักเรียนมาเป็นแนวทางในการวางแผนการสอน	-	4	7	92	297	400	4.71	.55	มากที่สุด
15.ฉันสอนซ่อมเสริมนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ	-	-	26	82	292	400	4.67	.60	มากที่สุด
การสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน									
16.ฉันแสดงออกให้นักเรียนรับรู้ถึงความปรารถนาดีที่ครูมีให้แก่เขา	-	2	6	57	335	400	4.81	.46	มากที่สุด
17.ฉันจัดบรรยากาศทางการเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	-	2	8	68	332	400	4.78	.50	มากที่สุด
18.ฉันสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเกิดความรับผิดชอบต่อการเรียน	-	2	2	84	312	400	4.76	.47	มากที่สุด
19.ฉันให้กำลังใจแก่นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียน	-	2	4	88	306	400	4.75	.49	มากที่สุด
20.ฉันกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการวางแผนการเรียนของตนเอง	-	2	5	92	301	400	4.73	.50	มากที่สุด
21.ฉันกล่าวคำชมเชยนักเรียนที่ตั้งใจเรียน	-	-	12	73	315	400	4.76	.49	มากที่สุด
การสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน									
22.ฉันให้อิสระนักเรียนในการแสดงความคิดเห็นเรื่องราวต่างๆ ร่วมกับครู	-	-	-	74	326	400	4.82	.36	มากที่สุด
23.ฉันสามารถควบคุมความรุนแรงที่เกิดจากอารมณ์ของนักเรียนด้วยความละมุนละม่อม	-	4	12	87	297	400	4.69	.58	มากที่สุด
24.ฉันสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน	-	-	7	78	315	400	4.77	.46	มากที่สุด
25.ฉันเปิดใจรับฟังสภาพปัญหาของนักเรียนเพื่อนำไปสู่แนวทางการแก้ไขที่เหมาะสม	-	-	4	102	294	400	4.72	.47	มากที่สุด
26.ฉันสอบถามการใช้ชีวิตของนักเรียนด้วยความห่วงใย	-	-	3	102	295	400	4.73	.46	มากที่สุด
27.ฉันแสดงความเป็นมิตรเพื่อให้นักเรียนกล้าเข้ามาปรึกษาปัญหาชีวิต	-	-	4	84	312	400	4.77	.45	มากที่สุด
28.ฉันให้ออกาสนักเรียนในการปรับปรุงตนเองตามความเหมาะสมเมื่อกระทำความผิด	-	-	3	71	326	400	4.81	.41	มากที่สุด

จากการผลวิเคราะห์ระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่าครูผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละสังกัด 4 สังกัด ได้แก่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.) และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า**ปัจจัยภายใน**ของครูที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน เมื่อพิจารณาปัจจัยภายในแต่ละตัวแปร พบว่าความเต็มใจในการเรียนรู้ เจตคติต่อวิชาชีพ ความเชื่อมั่นในตนเอง และความรักและศรัทธาในวิชาชีพ ของครูอยู่ในระดับมากที่สุด และมีปัจจัยด้านความมีคุณธรรม จริยธรรมอยู่ในระดับมาก

เมื่อวิเคราะห์ระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่เกี่ยวกับ**ปัจจัยภายนอก**ของครูที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน เมื่อพิจารณาปัจจัยภายนอกแต่ละตัวแปร พบว่าปัจจัยบรรยากาศของโรงเรียน และบทบาทของผู้ปกครองนักเรียน

ของครูอยู่ในระดับมากที่สุด และมีปัจจัยด้านสภาพทางเศรษฐกิจ และการดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา อยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 2 ประกอบด้วย 2.1) ผลการวิเคราะห์ระดับความสำคัญ รับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน โดยศึกษาค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาลักษณะการกระจายและการแจกแจงของตัวแปร โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (CV) ค่าความเบ้ (skewness) และค่าความโด่ง (kurtosis) ทำให้ทราบระดับของความสำคัญ รับผิดชอบของครู 2.2) ผลการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสังกัด ขนาด และตำแหน่งทางวิชาการของครูที่ส่งผลต่อระดับความสำคัญ รับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ ความแปรปรวน 3 ทาง (three-way ANOVA) เพื่อทดสอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสูงสุดของตัวแปร จำนวน 3 ตัวแปร ที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คือ สังกัดของโรงเรียน ขนาดของโรงเรียน และตำแหน่งทางวิชาการ ถ้าทั้ง 3 ตัวแปร มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะใช้การเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี Bonferroni และ 2.3) ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำคัญ รับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียนและอิทธิพลที่ส่งผลต่อความสำคัญ รับผิดชอบของครู โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับอิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำคัญ รับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยแบบกำหนดลำดับขั้น (hierarchical regression analysis) เพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อระดับความสำคัญ รับผิดชอบของครู และปัจจัยภายนอกส่งผลต่อระดับความสำคัญ รับผิดชอบของครู ในการทำนายหรือพยากรณ์ ซึ่งเป็นตัวแปรอธิบายความสำคัญ รับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ระดับความสำคัญ รับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ระดับของความสำคัญ รับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน จำนวน 4 องค์ประกอบ พบว่าตัวแปรที่มีระดับค่าเฉลี่ย (mean) อยู่ระหว่าง 4.72 ถึง 4.76 แสดงว่าตัวแปรทั้งหมดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง โดยองค์ประกอบการสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน พบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76 รองลงมาการสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน และการรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.76, 4.73 และ 4.72 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (C.V.) (C.V. = 5.94 ถึง 8.47) แสดงว่าครูมีความรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมากที่สุด และการสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนมีความใกล้เคียงกัน เมื่อพิจารณาค่าความเบ้ (Sk) ขององค์ประกอบ พบว่าการแจกแจงมีความเบ้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกตัวแปร ได้แก่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน การรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน และการสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน

($Sk = -1.94, -3.28, -3.69$, และ -2.22 ตามลำดับ) มีลักษณะเบ้ซ้าย (ความเบ้มีค่าลบ) แสดงว่าครูส่วนใหญ่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย เมื่อพิจารณาค่าความโด่ง (Ku) พบว่าการแจกแจงมีความโด่งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในองค์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน การรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน และการสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน ($Ku = 3.28, 13.27, 19.35$ และ 5.46 ตามลำดับ) ลักษณะการแจกแจงของตัวแปรเหล่านี้สูงกว่าโค้งปกติ แสดงว่าครูมีคะแนนเกาะกลุ่มกันมาก

ผลการวิเคราะห์ระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียนโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาองค์ประกอบรายด้าน พบว่าองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน การรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน และการสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนของครูอยู่ในระดับมากที่สุด ดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ผลการวิเคราะห์ระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน

ตัวแปร	N	Min	Max	Mean	S.D.	%CV	Sk	Ku	แปลผล
ความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน	400	2.89	5.00	4.74	0.34	7.23	-2.78	10.34	มากที่สุด
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน	400	3.33	5.00	4.73	0.37	7.80	-1.94	3.28*	มากที่สุด
การรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน	400	2.33	5.00	4.72	0.40	8.47	-3.28*	13.27*	มากที่สุด
การสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน	400	2.33	5.00	4.76	0.32	6.70	-3.69*	19.35*	มากที่สุด
การสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน	400	3.57	5.00	4.76	0.28	5.94	-2.22*	5.46*	มากที่สุด

หมายเหตุ: * หมายถึง $p < .05$

การทดสอบนัยสำคัญของความเบ้คำนวณจากค่าสถิติ $Z_{sk} = Sk/SE_{sk}$; standard error for skewness = .12

การทดสอบนัยสำคัญของความโด่งคำนวณจากค่าสถิติ $Z_{ku} = Ku/SE_{ku}$; standard error for kurtosis = .24

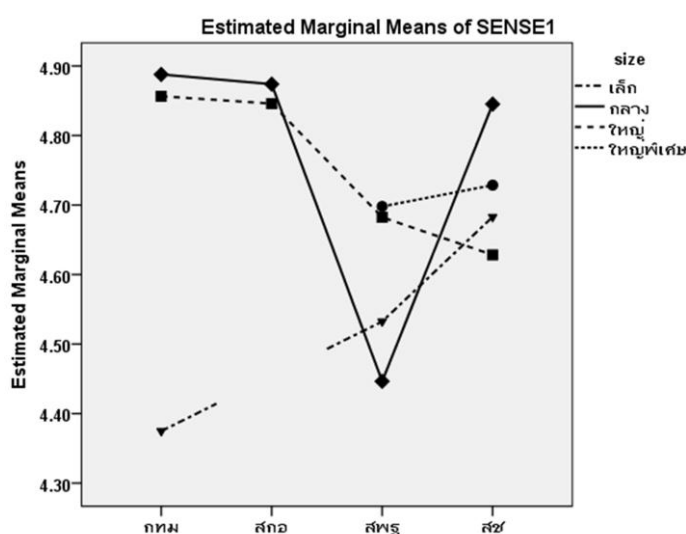
2.2 ผลการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสังกัด ขนาด และตำแหน่งทางวิชาการที่ส่งผลต่อระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ตัวแปรภูมิหลังของครูระหว่างตัวแปรสังกัด ขนาด และตำแหน่งทางวิชาการของครูที่ส่งผลต่อระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่าไม่มีปฏิสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงพิจารณาปฏิสัมพันธ์เป็นรายคู่ ซึ่งพบว่ามีปฏิสัมพันธ์ จำนวน 2 คู่ คือ สังกัดของโรงเรียนกับขนาดของโรงเรียน และขนาดของโรงเรียนกับตำแหน่งทางวิชาการอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 5.650, p = .00$) และ ($F = 3.81, p = .01$) ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 การวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสังกัด ขนาด และตำแหน่งทางวิชาการที่ส่งผลต่อระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน

ตัวแปร	SS	df	MS	F	P
Collected Model	9.64	21	.46	7.20	.00*
Intercept	5306.31	1	5306.31	83172.10	.00*
group	1.51	3	.50	7.88	.00*
size	2.36	3	.79	12.33	.00*
position	.12	1	.12	1.85	.18
group * size	2.14	6	.36	5.60	.00*
group * position	.18	2	.09	1.38	.25
size * position	.81	3	.27	4.24	.01*
group * size * position	.25	3	.08	1.28	.28

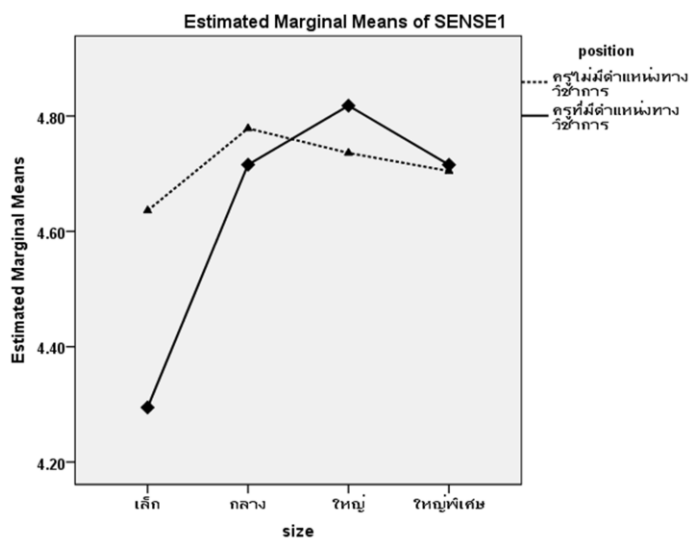
หมายเหตุ: * $P < .05$; ความหมายของค่าและสัญลักษณ์ 1) * หมายถึง ตัวแปรที่มีปฏิสัมพันธ์กัน 2) group หมายถึง ขนาดของโรงเรียน 3) size หมายถึง ขนาดของโรงเรียน 4) position หมายถึง ตำแหน่งทางวิชาการ

ภาพที่ 4.1 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดกับสังกัดโรงเรียนที่ส่งผลต่อระดับความสำนึกรับผิดชอบของครู

จากภาพที่ 4.1 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดกับสังกัดโรงเรียนที่ส่งผลต่อระดับความสำนึกรับผิดชอบของครู พบว่าครูที่อยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.) และครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) พบว่าครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่มีระดับความสำนึกรับผิดชอบใกล้เคียงกัน โดยที่โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.) ครูในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่มีระดับความสำนึกรับผิดชอบสูงกว่าครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ครูในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษและขนาดใหญ่มีระดับความสำนึกรับผิดชอบใกล้เคียงกัน และมี

ระดับความสำคัญรับผิดชอบสูงกว่าครูในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง ส่วนครูในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ครูในโรงเรียนขนาดกลางมีระดับความสำคัญรับผิดชอบสูงกว่าครูในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ตามลำดับ

ภาพที่ 4.2 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดกับตำแหน่งทางวิชาการที่ส่งผลต่อระดับความสำคัญรับผิดชอบของครู

จากภาพที่ 4.2 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดกับตำแหน่งทางวิชาการที่ส่งผลต่อระดับความสำคัญรับผิดชอบของครู พบว่าครูที่ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลางมีความสำคัญรับผิดชอบมากกว่าครูที่มีตำแหน่งทางวิชาการ ในขณะที่ครูที่มีตำแหน่งทางวิชาการในโรงเรียนขนาดใหญ่จะมีความสำคัญรับผิดชอบสูงกว่าครูที่ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษไม่มีความแตกต่างกันระหว่างครูที่มีตำแหน่งทางวิชาการกับครูที่ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ

2.3) ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำคัญรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียนและอิทธิพลที่ส่งผลต่อความสำคัญรับผิดชอบของครู

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำคัญรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียนของครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.) และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยแบบกำหนดลำดับขั้น (hierarchical regression analysis) เพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อระดับความสำคัญรับผิดชอบของครู และปัจจัยภายนอกส่งผลต่อระดับความสำคัญรับผิดชอบของครู ในการทำนายหรือพยากรณ์ ซึ่งเป็นตัวแปรอธิบายความสำคัญรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน

เพื่อให้ผลการนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลการวิเคราะห์ความถดถอยแบบกำหนดลำดับขั้น (hierarchical regression analysis) มีความสะดวกมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปร ดังต่อไปนี้

ตัวแปรปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู

MORAL	หมายถึง	ความมีคุณธรรม จริยธรรม
WILLING	หมายถึง	ความเต็มใจในการเรียนรู้
ATTITUDE	หมายถึง	เจตคติต่อวิชาชีพ
CONFIDENT	หมายถึง	ความเชื่อมั่นในตนเอง
FAITH	หมายถึง	ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ
IN_SENSE	หมายถึง	ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู

ตัวแปรปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู

ASMOST	หมายถึง	บรรยากาศของโรงเรียน
PARENT	หมายถึง	บทบาทของผู้ปกครองนักเรียน
ECONOMIC	หมายถึง	สภาพทางเศรษฐกิจ
POLICY	หมายถึง	การดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา
EX_SENSE	หมายถึง	ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู

องค์ประกอบของความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน

SENSE	หมายถึง	ความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน
ACTIVITY	หมายถึง	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน
ACHIEVEM	หมายถึง	การรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
MOTIVATE	หมายถึง	การสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน
PATICIP	หมายถึง	การสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน

ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบกำหนดลำดับชั้น (hierarchical regression analysis)

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ในส่วนนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยแบบกำหนดลำดับชั้น (hierarchical regression analysis) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

จากแนวคิดทฤษฎีและการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน (SENSE) มีลำดับความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน (SENSE) ดังนี้ **ตัวแปรปัจจัยภายใน** (IN_SENSE) เป็นลำดับแรก ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยด้านความมีคุณธรรม จริยธรรม (MORAL) ความเต็มใจในการเรียนรู้ (WILLING) เจตคติต่อวิชาชีพ (ATTITUDE) ความเชื่อมั่นในตนเอง (CONFIDENT) และความรักและศรัทธาในวิชาชีพ (FAITH) และ**ตัวแปรปัจจัยภายนอก** (EX_SENSE) เป็นลำดับที่สอง ประกอบด้วยปัจจัยด้านบรรยากาศของโรงเรียน (ASMOST) บทบาทของผู้ปกครองนักเรียน (PARENT) สภาพทางเศรษฐกิจ (ECONOMIC) และการดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา (POLICY) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบกำหนดลำดับขั้น (hierarchical regression analysis) โดยผู้วิจัยเป็นผู้คัดเลือกตัวแปรเข้าสู่สมการโดยใช้วิธี Enter พบว่าเมื่อนำกลุ่มปัจจัยในลำดับขั้นที่หนึ่งคือ กลุ่มตัวแปรปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู (IN_SENSE) เข้าสู่สมการทำนายก่อนเป็นลำดับแรก สามารถทำนายความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน (SENSE) ได้ร้อยละ 50.00 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.70 โดยกลุ่มปัจจัยในลำดับขั้นที่ 1 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกตัวแปรยกเว้นตัวแปรเจตคติต่อวิชาชีพ (ATTITUDE) ที่ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อเพิ่มชุดของกลุ่มปัจจัยในลำดับขั้นที่ 2 คือ กลุ่มปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู (EX_SENSE) เข้าไปในสมการทั้งกลุ่มตัวแปรปัจจัยภายในและกลุ่มตัวแปรปัจจัยภายนอกมีตัวแปรทั้งหมดรวมกันอธิบายความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน (SENSE) ได้ร้อยละ 76.00 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.87 โดยกลุ่มปัจจัยในลำดับขั้นที่ 2 มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นตัวแปรความมีคุณธรรมจริยธรรม (MORAL) ความเต็มใจในการเรียนรู้ (WILLING) เจตคติต่อวิชาชีพ (ATTITUDE) และการดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา (POLICY) ที่มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และตัวแปรปัจจัยภายนอกสามารถทำนายความสำนึกรับผิดชอบของครูได้ร้อยละ 26.00 ดังตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบกำหนดลำดับขั้น

ตัวแปร	ลำดับขั้นที่ 1			ลำดับขั้นที่ 2		
	b	SE	P	b	SE	P
constant	2.04	.19	.00*	1.73	.15	.00*
IN_SENSE						
MORAL	.05	.02	.04*	.00	.02	.90
WILLING	.16	.02	.00*	.03	.01	.07
ATTITUDE	-.02	.02	.33	-.00	.01	.91
CONFIDENT	.11	.02	.00*	.04	.02	.01*
FAITH	.28	.03	.00*	.08	.03	.00*
EX_SENSE						
ASMOST				.06	.02	.00*
PARENT				.38	.03	.00*
ECONOMIC				.09	.02	.00*
POLICY				-.02	.02	.14
R	.70			.87		
R ²	.50			.76		
adjusted R ²	.49			.75		
ΔR^2				.26		
F				104.95		
P				.00*		

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (mixed method research) แบบ exploratory sequential design Creswell และ Plano Clark (2011) โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย 1) วิเคราะห์ระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน 2) เพื่อวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสังกัด ขนาด และตำแหน่งทางวิชาการของครูที่ส่งผลต่อระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน และ 3) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียนและอิทธิพลที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู วิธีการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive research) โดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี แบบลำดับเวลา (sequential mixed method research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะแรก ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน และความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน ได้ร่างกรอบแนวคิดของการวิจัย ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ จากครูในเขตกรุงเทพมหานครที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.) และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) จำนวน 16 คน โดยการสัมภาษณ์ครูเชิงลึก การสังเกตการสอนและการปฏิบัติงานของครู นำข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตการสอนและการปฏิบัติงานของครูมาวิเคราะห์ และสรุปประเด็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู ทั้งปัจจัยภายใน และปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อพัฒนากรอบแนวคิดในการวิจัย

ระยะที่สอง เป็นการพัฒนาข้อคำถามในการสร้างเครื่องมือแบบสอบถาม สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยได้แบ่งแบบสอบถามออกเป็นจำนวน 2 ตอน ในตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลภูมิหลังของครูผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 10 ข้อ และตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะหรือพฤติกรรม การปฏิบัติหน้าที่ของครู เป็นมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 73 ข้อ แบบสอบถามนำไปทดลองใช้ (try out) กับครูที่ปฏิบัติการสอนในเขตกรุงเทพมหานครที่ไม่ใช่ตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 40 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงมีค่าอยู่ระหว่าง .68 ถึง .91 มีความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) มีค่าอยู่ระหว่าง .60 ถึง 1.00 และความตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) องค์ประกอบของความสำนึกรับผิดชอบของครู มีค่าอยู่ระหว่าง .51 ถึง .73 โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมลิสรล

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในระยะที่ 2 เป็นครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร

(กทม.) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร คำนวณขนาดของตัวอย่างด้วยการวิเคราะห์ power analysis ด้วยโปรแกรม G*power ได้ขนาดของตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 312 คน และผู้วิจัยได้เพิ่มขนาดของตัวอย่างจำนวน 88 คน รวมทั้งหมด 400 คน โดยการได้ตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปทั้งหมด จำนวน 400 ฉบับ จากโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ ทั้งหมด 46 โรงเรียน ได้กลับคืนจำนวน 400 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด

5. การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยพบว่าค่าเฉลี่ย (mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาระดับความสำคัญที่รับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (CV) ค่าความเบ้ (skewness) และค่าความโด่ง (kurtosis) 2) เพื่อวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสังกัด ขนาด และตำแหน่งทางวิชาการของครูที่ส่งผลต่อระดับความสำคัญที่รับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA: analysis of variance) และ 3) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับอิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำคัญที่รับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยแบบกำหนดลำดับชั้น (hierarchical regression analysis)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในงานวิจัย

1) ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าครูผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีอายุน้อยกว่า 35 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด ส่วนใหญ่มีประสบการณ์สอนอยู่ระหว่าง 1 – 15 ปี มีการปฏิบัติการสอนในโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ทั้งในระดับชั้นประถมศึกษา และระดับชั้นมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานครที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) ส่วนใหญ่ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ มีรายได้อยู่ระหว่าง 15,001 – 25,000 บาทต่อเดือน และมีประวัติการได้รับรางวัลจากการปฏิบัติหน้าที่ครูมากที่สุด

2) ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำคัญที่รับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่า**ปัจจัยภายใน**ที่ส่งผลต่อความสำคัญที่รับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน ประกอบด้วย (1) ความมีคุณธรรม จริยธรรม (2) ความเต็มใจในการเรียนรู้ (3) เจตคติต่อวิชาชีพ (4) ความเชื่อมั่นในตนเอง และ (5) ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ถึง มากที่สุด ลักษณะการกระจายต่ำ ถึง ปานกลาง มีลักษณะเบ้ซ้าย (ค่าความเป็นลบ) แสดงให้เห็นว่าครูส่วนใหญ่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย เมื่อพิจารณาค่าความโด่ง พบว่าลักษณะการแจกแจงของข้อมูลของตัวแปรปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความสำคัญที่รับผิดชอบของครู สูงกว่าโค้งปกติ ซึ่ง

แสดงให้เห็นว่าคะแนนเกาะกลุ่มกันมาก ส่วน**ปัจจัยภายนอก**ที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู ในผลการเรียนรู้ของนักเรียน ประกอบด้วย (1) บรรยากาศของโรงเรียน (2) บทบาทของผู้ปกครองนักเรียน (3) สภาพทางเศรษฐกิจ และ (4) การดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ถึง มากที่สุด ลักษณะการกระจายต่ำ ถึง ปานกลาง มีลักษณะเบ้ซ้าย ค่าความเบ้เป็นลบ แสดงให้เห็นว่าครูส่วนใหญ่ได้คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย เมื่อพิจารณาค่าความโด่ง พบว่าลักษณะการแจกแจงของข้อมูลของตัวแปรปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู ในด้านบรรยากาศของโรงเรียน และบทบาทของผู้ปกครองนักเรียน สูงกว่าโค้งปกติ แสดงว่าครูมีคะแนนเกาะกลุ่มกันมาก ส่วนด้านสภาพทางเศรษฐกิจ และการดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา ค่าความโด่งเป็นลบ แสดงว่าครูมีคะแนนแตกต่างกันมาก และผลการวิเคราะห์**องค์ประกอบของความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน** ประกอบด้วย (1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน (2) การรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (3) การสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน และ (4) การสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด มีการกระจายต่ำ มีลักษณะเบ้ซ้าย ค่าความเบ้เป็นลบ แสดงว่าครูส่วนใหญ่มีคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย เมื่อพิจารณาค่าความโด่ง พบว่าสูงกว่าโค้งปกติ แสดงว่าครูมีคะแนนเกาะกลุ่มกันมาก

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่าองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน การรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน และการสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนของครูทุกด้านในแต่ละสังกัดอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูในแต่ละองค์ประกอบ พบว่าครูในแต่ละสังกัดมีระดับความสำนึกรับผิดชอบต่อการรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนน้อยที่สุด ส่วนการสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน และการสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนในแต่ละสังกัดมีมากที่สุดเท่ากัน

2. ผลการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสังกัด ขนาด และตำแหน่งทางวิชาการของครูที่ส่งผลต่อระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังกัดของโรงเรียน ขนาดของโรงเรียน และตำแหน่งทางวิชาการที่ส่งผลต่อระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่ามีปฏิสัมพันธ์กัน 2 คู่ คือ สังกัดของโรงเรียนกับขนาดของโรงเรียน และขนาดของโรงเรียนกับตำแหน่งทางวิชาการ ดังต่อไปนี้

2.1 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสังกัดของโรงเรียนกับขนาดของโรงเรียน พบว่าครูที่อยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.) และครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ

การอุดมศึกษา (สกอ.) พบว่าครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่มีระดับความสำคัญรับผิดชอบใกล้เคียงกัน โดยโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.) ครูในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่มีระดับความสำคัญรับผิดชอบสูงกว่าครูในโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ครูในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษและขนาดใหญ่มีระดับความสำคัญรับผิดชอบใกล้เคียงกัน และมีระดับความสำคัญรับผิดชอบสูงกว่าครูในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง และโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.) ครูในโรงเรียนขนาดกลางมีระดับความสำคัญรับผิดชอบสูงกว่าครูในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ตามลำดับ

2.2 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดของโรงเรียนกับตำแหน่งทางวิชาการ พบว่าครูที่ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลางมีความสำคัญรับผิดชอบสูงกว่าครูที่มีตำแหน่งทางวิชาการ ในขณะที่ครูที่มีตำแหน่งทางวิชาการในโรงเรียนขนาดใหญ่จะมีความสำคัญรับผิดชอบสูงกว่าครูที่ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ ส่วนครูในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษไม่มีความแตกต่างกันระหว่างครูที่มีตำแหน่งทางวิชาการกับครูที่ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ

3. ผลวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำคัญรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียนและอิทธิพลที่ส่งผลต่อความสำคัญรับผิดชอบของครู

ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบกำหนดลำดับขั้น (hierarchical regression analysis) พบว่ากลุ่มตัวแปรปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความสำคัญรับผิดชอบของครู สามารถทำนายความสำคัญรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน ได้ร้อยละ 50.00 กลุ่มปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความสำคัญรับผิดชอบของครู สามารถทำนายความสำคัญรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน ได้ร้อยละ 26.00 และปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกพร้อมกันอธิบายระดับความสำคัญรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน ได้ร้อยละ 76.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้มีประเด็นการอภิปรายรวม 3 ประเด็นแยกตามวัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1) เพื่อวิเคราะห์ระดับความสำคัญรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน 2) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของระดับความสำคัญรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียนระหว่างสังกัดขนาด และตำแหน่งทางวิชาการ และ 3) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำคัญรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียนและอิทธิพลที่ส่งผลต่อความสำคัญรับผิดชอบของครู มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความสำคัญรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่าระดับความสำคัญรับผิดชอบของครูอยู่ในระดับมากที่สุด พิจารณาจากองค์ประกอบของความสำคัญรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน ได้แก่ 1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน 2) การรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 3) การสร้างแรงจูงใจให้นักเรียน และ 4) การสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน พบว่าครูมีระดับความสำนึกรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากโรงเรียนต่างๆ ในแต่ละสังกัดให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานของครู โดยเฉพาะการส่งเสริมเรื่องจรรยาบรรณความเป็นครู การมีกฎระเบียบว่าด้วยข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ตลอดจนระเบียบข้อบังคับของผู้บริหารโรงเรียน จึงทำให้ครูมีคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ เช่น การศึกษาค้นคว้าความรู้ในรายวิชาที่สอน การศึกษาเอกสารหลักสูตรและวิธีในการสอน การตรวจงานนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ การใช้ประโยชน์จากแผนการสอน พัฒนาสื่อและเทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอน และการทบทวนความรู้นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น พฤติกรรมของครูจึงมีส่วนสำคัญต่อการทำให้นักเรียนมีผลการเรียนรู้ที่ดี

1.2 การรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน พบว่าครูมีระดับความสำนึกรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญกับผลการทดสอบระดับชาติ O-NET ของนักเรียนในโรงเรียน ตลอดจนผลจากการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ต้องผ่านการประเมินในรอบที่ 3 มีส่วนสำคัญให้ผู้บริหารทุกโรงเรียน ตลอดจนหน่วยงานด้านการติดตามและประเมินผลการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด และสังกัดโรงเรียนทุกสังกัดมีนโยบายที่กดดันให้ครูได้ปรับเปลี่ยนวิธีการประเมินผลความรู้นักเรียน ทำให้ครูมีคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหารหรือหน่วยงานต้นสังกัด เช่น การแก้ไขปัญหานักเรียน สอบตกในรายวิชาที่สอน คำนึงถึงผลการเรียนของนักเรียนทุกคน มีการกำหนดเป้าหมายในการสอนนักเรียน ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาที่ใช้ในการสอน มีการรายงานผลการเรียนรู้ของนักเรียน ตลอดจนให้ความสำคัญกับคะแนนหลังการสอบของนักเรียน เป็นต้น พฤติกรรมของครูดังกล่าวสามารถสะท้อนให้เห็นถึงการเอาใจใส่ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และส่งผลทำให้นักเรียนเกิดผลการเรียนรู้ที่ดี

1.3 การสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน พบว่าครูมีระดับความสำนึกรับผิดชอบต่อการสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากครูที่สอนต้องมีพื้นฐานด้านจิตวิทยาในการศึกษาและมีการอบรมความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน ประกอบกับการมีประสบการณ์ในด้านการเป็นที่ปรึกษาให้กับนักเรียน ทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ เช่น การส่งเสริมความคิดเชิงบวกให้นักเรียน สามารถทำให้นักเรียนมีความสนใจกับการเรียน การให้กำลังใจในการเรียนรู้และการดำรงชีวิตของนักเรียน การทำให้นักเรียนเกิดความมุ่งมั่นในการเรียน และการแสดงออกซึ่งครูได้แสดงความรักต่อนักเรียน เป็นต้น ทำให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนรู้มากขึ้น และส่งผลทำให้ผลการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นไปในทางที่ดี

1.4 การสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน พบว่าครูมีระดับความสำนึกรับผิดชอบต่อการสร้างปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากครูต้องปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครู ซึ่งประกอบด้วย (1) มาตรฐานด้านความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ (2) มาตรฐานด้านการปฏิบัติงาน และ (3) มาตรฐานด้านการปฏิบัติตน ทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ครูกับผู้ปกครอง และเพื่อนร่วมวิชาชีพเดียวกัน เช่น การให้ความเท่าเทียมกันในการเรียนรู้ของนักเรียน การที่ครูสามารถควบคุมอารมณ์ของนักเรียนได้ รวมทั้งการ

ควบคุมอารมณ์ตนเองของครูจากการแสดงออกทางพฤติกรรมของนักเรียน ครูสามารถช่วยเหลือนักเรียนได้เมื่อประสบกับปัญหา การที่ครูทำให้นักเรียนไว้วางใจครูผู้สอน เป็นที่พึงของนักเรียนได้ และไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางร่างกายและจิตใจของนักเรียน เป็นต้น ดังนั้นการสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนมีความสำคัญต่อการเกิดผลการเรียนรู้ที่ดีของนักเรียน

จากผลการวิเคราะห์ระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูในแต่ละสังกัด พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดครบทุกองค์ประกอบ เพราะว่าตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นครูที่ปฏิบัติการสอนในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่พร้อมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีระบบบริหารจัดการที่เป็นระบบ มีผู้บริหารที่มีความสามารถและมีความชำนาญในการบริหารงาน ตลอดจนการมีผู้ปกครองนักเรียนที่มีความรู้ และเอาใจใส่ต่อการเรียนของนักเรียน ตามบริบทการปฏิบัติงานของครูในกรุงเทพมหานคร จึงมีส่วนสำคัญที่ทำให้ระดับความสำนึกรับผิดชอบครูอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของLauermann และ Karabenick (2013) ซึ่งพบว่าครูชาวเยอรมันก่อนการปฏิบัติงานครู กับครูชาวอเมริกันที่ได้ปฏิบัติหน้าที่ครูในสถานศึกษา สามารถปฏิบัติงานตามคุณลักษณะของครูตามองค์ประกอบของความสำนึกรับผิดชอบของครู 4 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูกับนักเรียน (2) การรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (3) การสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน และ (4) การสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของครูชาวเยอรมัน และชาวอเมริกัน มีประสิทธิภาพมากขึ้น และทำให้ผลลัพธ์ทางการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกาและเยอรมันสูงขึ้น โดย Mohammad และ Neda (2013) ได้นำองค์ประกอบของความสำนึกรับผิดชอบของครูตามองค์ประกอบของ Lauermann และ Karabenick (2013) มาปรับใช้สำหรับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสำนึกรับผิดชอบของครูและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูกับโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในประเทศอิหร่าน พบว่าองค์ประกอบของความสำนึกรับผิดชอบของครู ทำให้เกิดประโยชน์ที่สำคัญต่อการศึกษาของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาของประเทศอิหร่าน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ความมีคุณค่าของงานที่ปฏิบัติ 2) การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร 3) คุณลักษณะของงานที่ปฏิบัติ 4) ผลที่เกิดขึ้นกับสังคม และ 5) ความตั้งใจที่จะปฏิบัติงาน ของครูเพิ่มสูงขึ้น

2. ผลการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสังกัด ขนาด และตำแหน่งทางวิชาการที่ส่งผลต่อระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่ามีปฏิสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 คู่ คือ 1) สังกัดของโรงเรียนกับขนาดของโรงเรียน และ 2) ขนาดของโรงเรียนกับตำแหน่งทางวิชาการ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสังกัดของโรงเรียนกับขนาดของโรงเรียน พบว่าครูที่อยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.) และครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่มีระดับความสำนึกรับผิดชอบใกล้เคียงกัน แต่ครูที่อยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.) ในโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่มีระดับความสำนึกรับผิดชอบสูงกว่าครูในโรงเรียนขนาดเล็ก เพราะในโรงเรียนขนาดเล็กการบริหารจัดการยังขาดประสิทธิภาพ รวมทั้งสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่ไม่เอื้อต่อการปฏิบัติหน้าที่ของครู จึงมีผลทำให้ระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูลดลงเมื่อเทียบกับโรงเรียนขนาดอื่นๆ

สอดคล้องกับแนวคิดของพิชณฺ์ ตูลสุข (2557) กล่าวว่าปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กไม่มีคุณภาพ คือ การขาดแคลนทรัพยากร เพราะว่าการจัดสรรงบประมาณของกระทรวงศึกษาธิการ จะอยู่บนบรรทัดฐานของค่าใช้จ่ายรายหัวของจำนวนนักเรียนในโรงเรียนถึงแม้ว่าจะเพิ่มเงินพิเศษ แต่โรงเรียนขนาดใหญ่กว่าก็ได้รับการจัดสรรงบประมาณมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ทำให้ครูมีงบประมาณสำหรับใช้ในการจัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ทางการศึกษาน้อย จึงส่งผลทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพ และส่งผลกระทบต่อการพัฒนาโครงการตามแผนงานและนโยบายของโรงเรียนของครูในโรงเรียนขนาดเล็กที่ไม่สามารถทำได้อย่างเต็มที่จึงทำให้ระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียนลดลงด้วย ส่วนครูที่สังกัดสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษและขนาดใหญ่มีระดับความสำนึกรับผิดชอบใกล้เคียงกัน และมีระดับความสำนึกรับผิดชอบสูงกว่าครูในโรงเรียนขนาดเล็ก แต่ครูในโรงเรียนขนาดกลางจะมีระดับความสำนึกรับผิดชอบน้อยที่สุด เมื่อเทียบกับโรงเรียนในสังกัดอื่นๆ เพราะว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษโดยส่วนใหญ่มีระบบการบริหารงานภายในที่ดี ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารจัดการ และครูที่ปฏิบัติการสอนจะความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียน ดังนั้นบริบทของโรงเรียนที่ดีและมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ จึงมีส่วนทำให้ครูมีภาระความรับผิดชอบต่องานต่างๆ ที่ได้รับมอบหมายมากขึ้น ทำให้ความรับผิดชอบของครูมากกว่าครูในโรงเรียนที่มีขนาดเล็ก และขนาดกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพรพรรณ มาลากุล ณ อยุธยาและคณะ (2556) พบว่าบทบาทของผู้บริหารตามมาตรฐานวิชาชีพในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนขนาดใหญ่จะมีมาตรฐานวิชาชีพสูงกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก และครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ขึ้นจะมีความคาดหวังต่อมาตรฐานในการปฏิบัติงานของผู้บริหารมากขึ้นด้วย สำหรับครูที่อยู่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) โรงเรียนขนาดกลางมีระดับความสำนึกรับผิดชอบสูงกว่าครูในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดเล็ก และขนาดใหญ่ตามลำดับ เพราะผู้บริหารที่อยู่ในโรงเรียนขนาดกลางจะสามารถบริหารจัดการด้านการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากมีสภาพแวดล้อมและขนาดขององค์กรที่มีความเหมาะสมกับการพัฒนาด้านการศึกษา ทำให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารงานมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณัทัย วันทา (2550) ที่พบว่าโรงเรียนขนาดกลางจะมีปัจจัยด้านการบริหารจัดการภายในที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้จะสูงขึ้นเป็นผลมาจากปัจจัยด้านวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ของโรงเรียน รวมทั้งวัฒนธรรมขององค์กร

2.2 ปฏิสัมพันธ์ระหว่างขนาดของโรงเรียนกับตำแหน่งทางวิชาการ พบว่าครูที่ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลางมีความสำนึกรับผิดชอบมากกว่าครูที่มีตำแหน่งทางวิชาการ ในขณะที่ครูที่มีตำแหน่งทางวิชาการในโรงเรียนขนาดใหญ่จะมีความสำนึกรับผิดชอบสูงกว่าครูที่ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ เพราะครูในโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลางจะให้ความสำคัญต่อภาระงานที่ต้องดูแลนักเรียน โดยไม่สนใจในตำแหน่งทางวิชาการ ในขณะที่ครูที่มีตำแหน่งทางวิชาการในโรงเรียนขนาดใหญ่จะมีความสำนึกรับผิดชอบสูงกว่าครูที่ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ เพราะว่าครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ ส่วนใหญ่เป็นครูที่มีตำแหน่งทางวิชาการ มีการพัฒนาผลงานทางวิชาการจนได้รับตำแหน่งตามสายงานอย่างเต็มที่ และมีประสบการณ์

ในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ ทำให้มีเวลาและความพร้อมสำหรับการให้ความเอาใจใส่ในผลการเรียนรู้ของนักเรียน ส่วนครูที่ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการต้องสร้างประสบการณ์ เพื่อพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ ประกอบกับการได้รับความกดดัน และความคาดหวังจากผู้บริหารโรงเรียนเพื่อให้ผ่านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ทำให้ความสำนึกรับผิดชอบของครูที่ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการลดลง สอดคล้องกับผลการวิจัยของอัฐพล อินตะเสนา (2552) พบว่าผลของการเลื่อนวิทยฐานะมีผลต่อการพัฒนาตนเองของครู การพัฒนาผู้เรียน และการพัฒนาวิชาชีพครู โดยครูที่มีตำแหน่งวิทยฐานะสูงขึ้นจะมีผลการพัฒนาที่สูงกว่าครูที่มีวิทยฐานะต่ำกว่า ส่วนโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษไม่มีความแตกต่างกันระหว่างครูที่มีตำแหน่งทางวิชาการกับครูที่ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ เพราะโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษจะมีหน่วยงาน และการบริหารงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ส่งผลทำให้ภาระการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของครูมากขึ้น ทำให้ระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูจึงไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียนและอิทธิพลที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู พบว่ากลุ่มตัวแปรเฉพาะปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู สามารถทำนายความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน ได้ร้อยละ 50.00 กลุ่มปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู สามารถทำนายความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน ได้ร้อยละ 26.00 และกลุ่มตัวแปรปัจจัยภายในและกลุ่มตัวแปรปัจจัยภายนอกมีตัวแปรทั้งหมดร่วมกันทำนายความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน ได้ร้อยละ 76.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถอภิปรายผลในแต่ละประเด็นได้ ดังต่อไปนี้

3.1 ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู พบว่าตัวแปรที่สามารถทำนายความสำนึกรับผิดชอบของครูได้ประกอบด้วยตัวแปร 4 ตัวแปร คือ (1) ความมีคุณธรรม จริยธรรม (2) ความเต็มใจในการเรียนรู้ (3) ความเชื่อมั่นในตนเอง และ (4) ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) **ความมีคุณธรรมจริยธรรม** เป็นคุณลักษณะของครูที่เกิดจากภายในจิตใจ ที่ทำให้ครูมีพฤติกรรมหรือคุณลักษณะที่แสดงให้เห็นถึงความมีคุณธรรม จริยธรรม เช่น การเป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน การใช้วาจาที่สุภาพอ่อนหวาน มีความรักและเมตตาต่อศิษย์ มีความซื่อสัตย์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ มีความยุติธรรมในการตัดสินผลการเรียนของนักเรียน มีความอดทนต่อภาวะความกดดันในการทำงานสูง ซึ่งถ้าครูมีคุณธรรม จริยธรรมในวิชาชีพของตนเอง ย่อมส่งผลทำให้ความสำนึกรับผิดชอบของครูที่จะเอาใจใส่ต่อผลการเรียนรู้และพฤติกรรมนักเรียนมากขึ้นตามไปด้วย สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุสรุค์ ไชโยรักษ์ (2549) พบว่าความมีคุณธรรมจริยธรรมของครูมีความสำคัญต่อการส่งเสริมนักเรียนให้มีความรู้และ คุณธรรม จริยธรรมสูงขึ้นด้วย โดยมีคุณลักษณะที่สำคัญคือ การเป็นแบบอย่างที่ดีของครู การมีความรักและเมตตาต่อศิษย์ มีความสามารถในการถ่ายทอดประสบการณ์มาใช้สอนนักเรียน สามารถให้ความรักกับนักเรียน อดทนต่อภาวะที่มากกระทบอารมณ์ได้ดี และสามารถสร้างกำลังใจที่ดีให้กับนักเรียนได้ ดังนั้นการส่งเสริมความมีคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นภายในจิตใจของครูจึงมีความสำคัญมากต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของEdling และ Frelin (2013) ได้ศึกษาแนวทางการปฏิบัติงานที่ดีในการสนับสนุนให้ครูมีความสำนึกรับผิดชอบในผลการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่าควรมีการส่งเสริม

ความมีคุณธรรม จริยธรรมให้กับครู เพราะเป็นพื้นฐานของความสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองของครู ความสำนึกรับผิดชอบในผลการเรียนของนักเรียน ความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม และสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการทำงาน

(2) ความเต็มใจในการเรียนรู้ มีผลทำให้เกิดความสำนึกรับผิดชอบของครูโดยเฉพาะหน้าที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ การรู้จักนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรม มาใช้สอนนักเรียน หมั่นแสวงหาความรู้ใหม่ๆ มาใช้ในการสอนนักเรียนมีความรู้ด้านการวิจัยเพื่อใช้แก้ปัญหาให้นักเรียน รู้เทคนิควิธีสอนที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย ซึ่งจะทำให้ นักเรียนมีผลการเรียนรู้ที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของดนตรี เงินศรี (2551) ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลของการรับรู้ความสามารถของตนเองของครู ซึ่งมีผลต่อความสำนึกรับผิดชอบต่อวิชาชีพครู

(3) ความเชื่อมั่นในตนเอง มีส่วนสำคัญในการเกิดระดับความสำนึกรับผิดชอบในผลการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะการมีความเชื่อมั่นของครูจะทำให้การแก้ปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของครู สามารถทำได้ดี สามารถให้ความรู้แก่นักเรียนได้โดยไม่ผิดพลาด ถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียนจากง่ายไปสู่ยากได้ สามารถควบคุมพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนได้ และมีความมั่นใจต่อความรู้ที่นักเรียนได้รับและสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตได้ คุณลักษณะหรือพฤติกรรมของครูดังกล่าว จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอารยา สุวะมาตย์ (2540) พบว่า บุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเองจะมีความมั่นคงทางจิตใจ กล้าคิด กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าเผชิญความจริง กล้าที่จะเป็นผู้นำ มีความเพียรพยายาม มีความภาคภูมิใจในตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถปรับตัวได้ดี มีความรับผิดชอบ และสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเอง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุขุมารณ์ เอี่ยมสำอางค์ (2551) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบของนักเรียน พบว่าความเชื่อมั่นในตนเองทำให้มีความเป็นตัวของตัวเอง กระตุ้นให้เกิดความกล้าแสดงออกซึ่งความคิดเห็นและการกระทำในทุกๆ สิ่ง ซึ่งความเชื่อมั่นในตนเองของครู จะมีผลทำให้เด็กนักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนด้วย

(4) ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ เป็นพื้นฐานสำคัญของการมีความสำนึกรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของครู การที่ครูมีความรักและศรัทธาในวิชาชีพ จะส่งผลทำให้ครูมีความตั้งใจจริงที่จะปฏิบัติหน้าที่ครู มีความมุ่งมั่นที่จะเป็นครูที่ดี พยายามต่อการปฏิบัติหน้าที่ สามารถพัฒนางานในวิชาชีพได้ดี และประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ซึ่งส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียนสูงให้สูงขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2544) กล่าวว่าครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพครู และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู ที่เป็นหลักปฏิบัติตนที่ดีของครู ย่อมทำให้มีความสุขในการประกอบวิชาชีพ และสามารถพัฒนาวิชาชีพให้มีความเจริญรุ่งเรืองและมั่นคง ซึ่งจะส่งผลให้ครูมีความเชื่อมั่น ชื่นชม ภูมิใจ ในความเป็นครูและองค์กรวิชาชีพ มีความเสมอต้นเสมอปลาย ยกย่องชมเชยเพื่อนครูที่ประสบความสำเร็จ เป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ ตลอดจนการให้การสนับสนุนหรือเข้าร่วมกิจกรรมที่องค์กรวิชาชีพจัดขึ้น และปกป้องเกียรติภูมิของครูและองค์กรวิชาชีพ ให้เป็นไปในทางที่เหมาะสม และถูกต้องตามแนวทางการปฏิบัติของวิชาชีพครูและองค์กรวิชาชีพ

ส่วน**ตัวแปรเจตคติต่อวิชาชีพ** ที่ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของไตรธร เศรษฐีกร (2543) ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา ที่พบว่าเจตคติของครูส่งผลต่อการปฏิบัติงานที่อยู่ในระดับมาก คือ การนิเทศงาน ความมั่นคงในงาน ความรับผิดชอบในงาน ความก้าวหน้า ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน และลักษณะการบังคับบัญชา ส่วนAliakbari and Kafshgar (2013) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสำนึกรับผิดชอบของครูและเจตคติของครูในการปฏิบัติงาน กรณีศึกษาครูสัญญาติอหฺร่านในโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา พบว่ามีความสัมพันธ์ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) การรู้คุณค่าของงาน 2) การได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร 3) ลักษณะของงานที่ทำ 4) ผลประโยชน์ทางสังคม และ 5) ความตั้งใจที่จะยังคงอยู่ในงาน และWelle (2000) ได้ศึกษาเจตคติของครูกับความสัมพันธ์กับความมุ่งมั่นในการทำงาน พบว่าเจตคติในวิชาชีพของครูจะมีความสัมพันธ์กับความมุ่งมั่นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่งผลทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการสะท้อนถึงการมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพของครู ดังนั้นควรมีการวัดตัวแปรเจตคติต่อวิชาชีพซ้ำ เพราะผลการวิจัยโดยส่วนใหญ่ทั้งของประเทศไทย และต่างประเทศมีผลต่อระดับความสำนึกรับผิดชอบของครู

3.2 ปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู พบว่าตัวแปรที่สามารถทำนายความสำนึกรับผิดชอบของครูได้ประกอบด้วยตัวแปร 3 ตัวแปร คือ (1) บรรยากาศของโรงเรียน (2) บทบาทของผู้ปกครองนักเรียน และ (3) สภาพทางเศรษฐกิจ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(1) **บรรยากาศของโรงเรียน** เป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการปฏิบัติหน้าที่ของครู การได้รับโอกาสที่ดีในการพัฒนาตนเองจากเพื่อนร่วมงาน ผู้บริหารให้การสนับสนุนในการทำงาน สามารถขอความช่วยเหลือเพื่อนครูในโรงเรียนได้ ใช้ทรัพยากรในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ เพราะฉะนั้นโรงเรียนที่มีบรรยากาศในการทำงานที่ดีมีส่วนสำคัญต่อการเกิดความสำนึกรับผิดชอบของครูสูงขึ้นด้วย สอดคล้องกับผลการวิจัยของToreman (2011) พบว่าความสำนึกรับผิดชอบของครูกับการศึกษา จะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อม ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมสภาพทางสังคม และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

(2) **บทบาทของผู้ปกครองนักเรียน** มีส่วนสำคัญต่อการปฏิบัติหน้าที่ของครู เนื่องจากการให้ความร่วมมือของผู้ปกครองกับครูในโรงเรียนจะต้องมีลักษณะที่เกื้อหนุนครูในการแก้ไขปัญหาของนักเรียน มีเครือข่ายผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สามารถร่วมจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับครูได้ และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับครู จะทำให้ครูมีความเข้าใจพฤติกรรมของนักเรียนมากขึ้น และนำไปสู่การแก้ปัญหานักเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อผลการเรียนรู้ของนักเรียน และการปฏิบัติงานของครู ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของศิริวรรณ วณิชพัฒน์วรชัย (2552) พบว่าการใช้รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับครูผู้สอนผู้ปกครองมีความเข้าใจรูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ไปใช้อยู่ในระดับดีมาก โดยครูและผู้ปกครองมีความเห็นตรงกันว่ารูปแบบการพัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นสามารถพัฒนาทักษะทางสังคมให้กับนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้ครูกับผู้ปกครองมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน อันเป็นผลมาจากการพัฒนาทักษะทางสังคมให้กับนักเรียนร่วมกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของฉันทนา บุญส่ง (2551) พบว่ารูปแบบความร่วมมือที่เหมาะสมของ

โรงเรียนกับครอบครัวในการจัดการศึกษาในสังคมไทย ซึ่งผลที่เกิดกับนักเรียนจากการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ และครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และการที่พ่อแม่มีส่วนร่วมกับโรงเรียนจะมีเจตคติที่ดีต่อโรงเรียน ครู และการบ้านของนักเรียน ทำให้พ่อแม่ช่วยเหลือการเรียนของลูกที่บ้านได้ และมีความเข้าใจระบบการบริหารงานของโรงเรียนมากขึ้น

(3) สภาพทางเศรษฐกิจ มีความสำคัญต่อการเกิดความสำนึกรับผิดชอบของครู เนื่องจากเป็นปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับค่าครองชีพของครูในกรุงเทพมหานคร ที่ต้องรับภาระในการใช้จ่ายที่มากกว่าปกติ ครูต้องมีการวางแผนการใช้จ่ายให้เหมาะสม การหารายได้เสริมในเวลารว่างจากงานประจำ การไม่มีภาระหนี้สินจึงมีส่วนสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงระดับความสำนึกรับผิดชอบของครู สอดคล้องกับผลการวิจัยของจิรพิศ สุวรรณวงศ์ (2551) ที่พบว่าครูที่มีเงินเดือนสูงจะส่งผลให้ครูมีประสบการณ์ในการทำงานมากขึ้น ในขณะที่หากครูมีเงินเดือนต่ำมีผลทำให้ครูมีประสบการณ์ในการทำงานต่ำลง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของศุภลักษณ์ ตรีสุวรรณ (2548) พบว่าแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา ปัจจัยด้านเงินเดือน มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โดยครูที่มีเงินเดือนเพิ่มขึ้นจะมีการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและมีความมั่นคงในการปฏิบัติงานมากกว่าครูที่มีเงินเดือนน้อยกว่า

ส่วนตัวแปรการดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา ที่ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพราะว่าการดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา ไม่มีผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู เนื่องจากนโยบายการปฏิบัติงานที่มาจากกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งหน่วยงานต้นสังกัดของแต่ละโรงเรียนที่รับมาดำเนินการสู่การปฏิบัติเหมือนกัน ดังนั้นการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนแต่ละสังกัดจึงไม่แตกต่างกัน จึงมีผลทำให้ผลการวิจัยของตัวแปรการดำเนินงานตามนโยบายการศึกษาของครูจึงไม่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู

3.3 การร่วมกันทำนายผลความสำนึกรับผิดชอบของครูกลุ่มตัวแปรปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของครู พบว่ากลุ่มตัวแปรปัจจัยภายใน ประกอบด้วยตัวแปร (1) ความมีคุณธรรม จริยธรรม (2) ความเต็มใจในการเรียนรู้ (3) เจตคติต่อวิชาชีพ (4) ความเชื่อมั่นในตนเอง และ (5) ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ สามารถทำนายความสำนึกรับผิดชอบของครูได้มากกว่ากลุ่มตัวแปรปัจจัยภายนอกถึงร้อยละ 50.00 ในขณะที่กลุ่มตัวแปรปัจจัยภายนอก ประกอบด้วยตัวแปร (1) บรรยากาศของโรงเรียน (2) บทบาทของผู้ปกครองนักเรียน (3) สภาพทางเศรษฐกิจ และ (4) การดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา ซึ่งสามารถทำนายความสำนึกรับผิดชอบของครูได้ร้อยละ 26.00 เนื่องจากลักษณะการปฏิบัติงานของครูตามบริบททางการศึกษาของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับกลุ่มตัวแปรปัจจัยภายในของครูมากกว่าปัจจัยภายนอก ทำให้ตัวแปรความรักและศรัทธาในวิชาชีพของครูร่วมทำนายระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูได้มากที่สุด เพราะในสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครู และนโยบายของผู้บริหารของแต่ละโรงเรียนมีการปลูกฝังให้ครูมีความรักและศรัทธาในวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเอกสารตามจรรยาบรรณครูของจิรนนท์ สุวรรณณีนเษ (2552) กล่าวไว้ว่า ความสำคัญของจรรยาบรรณครูที่ได้นั้นเรื่องความรักและศรัทธาในวิชาชีพของครู มีความสำคัญต่อการสร้างความสำนึกรับผิดชอบของครู เพราะจะเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยกำหนดพฤติกรรมการทำงานของครู เช่น การเป็นแบบอย่างความประพฤติที่ดีงาม การสร้างความตระหนักของครูต่อผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ การพัฒนาวิชาชีพและนำไปสู่

ความก้าวหน้าในวิชาชีพ การช่วยควบคุมจิตใจของครูให้อยู่ในคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม การสร้างมาตรฐานที่ดี และเกิดประสิทธิภาพต่อวิชาชีพครู และเป็นเกราะป้องกันความผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของครู ตามบทบาทที่ได้รับมอบหมาย

3.4 ผลจากการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่ามีตัวแปรที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ครูเชิงลึก การสังเกตการสอนและการปฏิบัติงานของครู ทำให้ได้ตัวแปรเพิ่มขึ้น และสามารถทำนายระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประกอบด้วยตัวแปรปัจจัยภายใน คือ ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ และตัวแปรปัจจัยภายนอก มีจำนวน 2 ตัวแปร คือ (1) บทบาทของผู้ปกครองนักเรียน และ (2) สภาพทางเศรษฐกิจ ดังนั้นตัวแปรที่ได้จากการวิจัยเชิงคุณภาพในครั้งนี้ สามารถนำไปใช้กับบริบททางการศึกษาของประเทศไทยได้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจสำหรับนำเสนอเป็นข้อเสนอแนะ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะในทางปฏิบัติ

1. จากผลการศึกษาระดับความสำนึกรับผิดชอบของครู พบว่าครูทุกสังกัดมีระดับความสำนึกรับผิดชอบในผลการเรียนรู้ของนักเรียนอยู่ในระดับสูงในทุกองค์ประกอบ ประกอบด้วย (1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู (2) การรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (3) การสร้างแรงจูงใจของครูกับนักเรียน และ (4) การสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน เมื่อพิจารณาลำดับความสำคัญของระดับความสำนึกรับผิดชอบของครู พบว่าการรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีความสำคัญมากที่สุด เมื่อเทียบกับองค์ประกอบอื่นๆ ผู้บริหารโรงเรียนควรกระตุ้นให้ครูทดสอบความรู้ก่อนเริ่มเรียน จัดกลุ่มความสามารถทางการเรียนของนักเรียน โดยคำนึงถึงศักยภาพของนักเรียนทุกคน มีการอธิบายผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบก่อนเริ่มเรียน ดำเนินการทดสอบความรู้นักเรียนหลังจากเรียนจบบทเรียนพร้อมทั้งนำผลการเรียนรู้จากการทดสอบของนักเรียนมาเป็นแนวทางในการวางแผนการสอน และให้ครูดำเนินการสอนซ่อมเสริมนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ เพื่อให้ผลการเรียนรู้ของนักเรียนสูงขึ้น

2. จากผลการศึกษาความแตกต่างของระดับความสำนึกรับผิดชอบของครู พบว่า ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.) มีระดับความสำนึกรับผิดชอบในผลการเรียนรู้ของนักเรียนน้อยกว่าครูในโรงเรียนขนาดกลาง ขนาดใหญ่ ส่วนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ครูในโรงเรียนขนาดกลางจะมีระดับความสำนึกรับผิดชอบน้อยกว่าครูในโรงเรียนใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก ดังนั้นผู้บริหารของโรงเรียน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพัฒนาครูในโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.) และโรงเรียนขนาดกลางในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ให้มีระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูให้มากขึ้น ส่วนขนาดของ

โรงเรียนกับตำแหน่งทางวิชาการ พบว่าครูที่มีตำแหน่งทางวิชาการและปฏิบัติการสอนในโรงเรียนขนาดเล็กจะมีระดับความสำคัญรับผิดชอบน้อยกว่าครูที่ไม่มีตำแหน่งทางวิชาการ ดังนั้นผู้บริหารควรกระตุ้นให้ครูที่มีตำแหน่งทางวิชาการให้มีความสำคัญในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อผลการเรียนรู้ของนักเรียนให้มากขึ้น

3. จากผลการทำนายความสำคัญรับผิดชอบของครูในกลุ่มตัวแปรปัจจัยภายในและกลุ่มตัวแปรปัจจัยภายนอกของครู พบว่ากลุ่มตัวแปรปัจจัยภายในสามารถทำนายระดับความสำคัญรับผิดชอบของครูได้มากกว่ากลุ่มตัวแปรปัจจัยภายนอก และตัวแปรปัจจัยภายในที่สามารถทำนายระดับความสำคัญรับผิดชอบของครูได้มากที่สุด คือ ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ เพราะฉะนั้นปลูกฝังจิตสำนึกความรับผิดชอบของครูให้มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพ และการกำหนดเป้าหมายที่สำคัญ คือ การพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ และมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียน ควรมีมาตรการในการสร้างความตระหนักต่อบทบาทหน้าที่ความเป็นครู ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณลักษณะหรือพฤติกรรมของครู ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการเกิดความสำคัญรับผิดชอบที่นำไปสู่ผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1. รัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ ควรมีนโยบายในการพัฒนาครูโดยเฉพาะครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก เพราะจากผลการวิจัยพบว่าครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนขนาดเล็กเกือบทุกสังกัดมีความสำคัญรับผิดชอบในผลการเรียนรู้ของนักเรียนน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ โรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดกลาง รวมทั้งควรมีมาตรการในการพัฒนาให้ครูที่มีตำแหน่งทางวิชาการที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก ให้มีความสำคัญรับผิดชอบในผลการเรียนรู้ของนักเรียนมากยิ่งขึ้น

2. จากผลการทำนายความสำคัญรับผิดชอบของครูในกลุ่มตัวแปรปัจจัยภายในและกลุ่มตัวแปรปัจจัยภายนอกของครู พบว่ากลุ่มตัวแปรปัจจัยภายในที่สามารถทำนายระดับความสำคัญรับผิดชอบของครูได้มากที่สุด คือ ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ ดังนั้นสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครู ควรมีนโยบายในการปลูกฝังให้ครูมีความรักและศรัทธาในวิชาชีพให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อหาวิธีการพัฒนาความสำคัญรับผิดชอบของครูให้สูงขึ้น เพราะมีความสำคัญต่อการพัฒนาวิชาชีพครู และสะท้อนผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนโดยตรง

2. จากผลการวิจัยในครั้งนี้กลุ่มตัวแปรปัจจัยภายในและกลุ่มตัวแปรปัจจัยภายนอกของครูพบว่าทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกสามารถทำนายระดับความสำคัญรับผิดชอบของครูได้ไม่ครบทุกตัวแปร โดยเฉพาะตัวแปรความมีคุณธรรม จริยธรรม ความเต็มใจในการเรียนรู้ เจตคติต่อวิชาชีพ และการดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา ไม่สามารถทำนายความสำคัญรับผิดชอบของครูได้ แต่โดยหลักความเป็นจริงทั้งตัวแปรปัจจัยภายใน และตัวแปรปัจจัยภายนอก เป็นพื้นฐานที่สำคัญของผู้ที่จะ

ประกอบวิชาชีพครู ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการตรวจสอบตัวแปรปัจจัยภายในและตัวแปรปัจจัยภายนอก เพื่อให้ทราบอิทธิพลการทำนายความสำนึกรับผิดชอบของครูให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3. จากผลการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยไม่ได้ศึกษาบริบทสภาพแวดล้อมเชิงลึกในโรงเรียนแต่ละสังกัด ทำให้ไม่ทราบรูปแบบการปฏิบัติงานของครู ลักษณะการบริหารงานของโรงเรียน ตลอดจนแผนงานหรือนโยบายที่ชัดเจนของแต่ละสังกัดโรงเรียน ดังนั้นการวิจัยในครั้งต่อไปผู้วิจัยควรศึกษาบริบทสภาพแวดล้อมเชิงลึก เพราะจะทำให้เข้าใจคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่เป็นปัจจัยส่งผลกระทบต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

4. การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เฉพาะตัวอย่างครูที่ปฏิบัติการสอนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร การวิจัยในครั้งต่อไปควรศึกษาระดับความสำนึกรับผิดชอบของครูในระดับภูมิภาคต่างๆ เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาวิชาชีพครูให้มีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น

5. ในการวิจัยที่มีการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยควรใช้เทคนิควิธีการเก็บข้อมูลแบบกัลยาณมิตรโดยอาศัยครูผู้ประสานงานช่วยในการเก็บข้อมูลในแต่ละโรงเรียนควรมีค่าตอบแทน ของที่ระลึก เพื่อเป็นแรงจูงใจในการเก็บข้อมูล และเพื่อความสะดวกแก่ผู้ตอบแบบสอบถามจึงควรใส่ปากกาแนบไปกับแบบสอบถามด้วย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). *คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประชาธิปไตย สำหรับครู-อาจารย์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6*. กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- _____. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ
- กรมอนามัย. (2556). *คุณธรรม จริยธรรม สำหรับข้าราชการ*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://ethics.anamai.moph.go.th/showarticle.php?id=94>. [2556, กรกฎาคม 31]
- ก้องเกียรติ เขยชม. (2537). *ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของอาจารย์พลศึกษาในสถาบันการพลศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรนนท์ สุวรรณณิเณสัช. (2552). *การศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมจรรยาบรรณครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิรพิศ สุวรรณวงศ์. (2551). *การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของขวัญในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉัตรชนก สายสุวรรณ. (2548). *อิทธิพลแบบปรับของประเภทของครูอาชีพศึกษาและบรรยากาศองค์กรตามการรับรู้ที่มีต่อโมเดลเชิงสาเหตุของความต้อการจำเป็นระดับบุคคลในการนำไปสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉันทนา บุญส่ง. (2551). *รูปแบบความร่วมมือที่เหมาะสมของโรงเรียนกับครอบครัวในการจัดการศึกษาในสังคมไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชาย โปธิสิตา. (2554). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินต์ติ้ง.
- ณททัย วันทา. (2550). *การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้: การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนตามขนาดของโรงเรียน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดนตรี เงินศรี. (2551). *การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุและผลของการรับรู้ความสามารถของตนเองของครูมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ไตรธร เศรษฐีกร. (2543). การศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาเขตการศึกษา 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทวีป อภิลิทธิ. (2554). การศึกษาตามอรรถศาสตร์การศึกษาของโลกยุคใหม่ที่มาแรง. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิวากร แก้วมณี.(2554). *หลักธรรมาภิบาลว่าด้วยหลักแห่งความรับผิดชอบ. (Accountability).* [ออนไลน์].
แหล่งที่มา: <http://www.oknation.net/blog/dhiwakorn/2011/10/01/entry-1>.
[2556, กรกฎาคม 31]
- ท่าอากาศยานไทย, บริษัท. (2556). *วิสัยทัศน์และพันธกิจ.* [ออนไลน์].แหล่งที่มา:-
http://www.airportthai.co.th/th/cp_vision.php. [2556, กรกฎาคม 31]
- ธัญญา มั่นคง. (2546). *ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของวัฒนธรรมโรงเรียนกับระดับมาตรฐานการเรียนการสอนของครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรสงคราม.* วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- ธีรพัฒน์ อังศุवाल. (2554). *ความเป็นสื่อสังคม (Social Media) กับมาตรฐานและจรรยาบรรณ.* [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.pub-law.net/publaw/view.aspx?id=1564>.
[2556, กรกฎาคม 31]
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (LISREL): สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์.* กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- น้อมพร เสน่ห์ธรรมศิริ. (2551). *ผลของการจัดประสบการณ์ส่งเสริมพฤติกรรมการมีวินัยอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองที่มีต่อความรับผิดชอบของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1.* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บางกอกทูเดย์, หนังสือพิมพ์. (2552). *ทำทนาย.* [ออนไลน์].
แหล่งที่มา: <http://www.bangkok-today.com/node/2958>. [2556, กรกฎาคม 31]
- ปฐมพงษ์ ทะแสง. (2552). *การศึกษาปัจจัยจำแนกระดับความเต็มใจในการเรียนรู้ของครู.* วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสาธ อิศรปริดา. (2552). *สารัตถะจิตวิทยาการศึกษา.* พิมพ์ครั้งที่ 6. ขอนแก่น: คลังนาวิทยา.
- ประวิตร ชูศิลป์. (2541) *เอกสารประกอบการบรรยายพิเศษในการประชุมสมาคมประถมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย(ศึกษาลัมพันธ์) ครบรอบการจัดตั้ง 40 ปี.* [ออนไลน์].
แหล่งที่มา: www.psru.ac.th/presi1/chapter12.doc. [2556, กรกฎาคม 31]
- ปราณี รามสุต. (2548). *จิตวิทยาทั่วไป.* กรุงเทพฯ: ราชภัฏธนบุรี.

- พนม เกตุมาน. (2550). *ปัญหาพฤติกรรมวัยรุ่น (Adolescent Problems)*. [ออนไลน์].
แหล่งที่มา: http://www.psychin.co.th/new_page_57.htm. [2556, สิงหาคม 5]
- พรพรรณ มาลากุล ณ อยุธยา. (2556). *บทบาทของผู้บริหารตามมาตรฐานวิชาชีพในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรีเขต 1*. [ออนไลน์].
แหล่งที่มา: http://acad.vru.ac.th/Journal/journal%203-2/3_2_11.pdf
[2557, กรกฎาคม 22]
- พรพิมล จันทร์พลับ. (2539). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิชย์.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2544). *พุทธวิธีในการสอน*. กรุงเทพฯ: กลุ่มงานศาสนา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- พิมพ์ลักษณ์ เสงสมบุรณ์. (2551). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นแบบสมบูรณเพื่อพัฒนาครูมืออาชีพ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิษณุ ตุลสุข. (2557). *อนาคตโรงเรียนขนาดเล็กของเมืองไทย การแก้ปัญหาจะต้องไม่มีรูป*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.dailynews.co.th/Content/Article/124885/>
[2557, กรกฎาคม 19]
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2554). *CCPR กรอบคิดใหม่ทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2556). *วิกฤติการศึกษา: ทางออกที่รอการแก้ไข*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภาวิณี บุญเสริม. (2546). *การวิเคราะห์องค์ประกอบและการศึกษาภูมิหลังที่สัมพันธ์กับ สมรรถภาพของครูนาฏศิลป์ระดับประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุวี ผลพันธิน. (2551). *การวิเคราะห์สภาพและแนวทางในการส่งเสริมความรับผิดชอบของนักเรียน: กรณีศึกษาโรงเรียนอาชีวศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2555). *วิธีการเชิงผสมผสานสำหรับกรวิจัยและประเมิน*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊ค.
- วิภา บุญเสนอ. (2537). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเลือกสรรกับคุณภาพการสอน ของอาจารย์พยาบาลในสถาบันการศึกษาพยาบาลในเขตกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: -
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วีไลพร มณีพันธ์. (2539). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และสภาพแวดล้อมในการทำงานกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของพยาบาลประจำการโรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ศิวะพร ภู่งพันธ์. (2554). *การศึกษาและทดสอบปัจจัยเชิงสาเหตุของการใช้ประโยชน์งานวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัย: การวิจัยแบบผสมวิธี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2550). *ทฤษฎีการประเมิน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริวรรณ วณิชวัฒน์วรชัย. (2552). *การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศุภมาส อติไพบูลย์. (2544). *ตัวแปรคัตสรรที่ส่งผลต่อลักษณะพฤติกรรมการเรียนรู้ของครูโรงเรียนแกนนำปฏิรูปการเรียนรู้*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภลักษณ์ ตรีสุวรรณ. (2548). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. (2552). *ข่าวการประกันคุณภาพการศึกษา. จัดสำเนิกคุณภาพ*. 190 (เมษายน, 2552).
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). *ผลการประเมิน PISA 2012 คณิตศาสตร์ การอ่าน และวิทยาศาสตร์บทสรุปผู้บริหาร*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.).
- สาณูรักษ์ ฟ่องวาริน. (2552). *การวิเคราะห์ผลของการเลือกหนังสือเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ ของครูโดยใช้วิธีวิจัยแบบผสม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สาวิตรี แสงศิลป์. (2551). *บทบาทของครอบครัวและสถานศึกษาในการพัฒนาพฤติกรรมรับผิดชอบต่อสังคมของนักศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและสถิติการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุรางค์ จันทวานิช. (2554). *การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2556). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุริรัตน์ อักษรกาญจน์. (2553). *ผลของการเรียนการสอนการอ่านแบบเน้นมโนทัศน์ที่มีต่อความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจและแรงจูงใจในการอ่านของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุสรณ์ ไชโยรักษ์. (2549). บทบาทของครูและผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียน : พหุกรณี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุขุมารณ์ เอี่ยมสำอางค์. (2554). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัย และสถิติการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สำนักงานการศึกษาเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561). กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2544). เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพผู้บริหารการศึกษาและ จรรยาบรรณครู. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- อรุษา จันทกร. (2551). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับการพัฒนาตนเอง ตาม เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของครูในเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ.
- อารยา สุวะมาตย์. (2540). การวิเคราะห์องค์ประกอบบุคลิกภาพด้านความเชื่อมั่นในตนเอง. วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรี นครินทรวิโรฒ.
- อานัติญาณ ศิริวัฒนอริกุล. (2554). ความต้องการพัฒนาตนเองของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 2. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยทักษิณ ปีที่ 11 ฉบับพิเศษ ทักษิณวิชาการ มกราคม – มิถุนายน 2554.
- อารี พันธุ์มณี. (2546). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ แกรมมี.
- อังศินันท์ อินทรกำแหง. (2545). อิทธิพลของปัจจัยด้านการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ภูมิหลังส่วนบุคคล และ สภาพแวดล้อมในองค์กรที่มีต่อการปฏิบัติงานของผู้ให้บริการทางการแพทย์. วิทยานิพนธ์ ปริญญาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- อัฐพล อินตะเสนา. (2552). การวิจัยแบบผสมเพื่อศึกษาผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีต่อ การ ปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อำนาจ วัดจินดา. (2550). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. วารสารดำรงราชานภาพ. 6(22), 17-23.
- เอมอร กฤษณะรังสรรค์. (2537). ผลของการฝึกอบรมตามหลักไตรสิกขาต่อความรับผิดชอบต่อใน หน้าที่ของนักศึกษาวิชาชีพรู สถาบันราชภัฏ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุขฎี บัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

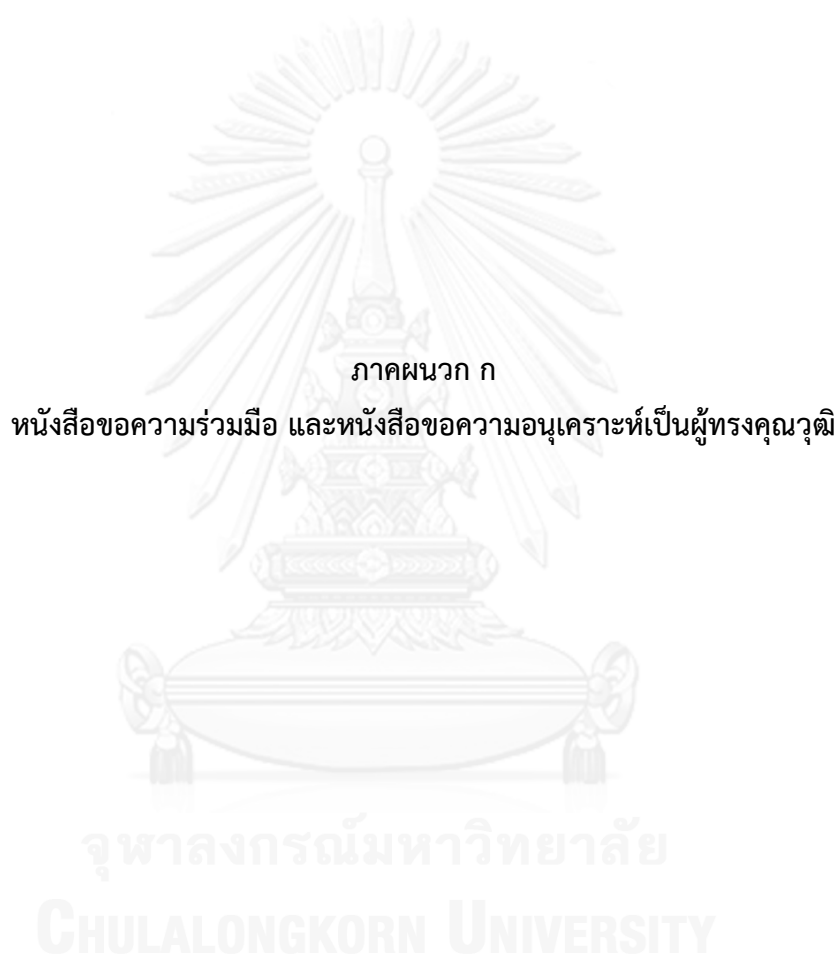
- Aliakbari, M., & Kafshgar, N.B. (2013). *On the Relationship between Teachers' Sense of Responsibility and their Job Satisfaction: The case of Iranian High School Teachers*. 2(2): 487 – 501.
- Atkinson, J.W. (1991). *An Introduction to Motivation*. New York: D. Van Nostrand Co,
- Chudgar, A., & Sankar. (2012). *The relationship between teacher gender and student achievement: evidence from five India states*. 38(5): 627 – 642.
- Coladarci. T. (1992). *Teachers' Sense of Efficacy and Commitment to Teaching*. The Journal of Experimental Education. 60(4): 323 – 337.
- Creswell, J.W., & Plano Clark, V.L. (2011). *Design and Conducting Mixed Method Research*. (2rd ed). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Diamond, J.B. & Randolph, A. Spillane, JP. (2004). *Teachers' Expectations and Sense of Responsibility for Student Learning: The Importance of Race, Class, and Organizational Habitus*. 35(1): 75 – 98.
- Edling, S. & Frelin. A. (2013). *Doing good? Interpreting teachers' given and felt responsibilities for pupils' well-being in an age of measurement*.
[Online] Available form: <http://dx.doi.org/10.1080/13540602.2013.770234>.
- Garcia, C. (2003). *The effect of teacher attitude, experience, and background knowledge on the use of inquiry method teaching in the elementary classroom*. [Online] Available form: <http://www.nmu.edu>.
- Guskey, R.T. (1981). *Measurement of the Responsibility Teachers Assume For Academic Successes and Failures in the Classroom*. Journal of Teacher Education. 32: 44 – 51.
- Hanushek E.A., & Luque J. (2000). *Smaller Classes, Lower Salaries? The Effects of Class Size on Teacher Labor Market*. Hoover Institution: Stanford., pp. 35-51.
- Higgins, E.T., Roney, C.J., Crowe, E., & Hymes, C. (1994). *Ideal versus ought predilections for approach and avoidance distinct self-regulatory systems*. *Journal of Personality and Social Psychology*. 66: 276 - 286.
- Kuecken. M., & Valfort. (2012). *The impact of student – teacher gender interactions on learning from Sub – Saharan Africa*.
[Online] Available form: <http://graduateinstitute.ch>.
- Lanzinger, I., & Neill. B. (2009). *Role and Responsibilities of Teachers and Teacher Assistants or Education Assistants*. British Columbia Teachers' Federation.
- Laueremann, F. & Karabenick, S.A. (2013). *The meaning and measure of teachers' sense of responsibility for educational outcomes*. 30: 13 – 26.

- Lee, V.E. & Smith. J.B. (1996). *Collective responsibility for learning and its effects on gains in achievement for early secondary school students*. *American Journal of Education*. 104(2): 103 - 147.
- Lefton, L.A. (1997). *Psychology*. Boston: Allyn and Bacon.
- Likert, R. (1932). "A Technique for the Measurement of Attitudes". *Archives of Psychology* 140: 1–55.
- Luque. J. & Hanushek. E. (2012). *Smaller Class, Lower Salaries? The Effect of Class Size on Teacher Labour Markets*. Hoover Institution: Stanford University.
- Mahmud, Z.; Ibrahim, H.; Amat, S. & Salleh. A. (2011). *Family Communication, Sibling Position and Adolescents' Sense of Responsibility*. 14: 74 – 80.
- Joreskog, K.G. and Sorbom, D. (1996). *Lisrel 8: Structural equation modeling with the SIMPLIS command language*. Chicaco: Scienitific Solftware International.
- Kurai, K.M.; Parwani, N.; Pande, V.R. & Panpaliya, P. (2011). *Change in Me has Change My World: Sense of Responsibility*.
[Online] Available form: <http://www.khandelwalcollege.org>.
- Putney, G.L. & Broughton, H.S. (2011). *Developing Collective Classroom Efficacy: The Teacher's Role as Community Organizer*. *Journal of Teacher Education*. 62(1): 93 – 105.
- Reeve, J. (1996). *Nuturing Inner. Motivational Resources*. Boston.
- Ronfeldt. M.; Reininger. M. & Kwok. A. (2013). *Recruitment or Preparation? Investigating the Effects of Teacher Characteristics and Student Teaching*. *Journal of Teacher Education*. 64(4): 319 – 335.
- Sethumadhavan, T. (1992). *Sense of Responsibility and The Effects of Stress Experience*. Department of Psychology Allahabad University.
- Stronge. H.J.; Ward. J.T. & Grant. W.L. (2011). *What Makes Good Teachers Good? A Cross-Case Analysis of the Connection Between Teacher Effectiveness and Student Achievement*. *Journal of Teacher Education*. 62(4): 339 – 355.
- Toreman, F. (2011). *The Responsibility Education of Teacher Candidates*. 11(1): 273 – 277.
- Whalan. F. (2011). *How does teachers' collective responsibility for student learning develop?*. Faculty of Education and Social work: The University of Sysney.
- Welle, B. (2000). *Background Experiences and Dispositions of Teachers that Predict Student Outcomes in Elementary Schools*. Department of Education Leadership and Policy Studies. Kansas University.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความร่วมมือ และหนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ที่ ศธ 0512.6(2771)/56-

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

24 ธันวาคม 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วยนายมนโนธรรม ทองมหา นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิทยานิพนธ์เรื่อง “การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน: การวิจัยแบบผสมวิธี” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.อวยพร เรืองตระกูล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.จุฑารัตน์ วิบูลผล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2681-82 ต่อ 612

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานหลักสูตรและการจัดการเรียนฯ ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
โทร.82681-2 ต่อ 612

ที่ ศธ 0512.6(2771)/56-

วันที่ 24 ธันวาคม 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน

ด้วยนายมนอธรรม ทองมหา นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน: การวิจัยแบบผสมวิธี” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.อวยพร เรืองตระกูล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้ใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

(อาจารย์ ดร.จตุรรัตน์ วิบูลผล)
รองคณบดี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ที่ ศธ 0512.6(2771)/57-

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

4 มีนาคม 2557

เรื่อง ขอเก็บข้อมูลวิจัย

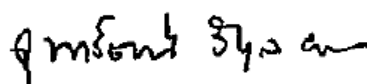
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามการปฏิบัติหน้าที่ของครู

ด้วย นายมนอธรรม ทองมหา นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา อยู่ในระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน: การวิจัยแบบผสมวิธี” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.อวยพร เรืองตระกูล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้มีความจำเป็นต้องขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย คือแบบสอบถามการปฏิบัติงานของครูจำนวน 5 ชุด กับครูผู้สอน ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นิสิตได้ทดลองใช้เครื่องมือดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

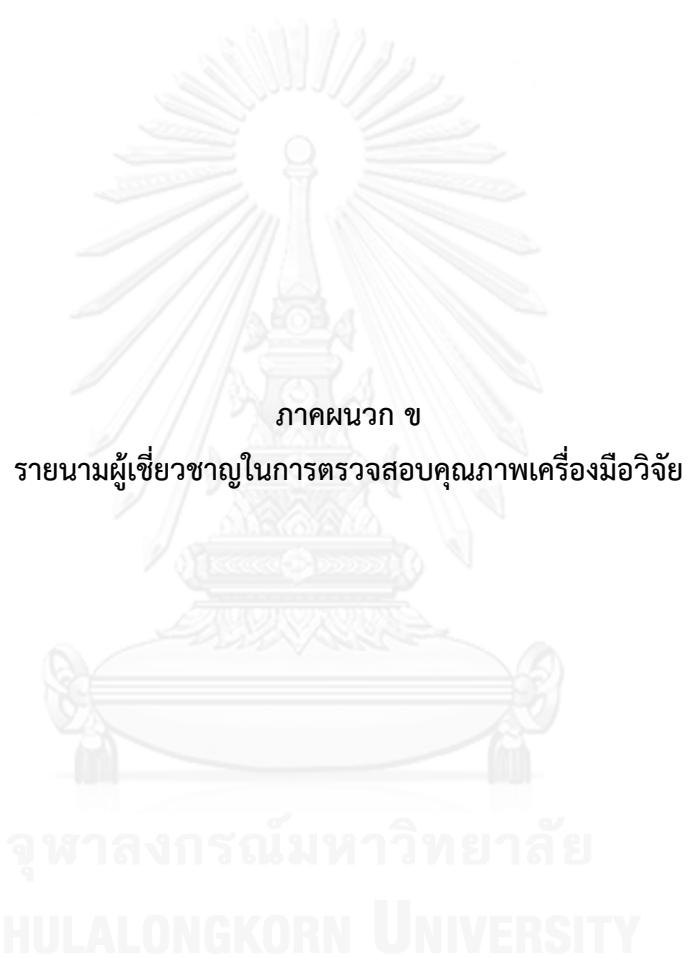

(อาจารย์ ดร.จuthรัตน์ วิบูลผล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ
โทร. 0-2218-2681-2 ต่อ 600

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.โชติกา ภาชีผล
อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐภรณ์ หลาวทอง
อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. อาจารย์ ดร.วรรณิ เจตจำนงนุช
อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. อาจารย์ ดร.ชนิสรา ต้นติเฉลิม
อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. อาจารย์ ดร.ชยุตม์ ภิรมย์สมบัติ
อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบสอบถามการปฏิบัติหน้าที่ของครู

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะหรือพฤติกรรมการทำงานของครู ซึ่งมีทั้งหมด 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ภูมิหลังของครูผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ลักษณะหรือพฤติกรรมปฏิบัติหน้าที่ของครู

โดยผลของการวิจัยในครั้งนี้ จะเป็นสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในเชิงวิชาการ ที่เป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักเรียน ตามบริบทต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกระดับเท่านั้น ซึ่งไม่มีผลกระทบต่อผู้ตอบแบบสอบถามแต่ประการใด ดังนั้นเพื่อประโยชน์ดังกล่าว จึงใคร่ขอความกรุณาให้ท่านตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงมากที่สุด

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะสำเร็จเรียบร้อยไม่ได้ หากไม่ได้รับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากท่าน ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความร่วมมือของท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

นายมนอธรรม ทองมหา

นิสิตปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา

ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โทรศัพท์ติดต่อผู้วิจัย 0909867788, 0838310114

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบสอบถามการปฏิบัติหน้าที่ของครู

ตอนที่ 1 ภูมิหลังของครูผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน และกรอกข้อมูลตามสภาพความเป็นจริงลงในช่องว่างที่เว้นไว้

1. เพศ 1) ชาย 2) หญิง
2. อายุ 1) น้อยกว่า 25 ปี 2) 26 – 30 ปี 3) 31 – 35 ปี 4) 36 – 40 ปี
 5) 41 – 45 ปี 6) 46 – 50 ปี 7) 51 – 55 ปี
 8) มากกว่า 56 ปี โปรดระบุ.....
3. ระดับการศึกษา
 1) ต่ำกว่าระดับปริญญา 2) ปริญญาตรี 3) ปริญญาโท 4) ปริญญาเอก
4. ประสบการณ์สอน
 1) 1 – 5 ปี 2) 6 – 10 ปี 3) 11 – 15 ปี 4) 16 – 20 ปี
 5) 21 – 25 ปี 6) 26 – 30 ปี 7) 31 – 35 ปี
 8) มากกว่า 36 ปี โปรดระบุ.....
5. สังกัดสถานศึกษาที่ปฏิบัติการสอน
 1) สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (กทม.)
 2) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.)
 3) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.)
 4) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)
6. ขนาดของโรงเรียนแบ่งตามจำนวนนักเรียน
  - 6.1 สำหรับโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ (สพฐ., สกอ., สช.)
 1) ขนาดเล็ก (น้อยกว่า 500 คน) 2) ขนาดกลาง (501 – 1,499 คน)
 3) ขนาดใหญ่ (1,500 – 2,499 คน) 4) ขนาดใหญ่พิเศษ (มากกว่า 2,500 คน)
  - 6.2 สำหรับโรงเรียนสังกัดกระทรวงมหาดไทย (กทม.)
 1) ขนาดเล็ก (น้อยกว่า 400 คน) 2) ขนาดกลาง (401 – 800 คน)
 3) ขนาดใหญ่ (มากกว่า 801 คน)
7. ระดับชั้นที่ปฏิบัติการสอน
 1) ป. 1 – 3 2) ป. 4 – 6 3) ม. 1 – 3 4) ม. 4 – 6
8. ตำแหน่งทางวิชาการ
 1) ครูผู้ช่วย 2) ครู 3) ข้าราชการ 4) ข้าราชการพิเศษ 5) เชี่ยวชาญ
 6) เชี่ยวชาญพิเศษ 7) ไม่มีตำแหน่ง/อื่นๆโปรดระบุ.....
9. รายได้
 1) น้อยกว่า 15,000 บาท 2) 15,001 – 25,000 บาท
 3) 25,001 – 35,000 บาท 4) 35,001 – 45,000 บาท
 5) 45,001 – 55,000 บาท 6) มากกว่า 55,001 บาท
10. ท่านเคยได้รับรางวัลจากการปฏิบัติงาน
 1) เคยได้รับ 2) ไม่เคยได้รับ
 โปรดระบุรางวัลสูงสุดที่ท่านเคยได้รับ.....

ตอนที่ 2 ลักษณะหรือพฤติกรรมการปฏิบัติหน้าที่ของครู

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับลักษณะหรือพฤติกรรมตามความเป็นจริงของท่าน โดยใช้เกณฑ์ดังต่อไปนี้

1	หมายถึง	ลักษณะหรือพฤติกรรมที่ท่านปฏิบัติน้อยที่สุด	คิดเป็นร้อยละ 0 – 20
2	หมายถึง	ลักษณะหรือพฤติกรรมที่ท่านปฏิบัติน้อย	คิดเป็นร้อยละ 21 – 40
3	หมายถึง	ลักษณะหรือพฤติกรรมที่ท่านปฏิบัติปานกลาง	คิดเป็นร้อยละ 41 – 60
4	หมายถึง	ลักษณะหรือพฤติกรรมที่ท่านปฏิบัติมาก	คิดเป็นร้อยละ 61 – 80
5	หมายถึง	ลักษณะหรือพฤติกรรมที่ท่านปฏิบัติมากที่สุด	คิดเป็นร้อยละ 81 – 100

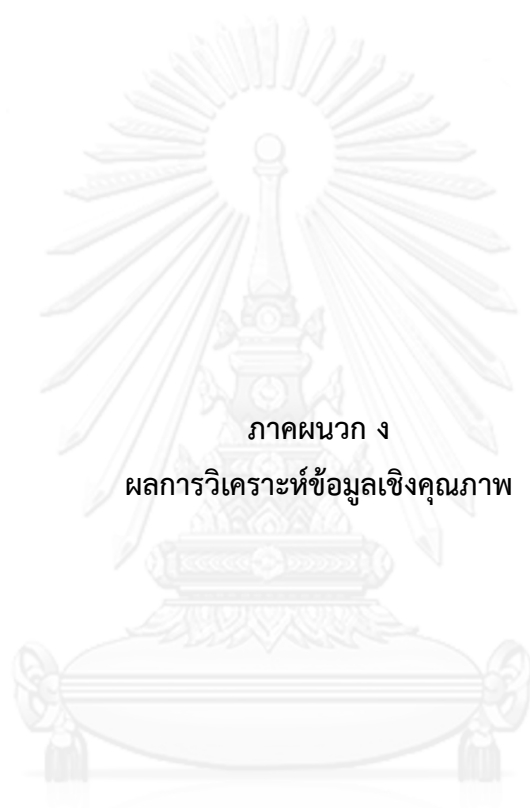
ข้อ	ข้อความ	น้อย → มาก				
		1	2	3	4	5
1	ฉันใช้วาจาที่สุภาพกับนักเรียนทุกคน					
2	ฉันเชื่อสัจย์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ครู					
3	ฉันปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียนปฏิบัติตาม					
4	ฉันให้ความสำคัญกับการตัดสินผลการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยความยุติธรรม					
5	ฉันอดทนต่อการจัดเตรียมสื่อการสอนให้นักเรียนเกิดผลการเรียนรู้ที่ดี					
6	ฉันนำความรู้จากการอบรมมาใช้ในการสอน					
7	ฉันแสวงหาความรู้ใหม่ๆ มาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
8	ฉันศึกษาวิธีการวิจัยในชั้นเรียนสำหรับการแก้ไขปัญหาให้นักเรียน					
9	ฉันศึกษาเทคนิควิธีการสอนเพื่อนำมาพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน					
10	ฉันศึกษาค้นคว้างานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนานักเรียน					
11	ฉันเห็นว่าอาชีพครูทำให้เกิดความก้าวหน้าในชีวิต					
12	ฉันคิดว่าอาชีพครูสามารถพัฒนาประเทศไทยให้เท่าเทียมประเทศอื่นได้					
13	ฉันเชื่อว่าอาชีพครูสามารถพัฒนานักเรียนได้ในทุกด้าน					
14	ฉันเห็นคุณค่าของการเป็นครู					
15	ฉันรู้สึกภาคภูมิใจในอาชีพครู					
16	ฉันเชื่อว่าตนเองสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ครูได้					
17	ฉันมีความมั่นใจที่จะให้ความรู้แก่นักเรียนได้โดยไม่ผิดพลาด					
18	ฉันสามารถถ่ายทอดความรู้จากบทเรียนจากง่ายไปหายากให้นักเรียนได้					
19	ฉันสามารถควบคุมพฤติกรรมนักเรียนให้สงบได้					
20	ฉันมั่นใจว่าความรู้ที่นักเรียนได้รับจะสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตได้					
21	ฉันมีความตั้งใจจริงที่จะปฏิบัติหน้าที่ครูให้สำเร็จตามที่ตั้งคมาคคาดหวัง					
22	ฉันมุ่งมั่นที่จะเป็นครูที่ดี					
23	ฉันทุ่มเทในการพัฒนางานครูอย่างเต็มที่					
24	ฉันตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ครูอย่างเต็มที่โดยไม่หวังผลตอบแทน					
25	ฉันทุ่มเทต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้งานประสบความสำเร็จ					
26	ฉันได้รับโอกาสที่ดีในการพัฒนาตนเองจากเพื่อนครูในโรงเรียน					
27	ฉันได้รับการสนับสนุนในการปฏิบัติหน้าที่ครูจากผู้บริหารโรงเรียน					
28	ฉันสามารถขอความช่วยเหลือเพื่อนครูเมื่อประสบกับปัญหาในการปฏิบัติงาน					
29	ฉันสามารถใช้ทรัพยากรของโรงเรียนให้ประโยชน์กับการเรียนการสอน					

ข้อ	ข้อความ	น้อย → มาก				
		1	2	3	4	5
30	ฉันสามารถใช้บริการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนได้					
31	ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของนักเรียน					
32	ผู้ปกครองมีการสร้างเครือข่ายในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน					
33	ผู้ปกครองมีการติดตามผลการเรียนของนักเรียนอย่างใกล้ชิด					
34	ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู					
35	ผู้ปกครองให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักเรียน					
36	ฉันมีรายได้จากการเป็นครูที่เพียงพอต่อการดำรงชีพ					
37	ฉันมีรายได้มากกว่ารายจ่าย					
38	ฉันต้องหารายได้เสริมนอกเวลาราชการเพื่อให้มีรายได้เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย					
39	ฉันต้องใช้จ่ายอย่างประหยัดเพื่อให้เงินเพียงพอต่อการใช้ในแต่ละเดือน					
40	ฉันไม่มีภาระหนี้สินที่ต้องรับผิดชอบ					
41	ฉันมีภาระงานที่ต้องปฏิบัติตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดมากขึ้น					
42	การปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหารในด้านต่างๆ ทำให้ไม่สามารถทุ่มเทเวลาให้กับการสอนได้เต็มที่					
43	ฉันต้องละทิ้งชั่วโมงสอนเพื่อไปทำงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย					
44	ฉันใช้เวลาในการทำงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมายตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด มากกว่าการสอนปกติ					
45	ฉันต้องรับผิดชอบโครงการใหม่ๆ ตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดอยู่เสมอ					
46	ฉันค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมในรายวิชาที่รับผิดชอบ					
47	ฉันวางแผนการสอนตามหลักสูตรการศึกษา					
48	ฉันมีเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย					
49	ฉันตรวจงานนักเรียนพร้อมให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียน					
50	ฉันนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ประกอบการสอน					
51	ฉันออกแบบแผนการสอนให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียน					
52	ฉันเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้เทคโนโลยีประกอบการเรียน					
53	ฉันวางแผนการเรียนการสอนร่วมกับนักเรียนก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริง					
54	ฉันทบทวนความรู้ให้นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ					
55	ฉันทดสอบความรู้นักเรียนก่อนเริ่มเรียนเพื่อนำมาพัฒนานักเรียนให้เต็มศักยภาพ					
56	ฉันจัดกลุ่มความสามารถทางการเรียนในการทำกิจกรรมกลุ่มโดยคำนึงถึงศักยภาพของนักเรียนทุกคน					
57	ฉันอธิบายผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบก่อนเริ่มเรียน					
58	ฉันทดสอบความรู้นักเรียนหลังจากเรียนจบบทเรียน					
59	ฉันนำผลการเรียนรู้จากการทดสอบของนักเรียนมาเป็นแนวทางในการวางแผนการสอน					
60	ฉันสอนซ่อมเสริมนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ					
61	ฉันแสดงออกให้นักเรียนรับรู้ถึงความปรารถนาดีที่ครูมีให้แก่เขา					

ข้อ	ข้อความ	น้อย → มาก				
		1	2	3	4	5
62	ฉันจัดบรรยากาศทางการเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน					
63	ฉันสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเกิดความรับผิดชอบต่อการเรียน					
64	ฉันให้กำลังใจแก่นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียน					
65	ฉันกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการวางแผนการเรียนของตนเอง					
66	ฉันกล่าวคำชมเชยนักเรียนที่ตั้งใจเรียน					
67	ฉันให้อิสระนักเรียนในการแสดงความคิดเห็นเรื่องราวต่างๆ ร่วมกับครู					
68	ฉันสามารถควบคุมความรุนแรงที่เกิดจากอารมณ์ของนักเรียนด้วยความละมุนละม่อม					
69	ฉันสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน					
70	ฉันเปิดใจรับฟังสภาพปัญหาของนักเรียนเพื่อนำไปสู่แนวทางการแก้ไขที่เหมาะสม					
71	ฉันสอบถามการใช้ชีวิตของนักเรียนด้วยความห่วงใย					
72	ฉันแสดงความเป็นมิตรเพื่อให้นักเรียนกล้าเข้ามาปรึกษาปัญหาชีวิต					
73	ฉันให้ออกาสนักเรียนในการปรับปรุงตนเอง ตามความเหมาะสมเมื่อกระทำ ความผิด					

ขอขอบคุณที่ท่านให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้

ภาคผนวก ง
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา

1. ปัจจัยภายในของครูที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู

วัดจากตัวแปร 5 ตัว คือ 1) ความมีคุณธรรม จริยธรรม 2) ความเต็มใจในการเรียนรู้ 3) เจตคติต่อวิชาชีพ 4) ความเชื่อมั่นในตนเอง และ 5) ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ

ข้อความ	ผู้ทรงคุณวุฒิ					รวม	ค่าเฉลี่ย IOC	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
1) ความมีคุณธรรม จริยธรรม								
1.1 ฉันมีความเมตตากับนักเรียนทุกคน	0	1	1	0	1	3	0.6	ใช้ได้
1.2 ฉันเพียรพยายามในการปลูกฝังความรู้ให้นักเรียน	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
1.3 ฉันปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียนปฏิบัติตาม	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
1.4 ฉันมีความยุติธรรมในการตัดสินผลการเรียนของนักเรียน	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
1.5 ฉันใช้ความอดทนต่อการจัดเตรียมสื่อการสอนให้นักเรียนเกิดผลการเรียนรู้ที่ดี	1	1	0	0	1	3	0.6	ใช้ได้
2) ความเต็มใจในการเรียนรู้								
2.1 ฉันนำความรู้จากกรอบรรมมาใช้ในการสอน	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
2.2 ฉันแสวงหาความรู้ใหม่ๆ มาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
2.3 ฉันศึกษาวิธีการวิจัยในชั้นเรียนสำหรับการแก้ไขปัญหาให้นักเรียน	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
2.4 ฉันศึกษาเทคนิควิธีการสอนเพื่อนำมาพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
2.5 ฉันศึกษาค้นคว้างานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนานักเรียน	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
3) เจตคติต่อวิชาชีพ								
3.1 ฉันเห็นว่าอาชีพครูทำให้เกิดความก้าวหน้าในชีวิต	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
3.2 ฉันยอมรับว่าอาชีพครูมีภาระงานที่ต้องรับผิดชอบมากกว่าอาชีพอื่นๆ	1	1	0	0	1	3	0.6	ใช้ได้
3.3 ฉันเห็นว่าอาชีพครูสามารถพัฒนานักเรียนได้ในทุกด้าน	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
3.4 ฉันเห็นคุณค่าของการเป็นครู	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
3.5 ฉันรู้สึกภาคภูมิใจในอาชีพครู	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
4) ความเชื่อมั่นในตนเอง								
4.1 ฉันเชื่อว่าตนเองสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ครูได้	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
4.2 ฉันมีความมั่นใจที่จะให้ความรู้แก่นักเรียนได้โดยไม่ผิดพลาด	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
4.3 ฉันสามารถถ่ายทอดความรู้จากบทเรียนจากง่ายไปหายากให้นักเรียนได้	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
4.4 ฉันสามารถควบคุมพฤติกรรมนักเรียนให้สงบได้	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
4.5 ฉันมั่นใจว่าความรู้ที่นักเรียนได้รับจะสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตได้	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
5) ความรักและศรัทธาในวิชาชีพ								
5.1 ฉันมีความตั้งใจจริงที่จะปฏิบัติหน้าที่ครูให้สำเร็จตามที่สังคมคาดหวัง	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
5.2 ฉันมุ่งมั่นที่จะเป็นครูที่ดี	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
5.3 ฉันทุ่มเทในการสอนจนเป็นที่ยอมรับของนักเรียนและผู้ปกครอง	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้
5.4 ฉันตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ครูอย่างเต็มที่โดยไม่คิดหวังผลตอบแทน	1	1	0	1	1	4	0.8	ใช้ได้
5.5 ฉันอดทนต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้งานประสบผลสำเร็จ	1	1	0	0	1	3	0.6	ใช้ได้

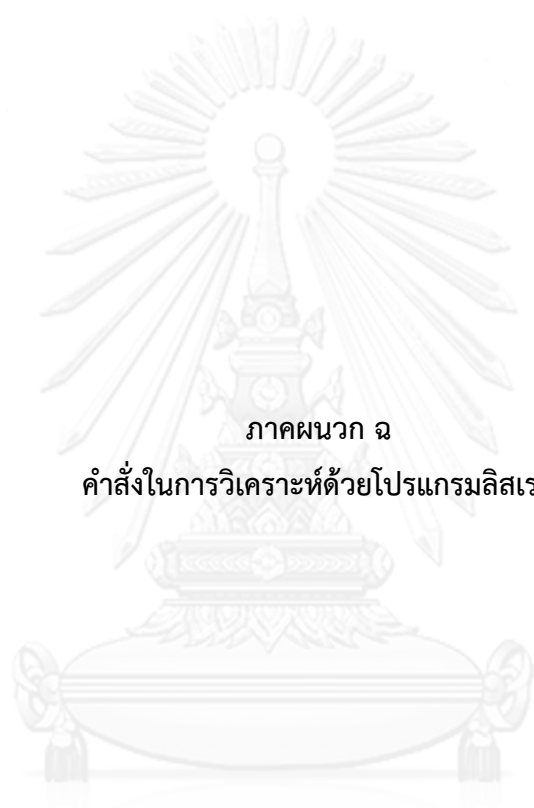
2. ปัจจัยภายนอกของครูที่ส่งผลต่อความสำนึกรับผิดชอบของครู

วัดจากตัวแปร 4 ตัว คือ 1) บรรยากาศของโรงเรียน 2) บทบาทของผู้ปกครองนักเรียน 3) สภาพทางเศรษฐกิจ และ 4) การดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา

ข้อความ	ผู้ทรงคุณวุฒิ					รวม	ค่าเฉลี่ย IOC	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
1) บรรยากาศของโรงเรียน								
1.1 ฉันได้รับโอกาสที่ดีในการพัฒนาตนเองทุกๆด้านจากเพื่อนครูในโรงเรียน	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
1.2 ฉันได้รับการสนับสนุนในการปฏิบัติหน้าที่ครูจากผู้บริหารโรงเรียน	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
1.3 ฉันสามารถขอความช่วยเหลือเพื่อนครูเมื่อประสบกับปัญหาในการปฏิบัติงาน	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
1.4 ฉันสามารถใช้ทรัพยากรของโรงเรียนให้ประโยชน์กับการเรียนการสอน	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
1.5 ฉันสามารถใช้บริการแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนได้	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
2) บทบาทของผู้ปกครองนักเรียน								
2.1 ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของนักเรียน	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
2.2 ผู้ปกครองมีการสร้างเครือข่ายในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
2.3 ผู้ปกครองมีการติดตามผลการเรียนของนักเรียนอย่างใกล้ชิด	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
2.4 ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
2.5 ผู้ปกครองให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักเรียน	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
3) สภาพทางเศรษฐกิจ								
3.1 ฉันมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพ	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
3.2 ฉันมีรายได้มากกว่ารายจ่าย	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
3.3 ฉันต้องหารายได้เสริมนอกเวลาราชการเพื่อให้มีรายได้เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
3.4 ฉันต้องใช้จ่ายอย่างประหยัดเพื่อให้เงินเพียงพอการใช้ในแต่ละเดือน	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
3.5 ฉันไม่มีภาระหนี้สินที่ต้องรับผิดชอบ	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
4) การดำเนินงานตามนโยบายการศึกษา								
4.1 ฉันมีภาระงานที่ต้องปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหารมากขึ้น	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
4.2 การปฏิบัติตามนโยบายของผู้บริหารในด้านต่างๆ ทำให้ไม่สามารถทุ่มเทเวลาให้กับการสอนได้เต็มที่	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
4.3 ฉันต้องทิ้งชั่วโมงสอนเพื่อไปทำงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
4.4 ฉันต้องใช้เวลาในการทำงานด้านอื่นๆ ตาม นโยบายที่ได้รับมากกว่าการสอน	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
4.5 ฉันไม่ต้องรับผิดชอบงานอื่นๆ นอกเหนือจากการสอน	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้

3. องค์ประกอบของความสำนึกับผิดชอบของครูในผลการเรียนรู้ของนักเรียน

ข้อความ	ผู้ทรงคุณวุฒิ					รวม	ค่าเฉลี่ย IOC	ความหมาย
	1	2	3	4	5			
1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูต่อนักเรียน								
1.1 ฉันค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมในรายวิชาที่รับผิดชอบ	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
1.2 ฉันวางแผนการสอนตามหลักสูตรการศึกษา	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
1.3 ฉันมีเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
1.4 ฉันตรวจงานนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	1	0	0	1	1	3	0.6	ใช้ได้
1.5 ฉันนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาใช้ประกอบการสอน	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
1.6 ฉันออกแบบแผนการสอนให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียน	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
1.7 ฉันเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้เทคโนโลยีประกอบการเรียน	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
1.8 ฉันวางแผนการเรียนการสอนร่วมกับนักเรียนก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจริง	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
1.9 ฉันทบทวนความรู้ให้นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
2. การรับผิดชอบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน								
2.1 ฉันทดสอบความรู้ก่อนเริ่มเรียนเพื่อนำมาพัฒนานักเรียนตามศักยภาพ	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
2.2 ฉันจัดกลุ่มความสามารถทางการเรียนโดยคำนึงถึงผลการเรียนของนักเรียนทุกคน	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
2.3 ฉันอธิบายผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบก่อนเริ่มเรียน	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
2.4 ฉันทดสอบความรู้ก่อนเรียนหลังจากเรียนจบบทเรียน	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
2.5 ฉันนำผลการเรียนการสอนของนักเรียนมาเป็นแนวทางในการวางแผนการสอน	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
2.6 ฉันสอนซ่อมเสริมนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
3. การสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน								
3.1 ฉันทำให้นักเรียนรู้จักความรักและปรารถนาดีที่ครูมีให้แก่เขา	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
3.2 ฉันจัดบรรยากาศที่ยืดหยุ่นสำหรับการเรียนในชั้นเรียน	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
3.3 ฉันสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนรับผิดชอบต่อการเรียน	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
3.4 ฉันกระตุ้นนักเรียนที่ขาดเรียนให้เข้าเรียนตามปกติ	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
3.5 ฉันกระตุ้นให้นักเรียนวางแผนการเรียนในอนาคตของตนเอง	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
3.6 ฉันกล่าวชื่นชมเชยนักเรียนที่ตั้งใจเรียน	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
4. การสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน								
4.1 ฉันให้อิสระนักเรียนในการแสดงความคิดเห็นเรื่องราวต่างๆ ร่วมกับครู	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
4.2 ฉันสามารถควบคุมความรุนแรงที่เกิดจากอารมณ์ของนักเรียน	1	1	1	0	1	4	0.8	ใช้ได้
4.3 ฉันสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองต่อการยั่วยุทางพฤติกรรมของนักเรียน	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
4.4 ฉันเปิดใจรับฟังสภาพปัญหาของนักเรียนเพื่อนำไปสู่แนวทางการแก้ไขที่เหมาะสม	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
4.5 ฉันสอบถามการใช้ชีวิตของนักเรียนด้วยความห่วงใย	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
4.6 ฉันแสดงความเป็นมิตรเพื่อให้นักเรียนกล้าเข้ามาปรึกษาปัญหาชีวิต	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
4.7 ฉันให้ออกสนักเรียนในการปรับปรุงตนเอง ตามความเหมาะสมเมื่อกระทำความผิด	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้

ภาคผนวก ฉ

คำสั่งในการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมลิสเรล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

DATE: 4/11/2014
 TIME: 22:42
 L I S R E L 8.72

BY

Karl G. Jöreskog & Dag Sörbom

This program is published exclusively by
 Scientific Software International, Inc.
 7383 N. Lincoln Avenue, Suite 100
 Lincolnwood, IL 60712, U.S.A.
 Phone: (800)247-6113, (847)675-0720, Fax: (847)675-2140
 Copyright by Scientific Software International, Inc., 1981-2005
 Use of this program is subject to the terms specified in the
 Universal Copyright Convention.
 Website: www.ssicentral.com

The following lines were read from file C:\lis\pmano.LPJ:

TI
 DA NI=4 NO=400 MA=CM
 !SY='C:\lis\pmano.DSF' NG=1
 LA
 Activ achieve Motiv Partici
 KM
 1
 0.698 1
 0.549 0.539 1
 0.71 0.728 0.51 1
 ME
 4.7297 4.7146 4.7642 4.7586
 SD
 .36890 .39928 .31915 .28243
 MO NX=4 NK=1 TD=SY
 LK
 Sense
 FR LX(1,1) LX(2,1) LX(3,1) LX(4,1)
 PD
 OU PC FS SS SC ND=3
 TI

	Number of Input Variables	4
	Number of Y - Variables	0
	Number of X - Variables	4
	Number of ETA - Variables	0
	Number of KSI - Variables	1
	Number of Observations	400

TI

Covariance Matrix

	Activ	achieve	Motiv	Partici
Activ	0.136			

achieve	0.103	0.159		
Motiv	0.065	0.069	0.102	
Partici	0.074	0.082	0.046	0.080

TI

Parameter Specifications

LAMBDA-X

	Sense

Activ	1
achieve	2
Motiv	3
Partici	4

THETA-DELTA

	Activ	achieve	Motiv	Partici
	-----	-----	-----	-----
	5	6	7	8

TI

Number of Iterations = 5

LISREL Estimates (Maximum Likelihood)

LAMBDA-X

	Sense

Activ	0.308 (0.016) 19.600
achieve	0.339 (0.017) 20.101
Motiv	0.201 (0.015) 13.360
Partici	0.240 (0.012) 20.130

PHI

	Sense

	1.000

THETA-DELTA

Activ	achieve	Motiv	Partici
-----	-----	-----	-----
0.041	0.045	0.061	0.022
(0.004)	(0.005)	(0.005)	(0.002)
9.856	9.302	12.955	9.269

Squared Multiple Correlations for X - Variables

Activ	achieve	Motiv	Partici
-----	-----	-----	-----
0.696	0.720	0.397	0.721

Goodness of Fit Statistics

Degrees of Freedom = 2

Minimum Fit Function Chi-Square = 3.537 (P = 0.171)

Normal Theory Weighted Least Squares Chi-Square = 3.474 (P = 0.176)

Estimated Non-centrality Parameter (NCP) = 1.474

90 Percent Confidence Interval for NCP = (0.0 ; 10.914)

Minimum Fit Function Value = 0.00886

Population Discrepancy Function Value (F0) = 0.00369

90 Percent Confidence Interval for F0 = (0.0 ; 0.0274)

Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.0430

90 Percent Confidence Interval for RMSEA = (0.0 ; 0.117)

P-Value for Test of Close Fit (RMSEA < 0.05) = 0.453

Expected Cross-Validation Index (ECVI) = 0.0488

90 Percent Confidence Interval for ECVI = (0.0451 ; 0.0725)

ECVI for Saturated Model = 0.0501

ECVI for Independence Model = 2.393

Chi-Square for Independence Model with 6 Degrees of Freedom = 946.951

Independence AIC = 954.951

Model AIC = 19.474

Saturated AIC = 20.000

Independence CAIC = 974.917

Model CAIC = 59.406

Saturated CAIC = 69.915

Normed Fit Index (NFI) = 0.996

Non-Normed Fit Index (NNFI) = 0.995

Parsimony Normed Fit Index (PNFI) = 0.332

Comparative Fit Index (CFI) = 0.998

Incremental Fit Index (IFI) = 0.998

Relative Fit Index (RFI) = 0.989

Critical N (CN) = 1040.159

Root Mean Square Residual (RMR) = 0.00126

Standardized RMR = 0.0116

Goodness of Fit Index (GFI) = 0.996

Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.978

Parsimony Goodness of Fit Index (PGFI) = 0.199

Covariance Matrix of Parameter Estimates

	LX 1,1	LX 2,1	LX 3,1	LX 4,1	TD 1,1	
TD 2,2	-----	-----	-----	-----	-----	--

LX 1,1	0.000					
LX 2,1	0.000	0.000				
LX 3,1	0.000	0.000	0.000			
LX 4,1	0.000	0.000	0.000	0.000		
TD 1,1	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	
TD 2,2	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	
0.000						
TD 3,3	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	
0.000						
TD 4,4	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	
0.000						

Covariance Matrix of Parameter Estimates

	TD 3,3	TD 4,4
TD 3,3	-----	-----
TD 4,4	0.000	0.000

TI

Correlation Matrix of Parameter Estimates

	LX 1,1	LX 2,1	LX 3,1	LX 4,1	TD 1,1	
TD 2,2	-----	-----	-----	-----	-----	--

LX 1,1	1.000					
LX 2,1	0.467	1.000				
LX 3,1	0.320	0.327	1.000			
LX 4,1	0.467	0.474	0.327	1.000		
TD 1,1	-0.223	0.062	0.018	0.063	1.000	
TD 2,2	0.064	-0.238	0.023	0.080	-0.148	
1.000						
TD 3,3	0.010	0.012	-0.124	0.012	-0.023	
-0.029						
TD 4,4	0.065	0.080	0.023	-0.239	-0.150	
-0.190						

Correlation Matrix of Parameter Estimates

	TD 3,3	TD 4,4
TD 3,3	-----	-----
TD 4,4	1.000	1.000

TI

Factor Scores Regressions

KSI

	Activ -----	achieve -----	Motiv -----	Partici -----
Sense	0.816	0.834	0.360	1.186

TI

Standardized Solution

LAMBDA-X

	Sense -----
Activ	0.308
achieve	0.339
Motiv	0.201
Partici	0.240

PHI

Sense -----
1.000

TI

Completely Standardized Solution

LAMBDA-X

	Sense -----
Activ	0.834
achieve	0.849
Motiv	0.630
Partici	0.849

PHI

Sense -----
1.000

THETA-DELTA

Activ -----	achieve -----	Motiv -----	Partici -----
0.304	0.280	0.603	0.279

Time used: 0.016 Seconds

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายมนโนธรรม ทองมหา เกิดเมื่อวันที่ 11 กันยายน พ.ศ.2524 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี การศึกษาด้านจิต สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ปีการศึกษา 2547 และรัฐศาสตรบัณฑิต แขนงวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและการเมืองการปกครองเปรียบเทียบ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ปีการศึกษา 2548 และเข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโทด้านจิต ศรัทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิธีวิทยาการวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2555 ปัจจุบันรับราชการครู ตำแหน่งครูชำนาญการ ปฏิบัติการสอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ รัชดา กรุงเทพมหานคร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY